

ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА
БОГОСЛОВСЬКА АКАДЕМІЯ
У Л Ь В О В І

В ТРЕТЬОМУ ТРЬОХЛІТТІ СВОЙОГО ІСНУВАННЯ

(1934—1937)

DE GR.-CATH. ACADEMIAE THEOLOGICAE
TERTIO TRIENNIO PERACTO

(1934—1937)

Л Ь В І В

1941

LEOPOLI

НАКЛАДОМ АКАДЕМІЇ

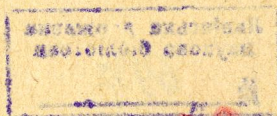
*

ACADEMIAE SUMPTIBUS

06
10
12.467
Львів. Бібліотека
АН. УРСР

ГРЕКО - КАТОЛИЦЬКА
БОГОСЛОВСЬКА АКАДЕМІЯ
У Л Ь В О В І
В ТРЕТЬОМУ ТРЬОХЛІТТІ СВОЙОГО ІСНУВАННЯ
(1934 — 1937)

DE GR.-CATH. ACADEMIAE THEOLOGICAE
TERTIO TRIENNIO PERACTO
(1934—1937)

Работинський

Л Ь В І В

1941

LEOPOLI

НАКЛАДОМ АКАДЕМІЇ

*

ACADEMIAE SUMPTIBUS

9344.109(246)-644.4
Ч. 8735/K.

Позволяється печатати,

Від Гр. кат. Митрополичого Ординаріату

у Львові, дня 3. вересня 1938 р.

† АНДРЕЙ,
Митрополит.

Матеріали зредагував о. ВОЛОДИМИР КУЧАВСЬКИЙ
Documenta redegit P. VLADIMIRUS KUČABŠKYJ

Друкарня і Літографія, Львів, Личаківська 3.

I

ЗВІТ З ДІЯЛЬНОСТІ АКАДЕМІЇ

ACTUS ACADEMIAE TERTIO TRIENNIO ELAPSO

ЗВІДОМЛЕННЯ РЕКТОРАТУ ENUNTIATIONES RECTORATUS

1. Акад. рік 1934/35.

Промова о. Ректора Д-ра Йосифа Сліпого на інавгурації акад. року 1935/36,
виголошена в дні 13. жовтня 1935. р.

Як по наполеонських війнах, так і по всесвітній борні зачеркнений напрям дій заломився. В історії почався новий період. Людина стала шукати інших шляхів, бо дотеперішні доправили її до пропасти й відвели від Бога, її початку й ціли. Почала вона шукати інших шляхів у державнім устрою, суспільних установах, формах життя, тощо. Очевидно, всесвітня війна затронула й науку, її організаційні клітини та внутрішні методи. Не диво, що як ціле новочасне життя переходило важку скруту, так теж криза не минула й науки. Кожний, кому дорога була наука та її здобутки, питав із тривогою, кудю вона піде й які прибере види. Назагал можна сказати, що хоч зісувано її в громадським житті на підрядне місце, то вона задержує, щоправда з трудом, своє становище. Технічні, експериментальні й емпіричні науки мимоматеріального зубожіння поступили навіть дуже наперед. Остали ще позаду єдино спекулятивні науки, але й ті ставлять уже щораз то твердші кроки.

Одною з небезпечних передвоєнних хиб в організації науки була гіперспеціалізація і розчленування її на різні, від себе незалежні, ділянки. Такий стан унеможлиблював вироблення суцільного світогляду на високих школах. Щоби запобігти цьому, почали передусім німецькі університети оголошувати виклади про світогляд (Weltanschauung). Католицькі університети пішли у цьому напрямку, щоби зуніфікувати університет, запобігти розбиттю та дати об'єднуючу синтезу всіх наук. Що більше, вони приписали для усіх слухачів усіх виділів однорічний курс стислої філософії. В цей спосіб студент може виробити собі суцільний

погляд на світ і одержати кріпку основу до поглиблення знання у поодиноких ділянках. Щойно тоді слухач може із розумінням і хісном увійти в інститути, наукові семінарі, лябораторії, тощо. Уніфікація всіх і розвій поодиноких ділянок — це головне завдання повоєнної сучасної науки. З цього випливає дальший факт, що точка тяготіння на високих школах пересувається з викладів на семінарійні вправи. Значить, із загального на одиничне образування, і то так, щоб допровадити до самостійної праці й тим самим розвинути наукову продукцію. Цей напрям ставить багато більші вимоги до слухача й жадає не лише пасивного відбирання, але й активної співпраці. Запроваджено теж річні іспити й тим виключено з високих шкіл т. зв. вічних студентів.

Другою точкою, на яку звернули повоєнні університети сторожку увагу, є виховання студента. Передвоєнні, передусім німецькі, а також французькі університети не брали під увагу цієї сторінки. Вправді в академічних приписах були назначені кари за проступки, але це був лише негативний, а не позитивний провід. Студент, полишений сам собі, сходяв часто-густо на бездоріжжя. Незв'язана свобода вчорашнього гімназійного учня легко давалася надуживати й тягнула за собою жахливі наслідки. Академічні часи це найбільш небезпечні літа. Молодий чоловік не закріпив ще свого характеру, не випробував його у вирі життя, хоч саме академічний період рішає про інтелектуальну й моральну вартість і надає напрямок на будучі літа. Студент завершує щойно свій характер і творить світогляд. Річ іде отже про те, щоб впродовж академічних студій студент найшов відповідне середовище та пізнав глибше змісл життя. Узгляднення педагогічного моменту у викладах і поза ними — оце друга риса змагань повоєнної високої школи. Вправді англійські й американські коледжі, передусім у Кембріджі й Оксфорді, задержуючи середньовічну традицію, обмежували свободу студента, а мастри, тютори і сапервайзери наглядали над його поведінкою, на його товариські форми, співжиття, фізичний спорт, фахові спосібності і тим виховували цілого чоловіка. Та цей спосіб не прийнявся на континенті та його зрозуміння розбудилося щойно по війні.

Коли річ іде про нашу Академію, то вона, користаючи з високої освіти й досвіду ВПр. Основника, старається примінити найновіші методи сучасних високих шкіл. Із свого завдання вивязується вона тимбільше, що йде тут передусім про виховання мо-

лодого духовенства, яким піклується Духовна Семинарія. Під науковим оглядом кожний слухач переходить філософічний курс, а на заведених семінарах, диспутах і репетиціях має нагоду заправлятися до самостійної наукової праці. Академія може бути спокійна, бо цей спосіб є випробуваний і затверджений Церквою.

У минулому році живчик життя Академії бив ще живіше. Ректором Академії на третє трьохліття іменував ВПр. Митрополит о. Проф. Др. Йосифа Сліпого.

Управу доповнено іменованням Проректора в особі о. Проф. Др. Тита Мишковського.

На Філософічному Виділі прийшли три нові сили. Грецьку мову на місце пок. дир. Івана Бабія став викладати Др. Михайло Соневицький, а історію музики Др. Борис Кудрик. Відкрито нову катедру історії Сходу, на яку покликано Проф. Др. Івана Крип'якевича, загально відомого в нас історика. Своїми викладами вони причинилися до розбудови Філософічного Виділу.

Разом викладало на Філософічному Виділі 11 професорів, на Богословському 15. Разом весь Професорський Збір числив 26 сил.

На засіданнях Професорської Колегії з 7. IV. і 10. V. 1935. р. переведено габілітацію о. Др. Миколи Конрада на основі його праці про „старовинну філософію”. Її рецензували о. Проф. Др. Йосиф Сліпий і о. Проф. Др. Андрій Іщак.

Рівно ж 10. V. 1935. р. предложено на надзвичайного Професора Др. Володимира Залозецького. Справу реферував о. Проф. Др. Йосиф Сліпий.

Виклади були оголошені друком, тому не буду над тим довше задержуватися. Згадаю лише, що на Богословському Виділі вели: Др. Іван Чорняк — Біблійний Семинар, Проф. Др. Микола Чубатий — Семинар Історії Унії, о. Доц. Др. Лев Глинка — Семинар Канонічного Права і н. Проф. Др. Андрій Іщак — Гомілетичний Семинар.

На Філософічному Виділі були чинні такі Семінарі: Церковно-слов'янської Мови — п. н. Проф. Др. Константина Чеховича, Історії близького Сходу — п. н. Проф. Др. Івана Крип'якевича, Мистецтва — н. Проф. Др. Володимира Залозецького. Велику живучість виказав заложений краєзнавчий гурток.

Для улегшення іспитової техніки потворено Іспитові Комісії, а саме: на Теологічному Виділі — Біблійну, Догматичну,

Пасторально-моральну, Історично-правничу; на Фільософічному: Фільольогічну й Стисло-фільософічну.

Музей Академії під проводом Др. Михайла Драґана виказує приріст 226 експонатів. Замітні є ікони з XVI ст., старі портрети, плащениці, хрести, тощо. Роботи в Музею ішли біля інвентаризації, чищення, реставрації ікон; перевішано в двох кімнатах експонати так, що дві великі салі займають ікони XIV.—XVI. ст. Молодші уміщено в інших саях і по довгих коридорах. Зроблено 4 габльотки і 1 шафу на фелони.

Др. Ярослав Пастернак перевів разом з Др. М. Драґаном в Побережжю коло Галича розкопи княжої церкви (ротунди). Крім цього Др. Я. Пастернак зробив із слухачами в околиці Львова ще кілька археологічних екскурсій.

З наукових праць випечатала Б. Академія два томи Історії Духовної Семинарії як I. і II. тт. „Праць Б. Академії“, а II. частину творів Митрополита Андрея як XIV. т. „Праць Б. Академії“. Рівно ж випечатала Звіт з діяльності Академії за друге трьохліття (1931—1934) та оголосила друком програму викладів за 1. і 2. семестри акад. року 1934/35. Історичний Семинар видав I. т. свого Архіву студій про Мелетія Смотрицького.

З рамени Б. Академії брали участь в Унійному Зїзді в Пинську о. н. Проф. Др. Андрій Іщак, о. Доц. Др. Лев Глинка, о. Др. Іван Чорняк і Секретар Академії, о. Петро Хомин. О. Др. Л. Глинка виголосив там реферат на тему: „Єдність кат. Церкви та різnorodність обрядів“.

Бібліотека під управою Мгр. філ. Ярослава Чуми за останній рік виказала прибуток 400 томів і числить приблизно півтора тисячі чисел. Крім цього професори й слухачі користають з бібліотек Духовної Семинарії, Богосл. Наукового Товариства, Національного Музею, НТШевченка, університету та Оссолінеум. Відкрито й наукову робітню. Обмін наладнала Бібліотека в минулому році з 15-ма видавництвами.

Слухачів вписалося на Теологічному Виділі в зим. семестрі 194 звичайних і 1 надзвичайний; на Фільософічному 170 — разом 365. В літньому семестрі на Теол. Виділі 193 і 2 надзвич.; на Філ. Виділі 168 — разом 361 і 2 надзв. Абсолюторію одержало 49 слухачів. У порівнанні з 1933/34 акад. роком число слухачів зросло о 45. Крім Галицької Провінції були ще слухачі з Виленщини, Холмщини, Волині, Чехословаччини, Югославії, Болгарії і Румунії.

В Квестурі під проводом о. Петра Козіцького запро-

ваджено нові індекси з іматрикуляційними картами й нові блянкети абсолюторії.

Каса Б. Академії виказує оборот коло 180.000 зол.

Підведені підсумки свідчать, що Б. Академія вдержує завдяки щедрости ВПр. Митрополита білянсову рівновагу під матеріяльним оглядом, а під науковим оглядом зріст слухачів, побільшення професорських сил, переведені нові габілітації, опубліковані твори. Утверджена опінія у науковому світі вказує на зростаючу силу Б. Академії. Очевидно, говорити про інтелектуальний і моральний вплив Б. Академії на українське громадянство нині ще передчасно. Про це зможуть видати суд грядучі покоління.

Всежтаки переведена Апостольським Престолом візитація в особі о. Протоконзултора Івана Гудечека і позитивна оцінка дотеперішньої праці перед Богом і історією утверджують нас у переконанні, що йдемо правим шляхом.

2. Акад. рік 1935/36.

Промова о. Ректора Д-ра Й. Сліпого на інавгурації акад. року 1936/37, виголошена в дні 4. жовтня 1936. р.

В нинішнім повоєнним відродженню відіграла вже католицька Церква першу ролю. Сталося це у великій мірі завдяки основним нею університетам. Вони вицвіт її змагань і діянь, в них зосереджується виповнення Христового заповіту: „Ідіть і навчайте всі народи”. Не диво, що до них привязують нині таку велику вагу.

Завданням кожного університету, отже й католицького, є плекати науку, робити наукові досліді, поширювати викладами, семінарями й письмом знання та протиставитися всім ложним і погубним течіям. Скажімо одним словом — завданням високої школи є шукати правди в усьому світі, — в цілій глибині й ширині. Та коли нинішні ляїцистичні університети обмежуються до пізнання чисто природніх правд, до природнього розуму і досвіду, — то католицький університет має багато ширший горизонт і терен розшуків. Він втягає в орбіту своїх дослідів і надприродні, обявлені правди та виказує їх звязок з природніми. З цієї причини католицький університет мусить обнимати і теологічний факультет, а об'єднуючи всі ділянки знання, стає справжньою *Universitas litterarum*. Головна ціль науки, пізнання

Бога як Джерела всіх правд, головний змісл життя, філософічне підложжя всіх наук і їх галузей зятиснює звязок між ними і споює їх в органічну одність. Навпаки світські, ляїцистичні університети затратили звязок між поодинокими науками, розбилися на атоми і перестали *de facto* бути університетами. Очевидно, завдання католицьких університетів ще невиконане й їх мета ще неосягнена, але дотеперішні осяги католицьких університетів у Льованіюм, Парижі, Медіюляні й інших стверджують, що їхня ціль є до здійснення. В противагу однобічному виспеціалізуванню католицький університет підкреслює всестороннє виобразування, не занедбуючи плекання окремих ділянок. Він мусить вдержати звязок між цілістю і частинами. Сучасному типові перераціоналізованого студента без виробленого світогляду протиставить католицький університет одиницю духово оформлену й етично утверджену Христовими засадами.

Отже що ж є католицький університет? Можна коротко відповісти: це збір різних факультетів високих шкіл, що мають право надавати академічні ступні, і на яких учать професори з католицьким світоглядом і переконаннями. Під цю пору вони уформовані на основі буллі: „*Deus scientiarum Dominus*”, яка нормує права та обовязки професорів і студентів та дає головні напрямні й вказівки для дослідів і метод.

Є кільканацять правильно уформованих католицьких університетів, не вчислюючи сюди наукових інститутів і окремих студій. Найбільшою повагою тішаться університет в Льованіюм. Він був оснований в 1834. р. у Малін, але слідуючого року його перенесено до Льованіюм. Розвинувся він тепер завдяки ректорові Єп. Лядез (*Ladeuze*). Славу філософічного виділу уґрунтував передусім Кард. Мерсіє. Університет має тепер 4200 слухачів — також з Америки й Далекого Сходу. Обнимає 5 факультетів. Вірні складають гроші на його утримання, а також бельгійська держава дає поважні запомоги.

У Франції є 5 католицьких університетів — званих *Instituts Catholiques*. Найповажніший у Парижі з 1200 слухачами. Ректором є Кард. Бодріляр. Інші катол. університети в Ліль, Ліоні, Тулюзі й Анжер числять 200—700 слухачів. Фрибурзький катол. університет, заснований 1889. р., має 4 факультети з 700 слухачами. Виклади відбуваються в 3 мовах, тому характер університету інтернаціональний. З повоєнних катол. університетів повстав найперше люблинський (1920) з 4 факультетами і 900 студентами. Найбільший повоєнний кат. університет є в Медіюляні, оснований

Францісканином о. Джеміллієм. Має він 3 факультети і 1500 слухачів. Голяндський католический університет повстав 1923. р. в Nimwegen; називається він Keiser-Karel-Universiteit; має 3 факультети з 600 студентами. Держава признає всі його акад. ступні. Останній відкрито в Зальцбургу; ведуть його головні Бенедиктини.

В Америці повний католический університет має Уошінгтон від 1887. р.: Catholic University of America; вписаних 800 студентів. В Канаді є 3 католическі університети — в Quebec (основ. 1852. р. 7000 студентів), Montreal (1876 — 8000 студ.) і Ottawa (1866 — 3 факультети, 4000 студ.). Полуднева Америка має два католическі університети: Santiago de Chile (4 фак.), 1930. р., признаний Церквою, і в Rio de Janeiro в 1932.

В Азії — університет в Бейруті від 1875. р., провадять ОО. Ісусівці, в Китаю в Пекіні (1925. р.) місіонарі Божого Слова (1000 студ.) і в Шангаю (франц. Ісусівці, осн. 1911. р. з 5 факультетами), в Японії в Токіо оснували німецькі Ісусівці (1000 студ.). На Філіппінах існує університет, оснований ОО. Домініканами, зложений 1645. р., з 6 факультетами і 3600 студентами.

В останнім році наша Академія поробила вже дальші кроки в цілі оснування повного українського католицького університету, щоб реалізувати давню думку нашого Митрополита щодо створення свого університету. Вправді дотеперішнє 8-літнє існування Академії крок за кроком зміряє до цієї цілі, — та події в минулому році спонукали нашого Основника виступити із згаданим пляном перед верховною церковною і державною владою і домагатися признання для Академії прав люблинського католицького університету. Зрештою український католицький університет здійснить скорше наші стремління серед цих обставин і бодай частинно заспокоїть потребу повної української високої школи в межах польської держави.

За останній рік Академія виказала ось такий дальший поступ:

В минулому акад. році 1935/36 викладало 27 сил: на Теологічнім Виділі 15, а на Філософічнім 12. На Теологічнім Виділі було звич. професорів 5, надзв. професорів 2, доцент 1, покликана сила 1, помічних сил 5 — разом 14, а зокрема ВПреосв. Митрополит викладав аскетіку. На Філософічному Виділі було надзв. професорів 3, покликаний надзв. проф. 1, поклик. доцент 1, помічних сил 7, разом 12. Уряди Ректора і Проректора остали без змін. Деканом Теологічного Виділу вибраний о. Проф.

Др. Яр. Левицький, а Фільософічний Деканат провадив даліше Ректор Академії.

В Професорській Колегії признано габілітацію Дра Константина Чеховича і предложено його на Засіданні Професорської Колегії 24. грудня 1935. р. на надзв. Професора церковно-словянської мови. Справу реферував Проф. Др. М. Чубатий.

Високопреосв. Митрополит іменував грамотами з дня 5. травня 1936. надзвичайними Професорами Фільософічного Відділу о. Др. філ. і теол. Миколу Конрада для історії фільософії, етики і соціології, Доцента Др. Володимира Залозецького для мистецтва, та Доц. Др. Константина Чеховича для церковно-словянської мови.

Дня 2. червня 1936. на Засіданні звичайних Професорів предложено Високопреосв. Митрополитові до іменування на звичайного Професора о. Др. М. Конрада. Справу реферував о. Декан Др. Яр. Левицький. Признано титул надзв. покл. Проф. Др. Іванові Крип'якевичеві і Доцента Др. Ярославові Пастернакові, габілітованому 19. VI. 1935. на Українському Університеті в Празі.

Виклади з раціональної і експериментальної психології та космології поручено о. Др. Ів. Гриньохові. Впрочім важніших змін у викладах не було, як слідно з „Програми Викладів“. Рівно ж щодо ведення Семинарів не зайшли ніякі зміни. Роздано кілька премій за семінарійні праці.

З чергових томів „Праць Богословської Академії“ є на укінченні більші книжки о. Проф. Др. А. Іщака: „Догматика незєдиненого Сходу“ і III. том „Історії Дух. Семинарії“, видаваної під моїм проводом. Рівно ж почав виходити журнал словянської фільології „Слово“ під редакцією н. Проф. Др. К. Чеховича. Випечатано також „Програму викладів“ за оба семестри.

У звіттовому році удержувано даліше при Бібліотеці Богословської Академії наукову робітню в тій цілі, щоб студенти могли користати з лексиконів, словарів і підручної бібліотеки, щоб могли познакомлюватися з найновішими книжками, журналами й часописами з ділянки теології і фільософії. Крім цього в робітні користали слухачі з книжок, визичених в чужих бібліотеках, отже в бібліотеках Духовної Семинарії, Богословського Наукового Товариства, Наук. Товариства ім. Шевченка, Національного Музею і Народного Дому.

Число бібліотечних прибутків виносило в акад. році 1935/36 —

1020 творів в 1632 томах. Ці книжки набула Бібліотека шляхом купна, жертв і шляхом виміни за „Праці Богословської Академії“.

До обміну приступили м. і. такі видавництва:

1) Наук. Товариство ім. Шевченка, 2) Католицький Університет в Любліні, 3) Укр. Наук. Інститут у Варшаві, 4) ОО. Василіяни в Ужгороді, 5) ОО. Редемптористи з Тухова і 6) Zakład historii sztuki i kultury. Бібліотекою заряджував м-р Ярослав Чума.

Музей оставав дальше під управою д-ра Мих. Драгана.

До Музею прибуло 151 предметів, а саме: ікон XVI. ст. 24; ікон XVII. ст. 34; ікон XVIII. ст. 6; модерного мистецтва 7; ікон на склі 6; фігуральної різьби 1; плащениця 1; деревл. хрестів 13; метал. хрестиків 4; церковної посуду 9; фелонів і матерії 5; свічників 3; патериця 1; археології 17; нумізматики 5; медаліків 2; етнографії 4; дрібних річей 3. Останнє інвентарне музейне число 1060.

Жертводавцями до Музею були: о. Ліщинський (Крушельниця), Романчук Волод., Турчин Андрій, о. Цісик (Остапівці), Петрів Богдан, Боліновський, о. Т. Цегельський (Струсів), Дм. Лютий, Богдан Щур, о. Малецький (Довге - Ріпчиці), Федунік Ярослав, Чолій Роман, Середуник Ярослав, Адамович Волод., Гринчук, Підсаднюк, Близнюк, Головацький Мих., о. Левинський (Болехів), Максимович Мирослав, Дзюда Осип, Карпінський І., В. Петришин, Шекерик, о. Вербінець (Береги дол.) і Городецький. Із слухачів найбільше прислужилися Музеєві Городецький, Підсаднюк і Гринчук.

В Музеї йшла звичайна робота в інвентаризації і консервації ікон.

Академія була запрошена до участі на Велеградський Зїзд, щоби обняти два реферати. І так реферат „De cultu SS. Cyrilli et Methodii in Ucraina“ виголосив я, а Проф. Др. А. Ішак виготовив реферат „De editione librorum liturgicorum ritus byzantino-slavi“. Рівно ж передав я привіт від Академії.

Слухачів в Академії було на Теологічному Виділі: в зимовому семестрі на V. році: 59 звич., IV. році — 75 звич., III. році — 75 звич., разом 209 звич. В літнім семестрі на V. році 62 звич., IV. році — 75 звич., III. році — 75 звич., разом 212 звич.

На Фільософічному Виділі: в зим. семестрі II. рік 79 звич., I. рік 77 звич., разом 156 звич. В літн. семестрі II. рік 75 звич., I. рік 70 звич., разом 145 звич. Всіх разом слухачів було в Ака-

демії в зим. семестрі 365 звич., а в літн. семестрі 357 звич. Абсолюторію одержало 60 слухачів.

Касовий оборот виносить 160.000 зол. На прихід зложилися дотація ВПр. Митрополита, вписове й оплати слухачів, продажа книжок. Розходи — вдержання Професорів, Бібліотеки, Музею, печатання книжок і адміністрація.

Секретарем Академії був о. Петро Хомин, а Квестуру вів о. Петро Козіцький.

Міністерство зажадало від Академії звіту й цей звіт переслано.

Загалом кажучи, цілий апарат Академії фунгував правильно й Академія досягнула в минулому році свій нормальний біг.

І так при Божій допомозі вступає вона під проводом свого Основника в девятий рік своєї праці. Засилаючи Йому з цього місця поклін, нехай буде нам вільно висловити Йому велику дяку за дотеперішню опіку та передати привіт з нашої торжественної інавгурації.

3. Акад. рік 1936/37.

Промова о. Ректора Д-ра Й. Сліпого на інавгурації акад. року 1937/38, виголошена в дні 3. жовтня 1937. р.

Нинішня хвилина — це святочна хвилина нашої Академії. Починаємо за Божою помічю під проводом Високопреосв. Митрополита 10 академічний рік важкої праці. Є це вияв наукової роботи в установі, що не лише вдержується при життю, але постійно кріпшає і набирає щораз сильнішого розмаху.

Та нинішня інавгурація це не лише свято Академії, але й свято української науки загалом. Мабуть не знайдемо, на жаль, на українських землях високих шкіл, що починають по звичаю щорічну свою працю святочною інавгурацією. Недоля довела до того, що Академія стає одинокою дійсною представницею, яка розвиває і держить стяг високої школи в часі всенародньої скрути. На Академії спочиває даліше обов'язок підготовляти не лише фахово освічених людей, але таких, що плекають науку, вироблюють світогляд, культивують розум, благородні почування і спокійний та зрівноважений суд. Річ іде про вдержання наукового й культурного вогнища. Силою факту Академія стоїть в осередку нинішньої нашої науки, — осередку, який зрештою слушно їй належиться. І маймо надію, що вона доведе таки до створення повного українського універси-

тету, хоч натрапляє на зовнішні непоборимі перепони. Я сказав, що це місце слушно їй належиться і коло неї повинні групуватися всі інші науки. В оксфордських і кембріджських коледжах центральне місце займає все прегарна молитовниця як конкретний висновок, що релігійний момент мусить об'єднувати й проникати всі університетські студії. Наша теологія зводить і далі боротьбу з ваганнями й сумнівами, з безвиглядністю життя, та серед деструктивних течій безробіття, винародовлення і розбиття помагає вдержати нарід на своїх становищах та ставить перед очі правду, яка одинока опановує духа, виховує пошану перед Маєстатом Бога, а тим самим і пошану для людського авторитету.

Дати звіт з діяльності Академії — це ризикозна річ, як загалом давати звіт з діяльності кожної наукової установи. Бо можна лише занотувати зовнішні факти, а внутрішню умову й волеву працю та її висліди треба лишити осудові майбутності.

Минулий рік означає в Академії гідну уваги подію: а саме зорганізовано остаточно Філософічний Факультет з окремою Професорською Колегією та Деканом. В Ректораті не зайшли зміни. Ректором в минулім третім трьохлітті був я, а Проректором о. Проф. Др. Т. Мишковський, Секретарем Академії — о. Петро Хомин. Квестуру провадив о. П. Козицький.

На Теологічнім Виділі викладало 14 професорів, з того 5 звичайних, 2 надзвичайних, 1 доцент і 1 покликаний надзв. професор та 5 заступників професорів. Деканом був вибраний о. Проф. Др. В. Лаба, а Проректором о. Проф. Др. Я. Левицький.

На Філософічнім Виділі викладало 12 професорів, з того 1 звич., 2 надзвич., 1 покл. доцент і 7 заступників професорів. В Преосв. Митрополит іменував звич. Професором о. Д-ра М. Конрада, і на засіданні Професорської Колегії вибрано його ж Деканом.

На Теологічному Виділі фунгували такі Семінарі:

Історичний, що його вів Проф. Др. М. Чубатий.

Гомілетичний провадив о. Проф. Др. А. Ішак. Тут виголошено 69 проповідей. Замітніші були про Митр. Рутського, про Службу Божу, про св. Йосафата і Христа Царя.

Семінар церковного права провадив о. Др. Л. Глинка. Тут інтерпретовано тексти і відчитано 15 рефератів. Були 24 засідання.

Біблійний Семінар зачав провадити о. Др. І. Чорняк.

На Фільософічному Виділі на перше місце вибився Семинар Проф. Д-ра К. Чеховича, який на 22 засіданнях мав 57 рефератів. Деякі з них публіковані в органі Семинара „Слово“.

Семинар історії близького Сходу провадив Проф. Др. Іван Крип'якевич. На нім опрацьовувано історію галицьких парохій.

Семинар експериментальної психології почав вести о. Др. І. Гриньох.

Кожний із Семинарів має свою підручну бібліотеку, а історичний, правничий і філософський — своє приміщення.

Зрештою життя в Академії пішло вже налагодним шляхом. Зокрема не буду задержуватися тут над викладами тому, що вони оголошені друком.

Слухачів було в зимовому семестрі на Фільософічному Виділі на I. році — 50, на II. році — 74, разом 124. На Теологічному Виділі на III. році — 76, на IV. році — 69, на V. році — 69, разом 214. Разом було на Академії в зимовому семестрі 338 слухачів. У літньому семестрі було на Фільософічному Виділі на I. році — 46 слухачів, на II. році — 73, разом 119. На Теологічному Виділі на III. році — 73, на IV. році — 71, на V. році — 68, разом 212. Разом було в Академії в літньому семестрі 331 слухачів. Абсолюторію одержало 66 слухачів.

З печатаних праць, крім робіт оголошених у „Богословії“, „Ниві“, „Меті“ і других часописах, видала Академія 2 томи „Праць“, себто „Педагогіку“ о. Проф. Ю. Дзеровича. Рівно ж печатаються 2 нові томи історії тут. Духовної Семинарії. Появилася також друга книжка „Слова“ під редакцією Проф. Д-ра К. Чеховича.

Із Зїздів брала Академія участь в Унійнім Зїзді в Пинську, де я виголосив реферат про „Підсумок 50-літньої праці на унійних теренах“, а на зїзді в Зальцбургу мав виклади Проф. Др. В. Залозецький п. з. „Zur Geistesgeschichte Osteuropas“.

Справу Академії предложив ВПреосв. Основник у Римі, де вона знайшла прихильне прийняття.

При Академії існує Музей, яким управляє Д-р М. Драган. Музей виказав приріст 261 нових предметів, між ними 90 ікон з XVI.—XVIII. стол. Всім жертводавцям на річ Музею, яких імена будуть оголошені в трьохлітнім звіті, належить щира подяка. Багато потрудилися над зібранням предметів до Музею студенти І. Городецький і В. Підсаднюк, за що їм належить признання.

Слухачі Академії робили спеціальні екскурсії з Проф. Д-ром Я. Пастернаком.

Бібліотекою завідував м-р Я. Чума. Влаштовано наукову роботу, в якій може свобідно працювати покищо 25—30 студентів. З наукової роботи і Бібліотеки користають головню професори і студенти Академії. В Бібліотеці є м. ін. найновіші видання з католицької літератури в мовах українській, польській, німецькій, французькій, італійській, московській, англійській і інших. Приросту мала Бібліотека 1316 томів. Стан Бібліотеки — 3952 томи. Жертводавцям, що зложили свої книжки в Бібліотеці, належиться рівно ж щира подяка.

Касовий звіт виказує 180.000 зол. обороту. Окремо слід відмітити щедрю грошеву поміч Ексц. Митрополита.

Академія починає 10-ий рік свого існування. Відкладаю на другий рік, дасть Бог, огляд першої декади. Далекий я від того, щоби вдаватися в похвали, та все ж таки й найнеприхильніший противник мусить нині склонити голову перед працею й осягами Академії. Вона згуртувала дуже поважні й вартісні під науковим оглядом наукові сили в Професорськім Зборі, піднесла число слухачів до рівня найвищих в кат. Церкві на богословських факультетах, піднесла рівень науки й видала біля 25 томів праць і публікацій, а що найважніше, виробила в науковім і громадянськім життю свою лінію, власне обличчя, що признають навіть противники.

В Оксфорді в All Souls College стоїть годинник із написом: *Pereunt et imputabuntur*. Минають години і будуть враховані. Минають години викладів і студій, минають місяці, літа, рік за роком нашої праці на Академії, — але вони будуть почислені в заслугу перед Богом і історією.

12.467.
Львів. Бібліотека
АН. УРСР

Львівська державна
наукова бібліотека
№ 6937

II

ІНАВГУРАЦІЙНІ ВИКЛАДИ

PRAELECTIONES IN INAUGURATIONIBUS HABITAE

о. Проф. Др. Микола Конрад

ЗАКОН ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ФІЛЬСОФІЇ*).

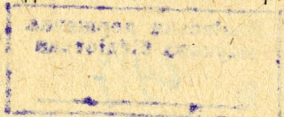
Коли роздумую над розвитком людської думки, то мені ввижається малий цікавий хлопчина, в якого на устах самі питання: Що це? Звідки воно? Чому? І ось одного разу довідується він, що весь зорями тканий небосклін спирається на чудових золотих стовпах. Хлопчина з місця рішається: він мусить їх побачити, діткнути і глянути хоч дрібку за небесну завісу. Дарма, що це далеко, дарма, що на шляху важкі жахом проймаючі страхіття, що те йому не під силу. Він вижидає догідної хвилини, — і ось, коли над заходом забагряніло сонце під вечірний сумерк, наш хлопчина мандрує туди,.. туди, ген-ген до золотих стовпів.

Той хлопчина це ніхто інший, а наша думка, це людський розум, що жагуче намагається пізнати правду. Він не вдоволяється дослідями поодиноких явищ, а рветься збагнути цілість буття — життя з його причинами. В своїй цікавості не зупиняється він на безпосередніх причинах, а хоче відкрити й зглибити найдальші, остаточні, найвищі рації світових явищ, дійти до золотих стовпів правди й певности й в цей спосіб творити собі найзагальніший і синтетичний погляд на світ.

Наука, що природнім світлом розуму досліджує найглибші, остаточні причини явищ буття й життя, зоветься філософія. Вона є синтезою і вінцем людського знання, набутого природніми силами пізнання.

Філософічна думка у своєму розвитку впродовж числен-

*) Інавгураційний виклад на відкритті акад. року 1935/36 в Греко-Кат. Богословській Академії в дні 13. жовтня 1935. р.

них століть, а то й тисячеліть, прибирала різні форми, хиталася то в один бік, то другий, творила різні системи й школи, проходила різні фази й стани свого розвитку.

Самохіть насувається питання, чи в тім розвитку філософської думки є якась правильність, чи в тій „мандрівці до золотих стовпів” є вже протоптані стежки й дороги, коротко кажучи, чи є якийсь закон історичного розвитку філософії. Відповідь на це питання — це якраз предмет сьогоднішнього інвугураційного викладу.

В старинних часах про закон розвитку філософії не знали і не усвідомляли його собі навіть самі історики філософії.

Аристотель, Секст Емпірик, Діоген, Ляерцій й інші пишуть історію філософії, не добавачучи в її ході ні ладу ні правильности. Головну ролю грає у них хронологічний порядок, у яким повставали філософські системи.

В новітніх часах навпаки, в існування такого закону не сумніваються, а то тому, що замітили чималу правильність у розвитку філософської думки.

Деякі вчені думають, що історія філософії навіть не була б наукою, якщо б не брала правильности того ритму людської думки під увагу. Що більше! Новітня ідеалістична німецька школа має навіть у своїй льогіці готові трихотомічні, апріорні правила, в яких всякій історії, цебто й історії філософії слід вміститися. Гегель вияснював історичний хід філософської думки апріорним льогічним процесом, за поміччю тези, антитези й синтези. Для нього основою історичного світового процесу і розвитку філософської людської думки є розум, що переходить еволюцією діалектичним процесом до щораз більшої досконалости. Знання й буття, на його думку, ідентичні, а історія світу — це ніщо інше, як здійснена льогіка.

Одначе, як слушно завважує Швєглер у своїй „Історії філософії” ¹⁾, той погляд годі виправдати як засадничо „a priori”, так і ствердити історично „a posteriori”.

„Історію — пише він — творять люди, що є свободними особами, які проявляють генетично вільну ініціативу, і хоч підлягають деяким обмеженням і впливам середовища, часу, обставин, традицій, то проте свободна воля не дасться звести до простого й німого числа та конечностей. Істо-

¹⁾ Albert Szwegler, Historia filozofii. Warszawa 1863, § 1.

рія — це хіба щось куди інше, як математичний уклад, як комбінація, що її можна заздалегідь точно згори обчислити.

Тому й в історії філософії не може бути мови про апіорну будову фактів; а факти не можуть служити як приклади до готової і вже згори устійненої схеми. То ж не можна в історії взагалі, а тимбільше в історії філософії, мріяти про якийсь апіорний закон, що вязав би людську свободну волю в залізні карби конечности".

Хоч людську свободу годі здетермінувати, то проте, слідкуючи уважним оком за цілістю історичного розвитку філософії, на тлі безконечної різноманітності, змінливості, химерності й випадковості різних філософічних систем, можна додати деякі постійні риси, наче правильні струми серед бурхливого океану людської думки.

Ця правильність, що її помічаємо в історичнім розвитку філософії, домагається існування якогось своєрідного закону. Генези того закону слід шукати в тому, що всім людям є питоме, спільне, постійне, статичне, а тим є людська природа в собі та її сили пізнання, а саме, змисли і розум.

В природі душі, в її конструкції та її вроджених інтуїціях лежить основа для цілого нашого пізнання, як остання інстанція певності в пізнанні (через свою логічну й психологічну евіденцію, наглядність), як творча причина всіх понять, підсвідомих ірраціональностей і почувань, як форма реакції цілої психічної природи. „Як деревина має свій корінь у землі, подібно й наша свідомість має свій „корінь" у душі" ¹⁾. З її сфери, наче з коріння, виростають наші сили пізнання.

Змислами оглядаємо речі в їх одиничности й чисельности, вони обмежені на теперішність і конкретність. Розумом відносимося до їх інтенціональної одности й загальности так щодо часу, як щодо предметів.

Змисли творять собі зображення *necessitate naturae*; вони не можуть інакше реагувати на зовнішні предмети, як *hic et nunc* реагують. Але розум творить собі поняття свободно; він застановляється над предметами рефлексійно, відкриває, абстрагує природу предмету від індивідуальности предмету то з цього то з того боку, критикує, переводить аналізу й синтезу і може

¹⁾ Г. Костельник, Три розправи пізнання. Львів 1925, стор. 43.

зміняти свої поняття про один і той сам предмет, словом, переступає границі зміслів.

Розум може схопити всяку можливу форму буття, можливого й дійсного, протягле й духове, скінчене й безконечне, услівне, причинове; він може представити інтенціонально те, що давно було, або чого ніколи не було, або щойно буде.

На тій сфері людської природи та устрою пізнаваючих її сил є три головні позитивні можливості в історичному розвитку філософії¹⁾.

Раз може взяти верх змислове пізнання, а тоді людина займатиметься здебільша матерією; вона не підійметься поза сферу змислових вражів і зображень і або не добачить, що в глибині її духа світять ідеї, або, зачаджена матеріялістичними міязмами, заперечить існування духа поза тілом; тоді філософія піде в напрямі емпіричним, що веде до всякого роду сензуалізму і кінчає матеріялізмом.

Іншим разом візьме верх розумове пізнання, а тоді філософія знехтує змісли, уважаючи їх свідомство за обман, заклепиться у самім розумі, логічні поняття перетворить в реальний Абсолют і скаже, що лиш ідея є буттям; тут джерело ідеалістичних напрямів, що кінчається пантеїзмом.

Однак можлива й третя евентуальність, а саме, що змислове й розумове пізнання згармонізуються на тлі сфери людської природи відповідно до своєї природної вартості, доцільності й функціональності, а тоді повстане синтез емпіризму й ідеалізму, посередній, синтетичний напрям, у яким філософія шануватиме „права“ зміслів і розуму, щоби за їх спільною поміччю й співпрацею пізнати правду. Тоді наше знання не обмежиться до „феномену“, але досягне й самий „ноумен“. Емпірія буде точкою виходу, фундаментом, а міркування, розумування — будовою. В тому випадку філософія визнаватиме епістемольогічний дуалізм, буде реально відрізняти матерію від духа, світ емпіричний від світу ідей. Синтезою її буде ідеальна одність в многості річей.

Вряди-годи може бути врешті ще й четверта евентуальність, а саме тоді, коли людина не довіряє ні зміслам ні розумові й шукає іншого джерела пізнання або

¹⁾ Morawski, Filozofia i jej zadanie. Kraków 1899, стр. 23 і наст.

в Божій Об'яві, і тоді філософія перейде в теологію, або в безпосередній контемплативній, ірраціональній сполучі, наче в злитті з божеським буттям, тоді філософія піде шляхом містицизму, або зневірившись взагалі у спромогу пізнати дійсність, скотиться до матеріялістичного або ідеалістичного скептицизму.

Скептицизм властиво вже не є ніяким позитивним філософічним напрямом, а радше є його неґацією.

Містицизм можна звести або до напряму крайно ідеалістичного з пантеїстичними нахилами або до інтуїціонізму людської природи або до якогось роду ідеалістичного скептицизму.

Отже треба прийняти, що головними позитивними напрямками історичного розвитку філософії є емпіризм, ідеалізм і посередній емпірично-ідеалістичний напрям, згідний з людською природою та її здоровими інтуїціями.

Насувається питання, чи людська філософічна думка конечно мусить перейти всі три фази свого розвитку в якомусь згори означеному чергуванні?

Про безумовну конечність в ділянці діяльності людського свободного духа не може бути мови. Одначе, зваживши спільне джерело всіх тих проявів духа в цілості історичного розвитку філософії, а саме людську природу та вроджені властивості пізнавальних її сил, треба прийняти, що ті три головні позитивні напрями із своїми відхиленнями й хитаннями мусять чергуватися з моральної конечности.

Насамперед, говорячи загально й відповідно до вимог людської природи, першенство матиме емпіричний напрям, бо змисли починають діяти в людині скоріше й наглядніше, як розум.

Коли цей напрям дійде до крайности і викличе опозицію і реакцію, тоді філософія перекинеться у противний напрям, себто ідеалістичний, як його антитеза.

Цей знова, коли зігнорує вроджені інтуїції людської природи і зробить у своїх міркуваннях вражаючі похибки, збунтує проти себе здоровий розсудок (розум) і викличе третій напрям, який, користаючи з похибок попередніх напрямів, піде безпечніше посереднім шляхом до золотих стовпів правди й певности.

Але й той напрям серед суматохи понять і людських почувань і пристрастей скоріше чи пізніше захитається, перехилиться на один або другий бік або зневіриться у вартість своїх пізнавальних сил і знова повториться в різних уформленнях і системах той сам процес історичного розвитку філософії.

Безперечно, що серед гри історичних подій і особистої свободи людей мусять бути в чергуваннях відхили й виїмки з поданого правила.

Деколи впродовж довгих літ лише крайні напрями змагаються між собою, а посередня правда піде в забуття.

Іноді посередній напрям панує спокійно цілі століття і збагачує філософію.

Буває й так, що він захитається, подається взад або попаде в мертвецьку стагнацію.

Однаке серед заколоту випадковости й довільности завжди зберігаються сліди і впливи вище згаданих трьох головних напрямів під кермою закону історичного розвитку філософії, спертото на людській природі.

Ті апіорні міркування про розвиток філософії та його закон потверджує досвід „a posteriori“.

Історія філософії промовляє вповні за нашою тезою. Свідство історії філософії тим більше для нас стійне, що європейська філософічна думка немов три рази зачинала свій розвій наново, а то в старині, середньовіччю і нових часах, а мимо тих перерв і самостійности розвитку в кожній епосі бачимо зовсім подібний процес розвою філософічної думки. Полишаю задля браку часу історичний процес розвитку старинної філософії далекого Сходу, де могли би ми найти рівно ж потвердження нашої тези.

Киньмо оком бодай з лету птаха на розвиток європейської філософії¹⁾. Починається вона в грецьких кольоніях старшою йонською школою або т. зв. групою старших фізиків на чолі з Талесом. В ній бере верх емпірично-матеріялістичний напрям з гільозоїстичними поглядами, що їх плекають теж Анаксимандер і Анаксимен та в огляднішій формі Геракліт.

Молодші філософи природи: Емпедокль і Анаксагор підіймаються вище, перехилюються почасті в бік

¹⁾ о. Др. М. Конрад, Нарис історії старинної філософії, часть II. Львів 1934.

ідеалістичний, приймаючи крім матерії ще якісь нематеріальні сили: перший „любов і ненависть” (*φιλότης καὶ νεῖκος*), а другий розум (*νοῦς*). Але в тій школі молодших фізиків бере верх крайнє-матеріялістичний напрям під проводом атомістів: Левкіппа й Демокрита.

Побіч тієї школи майже водночас повстає італійська школа пітагорейців, що приймає напрям ідеалістичний і кінчається на математичнім пантеїзмі. Пітагор розуміє всесвіт як ідеальне число або радше гармонію чисел, що вилянується з божеської монади; він нехтує зміслове пізнання як обман; навчає, що все випливає з монади і врешті після цілої низки безчисленних мандрівок і метепсихоз все поверне до тієї монади та злілється з нею.

Деякі з учнів Пітагора, шукаючи за емпіричною Монадою, зблизилися до атомістів і перейшли до табору матеріалізму.

Але бистрий елеатський Ксенофан висновує з теорії вчителя чистий ідеальний пантеїзм; доказує на принципах пітагореїзму, що ніщо не повстає, але все, що існує, є вічне, та що свідоцтво наших змислів про многість річей є злудою, бо все, що існує, є одним і тим самим буттям (*ὓν καὶ πᾶν*), себто богом.

Від Ксенофана починається елеатська школа, властива наслідниця ідеалізму Пітагора.

Наслідники Ксенофана: Парменід, Меліссос і елеатський Зенон цю саму думку логічно розвивають і творять систему ідеалістичного монізму, що в своєму змісті мало що різниться від модернього гегеліянства. Зенон з погордою до злудного феномену посунувся до заперечення дійсності видимого світу, скотився до акосмізму, що його в модерній філософії воскресив Берклі.

Оба ті напрями: крайно матеріалістичний і крайно ідеалістичний зродили скептицизм і софістику.

Тоді виступає Сократ, філософ здорового розуму і природніх інтуїцій, і започатковує третій посередній напрям, синтезу емпірії й розуму¹⁾.

Сократівські учні діляться його духовим дідицтвом. Одні з них, пірроністи, бавляться його діалектикою і вертають до скептицизму. Другі, мегарійці, вдивляються в ідеалістичні

¹⁾ Idem. Нарис історії старинної філософії, часть III. Львів 1935.

погляди Сократа, творять систему ідеалістичного пантеїзму. Інші, як киринейці та циніки, зводять його моральні засади до матеріялістичного й ідеалістичного безглуздя.

Два лише мужі, пройняті високими думками Сократа, творять вищі сократівські школи; насамперед Платон, а дещо пізніше Аристотель. Оба стоять на ґрунті Сократа, але Платон хилиється до ідеалізму, легковажить емпірію, пересадно відокремлює духа від матерії. Аристотель навпаки, погоджує емпіризм з ідеалізмом і творить посередню систему поміркованого реалізму.

Політичні події, які заіснували в Греції при кінці IV-го століття, а саме з утратою грецької незалежності в битві під Херонеєю, усувають в тінь філософічних клясиків.

Наступає декаденція філософії. Сократівська філософія щораз більше збочує з властивого шляху інтуїцій людської природи, з прямого шляху до „золотих стовпів“, до крайніх напрямів матеріялізму Епікура й пантеїзму Евкліда з Мегари, а в висліді кінчає, подібно як передсократівська філософія, скептицизмом Академії за Аркесилая й Карнеада.

Пантеїзм серед тодішнього грецького громадянства, зараженого моральним матеріялізмом, не міг довго удержатися в своїй чисто ідеалістичній постаті. Він прийняв деяку поволі до матеріялізму в стоїцизмі, однак ще зберіг головні свої ідеалістичні цілі і змагався з епікуреїзмом.

Незабаром оба ті напрями переносяться до Риму.

Рим, як все інше, так і філософію бере з практичного боку. У філософічних системах звертає увагу головно на моральні засади. Як довго стоїть римська республіка і з нею зберігаються сліди давньої суворости обичаїв, дужість характеру, стоїцизм домінує. З упадком республіки настає упадок римських обичаїв і характеру і бере верх епікуреїзм. Сенека й Епиктет — то ясні але й останні блиски згасаючого світла стоїцького ідеалізму.

Тимчасом сповнилася надія народів, зійшов з неба Той, за приходом Якого тужила вселенна, тужив сам Сократ¹⁾. „Пред-

¹⁾ Аполюгія, II.

вічне Слово сталося Тілом і замешкало між нами, повне ласки й правди; і з повноти Його ми всі прийняли" ¹⁾).

Не міг устоятись розповсюджений між поганами матеріалістичний епікуреїзм супроти ясного блиску високих християнських ідей. Але на поле бою з християнством виступили два ідеалістичні пантеїзми: жидівський і поганський. Перший з вождом Фільоном, в синкретичній грецько-жидівській філософії, другий на чолі з Пльотином в неоплятонізмі. Під їх вплив підпали навіть деякі релігійні, християнські секти докетів, гностиків, маніхеїв, тощо. Але рішуча оборона християнського світогляду, піднята св. Отцями й апольогетами, не дала поширитись єретичним блудам на цілу Церкву.

Тимчасом з наїздом варварів в страшний катаклізм занепадає ціла тодішня культура. На чотири століття вривається розвій філософії.

Щойно в половині середньовіччя починає двигатися філософія в трьох головних осередках: арабська в Багдаді, жидівська в Кордові, християнська на дворі західних цісарів.

І знов же появились подібні головні напрями історичного розвитку філософії, що ми їх пізнали в старинній історії грецько-римської філософії.

Арабська філософія розвивалась в двох напрямках, а саме: ідеалістично-раціоналістичнім, на підставі аристотелізму під проводом Авіценни, Аверроеса і матеріалістично-атомістичнім в мотекалемінській школі.

Жидівська філософія спочатку підпадає під вплив Фільона і первісних кабалістів з напрямом ідеалістичного пантеїзму з неоплятонськими еманаціями, а опісля під вплив посереднього напрямку аристотелівсько-арабської філософії під проводом Мойсея Маймоніда.

В пізнішій середньовіччю двигнулась християнська філософія також в трьох головних напрямках.

За Івана Скота Еріугени в палятинській школі на дворі Карла Лисого прямує вона по шляху найкрайнішого ідеалістичного неоплятонського пантеїзму.

Опісля за Генриха з Оксерри і славного Росцеліна пантеїзм викликає реакцію, і філософія переходить до емпіричного напрямку у формі номіналізму.

¹⁾ Єванг. св. Івана, I.

Проти номіналізму повстає під проводом Вільгельма де Шампо (Champaux) крайній ідеалістичний реалізм з нахилом до пантеїзму.

Аж врешті започатковує св. Анзельм посередній напрям в боротьбі проти емпіричного номіналізму й пантеїстичного реалізму, який під проводом Петра Льомбарда, Бонавентури, св. Томи з Аквіну, Івана Дунса Скота й інших розвивається блискуче, побіджає крайні напрями і святкує золотий вік розцвіту схоластики.

Але вже в XIV. столітті, коли схоластиці забракло гідних представників, знова появляються з одного боку нові Оккамівські номіналісти, з другого крайні реалісти.

В XV-ому і XVI-ому столітті проти схоластики виступають рішуче гуманісти й протестантські реформатори і зривають з нею.

Настають новітні часи. Зароїлися невдалі спроби модерної філософії. Заблисли на короткий час, наче вулканічні вибухи, старинні, грецькі системи із всіми їх напрямками — і незабаром згасли.

На їх стверділих лявінах, наче Єремія на згарищах Єрусалиму, появляється батько новочасної філософії Декарт і з гевристичним гаслом: „Cogito, ergo sum“ започатковує її з нахилом до ідеалізму. З другого боку Бекон кладе методичні основи для емпіризму.

З декартизму родяться ідеалістичні напрями окказіоналізму Гейлінкса, онтологізму Малєбранша і пантеїзму Спінози. З беконізму — матеріалістично-суспільний натуралізм Гоббса і релігійний натуралізм Герберта.

Ті напрями чергуються, змагаються та прибирають різні уформлення.

В Німеччині бере верх ідеалізм під проводом Ляйбніца, що зображує всесвіт як гармонію думаючих монад.

У Франції Малєбранш поширює ідеалістичний онтологізм з нахилом до пантеїзму.

Пересадний французький ідеалізм викликає в Англії реакцію Льюка, якого емпіризм переходить під впливом Берклія до акосмізму, під впливом Юма до скептицизму, під впливом Конділяка до сензуалізму та врешті під впливом Гельвеція до цинічного матеріалізму енциклопедистів.

Кант піднімає невдалу спробу погодити емпіризм з ідеалістичним раціоналізмом.

Кантизм зроджує ідеалістичний пантеїзм великих німецьких ідеалістів Фіхта, Шеллінга й Гегля. Геглізм поширюється по цілій Європі. Але вже в другій половині XIX-ого століття бере верх матеріялізм і різномірні позитивістично-мінімалістичні напрями.

З другого боку появляється максималістична реакція, що щораз то ближче й ближче посувається з відродженням метафізики і поширенням неореалізму Франца Brentana до посереднього напрямку у формі неосхолястики.

В тому короткому огляді історичного розвитку європейської старинної, середньовічної й новітньої філософії я доказав тезу *a posteriori*, що дійсно існує закон історичного розвитку філософії, який проявляється в трьох головних позитивних течіях: емпіризму, ідеалізму та їх синтези.

Історія свідком, що найблагороднішим впливом на людське життя втішалися посередні, синтетичні напрями, які найбільше відповідають вимогам дуалістичної людської природи, зложеної з тіла й духа, і були немов веселкою по грізних буревіях крайних емпіричних і ідеалістичних напрямів, що ширили хаос і спустошення.

Закон розвитку філософії можна би зобразити графічно в виді геометричного кута. Рамена того кута це два розбіжні напрями: емпіризм і ідеалізм. Вершок кута — це філософічний дуалізм, синтеза поміркованого емпіризму й ідеалізму, він лучить оба рамена. Незамкнене поле кута — це образ скептицизму й нездорового, вибуялого містицизму, які не мають виразної межі.

По отих раменах кута, його вершку й його полі раз-у-раз пробігає філософічна думка то в один бік то другий.

Той кут — це образ тих стежок і шляхів, якими людський розум мандрує до тих „золотих стовпів” правди й певности, добра й краси, і хоче відхилити рубець непроходимої занавіси таємного неба.

Сьогодні слідна тенденція погодити емпіризм з ідеалізмом згідно з традицією св. Томи у формі неосхолястики, що з одного боку велить триматися реальних фактів,

а з другого вияснює їх здоровим метафізичним ідеалізмом. Це значить, що нинішня філософічна думка прямує до вершка згаданого філософічного кута.

Завданням нашої *Almae Matris* є якраз причинятися до того, щоб у філософії запанував посередній напрям неосхолястики і щоб у тій формі ця *philosophia perennis*, як самостійна наука, служила правді й добру в інтересі цілого людства і повнила теж вірно свою службу як *ancilla theologiae*.

о. н. Проф. Юліян Дзерович

Огляд новіших педагогічних систем*).

Новіші часи 20-ого століття принесли нам цілий ряд винаходів на полі техніки, як різні мотори, електричні машини, літаки, радіо, рентгена, штучні навози, світовий товарообмін і світову торгівлю. Начався новий період всесвітньої історії, причім світову війну можемо вважати зворотною точкою сучасних століть. Чи ж виховання мало остатися недоторкнене, мало йти давніми шляхами? Ясно, що й тут треба було інших метод, інших систем. Ці системи мусіли рахуватися з поступом, духом часу щодо цілей виховання, як і щодо засобів і метод виховання.

Вага педагогічних питань є нині куди тяжча, як було це колись. Виховання стоїть нині перед завданнями, які давнішим часам не були відомі, нинішнє виховання мусить шукати за кращими методами, щоб дорости до нинішніх життєвих обставин.

Вже сам погляд на ціль виховання дав нам подвійну педагогіку: індивідуальну й соціальну. Перша узглядноє індивідуальність вихованка і вже від Русса, батька індивідуальної педагогіки, ставляє тезу, що індивідуально вихована людина без тертя втягнеться у людську суспільність.

Соціальна педагогіка уважає чоловіка передусім як „ens sociale“ і не бачить у соціальному вихованню ніякої небезпеки для затрати індивідуальности. Бачимо отже, що оба напрямки виховання стараються погодитись між собою, не негуючи одного виховання, висуваючи свою ціль як важнішу.

*) Інавгураційний виклад на відкритті акад. року 1936/37 в Греко-католицькій Бог. Академії в дні 4. жовтня 1936. р.

Багато більше спорів дають погляди на методи виховання і навчання, які стараються науково свої засоби оборонити. Хочу зробити перегляд цих педагогічних систем по такій схемі: 1) революційна, 2) експериментальна, 3) філософічна і 4) богословська педагогіка.

1. Революційна педагогіка.

Під строго научним оглядом стояла педагогіка довгі століття на низькому ступні через те, що або не вважали її взагалі за властиву науку, або уважали її радше за причіпку до інших наук. І тому довгий час не було стислого розграничення її поля, а також не було ясного поняття про методи її дослідів. Вправді з виховної практики виростали якісь певні правила, що їх чергові покоління унасліджували (у роді правил для рільничої господарки або домашніх лічних засобів), при яких здоровий людський розум чергувався з забобонами. Коли напр. медицину здиференціювали різними галузями науки, агрономія має свої високі школи, педагогіку уважали далше лише галуззю філософії.

Що ж дивного, що так важна галузь людського життя, як педагогіка, мусіла здобувати для себе щойно місце між науками. Доходила вона до цього становища або складаючи систематичні підручники виховання або обговорюючи поодинокі виховні квестії, не стараючись усистематизувати їх у цілість.

Реформована педагогіка стає революційною педагогікою, коли пристрасно поборює основи всего дотеперішнього виховання і наміряє збурити існуюче виховання, хоч не дає на це місце нічого позитивного. Провідним мотивом революційних педагогів можна узнати звісні слова Русса: „Робіть якраз усе навпаки, що досіль робили, а ви все добре зробите!”

Хочу навести таких революційних педагогів з трьох різних націй: Шведку — Еллен Кей, Москаля — графа Льва Николаєвича Толстого та Німців — Людвіка Гурлітта і Густава Винекена.

Еллен Кей висказує ось такі знаменні слова в своїй звісній, на всі мови перетолкованій, книжці „Століття дитини”: „У вихованні не допоможуть нічого поодинокі реформи, хіба що вони підготовляють велику революцію, яка звалить дотеперішні всі системи й з них не останеться камінь на камені. Хай залляє потоп цілу педагогіку, а з нього немов в ковчезі Ноя нехай спасуться хіба письма Монтена, Русса і Спенсера”.

Еллен Кей твердить, що шкільна система є „непроходимою гущею нісенітниць, пересудів і похибок". Вислідною тієї системи є зменшення природної інтелігенції, робучої сили і здібности присвоювання. Життя постійно вимагає нового типу, а не відтворювання досьогочасного. Тайна виховання лежить в тому, щоб не виховувати; виховання повинно дати природі можливість помагати собі; належить тільки глядіти, щоб окружуючі умовини не стали їй на перешкоді. Кей виступає не в імені суспільних потреб, а лиш із становища індивідуалістичного, в ім'я всестороннього розвою дитини. Доходить вона прямо до обожування природи дитини, кажучи: „поки отець і мати не узнають, що слово „дитина" є синонімом маєстату... поки не піймуть, що таксамо мало мають сили накидувати свою волю цим ествам, як звіздам вказувати нові дороги".

Узнаючи, що природа дитини стала випачена державою і Церквою, домагається унезалежнення від їх виховання. На її думку властивим місцем виховання є тільки дім і родина.

Еллен Кей є скрайною представницею сучасного індивідуалізму у вихованні.

В індивідуалістичному дусі, але багато більш помірковано-му, висказується Італійка Марія Монтессорі, основниця „діточих домів" (*casa bambini*), призначених для дітей в передшкільному віці. Як вказує сам заголовок її підставового твору: „Діточі дома, метода наукової педагогії", опирає вона свої погляди на наукових підставах, зокрема на природничих, і психології. При допомозі біології старається вона узасаднити передусім конечність свободи дитини. Свобода є конечна, щоб уможливити діяльність внутрішнього чинника, завдяки якому відбувається фізіологічна переміна дитини. Із свободою лучиться активність дитини. Всякі прояви активности дитини, якунебудь мали б вони ціху, треба сильно попирати.

Із свободою дитини тісно звязана самотійність. А самотійність у малих дітей вироблюється передусім обслуговуванням самих себе.

З признання конечности свободи і самотійности впливає для Монтессорі само через себе знесення нагород і кар. Найуспішнішою карою для винуватця є кара відокремлення від громади.

Якщо розходиться про умове образування, то його головним завданням є „через образування змислів довести до понять". Отже треба правильної обсервації, треба ігор, забав,

вправ, щоб через них виробити загальну вражливість. Уємними сторонами системи Монтессорі є в деякій мірі штучність ігор і забав, занадто сильний натиск, звернений на плекання змислів, і занедбування суспільних почувань.

До скрайних прихильників натуралізму належить філософ і педагог, „московський Руссо“, граф Л. Толстой. Його педагогічні статті надто яскраво ідеалізують дитину. Учити й виховувати дитину є — по його думці — нерозумом, бо дитина є ближче того ідеалу гармонії правди, краси й добра, чим дорослий. Вона потребує лише матеріалу, щоб гармонійно розвинулася. Краще було б дорослим, місто виховувати, займитися направою і удосконаленням свого власного життя, бо остаточно ціле виховання це наслідування прикладу. Роля виховника має обмежитися до витворення умовин довкілля, а також особистого прикладу.

Толстой мав великий вплив не лише на педагогічні погляди свого народу, але й на педагогів інших культурних народів.

Звернімось тепер до німецьких революційних педагогів. Назву тут лише два імена: Людвіка Гурлітта і Густава Винекена. Гурлітт („Der Deutsche und seine Schule“) каже, що нинішні гімназії лиш по казаремному виховують капралів і фрейтрів та вчать шукати ідеї життя тільки в кар'єрі. Одним словом, Гурлітт малює німецьке шкільництво в найчорніших красках.

Винекен виступає проти виховування у родині. Школа має виховувати, причім учителі й учні є на рівних правах, є товаришами цієї самої духової праці. Для пропагування своїх реформаторських ідей заснував Винекен часопис „Der Anfang“, в яким учні безпощадно критикували своїх учителів. Нажаль загнався Винекен так далеко, що його еротика привела його до конфлікту з карним законом.

2. Експериментальна педагогіка.

Коли революційна педагогіка вміла лише критикувати або свої ідеї закрашувати нездійснимим оптимізмом, експериментальна педагогіка старалася заховати научний характер. В часі, коли експерименти довели в природничих науках до великих вислідів, а Вундт завів їх у психологію, то його учень Мейман вніс експеримент і до педагогіки, а Ляй (Lay) використав його для різних педагогічних питань.

Свою назву бере експериментальна педагогіка від методи,

якою головно, як не виключно, послуговувалася. Спочатку примінювали експеримент лише до найпростіших духових проявів, змислових вражінь, пізніше обняв він також зложені чинности, отже пам'ять, увагу, мислення і почування.

Із найвизначніших учених, що працювали на цьому полі, годиться назвати Французів — Біне і Сімона, Німців — Штерна і Меймана, з Поляків — Владислава Давіда і Йосифу Йотейко.

Експериментальна педагогіка через своїх найвизначніших представників причинилася дуже багато до зміни трактування дитини. Виказала, що природа дитини є відмінна від природи дорослого, що в уздібненнях дитини існують величезні різниці, що потягають за собою індивідуалізацію у навчанні. Її діяльність має свої природні границі і вона не розтягається на етичне життя і прояви з ним зв'язані. З часом експериментальна педагогіка поширила число засобів дослідів, покористовуючися обсервацією, анкетами і статистикою. В нас покористовувався цими засобами проф. Володимир Калинович у своїй книжці „Наша молодь в повоєнній добі”.

Експериментальна педагогіка дала почин до двох родів наук, до т. зв. педології, цебто науки про дитину, яка живе своїм окремим світом, відмінним від життя не то дорослого чоловіка, але навіть школяря, молодця, юнака. Педологія навчила не легковажити собі цього періоду життя дитини і завдяки їй маємо тепер діточі садки, фреблівські огорожки, захоронкарські семінарі, — все це для дітвори в дошкільному віці.

Експериментальна педагогіка поширила та поглибила також т. зв. „школу праці”, названу також „творчою школою”, в протиставленні до давнішої вербальної методи навчання. Найважливішими пропагаторами цієї школи є Німець, покійний Кершенштайнер, емер. шкільний інспектор в Монахові, й Американець Джон Дювей, проф. колюмбійського університету, а в московській совітській школі Павло Блонський і Крупська, дружина Леніна, а з Поляків Ровід.

Кершенштайнер старався свої погляди перевести в т. зв. „Studienschulen” — досвідних школах. На основі пороблених там дослідів усталив він ось таке поняття школи праці: „Школа праці зміряє за поміччю властивих собі метод, уряджень і діяльности до визволення образуючих цінностей, що вміщуються в культурному дорібку. Ті культурні добра повинна здобувати дитина в чинний спосіб дорогою праці і переживання”.

Погляди Кершенштайнера повстали головню під впливом ідей американського педагога Дювея, що знову стисло звязані з загальними господарськими й суспільними умовами Північної Америки. Великанський розріст індустріалізму з його масовою продукцією доводить, що в боротьбі за життя можуть остoятись лиш одиниці найкраще приготовані до практичного життя. Відбилося воно і на творенні філософічних теорій, які признавали, що тільки те (мислення) є правдиве, що дасться зужиткувати в практичному житті (прагматизм). Звідси перейшов цей прагматизм і на педагогічні теорії. Джон Дювей виловив свої погляди в многих творах, з яких найголовнішими є „Школа а суспільність“, „Школа і дитина“, „Моральне виховання“.

Підставною ціллю виховання — після Дювея — є приготування до життя. У нинішній добі панування великого промислу, коли родичі працюють у фабриці або на фармі, повинна школа заступити виховну діяльність хати. Отже Дювей приписує велику вагу ручним заняттям у школі, як ткацтву, пряжі, варенню і т. д. Ці заняття не повинні усувати в тінь умової праці. Дювей лучив їх з обговоренням наукової їх сторони, старався розложити їх в такому чергуванні, щоб вони відтворювали поодинокі доби розвою людськості. При заняттях, коли діти мусіли конструувати найпростіші прилади, познакомлювали їх принагідно з дорогою удосконалювання приладів, цебто з технікою, також з ботанікою, історією, огородництвом, хемією, тощо. Свої експерименти переводив Дювей в досвідній школі при університеті в Шікаго. На найнижчому ступні навчання (4—6 р. життя) домашні заняття є засобом пізнання різних річей; на вищих ступнях (від 7 року) ліплення, рисунки, будування, поміри, рільна праця є способами пізнання природи й культури. Тим самим програма опирається на засадах активності. Є вона рівночасно узгідненням з заінтересуванням дитини.

Шкільна програма служить також до морального виховання, бо дає можливість застосувати співпрацю у школі через працю групами, чим зміцняє серед дітей почуття солідарности. До тієї самої цілі веде добре зорганізована самоуправа учнів.

Особливо на увагу заслуговує думка Дювея, що незіпсутий стан дитинства, що вирізняється гарячим замилюванням до знання, багатою уявою і бажанням експериментувати, находитесь дуже близько до стану научного думання. У звязку з цим твердженням автор продовж цілої своєї книжки: „Психологія а педагогіка думання“ доказує конечність і мо-

жливість широко наукового трактування ума в процесі здобування знання на всіх щаблях навчання.

Дювей вплинув дуже значно на сучасну педагогіку. Його клич — оперти виховання у школі на реальній праці — перейняв московський педагог Блонський, творець т. зв. продуктивної індустріальної школи. Свої погляди висказав він у ряді праць, з яких найголовнішими є „Рабочая школа” і Педагогика”.

В протиставленні до Кершенштайнера хоче він зробити головним знаряддям виховання і навчання не ремесло, а фабричну працю. Живемо в часі пари й електрики, отже виховний матеріал повинні нам давати фабрики з їх машинами. Дітям слід пізнати машини. Тому, що нинішня техніка повинна бути витвором багатьох наук, це уможливлює теоретичне формування. Праця по фабриках є колективною, тому належить при звичаяти дітей до збірної праці, опираючи навчання на організованих групах.

Школа Блонського обіймає 3 ступні: 1) Передшкілля (від 6—7 року). Побіч звичайних забав, практикованих у дитячому садку, кладе він велику вагу на домашні заняття так, як їх розуміє Фребель, як також на перебування у фабриках і варстатах, щоб діти познайомилися із знаряддями праці. 2) Нижчий ступінь школи праці від 8—13 р. (елементарна школа), тут заняття дітей є звязані з домашньою працею і пізнаванням позитивних знарядів. В школі нема клас ані годин науки; всі предмети навчання звязані з потребами життя. Програма є так уложена, щоб дитина протягом п'ятих літ пізнала родину, школу, суспільні й економічні відносини. 3) Вищий ступінь школи праці (14—17 р.). Тут учень входить у звязок з ширшим життям: з фабрикою, клубом. Половину дня присвячує обов'язковій праці, другою розпоряджає після свого вдоволення. Дається йому теж можливість теоретичних студій.

Провідною ниткою „Школи праці” Блонського є те, що виховання дається перевести тільки через працю. Остаточною ціллю, до якої зміряє, є знесення школи, значить, заступлення її шкільною комунією, цупко звязаною з суспільністю.

Педагогіка Блонського вміщає у собі багато суперечностей і занадто різко акцентує індустріальне виховання коштом вищих елементів душі. Матеріалістичний світогляд проявляється в яскравому підчеркуванні людини, як „машини” (слово, яке Блонський часто вживає).

3. Фільософічна педагогіка.

Експериментальна педагогіка, хоч як багато нового внесла у виховання, всеж обмежувалася лиш до певних ділянок виховання. Примінити цю методу при більш складних питаннях, як ось при формуванню почуття й волі, не вдалося. Через те вислід цього напрямку виховання не приносять більшого хісна для першорядної нині проблеми морального виховання.

В нинішньому стані справи не можна сказати, чи експериментальні методи вдасться (для цієї саме ділянки в поважнішій мірі) вжити. А якщо розходиться о вищі педагогічні питання, залежні від етичних питань і суспільних вимог, то тут експериментальна педагогіка очевидно не може добути голосу.

Експериментальна педагогіка уникає усяких, згорі начеркнених доктрин чи кличів щодо цілі й змісту виховної праці. Тому вона не в'яжеться з жодним з нових педагогічних напрямів і кожному з них служить своїми вислідними, але сама не в силі зайняти їхнього місця ані заступити теоретичної педагогіки, що спирається на певних суспільних, філософічних і етичних засадах.

І так найвизначніші педагогічні теоретики розвинули — в протиставленні до скрайнє індивідуалістичної Еллен Кей — ідеал усупільненого чоловіка, що має забезпечити виховання моральними й горожанськими чеснотами.

Визначним представником напрямку, що стремить до виховання одиниці для суспільности, є знаменитий педагог і німецький філософ Павло Наторп, якого твор. п. з. „Суспільна педагогіка" перевів на українську мову Михайло Галушинський. Само поняття виховання — доказував Наторп — криє в собі кінечність виховання для суспільности. Відокремлена одиниця, на подоби атому, не існує, в ізоляції неможливе є якебудь виховання. До висоти своєї істоти може одиниця дійти тільки в суспільности. Ціллю всякої виховної праці може бути виключно виховання чоловіка для ідеї загально-людського братерства.

Відносини між людьми найбільше затісняє праця, до якої ми всі сотворені, тому то всяке виховання, по думці Наторпа, мусить взяти працю за підставу. Наторп є прихильником обов'язкової фізичної праці для всіх дітей, на якій щойно вноситься умова праця. Знання усякого роду праці злучить людськість усіх шарів одностайним вузлом. Перша школа повинна бути для всіх дітей в державі одностайна, щонайменше протягом 6 літ, якщо не 8. Така школа може зблизити різні верстви до себе.

4. Уморальнююча педагогіка.

Загально відомим педагогічним письменником став німецький ідеаліст Фридрих Вільгельм Ферстер. Він чимало своїх творів, як „Школа і характер“, „Виховання і самовиховання“, „Горожанське виховання“, „Христос а життя“, „Релігія а характер“ і інші, присвятив майже виключно справі морально-го виховання, конечного для нинішнього ступня культурного життя.

Спонукою для ідей Ферстера стала тривога ізза нерозмірности, що панує нині між матеріяльним і технічним поступом людства а її моральним станом. Суспільні й господарські відносини сприяють матеріялізмові, який здобуває перевагу над ідеалістичними напрямками людського духа. Якщо хочемо, щоби матерія не згасила духа, якщо бажаємо витворити противагу деморалізуючому впливові цивілізаційного розвитку, треба утривалити підстави правдивої культури в чоловіці, виховати його як моральний характер.

Яким чином впровадити моральну педагогіку до школи, у тому думки педагогів розходяться. Одні жадають окремих годин (для відповідних поучень, інші поглиблення взагалі цілої науки в тому напрямі, а ще інші хочуть відповідної зміни шкільного життя. Самі поучення про моральність не принесуть належної користи, але такі поучення, навязані й примінені до вчинків і вправ, безперечно набирають великого значіння.

Кожний предмет шкільної науки надається до вихіснування його для морального виховання, в першому ряді наука релігії, що її Ферстер уважає за конечну умовину всякого виховання, не вірючи зрешттю у можливість уморальнення без сильних релігійних підстав. Наука моралі вчить погляду на життєві відносини, релігія дає погляд на світ; позаземські ідеали є конечні для збудження головної чесноти, покори, без якої чоловік не може бути усупільненим, досить охочим підіймитися усякої утяжливої праці.

Не лише поучування, але й само шкільне життя повинно розвивати суспільно-етичні засади молоді, бо воно є приготуванням до ширшого горожанського життя.

Тут повинна передусім сповнити свою велику ролю шкільна карність, оперта не на зовнішньому примусі, але на добровільному послуші молоді. Зпоміж її засобів виключає автор передусім традиційну емуляцію, яка сприяє розвоєви еґотистичних, антисупільних почувань.

Ферстер дає чимало порад, якими дорогами витворювати внутрішню карність. Він обильно користує з американських досвідів, де шкільне самоурядування виявилось дуже позиточним чинником в моральному вихованні. Учнів належить втягнути до співуділу в утримуванні порядку і шкільної дисципліни. Молодь, яка узискає вплив на внутрішні обставини школи, вчиться сама почуття обовязку і відповідальности, як також розвиває власні нахили до збірного життя.

Не всилі в короткому огляді передати всі думки й ідеї Ферстера, будь що будь одного з замітніших педагогів, якого імення можна сміливо поставити поруч Русса, Пестальоццо, Коменського, Льюкого.

В останньому десятилітті вибився понад звичайну пересічну міру професор педагогіки будапештанського університету Тігамер Тот, блискучий стиліст, плодовитий письменник, якого твори толкують на всі культурні мови. Маємо і переклади його творів на українській мові.

5. Артистичне виховання.

Новий засіб виховання, що його світова війна припинила, лежить у артистичному вихованні. Як народ так також і шкільних дітей треба виховувати в замилюванні до краси, до розуміння її, що буде також виховним моментом для нації. Письма Англійця Джона Рускіна, Німців — Лянґбіна (Rembrandt als Erzieher), Конрада Лянґса (Die künstlerische Erziehung der deutschen Jugend) взивали до артистичного виховання та вказували користи, що їх приносить народові культ гарних штук. Велике значіння мали для Німеччини т. зв. „Kunsterziehungstage“, в яких обговорювано відносини школи до гарних штук, поезії, музики, розтрясано кожню квестію, яка відноситься до цього предмету, а звіти з засідань були важним джерелом для всіх, що займаються реформою артистичного виховання. На цих „артистичних соймах“ в Дрезні 1901, Веймарі 1903 і Гамбурзі 1905 відкинули наївну думку, що саме оглядання великих творів штуки навчить дитину артистичного смаку, навчить її цінити великі твори людського духа й цим самим ублагороднить, виховає її. На це треба науки, на це треба відповідного виховання. Тому треба поставити рисунок, спів, руханку, рідну мову на службу артистичного виховання. Треба піддати молоді відповідну діточу літературу. В нас має під цим оглядом редактор Михайло Таранько незаперечну велику заслугу.

6. Релігійна педагогіка.

Як в християнстві була старшою богословія, що спиралася виключно на обявленні, від філософії, яка спиралася на розумових доказах, і опісля від неї відокремилася, щоби по відокремленні віддавати богословії тим цінніші услуги, так давно маємо в християнстві богословську педагогіку, заки ще філософічна педагогіка почала існувати.

Доказом на пріорність богословської педагогіки є хочби назви: „катихизм“, „катихитична метода“. Цю назву, яка означала спосіб навчання християнської релігії у питаннях і відповідях, введено як методу навчання світських предметів. Маємо наприклад назви „катихизм Українця“, „катихизм летунства“, тощо. Побіч вкорінених давно слів: „катихуменат“, „катихит“, ввійшло в уживання слово: „катихизм“, а богословську педагогіку названо „катихитикою“. Коли філософічна педагогіка все щораз більше розвивалася, могла вона також цій галузи практичної богословії подібні услуги віддавати, як віддавала вже давніше іншим галузям теоретичної богословії, а саме догматиці й моралі. Нинішня богословська педагогіка 20-ого століття різниться від релігійної педагогіки 18-ого століття передусім тим, що є свідома свого надприроднього характеру і надприроднього ділання ласки Божої і, пошукуючи за кращими методами навчання, стоїть осторонь від усякого раціоналізування.

І на цьому полі є значний поступ. Скликується катихитичні конгреси, видається катихитичні журнали, уліпшується пляни навчання, розточується релігійну опіку і над молоддю вищих шкіл. Т. зв. монахійська метода навчання уліпшує замітно навчання катихизму. Як великий є поступ на цьому полі, можна пізнати це з факту, що наприклад, серед Німців, які ведуть перед у всякій научній праці, від катихитики єп. Гіршера, виданої 1831 р., майже 60 літ минуло, заки появилася другий подібний підручник Шеберля в році 1890. А нині нема року, щоб не появилася якийсь уліпшений підручник. Головною ідеєю, яка присвічує цим новим методам, є погляд о вість в релігійному навчанні, а також богословська педагогіка послугується методами школи праці й творчої школи, про які була вище мова.

Як з цього короткого огляду новіших педагогічних систем 20. століття виходить, теорій не бракує; та всетаки бачимо поворот до певних засад християнства. Тому мусимо у Того, що так самопевно про Себе сказав: „Аз єсьмь путь, істина і живот“ (Ів. 16, 4), шукати також проводу в нашій виховній праці.

III

ОРГАНІЗАЦІЯ АКАДЕМІЇ

ORGANISATIO ACADEMIAE

Інавгурація акад. року 1934/35 відбулася в дні 7-го жовтня 1934. р. величавіше, як звичайно, бо це починалося третє з черги трьохліття існування Богословської Академії.

Архиерейську Богослужбу відправив у церкві Св. Духа Преосвящений Кир Никита при співслуженні ОО. Професорів Академії. На Службі Божій співав хор студентів Б. Академії. У Богослуженні взяли корпоративну участь Професорський Збір, студенти та численні представники духовних кругів, центральних наукових, освітніх та громадянських установ та преси й делегати світського студентства.

Друга частина інавгураційних торжеств почалася в год. 11. в авлі Б. Академії. На перших місцях, підведених для запрошених гостей, можна було завважити Преосв. Кир Никиту, Всв. О. Протоігумена Решетила ЧСВВ, Всв. О. Крилошан і Каноніків Митрополичої Капітули, членів Укр. Парл. Репрезентації, представників Наукового Товариства ім. Т. Шевченка, Просвіти, Рідної Школи і других.

Інавгурація почалася псальмом: „Хваліте, діти, Господа” (музика Др. Б. Кудрика) у виконанні хору студентів.

Опісля Ректор Б. Академії, о. Др. Йосиф Сліпий, зложив звіт із діяльности Б. Академії за акад. рр. 1932/33 і 1933/34. Звіт цей тому, що заторкує діяльність другого трьохліття Б. Академії, випечатано у звідомленні про Б. Академію в 1935. р.

Інавгураційний виклад на тему: „Св. Теодор Студит, реформатор чернечого життя” виголосив о. Проф. Др. Василь Лаба.

Відспіванням молитви: „Боже Великий” закінчилася офіційна частина інавгурації, після чого гості оглянули Музей Б. Академії, з цінними іконографічними експонатами, з яких деякі сягають XIV. ст.

Сама наукова праця в Б. Академії та по Семинарах тієї ж Академії почалася в дні 1. жовтня 1934. р.

З акад. роком 1934/35 Б. Академія одержала нові індекси, з рівночасним уведенням нової практики. А саме, з початком кожного семестра дотичний професор обов'язаний умістити в індексах свій „paper“, а при кінці семестра ствердити фреквентаж студента на данім викладі.

Рішенням Професорської Колегії Б. Академії з 24. вересня 1934. р. потворено для справнішого переведення іспитів відповідні Комісії, яких склад лишається по можності постійним.

Усталено шість Іспитових Комісій:

Біблійну в складі: о. Проф. Др. Т. Мишковського, о. Проф. Др. В. Лаби, п. Доц. Др. Я. Пастернака і о. Др. І. Чорняка.

Догматичну: о. Проф. Др. Й. Сліпого, о. н. Проф. Др. А. Іщака, о. Др. Б. Липського і о. Др. С. Сампари.

Історично-правничу: Проф. Др. М. Чубатого, о. н. Проф. Др. А. Іщака, п. н. Проф. Др. О. Надраги, о. Доц. Др. А. Глинки, о. Л. Лужницького.

Пасторальну і моральну: о. Проф. Др. Я. Левицького, о. н. Проф. Ю. Дзеровича, о. н. Проф. Др. А. Іщака, о. С. Рудя і о. Др. Б. Липського.

Фільольогічну: н. Проф. Др. К. Чеховича, п. Доц. Др. Я. Пастернака, Др. Ю. Полянського і професора грецької мови.

Фільософічну: о. Проф. Др. Й. Сліпого, о. Проф. Др. М. Конрада, о. н. Проф. Ю. Дзеровича, п. Доц. Др. Я. Пастернака, о. Др. С. Сампари, о. Др. В. Максимця і Др. Ю. Полянського.

Кожній Іспитовій Комісії головує відповідний Декан Виділу. На случай перешкодження Декана заступає його покликаний ним Професор.

Із внутрішнього життя Професорської Колегії Б. Академії в акад. році 1934/35 треба підмітити отсі важніші події:

Високопреосвящений Митрополит Кир Андрей своєю грамотою з дня 24. квітня 1935. р. іменував дотеперішнього Ректора Б. Академії, о. Др. Й. Сліпого, поновно Ректором на протяг чергового трьохліття.

Приблизно у тому самому часі, бо в днях 7. квітня і 10-го травня 1935 р. Професорська Колегія на внесення о. Проф. Др. Й. Сліпого предложила ВПреосв. Митрополитові заіменувати о. Др. М. Конрада надзвичайним Професором Фільософічного Виділу Б. Академії на основі його праці: „Нарис історії старинної фільософії“. Справу отсієї габілітації реферували Професори: о. Др. Й. Сліпий і о. Др. А. Ішак.

о. Др. Микола Конрад уродився 16. V. 1876. р. в Струсові з родичів Йосифа і Марії з Житковських. Гімназійні науки побирав у Львові й Римі. Фільософічні й богословські студії відбув у Римі в Колегії „De Propaganda Fide“. Там в дні 9. XII. 1895. промувався на доктора фільософії, а в дні 8. V. 1899. р. на доктора св. Богословії. В 1896—1897 рр. покінчив „Академію Вищих Фільософічних Студій св. Томи“ в Римі. В 1899. р. рукоположений на священика. Від 1900. р. виконував обов'язки заст. учителя релігії у виділових школах в Золочеві. В 1902. р. став сталим катихитом вид. школи в Теребовлі. В 1907. р. став заступником учителя релігії в укр. гімназії ім. ц. Франца Йосифа в Тернополі, де став від 1911. р. дійсним учителем, а врешті професором. Підчас світової війни душпастирював в угорському Градиці та в таборі укр. біженців — Гмінді, де був теж катихитом і управителем гімназійних курсів до 1918. р. Від 1920—1929. року учив у гімназіях в Бережанах і Тернополі. В 1929. році покликаний до Бог. Академії викладає суспільні науки. Від 1931—35 виконував обов'язки душпастиря для академічної молоді у Львові.

Важніші праці оголошені друком:

1) Д-ра І. Франка: „Поема про сотворення світа“. Львів 1905.

2) Модерна ментальність і католицизм. Академічний виклад. „Мета“. Львів 1934.

3) Націоналізм і католицизм. Акад. виклад. „Мета“. Львів 1934.

4) Нарис історії старинної фільософії. I. частина. Видання „Богословії“. Ч. 15. Львів 1934.

5) Нарис історії старинної фільософії. II. частина. Видання „Богословії“. Ч. 16—17. Львів 1934.

6) Корпоративний устрій громадянства. Акад. виклад. „Мета“. Львів 1935.

7) Нарис історії старинної фільософії. III. частина. Видання „Богословії“. Ч. 19. Львів 1935.

8) Основні напрямки новітньої соціології: Лібералізм. Видання „Богословії“. Ч. 21. Львів 1936.

9) Співредагував Тернопільський „Подільський Голос“, де поміщував різні статті. Співпрацював у видавництвах Ма-

рійського Т-ва Молоді: „Наш Приятель” і „Правда”. Писав статті і рецензії в „Ниві”, „Меті” і „Богословії”.

В дні 12. червня 1935. р. о. Проф. Др. Й. Сліпий на Засіданні Проф. Колегії поставив внесення предложити Др. В. Залозецького до заіменування його надзвичайним Професором Фільософічного Виділу Б. Академії. Проф. Колегія повище внесення приймила.

Др. Володимир Залозецький уродився 16. VII. 1896. року у Львові. Походить із шляхецько-священничої родини, з батька Романа, професора політехніки у Львові та англійського консуля й міністеріяльного радника, та Йосифи Дроздень-Гулевич. Іспит зрілости зложив у Львові в 1914. році. В рр. 1914 до 1919. студював на фільософічнім факультеті віденського університету історію мистецтва, археологію та історію. В 1916. р. скінчив однорічний курс в Інституті для досліду австрійської історії. В 1919. р. осягнув ступінь доктора на фільософічнім виділі віденського університету. В 1924. р. габілітувався на українському університеті в Празі. В 1925. р. став членом-кореспондентом археологічної комісії при чеській Академії наук у Празі. В 1926. р. був покликаний на катедру історії мистецтва на Українському Науковому Інституті в Берліні. В 1931. р. покликаний на доцента Інституту: „Studien zum Auslandsdeutschum” берлінського університету. В 1932. р. предложив габілітаційну працю про церкву св. Софії у Константинополі Проф. А. Брінкманові в Берліні й дістав пропозицію габілітації. Від 1928. р. є дійсним членом Наук. Т-ва ім. Т. Шевченка. Від 1929. р. викладає як покликаний надзвичайний професор християнську археологію та історію церковного мистецтва на Богословській Академії.

Важніші праці оголошені друком:

1) Реставрація і стиль митрополичої палати при катедрі св. Юра у Львові. „Літер.-Наук. Вістник”. Львів 1923.

2) Романські та готицькі будівлі на Підкарпатській Руси. „Наук. Збірник Просвіти”. Ужгород 1924.

3) Історія малярства на Підкарпатській Руси. „Стара Україна”, 1925.

4) Studie zur figuralen Ausschmückung der Jagiellonenkapelle (Siegmundskapelle) in Krakau. „Belvedere”, 1925.

5) Замкова каплиця в Горянах. „Наук. Збірник Просвіти“. Ужгород 1926.

6) Bysantinische Provenienz der Sophienkirche in Kiew und der Erlöserkathedrale in Tschernihow. „Belvedere“, 1926.

7) Barocke und Gotische Holzkirchen in den Karpathenländern. Kristal-Verlag, 1926.

8) Bysantinische Bauten auf dem Gebiet der Ukraine. „Jahrbuch für Kultur und Geschichte der Slaven“, 1927.

9) Stilhistorische Untersuchung der Monomachkappe. Sonderabdruck der „Abhandl. des Ukr. Wissen. Instituts“ in Berlin. Band I, 1928.

10) Zur Frage des bysantinischen Ursprunges der fünfschiffigen Kreuzkuppelkirche. „Bysantinische Zeitschrift“, B. XXVIII 1929.

11) Die Barockarchitektur Osteuropas mit besonderer Berücksichtigung der Ukraine. „Abhand. des Ukr. Wissen. Instituts.“ II. Berlin 1929.

12) Arte italiana in Polonia I, Nello scorcio del medio evo' e nel Rinascimento. „Le Vie d'Italia“, 1929.

13) Софійський собор у Києві та його відношення до візантійської архітектури. „Записки Чина Св. Василя Вел.“ Львів 1929/30.

14) Arte italiana in Polonia II, Dal Barocco al Classicismo. „Le Vie d'Italia“, 1930.

15) Das geistige Leben der Ukraine in Vergangenheit und Gegenwart. „Deutschtum und Ausland“. Heft 28/29.

16) Niederländischer Einfluss auf eine Altarwand der osteuropäischen Barockmalerei. „Forschungen und Fortschritte“. Nr. 35/36. 1930.

17) Das bysantinische Kunstgewerbe in der mittelalterlichen und spätmittelalterlichen Periode. „Wasmuths Kunstgewerbe aller Zeiten und Völker“. B. V.

18) Zur Geschichte der osteuropäischen christlichen Baukunst und ihrer Abhängigkeit von Ost- und Westrom mit besonderer Berücksichtigung der Ukraine. „Ukraine und die kirchliche Union“, 1930.

19) Geistesgeschichtliche Voraussetzungen der Unionsprobleme mit besonderer Berücksichtigung der Ukraine. „Ukraine und die kirchliche Union“, 1930.

20) El problema del Renacimiento bizantino y su relacion con el occidental. „Investigacion y Progreso“. Madrid 1930.

21) Gotische Baukunst in Osteuropa. Sonderabdruck aus „Volkstum und Kulturpolitik“. Köln 1932.

22) Візантійський ренесанс у світлі новіших дослідів. „Богословія“. Львів 1932.

23) Огляд історії старохристиянського мистецтва. „Праці Бог. Академії“, Т. XIII. Львів 1934.

24) Die Sophienkirche in Konstantinopel und ihre Stellung in der Geschichte der abendländischen Architektur. Romae 1936.

25) Byzanz und Abendland in Spiegel ihrer Kunsterscheinungen. Salzburg 1936.

26) Українське деревляне будівництво і його відношення до історичних стилів. „Дзвони“. Львів 1937—38.

В академіч. році 1934/35 Професорська Колегія покликала: о. Др. Івана Чорняка та поручила йому виклади з біблійних наук, Др. Івана Крип'якевича, поручаючи йому виклади з історії близького Сходу, Др. Бориса Кудрика — до історії музики й Др. Михайла Соневицького — до грецької мови.

В тому ж акад. році Провід Деканату Богословського Виділу Академії спочивав в руках о. Проф. Др. Тита Мишковського.

Провід Деканату Філософічного Виділу був у руках о. Проф. Др. Йосифа Сліпого.

Восьмий в існуванні Б. Академії академічний рік — 1935/36 — припав на особливе дороге для тієї ж Установи пору — ювілейний рік Основника Б. Академії, Високопреосвященного Митрополита Андрея Шептицького.

У тому році вся українська католицька Церква обходила ювілейні торжества в звязку з 70-літтям уродин та 35-літтям Митрополитування Високопреосвященного Кир Андрея.

Інавгурація акад. року 1935/36 відбулася в дні 13. жовтня 1935. р. Службу Божу відслужив враз із іншими ОО. Професорами Декан Богословського Виділу — о. Проф. Др. Ярослав Левицький.

Сама інавгурація відбулася в авлі Б. Академії. На це академічне торжество авля була прикрашена чудовою іконою Христа-Учителя з XVI. ст., портретами Св. Вітця й Високопреосвя-

щеного Митрополита та монументальними образами О. Новаківського: „Наука” й „Мистецтво”.

Інавгурацію започаткував академічний хор відспіванням пісні Е. Гріга: „Пізнання краю”.

Ректор Б. Академії, о. Др. Й. Сліпий, виголосив інавгураційну промову, зясовуючи діяльність Академії за минулий рік.

По цьому відбувся науковий виклад о. надз. Проф. Др. М. Конрада на тему: „Закон історичного розвитку філософії”.

Інавгурація закінчилася відспіванням пісні Ліріна: „Хваліте Бога”.

З-помежи учасників інавгураційних торжеств слід підмітити Преосв. Кир Никиту, о. Протоігумена Климентія Шептицького, ЧСТС, о. Протоігумена В. Градюка, ЧСВВ, та представників Чину Ізбавителя.

Вже на першому в тому акад. році Зборі Проф. Колегії, що відбувся 24. вересня 1935. р., Ректор Б. Академії підкреснуv, що наукові осяги Академії за час від її заіснування по нині є того роду, що ними ледви, чи могла б почванитися яканебудь анальогічна установа в Європі, якщо взяти під увагу отсі обективні дані, що стояли до розпорядимости Б. Академії.

Але побіч цих ясних моментів у житті й діяльності Б. Академії є одна сторінка, непозбавлена турбот і жури й самого Основника й всіх, кому дорогою є наша найвища наукова Установа. Є це якслід еше непоставлена справа матеріяльного вивінування Б. Академії. Лиш це одно не дозволяє Б. Академії розгорнути всю свою наукову діяльність до тієї міри, до якої вона своєю внутрішньою спромогою наставлена. І якраз ця матеріяльна обмеженість була причиною, чому Високопреосвящений Митрополит не прихилився доволі довго до опінії Проф. Колегії, хоч уповні з нею погоджувався, і досі не заіменував представлених до професури: о. Др. М. Конрада і Др. В. Залозецького.

Одначе наукові дезідерати й внутрішня діяльність Б. Академії були сильніші за матеріяльні недомагання та поставили нові вимоги, конечні до належного розвитку нашої Установи.

І тому Рішенням з 24. грудня 1935. р. Професорська Колегія признала Др. Іванові Крип'якевичові титул покликаного надзвичайного Професора Б. Академії, беручи під розвагу його іменування Професором Кам'янецького Університету в 1918. р.

На тому самому Засіданні Проф. Др. М. Чубатий зreferував справу габілітації Др. К. Чеховича, що вже передше габілі-

тувався на доцента словянської фільології на Українському Празькому Університеті.

По вислуханні виводів Проф. Др. М. Чубатого, Професорська Колегія рішила предложити Др. К. Чеховича до іменування надзвичайним Професором Філософічного Виділу Б. Академії.

Др. Константин Чехович уродився 21. V. 1896. р. в селі Хиринка, перемиського повіту, з родичів — о. Володимира та Марії зо Згорлякевичів. Іспит зрілості зложив в українській гімназії у Перемишлі 1914 р. В акад. рр. 1915/16—1917/18 студіював Богословію на львівському університеті, в рр. 1918—1920 служив як хорунжий в Українській Галицькій Армії. Від 1921—1926 студіював філософію і словянську фільологію на чеському університеті та українську фільологію і філософію на українському університеті в Празі. На чеському університеті в Празі зложив педагогічний іспит та досягнув ступінь доктора філософії та словянської фільології. В рр. 1926—1929 працював як асистент при Українським Науковим Інституті в Берліні, а в 1931 р. на основі праці про Олександра Потебню габілітувався на доцента словянської фільології на філософічному факультеті українського університету в Празі.

Від акад. року 1931/32 викладає церковно-словянську мову та веде Семинар словянської фільології на Філософічному Виділі Богословської Академії у Львові. Від 1936. р. редагує науковий журнал словянської фільології „Слово”.

I. Наукові праці:

1) *Filozofia mowy u Aleksandra Potebni*. „Księga pamiątkowa drugiego polskiego zjazdu filozoficznego”. Warszawa 1927.

2) Філософія мови у Олександра Потебні. „Науковий Збірник Українського Університету в Празі”, т. II. 1929.

3) *La philosophie du langage chez Alexandre Potebnia*. „Second Congrès polonais de philosophie”. Varsovie 1930.

4) Йосиф Добровський і українська мова. „Slavia“, IX. 4. Praha 1930.

5) Думки Олександра Потебні про національність. „Поступ”, VI—X, XI—XII, Львів 1930.

6) Олександр Потебня, український мислитель-лінгвіст. „Праці Українського Наукового Інституту”, т. IV. Серія фільологічна, кн. 1. Варшава 1931.

7) Іван Могильницький та Йосиф Добровський. „Бого-словія“, XI, 1. Львів 1933.

8) Мелетій Смотрицький як граматик. Львів 1935.

9) До проблеми народніх ритмів у Шевченка. Львів 1935.

10) Постаць Мойсея в творчості І. Франка. „Дзвони“ V, VI—VII. Львів 1936.

11) До проблеми східньословянської прамови. „Слово“, 1. Львів 1936.

12) Омелян Огоновський як історик української літератури. „Слово“, 2. Львів 1937.

13) Ана рѣина. Підпис з 1063. р. „Слово“ 3. Львів 1937.

14) Стріп-стропъ в українській мові. „Слово“, 3. Львів 1937.

15) Aus dem Irrgarten der Slawistik. „Ukrainische Kulturberichte“ V, 33/34. Berlin 1937.

16) Чеські впливи на Франкового „Мойсея“ та „Івана Вишенського“. „Збірник Українського Історично-Фільологічного Товариства в Празі на пошану проф. Дмитра Антоновича“. Прага 1937.

II. Науково-популярні праці і статті:

1) Чеське русофільство. „Національна Думка“. Прага 1925—1926.

2) Католицька філософія. „Поступ“, VI—VII, XI—XII. Львів 1929.

3) Перший зїзд словянських фільологів в Празі. „Літературно-Науковий Вістник“, XI. Львів 1929.

4) Ян Бодуен де Куртене. „Студенський Вістник“, XI—XII, 1929; I—IV, 1930. Прага.

5) Альойс Ірасек: „Студенський Вістник“, I—IV. Прага 1930.

6) Початки української нації. „Літ.-Наук. Вістник“, IV. Львів 1931.

7) Про ритмічне мистецтво Шевченкової поезії. „Літ.-Наук. Вістник“, IV. Львів 1931.

8) „Розрита могила“. „Український Голос“, XIII, 14. Перемишль 1931.

9) Вячеслав Липинський як історик. „Літ.-Наук. Вістник“, X. Львів 1931.

- 10) Літературознавство д-ра Михайла Рудницького. „Мета“, 44. Львів 1935.
- 11) Апостроф. „Діло“, 68. і 69. Львів 1935.
- 12) Українські колядки про церкви. „Мета“, 1. Львів 1936.
- 13) М. Драгоманов і сучасність. „Мета“, 5. Львів 1936.
- 14) Ідейні основи російського комунізму. „Католицька Акція“, IV, 1—3. Львів 1937.

III. Наукові рецензії і замітки про такі праці:

- 1) Др. Ст. Смаль-Стоцький: Ритмика Шевченкової поезії. Прага 1926. — „Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven“, B. IV. H. I. Breslau 1928.
- 2) І. Мірчук: Г. С. Сковорода (1926). — Ibid., IV. H. 1. 1928.
- 3) Степан Гаєвський: Ольга Кобилянська і її літературна діяльність. — Ibidem, Bd. IV. H. III. 1928.
- 4) Др. Лука Луців: О. Кобилянська і Ф. Ніцше (1928). — Ibidem, Bd. IV. H. III. 1928.
- 5) Др. Ст. Смаль-Стоцький: Розвиток поглядів про семю словянських мов і їх взаємне споріднення. Прага 1927. — Ibidem, Bd. V. H. III. 1929.
- 6) Dr. Hans Koch: Die Ukraine (1929). — Ibid. Bd. V. H. III. 1929.
- 7) Stefan Smal-Stockyj: Der fundamentale Anteil des Ukrainischen an der Slavistik (1929). — „Літературно-Науковий Вістник“, I. Львів 1930.
- 8) Чотири праці про Добровського і Українців (Брика, Ляпунова і Тіхого). — ЛНВ, VII—VIII. Львів 1930.
- 9) Prof. Dr. J. Mirčuk: Tolstoj und Skovoroda, zwei nationale Typen (1929). — „J. f. K. u. K. d. S.“ Bd. VI. H. II—III. 1930.
- 10) О. І. Бочковський: Т. Г. Масарик, національна проблема та українське питання. Подєбради 1930. — „Дзвони“, II. Львів 1930.
- 11) Сава Никифоряк: Рим і ритм у Шевченка (ЗНТШ, 99). — ЛНВ, V. Львів 1931.
- 12) J. Falkowski — B. Pasznyi: Na pograniczu łemkowski-bojkowskiem. Lwów 1935. — „Дзвони“, XI. Львів 1935.
- 13) А. В. Флоровській: Чехи и восточные славяне. Т. I. Прага 1935. — „Богословія“, XIV, к. 1. Львів 1936.

14) Роман Смаль-Стоцький: Українська мова в Советській Україні. Варшава 1936. — „Дзвони“, IV. Львів 1936.

15) K. Weber: Missale Romanum slavonico idiomate... — „Слово“, 1. Львів 1936.

16) M. Weingart: O nejstarších jazykových památkách slovenských. Praha 1935. — „Слово“, 1. Львів 1936.

17) Б. Манжос: Вірування та забобони нашого села (1926). — „Слово“, ч. 1. Львів 1936.

18) Arkadij Žyvtoko: Z ukrajinského vědeckého života v minulém pětiletí. Praha. 1936. — „Слово“, 1. Львів 1936.

19) Д. В. Айналов, В. Ф. Ржиги і В. В. Арендт (пояснення тексту Слова о полку Ігоревім). Ленінград 1934. — „Слово“, ч. 2. Львів 1937.

20) Степан Смаль-Стоцький: Питання про східно-словянську прамову. Львів 1937. — „Слово“, 3. Львів 1937.

Із тих самих рацій на тому самому Засіданні (24. XII. 1935.) Проф. Колегія признала Др. Ярославові Пастернакові титул покликаного Доцента Б. Академії, опираючи своє рішення на факті його габілітації на доцента на Укр. Праж. Університеті.

В дні 2. червня 1936. р. на Засіданні Проф. Колегії Ректор Академії, о. Др. Йосиф Сліпий, подав до відома, що Високопреосвящений Митрополит Рескриптом з дня 5. V. 1936. р. іменував о. Др. Миколу Конрада — надз. Професором історії філософії, Др. Володимира Залозецького — надзвич. Професором історії мистецтва і Др. Константина Чеховича — надз. Професором церковно-словянської мови.

На тому ж Засіданні о. Проф. Др. Я. Левицький прочитав свою рецензію на нову працю о. надз. Проф. Др. М. Конрада: „Основні напрями новітньої соціології“ і поставив внесення предложити до заіменования о. Др. М. Конрада звичайним Професором Б. Академії. Проф. Колегія внесення о. Проф. Др. Я. Левицького прийняла до відома й акцептувала.

В акад. році 1935/36 Б. Академія покликала о. Др. Івана Гриньоха та поручила йому виклади з психології.

В акад. році 1935/36 Деканом Богословського Виділу Б. Академії із вибору Проф. Колегії в дні 12. червня 1935. р. став о. Проф. Др. Ярослав Левицький, Деканом Філософічного остав надальше о. Проф. Др. Йосиф Сліпий.

Інавгурація дев'ятого в існуванні Б. Академії року 1936-37 відбулася в дні 4. жовтня 1936. р. Декан Богословського Віділу, о. Проф. Др. В. Лаба, wraz з іншими ОО. Професорами відправив в наміренні Б. Академії та її членів св. Літургію, на якій співав академічний хор.

Сама інавгурація почалася виступом хору академіків, що відспівав Ліріна: „Господи, Боже мій”. Після цього Ректор о. Др. Й. Сліпий зложив звіт з діяльності Академії за 1935/36 р.

З черги надз. Проф. о. Др. Ю. Дзерович прочитав виклад п. з.: „Огляд новіших педагогічних систем”.

На Засіданні Проф. Колегії в дні 15. вересня 1936. р. Ректор Б. Академії підчеркнув, що Академія вже вісім літ по своїм силам вповні вдовольно виконує свої завдання. Нині, якщо за існували б відповідні умовини, Б. Академія зовсім легко, без якогось особливого труду, могла б приступити до творення самовистарчальних чотирьох факультетів.

В біжучому й слідуєчих роках Б. Академія приступає до творення власної наукової літератури, яка має на меті назовні відтворити ті вартости, якими розпоряджає і в силі й надаліше творити Б. Академія.

Ті внутрішні вартости Б. Академії, що творять наукове обличчя й душу Б. Академії, можна пізнати й оцінити по всіх тих, що студіювали тут. Дійсно, в усіх тих, що їх Б. Академія пустила в світ, видно ширший горизонт, більше знання.

Отсі абсолюенти й література Б. Академії з різних ділянок науки роблять їй добре ім'я не лише серед нас, але й за границею. Б. Академія дійсно починає вже формувати свою думку в католицькій теології.

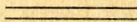
Якщо насувався б сумнів, у якому напрямку слід було б повернути всю енергію Б. Академії, значить, чи Б. Академія має стати якимсь Інститутом чисто дидактичним, чи виключно науково-дослідним, то відповідь наша ясна — сполучення одного й другого в одну гармонійну цілість.

Доказом цього те, що впродовж несповна вісьмох років Б. Академія видала із себе 300 абсолюентів і 20 томів наукових праць.

На акад. рік 1936/37 припадає номінація о. Др. М. Конрада на звич. Професора історії філософії та соціології на основі Рескр. М. Орд. з дня 31. III. 1937.

Що торкається наукової організації Б. Академії, то в акад. році 1936/37 Ректором Б. Академії був і надаліше о. Др. Й.

Сліпий. Проректором — о. Проф. Др. Т. Мишковський.
Деканом Бог. Виділу — о. Проф. Др. В. Лаба. Проректором
Бог. Виділу — о. Проф. Др. Я. Левицький. Деканом Філ.
Виділу у зимовому семестрі — о. Проф. Др. Й. Сліпий; у літ-
ньому семестрі — о. Проф. Др. М. Конрад.

IV

ПРОФЕСОРСЬКИЙ ЗБІР У РР. 1934—37

CORPUS DOCENTIIUM A, 1934—37

RECTORATUS

Rector:

Prof. Dr. Josephus Slipyj, 1934—37.

Prorector:

Prof. Dr. Titus Myškovskýj, 1936/37.

Decani:

Prof. Dr. Titus Myškovskýj	} 1934/35	{	Facultas Theologica.
Prof. Dr. Josephus Slipyj			„ Philosophica.
Prof. Dr. Jaroslaus Levyčkyj	} 1935/36	{	„ Theologica.
Prof. Dr. Josephus Slipyj			„ Philosophica.
Prof. Dr. Basilius Laba	1936/37	„	Theologica.
Prof. Dr. Josephus Slipyj pro I. S.	36/37	„	Philosophica.
Prof. Dr. Nicolaus Konrad pro II. S.	36/37	„	„

Prodecanus:

Prof. Dr. Jaroslaus Levyčkyj, 1936/37 Facultas Theologica.

Secretarius:

R. D. Petrus Chomyn (natus 1890, ord. 1923).

Quaestor:

R. D. Petrus Kozičkyj (natus 1902, ord. 1933).

COLLEGIUM PROFESSORUM

I. Professores ordinarii:

1. Excel. Andreas šeptyčkyj, Divina Miseratione Metropolitae Haliciensis, Archiepiscopus Leopoliensis, Episcopus Kamenecensis, Dr. S. Theol., iuris et philosophiae. Fundator Academiae Theol. Leopoli etc.

- Natus 29. VII. 1865., studiosus iuris Cracoviae, iuris, theologiae et philosophiae Breslavi; a. 1888. doctor iuris Cracoviae. A. 1892. ordinatus. A. 1892. professus in Ordine S. Basilii M. 1899. praeconisatus in Episcopum Stanislaoopolitanum. A. 1900. praeconisatus in Metropolitam Provinciae Haliciensis. Docet asceticam S. Patrum Orientalium et Occidentalium.
2. R. D. Dr. theol. Josephus Slipyj (natus 17. II. 1892., ordinatus 1917., studiosus Leopoli, Oeniponte, Romae), professor dogmaticae specialis (Rescript. 1. X. 1928.), qui testimonium habilitatis a facultate theologica Universitatis Oenipontanae adeptus est pro dissertatione: „Die Trinitätslehre des byzantinischen Patriarchen Photios“ atque deinceps Romae in Gregoriana Universitate pro dissertatione: „De principio spirationis in SS. Trinitate“ lauream „magistri aggregati“ accepit.
 3. R. D. Dr. theol. Titus Myškovskýj (natus 4. X. 1861., ordinatus 1885., studiosus Leopoli et Vindobonae), qui tamquam professor ordinarius in Universitate Leopolitana ab a. 1908. docebat, pro historia biblica V. Testamenti (Rescript. 31. XII. 1929).
 4. R. D. Dr. theol. Jaroslaus Levyčkyj (natus 3. V. 1878., ordinatus 1901., studiosus theologiae Leopoli) pro theologia pastorali (Rescript. 23. IX. 1932 — professor ordinarius) dissertatione approbata, cui titulus: „Primi praedicatores Ucrainorum“.
 5. R. D. Dr. theol. Basilius Laba (natus 1. IX. 1887., ordinatus 1912., studiosus theologiae Leopoli, Oeniponte, Friburgi, Vindobonae) pro studiis N. Testamenti (Rescr. 23. IX. 1932. — professor ordinarius) dissertatione approbata, cui titulus: „Hermeneutica biblica“.
 6. D. Dr. phil. Nicolaus Čubatyj (natus 11. XII. 1889., absolvens theologiae Leopoli, studiosus deinde philosophiae et iuris in Universitate Leopolitana), pro historia Unionis (Rescript. 23. IX. 1932. — professor ordinarius). Pro fundamento nominationis inservivit eius vocatio a regime Het. Skoropadskýj in novocreatam Universitatem in Kamjaneč Podilskýj a. 1919. facta eiusque functio professoris pro historia iuris ucrainici in Universitate Ucrainica Leopoli a. 1920—24.
 7. R. D. Dr. phil. et theol. Nicolaus Konrad (natus 16. V. 1876., ordinatus 1899., studiosus philosophiae et theologiae in

Collegio „De Propaganda Fide“ et Academia S. Thomae A. Romae) pro historia philosophiae et sociologia (Rescript. 5. V. 1936. — professor extraordinarius; Rescript. 31. III. 1937. — professor ordinarius) dissertatione approbata, cui titulus: „Historiae philosophiae antiquae brevis conspectus“.

II. Professores extraordinarii:

8. R. D. Julianus Dzerovyč (natus 3. I. 1871., ordinatus 1894., studiosus theologiae Leopoli) nominatus est ab Ordinario Metropolitano professor extraordinarius catecheticae et paedagogicae dissertatione approbata sub tit.: „Catechetica“ (Rescript. 25. XI. 1930.).
9. R. D. Dr. theol. Andreas Iščak (natus 23. X. 1887., ordinatus 1914., studiosus theologiae Leopoli, Oeniponte) nominatus est ab Ordinario Metropolitano professor extraordinarius dogmaticae Orientis et iuris canonici dissertatione approbata, cui titulus: „De Zacharia Kopystenškyj eiusque Palinodia“ (Rescr. 23. IX. 1932.).
10. D. Dr. phil. Vladimirus Zalozečkyj (natus 16. VII. 1896., studiosus philosophiae, historiae artis christianae, archeologiae Vindobonae; 1918. doctor phil. Vindobonae; prof. Instituti Scient. Ucrain. Berolinensis, docens Univ. Berolinensis) nominatus est ab Ordinario Metropolitano professor extraordinarius pro artibus christianis dissertatione in Universitate Berolinensi approbata sub tit.: „De ecclesia S. Sophiae Constantinopoli“ (Rescript. 5. V. 1936.).
11. D. Dr. phil. Constantinus Čechovyč (natus 21. V. 1896., studiosus theologiae Leopoli, philosophiae et philologiae slavicae Praegae; 1928. doct. phil. Praegae; docens Univ. Ucr. Praegae) nominatus est ab Ordinario Metropolitano professor extraordinarius linguae eccl.-slavicae dissertatione in Universitate Praegae approbata sub titulo: „O. Potebnia sicuti philosophus et linguista Ucrainorum“ (Rescr. 5. V. 1936.).

III. Professores extraordinarii vocati:

12. D. Dr. iur. Alexander Nadruga (natus 15. X. 1885., studiosus iuris civ. in Universitate Leopolitana), pro iure civ. spec. respectu Ecclesiae. Pro fundamento nominationis inserivit eius functio professoris iuris civ. in Universitate Ucrainica Leopoli a. 1920—24.
13. D. Dr. phil. Joannes Krypjakovyč (natus 25. VI. 1886., studiosus philosophiae Leopoli; 1911. doctor phil.) pro hi-

storia Orientis. Pro fundamento nominationis inservivit eius vocatio a Respublica Ucrainica in novocreatam Universitatem in Kamjaneć Podilskýj a. 1918. facta eiusque functio professoris pro historia Ucrainorum in Universitate Ucrainica Leopoli a. 1921—1923.

IV. Docentes:

14. R. D. Dr. iur. can. Leo Hlynka (natus 1. VIII. 1893., ordinatus 1928., studiosus theologiae Leopoli, iuris canonici Romae) nominatus ab Ordinario Metropolitano docens iuris canonici dissertatione approbata, cui titulus: „De potestate episcoporum necnon de praerogativis metropolitanae potestatis in bona ecclesiae temporalia in Oriente novem primis saeculis“ (Rescr. 12. VI. 1933.).

V. Docentes vocati:

15. D. Dr. Jaroslaus Pasternak (natus 2. I. 1892., studiosus philosophiae Leopoli, archaeologiae Praegae. 1925. doct. phil. Praegae; 1923—28 asistens Instituti Archaeologiae Praegae; 1935. docens Universitatis Ucrainorum Praegae. Director Musei Societatis Scientif. Ucrainorum Leopoli) vocatus est a Collegio Professorum Academiae die 24. XII. 1935. uti docens archaeologiae.

CORPUS DOCENTIUM

1. R. D. Leonidas Lužnyćkyj, canon. tit., promotor vinc. matr., examinador prosin., (natus 1869., ord. 1893.), docet historiam ecclesiasticam.
2. R. D. Stephanus Rud', spiritualis Seminarii, consultor Metrop. Consistorii, examinador prosinod. (natus 1883., ord. 1909.), docet liturgicam.
3. R. D. Stephanus Sampara, Dr. theol., praefectus Seminarii (natus 1897., ord. 1926.), docet dogmaticam fundamentalem.
4. R. D. Vladimirus Maksymeć, Dr. phil. (natus 1901., ord. 1930.), docet ontologiam, logicam, criticam.
5. R. D. Bohdanus Lypskýj, Dr. theol. (natus 1903., ord. 1926.), docet dogmaticam specialem, theologiam moralem.
6. R. D. Joannes Čorniak, Dr. theol., praefectus Seminarii (natus 1899., ord. 1925.), docet exegesis S. L. V. T., linguam hebraicam.

7. R. D. Joannes Hrynioch, Dr. theol. (natus 1907., ord. 1932.), docet psychologiam rationalem et experimentalem, cosmologiam.
8. D. Georgius Polanśkyj, Dr. phil. (natus 1892.), docet anthropologiam.
9. D. Michael Sonevyčkyj, Dr. phil. (natus 1892.), docet linguam graecam.
10. D. Myron Wachnianyn, Dr. med. (natus 1877.), docet higienam.
11. D. Borys Kudryk, Dr. music. (natus 1897.), docet musicologiam.
12. D. Paulus Zymak, (natus 1892.), peragit exercitia corporalia.

Organa administrativa

Secretarius Academiae:	R. D. Petrus Chomyn.
Quaestor	„ R. D. Petrus Kozičkyj.
Bibliothecarius	„ D. Jaroslaus Čuma, Mag. phil.
Custos Musei	„ D. Michael Dragan, Dr. phil.

РЕКТОРАТ

Ректор:

о. Проф. Др. Йосиф Сліпий, 1934—37.

Проректор:

о. Проф. Др. Тит Мишковський, 1936/37.

Декани:

Богосл. Виділ:	1934/35:	Фільос. Виділ:
о. Проф. Др. Т. Мишковський		о. Проф. Др. Й. Сліпий
	1935/36:	
о. Проф. Др. Я. Левицький		о. Проф. Др. Й. Сліпий
	1936/37	
о. Проф. Др. В. Лаба		о. Проф. Др. Й. Сліпий за I сем.
		о. Проф. Др. М. Конрад за II. сем.

Продекан:

о. Проф. Др. Я. Левицький, 1936/37.

Секретар:

о. Петро Хомин (род. 1890, орд. 1923).

Квестор:

о. Петро Козицький (род. 1902, орд. 1933).

ПРОФЕСОРСЬКА КОЛЕГІЯ

I. Звичайні Професори:

1. Ексц. Високопреосвящений Кир Андрей Шептицький, ЧСВВ., род. 29. VII. 1865., Митрополит Гал. Греко-кат. Церковної Провінції, Архиепископ Львівський, Єпископ Камянець-Подільський, Др. Св. Богословії, права, філософії, Поч. Член Бог. Наук. Т-ва, Фундатор Богосл. Академії і пр.

Студії права відбув на Університеті в Кракові, богословію і філософію на Університетах у Кракові й Братиславі. 1899. р. преконізований Станиславівським Єпископом. 1900. р. преконізований Галицьким Митрополитом. Викладає аскетичу св. Отців Заходу й Сходу.

2. о. Йосиф Сліпий (род. 17. II. 1892, орд. 1917), Др. Богосл., Ректор Дух. Сем., Мітрат і Архидіакон М. Капіт., Просинод. Інспитуватель, Член Архиепарх. Маєст. Ради і Консерват. Комісії, Голова Богосл. Наук. Т-ва, Член Кураторії Нац. Музею ім. А. Шептицького у Львові, М.-Голова Укр. Кат. Союзу.

Студіював на Університетах у Львові, Інсбруці й Римі. В 1918. р. промувався на доктора Богосл. на Університеті в Інсбруці і там габілітувався на основі дисертації „Die Trinitätslehre des byzantinischen Patriarchen Photios”. На основі дисертації „De principio spirationis in SS. Trinitate” одержав на Григоріянському Університеті в Римі титул „magister aggregatus.” Рескриптом М. Орд. з I. X. 1928. р. обняв катедру спеціальної догматики.

3. о. Тит Мишковський (род. 4. X. 1861, орд. 1885), Др. Богосл., П. Крил. М. Капіт., б. Проф. львівського Університету, Член-Основник і Голова Бібл. Секції Бог. Н. Т-ва.

Студіював на Університетах у Львові й Відні. Габілітувався на Університеті у Львові на основі дисертації „Chronologico-historica introductio in Nov. Testamentum“ на доцента біблійних наук. В р. 1899. р. обняв на львівському Університеті доцентуру, в 1908. р. професорську катедру. Рескриптом М. Орд. з 31. XII. 1929. став звич. Професором біблійних студій Ст. Завіту.

4. о. Ярослав Левицький (род. 3. V. 1878, орд. 1901), Др. Бог., ем. гімн. Катихит, Радник і Референт М. Конс., Член-Основник Б. Н. Т. і Дійсний Член-Основник Практ.-богословської Секції Б. Н. Т.

Університетські студії відбув у Чернівцях і Львові. Ступінь доктора Богосл. досягнув в 1917. р. на львівському Університеті. На основі дисертації „Перші українські проповідники“ Рескриптом М. Орд. 23. IX. 1932. р. став звич. Професором пастирської Богословії.

5. о. Василь Лаба (род. 1. IX. 1887, орд. 1912), Др. Богосл., Крилошанин М. Капітули, Референт М. Конс., Прос. Суддя І. Інст., Прос. Іспитуватель, Член-Основник Б. Н. Т. і Дійсний Член Біблійної Секції Б. Н. Т.

Богословію студіював на Університетах у Львові, Інсбруці й Відні, філософію у швейцарському Фрибурзі. В 1914. р. досягнув ступінь доктора Богосл. на Університеті у Відні. Рескриптом М. Орд. з 23. IX. 1932. став на основі дисертації „Біблійна герменевтика“ звичайним Професором студій Нового Завіту.

6. Микола Чубатий (род. 11. XII. 1889), Др. філ. М. — Директор Істор. Секції Н. Т. Ш. у Львові, Директор Підсекретаріату „Pro Oriente“ Міжнар. Кат. Федерації „Rex Romana“ у Фрибурзі, Дійсний Член Б. Н. Т., Дійсний Член Історично-правничої Секції Б. Н. Т.

Богословські студії відбув на львівському Університеті, філософічні на Університетах у Львові й Відні. Ступінь доктора досягнув на львівському Університеті в 1917. р. В рр. 1917-18 студіював на тому ж Універ. історію права східно-словянських народів. В 1919. р. був покликаний на Університет у Кам'янці на Поділлі. В 1920-24 рр. викладав на Українському Університеті у Львові. Рескриптом з 23. IX. 1932. став звичайним Професором історії Унії.

7. о. Микола Конрад (род. 1876, ркп. 1899), Др. філ. і Богословії, вислуж. Катихит, Радник М. Консistorії, Прос. Суддя І. Інст., Цензор, Дійсний Член Бог. Наук. Т-ва.

Фільософічні й богословські студії відбув в Колегії „De propaganda Fide“ в Римі. Ступні доктора фільософії і Богословії осягнув в Римі в рр. 1895 і 1899. В 1897. році покінчив Академію Вищих Фільософічних Студій св. Томи. Рескриптом М. Орд. з 5. V. 1936. став на основі дисертації „Нарис історії старинної фільософії“ надз. Професором. Рескриптом з дня 31. III. 1937. звич. Професором історії фільософії та соціольогії.

II. Надзвичайні Професори:

8. о. Юліян Дзерович (род. 3. I. 1871, орд. 1894), висл. Директор учит. сем., Поч. Крилошанин Митр. Капітули, Радник і Референт М. Консistorії, Член-Основник Бог. Наук. Т-ва, Дійсний Член-Основник і перший Секретар Практично-богословської Секції Б. Н. Т.

Богословські студії відбув на львівському Університеті. В 1918. р. викладав катихитику на львівському Університеті. На основі дисертації „Катихитика“ Рескриптом М. Орд. з 25. XI. 1930. став надз. Професором катихитики.

9. о. Андрій Ішчак (род. 23. X. 1887, орд. 1914). Др. Бог., Дійсний Член Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові, Дійсний Член-основник Історично-правничої секції Б. Н. Т.

Богословію студіював у Львові та Інсбруці. Ступінь доктора Богословії осягнув в 1914. р. на Університеті в Інсбруці. На основі дисертації „De Zacharia Kopystenskyj eiusque Palinodia“ Рескриптом М. Орд. з 23. IX. 1932. р. став надз. Професором догматики незєдиненого Сходу й канонічного права.

10. Володимир Залозецький (род. 16. VII. 1896), Др. філ., Дійсний Член Богосл. Наук. Т-ва та Дійсний Член Історично-правничої Секції Б. Н. Т., Член-Кореспондент Археольогічної Комісії Академії Наук у Празі, Дійсний Член Наук. Т-ва ім. Т. Шевченка у Львові.

Студії історії мистецтва, археольогії та історії покінчив на Університеті у Відні, де в 1919. р. докторизувався. В р. 1924. габілітувався на Укр. Університеті у Празі. В 1926. р. обняв катедру історії мистецтва на Укр. Наук. Інституті в Берліні. В 1931. р. став покликаний на доцента

Інституту „Studium z. Auslanddeutschentum“ берлінського Університету. Рескриптом М. Орд. з 5. V. 1936. іменований надз. Професором історії церковного мистецтва.

11. Константин Чехович (род. 21. V. 1896), Др. філ., Дійсний Член та Секретар Бог. Наук. Т-ва та Дійсний Член Практично-богословської Секції Б. Н. Т., Дійсний Член Наук. Т-ва ім. Т. Шевченка у Львові.

Богословські студії відбув на Університеті у Львові. Фільософію та словянську фільольогію у Празі, де докторизувався. В 1926-29 рр. був асистентом при Укр. Наук. Інституті в Берліні. На основі праці „Олександр Потебня“ габілітувався на доцента слов. фільольогії на Укр. Університеті в Празі. Рескриптом М. Орд. з 5. V. 1936. іменований надз. Професором церковно-словянської мови.

III. Покликані надзвичайні Професори:

12. Олександр Надрага (род. 15. X. 1885), Др. прав, Дійсний Член Історично-правничої Секції Б. Н. Т., дійсний Член Н. Т. Ш. у Львові, Член Союзу Українських Адвокатів.

Правничі студії відбув на університеті у Львові, де покінчив романістичні семінари Проф. Шаховського, Лисковського і Хлямтача та цивілістичний Проф. Дністрянського. Тут промувався на доктора прав і політичних наук в 1911. В 1920—24 викладав на приватному Українському Університеті у Львові римське право. Від 1919. веде адвокатську канцелярію у Львові. В акад. році 1933/34 Б. Академія поручила йому виклади цивільного права.

13. Іван Крип'якевич (род. 25. VI. 1886) Др. філ., Дійсний Член Бог. Наук. Т-ва та Дійсний Член Історично-правничої Секції Б. Н. Т., Дійсний Член Наук. Т-ва ім. Т. Шевченка у Львові.

Фільософічні студії відбув на Університеті у Львові, де в 1911. р. докторизувався. Від 1911 р. був учителем і професором гімназій в Рогатині, Львові й Жовкві. В 1918. р. Уряд Української Держави покликав на кафедру історії України на Університеті в Кам'янці на Поділлі. В 1921-1923 викладав історію України у приватному Українському Університеті у Львові. В акад. р. 1934-35 Б. Академія поручила йому виклади з історії близького Сходу.

IV. Доценти:

14. Лев Глинка (род. 1. VIII. 1893, орд. 1928), Др. кан. пр., Радник М. Конс., Віцепр. Церк. Суду, Преф. Дух. Сем., Дійсний Член Історично-правничої Секції Б. Н. Т.

Богословію студіював у Львові, кан. право в Римі. Ступінь доктора кан. права досягнув в 1930. р. на Папському Григоріянському Університеті. На основі дисертації „*De potestate episcoporum necnon de praerogativis metropolitanae potestatis in bona ecclesiae temporalia in Oriente novem primis saeculis*“ Рескриптом М. Орд. з 12. VI. 1933. р. став Доцентом канонічного права.

V. Покликані доценти:

15. Ярослав Пастернак (род. 2. I. 1892), Др. філ., Директор Музею Наукового Товариства ім. Т. Шевченка, Дійсний Член Історично-правничої Секції Б. Н. Т-ва.

Філософічні студії відбував у Львові й Празі. На Празькому Університеті досягнув ступінь доктора філософії з групи доісторичної і ранне-історичної археології. В 1923-1928 рр. був асистентом Держ. Археологічного Інституту в Празі. В 1935. р. габілітувався на доцента Укр. Празь. Університету. Рішенням Проф. Колегії Б. Академії з 24. XII. 1935. р. одержав титул покликаного Доцента археології.

ПРОФЕСОРСЬКИЙ ЗБІР

1. о. Леонід Лужницький (род. 1869, орд. 1893), поч. Крил. М. К., Оборонець супр. звязи, висл. гімн. Катихит, Прос. Іспитуватель, Член-Основник Б. Н. Т., Дійсний Член-Основник Історично-правничої Секції Б. Н. Т. та її Голова. Викладає історію всел. Церкви.
2. о. Степан Рудь (род. 1883, орд. 1909), Радник М. Конс., Просин. Іспитуватель, Духовник Духовної Семинарії. Викладає літургіку й церковний спів.
3. о. Степан Сампара (род. 1897, орд. 1926), Др. Бог., Просинод. Суддя, Префект Дух. Семинарії. Викладає фундаментальну догматику.
4. о. Володимир Максимець (род. 1901, орд. 1930), Др. філ. Викладає онтологію, логіку й критику.
5. о. Богдан Липський (род. 1903, орд. 1926), Др. Бог.,

Капелян Кар. Зав. Викладає спец. догматику і моральну богословію.

6. о. Іван Чорняк (род. 1899, орд. 1925), Др. Бог., Префект Дух. Семинарії. Викладає екзегезу Ст. Завіту і жидівську мову.
7. о. Іван Гриньох (род. 1907, орд. 1932), Др. Бог. Викладає психологію і космологію.
8. п. Юрій Полянський (род. 1892), Др. філ., Візитатор Шкіл. Викладає антропологію.
9. п. Михайло Соневецький (род. 1892), Др. філ. Викладає грецьку мову.
10. п. Мирон Вахнянин (род. 1877), Др. мед. Викладає гігієну.
11. п. Борис Кудрик (род. 1897), Др. муз. Викладає історію музики.
12. п. Павло Зимак (род. 1892). Проводить гімнастичними вправами.

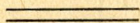
АДМІНІСТРАТИВНІ ОРГАНИ

Секретар Академії: о. Петро Хомин.

Квестор " о. Петро Козіцький.

Бібліотекар " п. Ярослав Чума, Мгр. філ.

Кустос Музею " п. Михайло Драган, Др. філ.

ПРОГРАМА ВИКЛАДІВ
PROGRAMMA PRAELECTIONUM

Facultas Theologica

Biblica:

Archaeologia biblica simul con-		
siderata historia sacra V. T.		
(ucrainice)	4 h.	
Introductio generalis in SS.		Prof. Dr. T. Myškovskýj
Libros V. T. (ucr.)	2 h.	
Exegesis sublimior s. textum		
hebraeum	1 h.	
Introductio in SS. Libros N.		
T. (ucr.)	2 h.	
Hermeneutica biblica (ucr.)	1 h.	
Vita D. N. J. Christi e textu		Prof. Dr. B. Laba
eccl.-slav. (ucr.)	2 h.	
Exegesis s. textum origina-		
lem graecum	1 h.	
Exegesis s. textum palaeosla-		
vicum et hebraicum	2 h.	Dr. J. Čorniak
Seminarium biblicum V. T.	1 h.	
	16 h.	

Apologetica et dogmatica:

Dogmatica specialis (latine)	5 h.	Prof. Dr. J. Slipyj
Disputationes (lat.)	1 h.	
Dogmatica orientalium dissi-		
dentium (ucr.)	3 h.	Prof. e. o. Dr. A. Iščak
Historia dogmatum (ucr.)	1 h.	
Dogmatica fundament. (lat.)	5 h.	Dr. St. Sampara

Disputationes (lat.)	1 h	Dr. St. Sampara
Dogmatica spec. (lat.)	3 h.	Dr. B. Lypskýj
	<u>19 h.</u>	

Historia Ecclesiae, patrologia et ius canonicum:

Historia Ecclesiae Ucraino- rum (ucr.)	3 h	Prof. Dr. N. Čubatyj
Exercitia historico-eccl. (ucr.)	1 h.	
Seminarium historiae eccles.	1 h.	
Patrologia (ucr.)	2 h.	Prof. Dr. B. Laba
Ius can. (De processibus) (ucr.-lat.)	1 h.	Prof. e. o. Dr. A. Iščak
Ius civile spec. resp. Eccl. Ucrain. unitae (ucr.)	1 h.	Prof. e. o. v. Dr. A. Nadraga
Ius can. (Ius matrimoniale) (ucr.-lat.)	2 h.	Doc. Dr. L. Hlynka
Ius can. (De rebus) (ucr.-lat.)	1 h.	
Seminarium iuris canonici	2 h.	
Historia ecclesiastica (ucr.)	3 h.	L. Lužnýčyj
	<u>17 h.</u>	

Theologia moralis et pastoralis:

Ascetica Patrum orient. et occid. (ucr.)	1 h.	Metrop. Andreas
De Sacramentis (lat.)	4 h.	Prof. Dr. J. Levyčyj
Theologia pastoralis (ucr.-l.)	1 h.	
Hodegetica (ucr.)	1 h.	
Catechetica (ucr.)	2 h.	Prof. e. o. J. Dzerovyč
Exercitationes catech. prac- ticae (ucr.)	2 h.	
Homiletica (ucr.)	2 h.	
Seminarium homileticum	1 h.	Prof. e. o. Dr. A. Iščak
Theologia moralis (De prin- cipiis) (lat.)	5 h.	Dr. B. Lypskýj
Casuistica moralis et pasto- ralis (lat.-ucr.)	1 h.	
Theologia moralis (De prae- ceptis) (lat.)	2 h.	
Casuistica iuridico-mor. (ucr.)	1 h.	

Liturgica (ucr.)	5 h.	
	28 h.	St. Rud'

Facultas Philosophica

Philosophia christiana:

Historia philosophiae scholasticae (lat.)	1 h.	Prof. Dr. J. Slipyj
Proseminarium generale	1 h.	Prof. Dr. N. Čubatyj
Historia philosophiae antiquae (ucr.)	3 h.	Prof. Dr. N. Konrad
Ethica (ucr.)	2 h.	
Sociologia (ucr.)	2 h.	
Paedagogica christiana (ucr.)	2 h.	Prof. e. o. J. Dzerovyč
Psychologia rat. (ucr.-lat.)	1 h.	Dr. J. Hrynioch
Psychologia experimentalis (ucr.-lat.)	1 h.	
Cosmologia (lat.)	3 h.	
Seminarium psychologicum	1 h.	Dr. V. Maksymeč
Ontologia (lat.)	3 h.	
Logica (ucr.-lat.)	2 h.	
Critica (lat.)	2 h.	
Theodicaea (lat.)	2 h.	
	26 h.	

Philologia:

Lingua eccl.-slavica	5 h.	Prof. e. o. Dr. C. Čechovyč
Proseminarium linguae eccl.-slav.	1 h.	
Seminarium linguae eccl.-slav.	1 h.	
Lingua hebraica	2 h.	Dr. J. Čorniak
Lingua graeca	3 h.	Dr. M. Sonevyčkyj
	12 h.	

Historia, ars christiana, archaeologia et musica:

Historia artis christianae et Ecclesiae Ucr. (ucr.)	4 h.	Prof. e. o. Dr. V. Zalozečkyj
Seminarium artis christianae	2 h.	
Seminarium generale artis christianae	1 h.	

Historia et cultura Ucraino- rum (ucr.)	2 h.	Prof. e. o. v. Dr. Krypjakovyč
Seminarium hist. Orientis	1 h.	
Archaeologia (ucr.)	2 h.	Doc. voc. Dr. J. Pasternak
Anthropologia (ucr.)	1 h.	Dr. G. Polanśkyj
Historia musicae ecclesiasti- cae (ucr.)	1 h.	Dr. B. Kudryk
	14 h.	
Hygiēna:		
Hygiēna (ucr.)	1 h.	Dr. M. Vachnianyn
Exercitia corporalia	1 h.	P. Zymak
	2 h.	

Богословський Виділ

Біблійні Студії:

Біблійна археол. (по укр.)	4 г.	о. Проф. Др. Т. Мишковський
Введення до св. книг Ст.		
Завіту (по укр.)	2 г.	
Вища ексеґеза за єврей- ським текстом	1 г.	о. Проф. Др. В. Лаба
Біблійна герменевтика (по укр.)	1 г.	
Введення до св. книг Н.		
Завіту (по укр.)	2 г.	
Життя Г. Н. Ісуса Христа (по укр.)	2 г.	о. Др. І. Чорняк
Ексеґеза за грец. текстом	1 г.	
Ексеґеза за церк.-сл. і євр. текстом	2 г.	
Біблійний Семинар Ст. 3.	1 г.	
	16 г.	

Апольоґетика й доґматика:

Доґматика спеціал. (по лат.)	5 г.	о. Проф. Др. Й. Сліпий
Диспутації	1 г.	

Догматика незед. Сходу

(по укр.)	3 г.	о. н. Проф. Др. А. Ішак
Історія догм. (по укр.)	1 г.	
Догматика спец. (по лат.)	3 г.	о. Др. Б. Липський
Догматика фундамент.		
(по лат.)	5 г.	о. Др. С. Сампара
Диспутації	1 г.	
	19 г.	

Історія Церкви, патрольоґія і канонічне право:

Патрольоґія (по укр.)	2 г.	о. Проф. Др. В. Лаба
Історія укр. зєдин. Церкви		
(по укр.)	3 г.	Проф. Др. М. Чубатий
Семинар історії Церкви	1 г.	
Історичні Вправи	1 г.	
Канонічне право (Процеси)		
(по укр.-лат.)	1 г.	о. н. Проф. Др. А. Ішак
Цивільне право з узглядн.		
гр.-кат. Церкви (по укр.)	1 г.	п. н. Проф. Др. О. Надраґа
Канонічне право (Супруже)		
(по лат.-укр.)	2 г.	о. Доц. Др. Л. Глинка
Канонічне право (Річеве)		
(по лат.-укр.)	1 г.	
Семинар церк. права	2 г.	о. Л. Лужницький
Історія вселенської Церкви	3 г.	
	17 г.	

Теолоґія моральна й пасторальна:

Аскетика східніх і західніх		
Отців (по укр.)	1 г.	Митрополит Андрей
Пастирська богословія (Св.		
Тайни) (по лат.)	4 г.	о. Проф. Др. Я. Левицький
Пастирська богосл. (по		
укр.-лат.)	1 г.	
Годеґетика (по укр.)	1 г.	о. н. Проф. Ю. Дзерович
Катихитика (по укр.)	2 г.	
Практичні катих. вправи	2 г.	
Гомілетика (по укр.)	2 г.	о. н. Проф. Др. А. Ішак
Гомілетичний Семинар	1 г.	

Моральна богосл. (Принципи (лат.)	5 г.	о. Др. Б. Липський
Моральна й пасторальна казуїстика (по укр.-лат.)	1 г.	
Моральна богосл. (Прецепти) (по лат.)	2 г.	
Правно-морал. казуїстика	1 г.	
Літургіка (по укр.)	5 г.	о. Ст. Рудь
	28 г.	

Фільософічний Виділ

Християнська філософія:

Історія схолястичної філософії (по лат.)	1 г.	о. Проф. Др. Й. Сліпий
Історія старинної філософії (по укр.)	3 г.	о. Проф. Др. М. Конрад
Етика (по укр.)	2 г.	
Соціольогія (по укр.)	2 г.	
Загальний просемінар	1 г.	Проф. Др. М. Чубатий
Педагогіка (по укр.)	2 г.	о. н. Проф. Ю. Дзерович
Онтольогія (по лат.)	3 г.	о. Др. В. Максимець
Льогіка (по укр.-лат.)	2 г.	
Критика (по лат.)	2 г.	
Теодіцея (по лат.)	2 г.	
Рациональна психольогія (по укр.-лат.)	1 г.	о. Др. І. Гриньох
Експеримент. психольогія (по укр.-лат.)	1 г.	
Космольогія (по лат.)	3 г.	
Психольогічний Семинар	1 г.	
	26 г.	

Фільольогія:

Церковно-словянська мова	5 г.	н. Проф. Др. К. Чехович
Просемінар цер.-сл. мови	1 г.	
Семинар церк.-слов. мови	1 г.	
Єврейська мова	2 г.	о. Др. І. Чорняк
Грецька мова	3 г.	Др. М. Соневицький
	12 г.	

Історія, мистецтво, археологія і музика:

Історія християнського мистецтва (по укр.)	3 г.	н. Проф. Др. В. Залозецький
Історія церк. мистецтва на Україні	1 г.	
Семинар християнського мистецтва	2 г.	
Загальний Семинар церк. мистецтва	1 г.	
Історія і культура Українців (по укр.)	2 г.	п. н. Проф. Др. І. Крип'якевич
Семинар історії близького Сходу	1 г.	
Археологія (по укр.)	2 г.	п. Доц. Др. Я. Пастернак
Антропологія (по укр.)	1 г.	Др. Ю. Полянський
Історія церковної музики (по укр.)	1 г.	Др. Б. Кудрик
	<u>14 г.</u>	

Гигієна:

Гигієна (по укр.)	1 г.	Др. М. Вахнянин
Гімнастичні вправи	1 г.	П. Зимак
	<u>2 г.</u>	

VI

НАУКОВІ СЕМІНАРИ

SEMINARIA

Богословський Виділ

1. Семинар біблійних студій

Провід: — Семинар від хвилини його відновлення, зн. від акад. року 1934/35, провадить о. Др. Іван Чорняк.

Організація: — Б. Академія приступила до віднови Біблійного Семінаря в акад. році 1934/35, поручаючи отсю реорганізацію о. Др. Іванові Чорнякові. Хоча вже в тому році наладнано працю у Семінарі, то всежтаки вона з причин від провodu незалежних в черговому акад. році 1935/36 перервалася і Семинар був нечинний. Властива праця в Семінарі почалася щойно в акад. році 1936/37.

У першому періоді діяльності Семінаря до участі в йому допускалося студентів V. року, в другому — всіх тих слухачів Богословського Виділу, що мали вже основні відомости про методу наукової праці, зокрема відомости з ділянки біблійних наук, зн. студентів III—V рр.

Учасники: — Число учасників в акад. році 1934/35 виносило 41. В академічному році 1936/37 число учасників виносило 16.

Заняття: — В акад. році 1934/35 учасники Семінаря займались головнo читанням єврейського тексту кн. Неемії. Предметом уваги учасників Семінаря в тому році була „Юдська провінція в часах Неемії". Провідник сам обговорював головні квестії, як характеристику осіб Есдри і Неемії на фоні перської історії, їхній уряд, їхнє відношення до реформ у юдській провінції, зокрема про відношення до сусідів Самаритян. Більшу увагу присвячено рівно ж Санбаллатові — самаританському сатрапові. В акад. році 1935/36 Семинар був нечинний.

В акад. році 1936/37 два перші засідання присвячено загальним вказівкам відносно методи наукової праці в ділянці біблійних наук та біблійній літературі (лексиконам, журналам, словам, тощо).

Головною темою семінарійних занять у тому році була книга пророка Ісаїї. Читано вибрані частини книги пророка,

що кидають світло на його літературну творчість і політичну діяльність.

Рівнож Провідник Семінаря подав учасникам одинацять тем, з яких деякі були опрацьовані і прочитані.

Праця: — В акад. році 1936/37 відчитано такі реферати:

1) О. Охримович: Похід Сеннахеріма на Єрусалим на основі біблійних і позабіблійних реляцій.

2) Б. Остапович: Політична діяльність прор. Ісаїї.

3) І. Пеца: Пророк Ісаїя як геній.

4) П. Смаль: Фільольогічно-критичне пояснення виразу Alma.

5) Е. Міщій: Біблія і біблійний рух в останніх роках.

Засідання: — Всіх засідань Біблійного Семінаря в акад. році 1936/37 було 21.

Бібліотека: — В акад. році 1936/37 Біблійний Семінар почав організувати свою підручну бібліотеку, яка мусіла міститись покищо в одній із шахв наукової робітні. На цю бібліотеку зложилися найконечніші книжки й журнали з Бібліотек Духовної Семінарії, Б. Академії і Бог. Наук. Т-ва.

Бібліотекою Біблійного Семінаря заряджували студ. Богдан Остапович і Володимир Романчук.

2. Семінар гомілетики

Провід: — Гомілетичний Семінар провадить о. н. Проф. Др. Андрій Іщак.

Організація: — В останньому трьохлітті Гомілетичний Семінар проявляв, як зрештою у попередніх літах, може найбільш живучу діяльність через те, що кожний студент V. року Б. Академії є зобов'язаний впродовж акад. року виготовити й виголосити одну проповідь. Для виголошування тих проповідей використовувано час, призначений на те в програмі викладів.

Учасники: — Відповідно до кількості студентів V. року виголошено в акад. році 1934/35 . . . 41 проповідей

"	"	"	1935/36	. . .	58	"
"	"	"	1936/37	. . .	68	"

Праця: — Якість і вартість цих проповідей не була однакою. Назагал переважали дидактичні проповіді, з узглядненням катихиз. Розуміється, що узгляднено також якслід паренетичні проповіді. Ці останні Провід Семінаря поручав тим із студентів, у кого був сильний голосовий орган.

Щодо проповідничого матеріалу, то в Семінарі придержувалися розпоряджень Митр. Ординаріяту — вичерпувати впродовж 2—3 літ весь катихизм у проповідях до простолюддя, принаровлюючи до того підручник Швілінського у перекладі о. Др. Я. Левицького.

Провід звертав увагу теж на самостійність проповідей через укладання проповідничого матеріалу, при тому особливий на-

тиск клав на доцільність проповіді, ясність думки й популярність викладу.

Спомежи загалу проповідей визначилися своєю оригінальністю щодо змісту й укладу проповіді про Христа-Царя, св. свщ. Йосафата, почитання наших рідних Святих, св. Івана Дама-скина, св. Тому з Аквіну, митр. Рутського з нагоди 300-ліття його смерті, Службу Божу й Кат. Акцію.

Що торкається виголошування проповідей, в Семінарі ставили як головну вимогу живість і напругу голосу аж до формального патосу. По виголошенню кожної проповіді йшла оцінка її, яку переводили два назначені слухачі.

Якщо зважити, що проповіді, голошені на Гомілетичному Семінарі, це вправи, що мають на цілі виробити проповідничий хист у будучих проповідників Божого слова, то Семінар гомілетики являється одною з найбільш потрібних практичних шкіл для прийдешніх душпастирів.

Для кращого й успішнішого приготування проповідників організовано в останньому трьохлітті при Гомілетичному Семінарі — Просемінар гомілетики для студентів III. року, що покінчили слухати виклади про теорію гомілетики. Метою цього Просемінаря є запізнатись з відповідною проповідничою літературою, темами, їхньою обрібкою і приміненням набутої теорії у конкретному komponуванні проповідничої теми.

На тому Просемінарі відбувалися десяти-хвилинні вправи виголошування вірцевих виїмків з клясичних проповідників — старинних (св. Кипріян, Августин, Іван Золотоустий, Іван Дамаскин і ін.) і новітніх.

Ціллю тих вправ було засвоїти слухачами техніку проповідання та звертати увагу на зміст духовної вимови.

3. Семінар історії Унії

Провід: — Семінар історії Унії веде від початку його повстання Проф. Др. Микола Чубатий. Помічником провідника є кожночасний бібліотекар Семінаря. І так в останньому трьохлітті помічниками були: в акад. році 1934/35 — студ. Петро Цап; в 1935/36 і 1936/37 — студ. Роман Лиско.

Організація: — Семінар історії повстав рівночасно з існуванням Академії. В 1930. р. дістав власний статут¹⁾, виготовлений провідником та затверджений Професорською Колегією.

В звітovому часі Семінар ведено у двох відділах — нижчому й вищому. В акад. році 1936/37 нижчий відділ перемінено на т. зв. Історичні Вправи.

¹⁾ Гл. Гр. кат. Б. Академія у Львові в першому трьохлітті свого існування. Львів 1932, стр. 94—97,

Засідання Семінаря тривали справила одну повну годину в тиждні, Історичних Вправ натомість одну академічну годину.

Умовиною прийняття на Історичні Вправи було зложення кількохвія із загального Просемінаря по скінченню I. року, цебто з методики наукової праці. Історичні Вправи призначається справила для слухачів II. року.

Семінар історії Унії призначений для тих слухачів III, IV, і V. рр., що покінчили Історичні Вправи або виказалися працею з попереднього акад. року.

Участь і тут і там не є обов'язкова, а це уможлиблює відповідний добір учасників.

Заняття: — Нормальним заняттям членів Історичних Вправ була інтерпретація джерел (зимовий семестр) та читання рефератів, що їх учасники опрацювали на основі монографій з історії Церкви, у першу чергу української (літній семестр).

На Семінарі історії Унії учасники опрацьовували самостійні праці, залежно від року участі в працях Семінаря, на скупішому чи обширнішому матеріалі, та зазнайомлювались з джерелами й новою історичною літературою. Учасники свої праці читали та обговорювали на повних засіданнях. Ціллю дискусій було запізнати слухачів практично з метою історичного досвіду.

Праця: — В звітних акад. роках праця в обох відділах Семінаря представляється так:

Акад. рік 1934/35:

	Членів:	Засідань:	Праць (рефератів):
Нижчий відділ:	44	23	16
Вищий відділ:	41	23	12
Разом:	<u>85</u>	<u>46</u>	<u>28</u>

Кращі праці в тому році:

О. Буць: Унія в добі Хмельниччини.

Ю. Колтун: Стан городецького деканату на основі актів візитації з 2-ої пол. XVIII. ст.

Акад. рік 1935/36:

	Членів:	Засідань:	Праць (рефератів):
Нижчий відділ:	47	22	17
Вищий відділ:	38	23	11
Разом:	<u>85</u>	<u>45</u>	<u>28</u>

Кращі праці в тому році:

Л. Горошко (Білорусин): Про Полоцьку архієпархію в 1772—1795. рр.

Р. Лиско: Приготування до Собору Київської Митрополічної Провінції в 1763. р.

Акад. рік 1936/37:

	Членів:	Засідань:	Праць (рефератів):
Історичні Вправи:	20	23	10
Семинар:	42	23	8
Разом:	<u>62</u>	<u>46</u>	<u>18</u>

Кращі праці в тому році:

М. Войновський: Історія будови святоюрської катедрі у Львові.

Р. Білик: Полеміка Ів. Вишенського проти кат. Церкви.

Публікації Семінаря: — В 1934. р. провід Семінаря історії Унії приступив до видавання власного неперіодичного видавництва п. з. „Архів Семінаря Історії Церкви при Гр.-Кат. Богословській Академії у Львові”.

Досі вийшов перший том присвячений 300-літнім роковинам смерті М. Смотрицького. Другий том приготується саме до друку.

Приміщення: — Семінар історії Унії посідає власний льокаль-робітню, де поміщується теж бібліотека Семінаря.

4. Семінар церковного права

Провід: — В останньому трьохлітті Семінар церковного права провадив о. Др. Лев Глінка, доцент канонічного права.

Організація: — В акад. році 1934/35 наступила реорганізація Семінаря церковного права у тому напрямі, що його ведеться тепер у двох нарізних Курсах — першому й другому.

Учасниками I. Курсу можуть бути слухачі IV. року Б. Академії, що почали вже слухати викладів права. Учасниками II. Курсу є слухачі V. року Б. Академії, що вже вислухали два повні семестри церковного права.

Заняття: — Нормальним заняттям членів I. Курсу є інтерпретація вибраних місць давнього основного законодавства Східної Церкви і введення у правничу літературу, термінологію та духа східного церковного права.

Завданням II. Курсу є шляхом інтерпретацій вибраних джерел українського церковного права та самостійними працями пізнавати та розроблювати українське церковне право.

Праця: В звітних акад. роках праця на обох Курсах Семінаря представляється так:

Акад. рік 1934/35:

	Членів:	Засідань:	Праць (рефератів):
I. Курс:	27	26	9
II. Курс:	14	22	8
Разом:	<u>41</u>	<u>48</u>	<u>17</u>

Акад. рік 1935/36:

	Членів:	Засідань:	Праць (рефератів):
I. Курс:	23	24	19
II. Курс:	<u>12</u>	<u>23</u>	<u>10</u>
Разом:	<u>35</u>	<u>47</u>	<u>29</u>

Акад. рік 1936/37:

	Членів:	Засідань:	Праць (рефератів):
I. Курс:	17	24	7
II. Курс:	<u>16</u>	<u>26</u>	<u>8</u>
Разом:	<u>33</u>	<u>50</u>	<u>15</u>

Предмет праці:

Акад. рік 1934/35:

I. Курс:

а) Інтерпретація канонів давнього східного законодавства про церковні добра, а саме:

1. Апост. Кан.: 38, 40, 41, 73;
2. Антиохійського Собору кан.: 24, 25;
3. Картагінського Собору кан.: 33;
4. Кирила Олександрійського кан.: 2;
5. Теофіля Олександрійського кан.: 10, 11;
6. Халкедонського Собору кан.: 26.

б) Реферати:

1. Б. Пелех: С. Борисенко — Звичаєве право Литовсько-руської Держави на початку XVI. ст. ВАН. Праці. 3. Вип. Київ 1928.
2. В. Тарнавський: Завідування церковними добрами на основі Апост. Кан. 38, 40, 41, 73.
3. А. Косар: Др. В. Старосольський — Держава і Право. Львів 1934.
4. М. Колянківський: О. Добров — Правоутворення без законодавця. ВАН. Праці. 2. Вип. Київ 1928.
5. Р. Дурбак: Бенефіціяльне право в українській Церкві (на основі розвідок Ісидора Шараневича).
6. В. Бринявський: Др. М. Чубатий — Про правне становище Церкви в Козацькій Державі. Львів 1925.
7. В. Теленько: Проф. О. Лотоцький — Українські джерела церковного права. Прага 1931.
8. Я. Гринчук: Правнича та історично-правнича бібліографія на основі журналів Бог. Наук. Т-ва до 1934. р. включно.
9. Р. Литвин: E. Herman, S. J. — Zum Asylrecht im byzantinischen Reich, 1935.

II. Курс:

а) Інтерпретація:

1. Конст. Климента VIII: „Decet Romanum Pontificem“ з 1596. р. та
2. Буллі Пія VII: „In universalis Ecclesiae regimine“ з 1807. р. про права українських митрополитів.

б) Реферати:

1. О. Буць: Історичне тло буллі: „Decet Romanum Pontificem“ з 1596. р.
2. М. Лабенцький: Історичне тло конст.: „In universalis Ecclesiae regimine“.
3. П. Романишин: Егзархат в українській Церкві.
4. О. Буць: Виймки з праці: „Собори в українській Церкві“.
5. Д. Микитюк: Cathrein — Die Grundlagen des Völkerrechts, 1918.
6. З. Нарожняк: Аналіза конст.: „Decet Romanum Pontificem“.
7. П. Штурмай: Чернецтво в українським церковнім праві.
8. І. Кизимишин: Парохи в українським церковнім праві.

Акад. рік 1935/36:

I. Курс:

а) Інтерпретація канонів про супруже право давнього східнього церк. права на основі:

1. Апост. Канонів 5, 26, 51;
2. Неокес. кан.: 2;
3. Ляодик. кан.: 10, 31;
4. Гангр. кан.: 9, 14;
5. Теофіля Олександ. кан.: 13;
6. Василія Вел. кан.: 38, 40, 42.

б) Реферати:

1. А. Шекерик-Доників: Ks. Dr. J. Grabowski — Zagadnienie małżeństwa. Lwów 1934.
2. В. Скоцень: M. Capello, S. J. — Ius Ecclesiae Latinae cum iure Ecclesiae Orientalis comparatum, 1927.
3. І. Михальчук: Проф. М. Слабченко — Соціально-правова організація Запорожської Січи. ВАН. Праці. 3. Вип. Київ 1927.
4. М. Когут: H. Insadowski — Quid momenti habuerit christianismus ad ius romanum matrimoniale evolvendum. Acta Congressus Iuridici Internationalis Romae. Vol. II. 1934.
5. Е. Мізь: Ks. Dr. J. Grabowski — Adwokatura w ustawodawstwie kościelnem, 1935.

6. М. Павлишин: Проф. М. Максимейко — Інтерполяції в тексті поширеної Руської Правди. ВАН. Праці. 6. Вип. Київ 1929.
7. А. Чеховський: Покровський — О соборахъ Юго-Западной Россіи XV—XVI вѣковъ. Богословський Вѣстникъ. Т. XV. 1906.
8. Е. Дачишин: Глубоковскій — Смысль 34-го апост. правила. Богосл. Вѣстникъ. Т. XVI. 1907.
9. П. Коваль: E. Herman S. J. — *Ius Iustianicum, qua ratione conservatum sit in iure ecclesiastico orientali*. Acta Cong. Iur. Intern. Vol. II. Romae 1934.
10. Р. Б а т ю к: М. Максимейко — Про смердів Руської Правди. ВАН. Праці. 3. Вип. Київ 1927.
11. М. Войновський: Dr. Nadraga — *Die Rechtslage der Unierten Kirchen und der Union in Polen*. Zeitschrift für Ostrecht. N. 8/9. 1933.
12. І. Мочульський: Добронравовъ — Хорепископи в древней восточной Церкви. Богосл. Вѣстникъ. Т. XVI. 1907.
13. Я. Легінь: E. Wollhaupter — *Der Einfluss Naturrechtlicher und kanonistischer Gedanken auf die Entwicklung der englischen Equity*. Acta Congr. Iur. Intern. Vol. II. Romae 1934.
14. Е. Кравчук: Обряди в кат. Церкві.
15. В. Пап: Громогласовъ — Каноническия опредѣленія брака и значеніе ихъ при изслѣдованіи вопроса о формѣ христ. бракозаключенія. Бог. Вѣстникъ. Т. XVI. 1907.
16. С. Гаврилюк: Ks. Dr. P. Kałwa — *Skutki adopcji cywilnej w kościelnym prawie małżeńskim*, 1935.
17. Я. Яськевич: E. Herman S. J. — *Εὐχή ἐπὶ διγύμων*. *Orientalia Christiana Periodica*. N. III—IV. 1935.
18. К. Михаліха: *Zasady pierwszeństwa w ustawodawstwie kościelnym*, 1933.
19. М. Когут: Правнича й історично-правнича бібліографія на основі журналів Бог. Наук. Т-ва до 1935. р. включно.

II. Курс:

а) Інтерпретація:

1. Грамот єрархів укр. Церкви про львівський Крилос, а саме: Київ. митр. Макарія II. з 10. I. 1549. р.; Львів. єп. Макарія Тучапського з 16. XI. 1549. р.; Київ. митр. Михайла Рагози з 20. VI. 1590. р.;
2. Грамоти Жигмонта III. з 1589. р. про матер. добра укр. Церкви;
3. Інструкції Схід. Конгрегації в справі процесу подружжя заклоуеного і недовершеного з 10. VI. 1935. р.

б) Реферати:

1. Л. Горошко: Короткі інформації про віднову львівського єпископства за Макарія Тучапського.

2. С. Василик: J. M. Restrepo, S. J. — Concordata regnante Domino Pio P. P. XI. inita. Romae 1934.
3. С. Василик: Помічні органи єпископів в управі єпархією в Східній та Західній Церкві.
4. С. Кулак: Відновлення Крилосу при Св.-Юрській церкві у Львові.
5. А. Косар: Грамота кор. Жигмонта III. на тлі історичного огляду матеріального вивінування церков на Сході.
6. Л. Горошко: Документи відносно укр. Церкви в „Acta Apostolicae Sedis“.
7. С. Василик: Львівський Крилос II. пол. XVI. і поч. XVII. ст. у відношенні до східних церковних помічників єпископа та Західньої Капітули.
8. В. Пелех: Проступки та кари в Кобринському, Замойському та Львівському Соборах.
9. Р. Дурбак: Аналіза укр. правничо-церковних грамот XIV. і першої пол. XV. ст.
10. Р. Литвин: Правний матеріал відносно української Церкви в „Русская Историческая Библиотека“.

Акад. рік 1936/37:

І. Курс:

а) Інтерпретація давніх канонів про права митрополитів, а саме:

1. Апост. кан.: 34;
2. Антиох. кан.: 9, 16, 19;
3. І. Нік. кан.: 4, 6;
4. Халкед. кан.: 9, 19, 25;
5. IV. Царгор. кан.: 26.

б) Реферати:

1. В. Стебельський — К. Котлярчук: Ks. P. Bober — Pojęcie tajnej przeszkody małżeńskiej w prawie kanonicznem. Lublin 1935.
2. І. Городецький — В. Кісь: Ks. Marian A. Myrcha — Dowód ze świadków w procesie kanonicznem. Lublin 1936.
3. Я. Тихий — В. Дідич: Borys Łapicki — Ustawy królewskie w starożytnym Rzymie. Lwów 1933.
4. П. Смаль — М. Ліщукевич: Jan Adamus — Z badań nad dzierżeniem w polskim prawie średniowiecznym. Lwów 1933.
5. Мґр. М. Збир — Ю. Бабій: Dr. Willibald Plöchl — Das kirchliche Zehentwesen in Niederösterreich.
6. О. Фреїв — А. Будзан: B. Schuster — Das Verbot der staatlichen Zwangssterilisierung und das Prinzip der Güterabwägung. Gregorianum. Fasc. I. 1935. i P. Arthur Vermersch S. J. — Aktuelle Fragen des Eherechts und der Ehemoral. Theol.-Prak. Quartalschrift. N. I. 1936.

7. Б. Хоркавий — В. Рудик: Ks. Dr. J. Grabowski — Prawo cywilne a kanoniczne. Przegląd teologiczny. R. I. Z. 3—4. 1920.

II. Курс:

а) Інтерпретація постанов з I, II, та частини III. титулу Замойського Синоду у 1720. р.

б) Реферати:

1. К. Михаліха: Ks. Dr. J. Grabowski — Zasady pierwszeństwa w ustawodawstwie kościelnem, 1933.
2. Я. Яськевич: E. Herman, S. J. — *Εὐχὴ ἐπὶ διγὰμων* Orientalia Christiana Periodica. N. III—IV. 1935.
3. О. Гадзевич: Н. Каптеревъ — Власть патріаршая и архиерейская въ древной Руси въ ихъ отношеніи къ власти царской и къ приходскому духовенству. Богосп. Вѣстникъ. Т. XIV. Кн. IV. 1905.
4. І. Леськович: Ks. Dr. Insadowski — Rzymskie prawo małżeńskie a chrześcijaństwo. Lublin 1935.
5. М. Колодій: Др. Р. Домбчевський — За право мови. Ювілейний Альманах Союзу Укр. Адвокатів. Львів 1934.
6. А. Шекерик: Історичне тло та перебіг Замойського Синоду в 1720. р.
7. Е. Кравчук: Правне положення обряду на Берестейському Соборі 1595—96. р.
8. Я. Яськевич: Останні епархіальні Синоди Гр. кат. Галицької Провінції та їх рішення.

Бібліотека: — В акад. році 1934/5 заведено підручну бібліотеку Семинаря церковного права з випожчених в Бібліотеках Дух. Семинарії та Б. Академії книжок. З кінцем 1935. року отся бібліотека начисляла 109 томів.

В акад. роках 1935/36 і 1936/37 стан отсієї бібліотеки не змінився.

Крім цеї бібліотеки учасники Правничого Семинаря користали з книжок Бібліотек Дух. Семинарії, Б. Академії, Бог. Наук. Т-ва та Наук. Т-ва ім. Т. Шевченка.

Каса: — Сальдо з кінцем ак. р. 1934/35:	112.28 зл.	
Відбитки текстів:	3.20 „	
Кошти відбивання текстів, кн. протоколів:		17.69 зл.
	115.48 зл.	17.69 зл.
Сальдо:		97.79 зл.
	115.48 зл.	115.48 зл.
Сальдо з початком 1935/36:	97.79 зл.	
Відбитки текстів:	5.— „	
Кошти відбивання текстів:		30.45 зл.
	102.79 зл.	30.45 зл.
Сальдо:		72.34 зл.
	102.79 зл.	102.79 зл.

Сальдо з початком 1936/37:	72.34 зл.	
Відбитки текстів:	11.25 "	
Кошти відбивання текстів, книжка протоколів:		31.65 зл.
	83.59 зл.	31.65 зл.
Сальдо:		51.94 "
	83.59 зл.	83.59 зл.

Фільософічний Виділ

1. Семинар історії близького Сходу

Заснування: — Семинар засновано у літньому семестрі 1934/35 акад. року. Перше засідання відбулося 4. березня 1935. р.

Провід: — Впродовж останнього трьохліття Семинар вів п. н. Проф. Др. Іван Крип'якевич.

Організація: — Участь у Семінарі була добровільна. З технічних причин кількість учасників обмежувалося до числа коло 20 споміж студентів вищих років.

Засідання Семінара відбувалися раз на тиждень.

Заняття: — Семинар призначений головню для дослідів над історією парохій Гр. кат. Галицької Провінції і її духовенства, з метою обзайомити студентів з джерелами місцевої історії та заправити їх до наукової праці, яку могли б пізніше продовжувати на провінції при майбутніх душпастирських обов'язках.

Праця: — В звітних акад. роках праця в Семінарі представляється так:

	Членів:	Засідань:
Акад. рік 1934/35:	22	7
" " 1935/36:	25	20
" " 1936/37:	23	15

Предмет праці:

Акад. рік 1934/35:

1. Обговорення джерел до історії гр. кат. парохій і осель в Галичині, а саме: літописів, грамот і актів;
2. Обговорення збірок джерел в архівах;
3. Головні видавництва до місцевої історії;
4. Льокальні збірки історичних матеріалів у парохіяльних і громадських урядах, церквах, приходствах, дворах, приватних осіб, тощо.
5. Плян дослідів над історією місцевостей.

Акад. рік 1935/36:

1. Праця учасників Семинаря над індексом галицьких парохій XV—XVI. ст. на основі „Актів Гродських і Земських", люстрацій, поборових книг, тощо ¹⁾;
2. Систематичне обговорення джерел до локальної історії;
3. Переведення аналізу вибраних середньовічних грамот до історії укр. Церкви.

Акад. рік 1936/37:

1. Обговорення джерел до історії галицького владцтва в середніх століттях;
2. Реферовання учасниками Семинаря своїх збірок матеріялів до історії вибраних ними осель.

2. Семинар словянської фільології

Провід: — Семинар весь час його існування веде н. Проф. Др. Константин Чехович.

Організація: — Для осягнення своєї цілі, цебто поглиблення знання словянської фільології, Семинар є поділений на 4 відділи:

1. Відділ порівняльного словянського мовознавства, старої церковно-словянської мови й церковно-словянської мови української редакції;

2. Відділ української мови, її історії і сучасного стану;

3. Відділ української літератури;

4. Відділ словянських літератур.

Учасниками Семинаря є обов'язково всі студенти V. року Б. Академії.

Засідання Семинаря тривали в акад. році 1934/35 по 45 хвилин, від акад. року 1935/36 по 60 хвилин.

Заняття: — Нормальним завданням кожного учасника Семинаря є запізнатися з методою наукової праці в ділянці словянської фільології та виготовити впродовж акад. року працю, поручену Провідником Семинаря з обсягу, що своєю матерією торкається предмету одного з чотирьох, вище наведених, відділів.

Праця:

	Членів:	Засідань:	Праць (рефератів):
Акад. рік 1934/35:	51	23	45
" " 1935/36:	58	20	33
" " 1936/37:	67	22	57

Предмет праці:

Акад. рік 1934/35:

1. І. Балук: Говірка села Городища королівського, пов. Бібрка.

¹⁾ У дальших семестрах ту працю доповнено і віддано до друку.

2. Т. Барил'як: Др. Я. Станкевич — Місце білоруської мови серед інших мов. „Родная Мова”.
3. В. Безручка: Про вислови типу: „Ой у полі жито копитами збито”.
4. Л. Білоскірка: Білоруська вимова церковно-слов'янської мови на основі праці Др. Я. Станкевича.
5. М. Боднарчук: Ассеманієве Євангеліє. На основі статті С. Младенова („Słownik starożytności słowiańskich“, 1934).
6. Е. Болехівський: М. Шашкевич — „Азбука i abecadło”.
7. О. Борис: Заіменник цей, ця, це; I epenteticum; новотвори: бігти, пекти і т. п. На основі праць І. Огієнка і Ст. Смаль-Стоцького.
8. О. Буць: Петербурська Академія Наук про українську мову (1905 р.).
9. Т. Ванджала: Є. Грицак — Вплив Церкви і релігії на українську мову.
10. Б. Геврич: М. Шашкевича Проект фонетичного правопису.
11. М. Головацький: Аргангельське Євангеліє з 1092. р. На основі праць П. Бузука й І. Огієнка.
12. Е. Дмитрук: Переміна о, е на і в українській мові; про апострофа. На основі праць І. Огієнка й С. С.-Стоцького.
13. В. Думка: Ст. Смаль-Стоцький — Українська мова, її початки, розвиток та характеристичні її прикмети.
14. В. Жолкевич: Про форми: льоду, сьомий, людей — людей; зима — зіма. На основі праць І. Огієнка і С. С.-Стоцького.
15. М. Іжак: М. Rudzińska — Charakterystyka języka urzędowego W. Ks. Litewskiego.
16. І. Кизимишин: Зміна о, е на і в говорі села Чертіжа, пов. Жидачів.
17. С. Коломиєць: Хронологія першої і другої паляталізації звуків к, г, х.
18. Ю. Колтун: Переклад Євангелія на українську мову М. Шашкевича.
19. С. Ліщинський: Акузатив в українській мові.
20. М. Лабенцький: Історія українського правопису. На основі праці І. Огієнка.
21. Т. Любінець: J. Szemlej — Ślady wpływu pisowni Eutyjmusza w Ewangeljarzu Cyryla Trankwiljona Stawrowieckiego.
22. М. Лученко: Вибрані проблеми з історії української мови. На основі праць С. С. - Стоцького й І. Огієнка.
23. М. Матусевич: Говірка села Соколів, пов. Камінка Струмилова.
24. М. Мацієвич: Історія частиці ся разом з дієсловом і окремо. Проблема дублетів у—в, і—й.
25. Р. Мельник: Е. Тимченко — Вокатив в українській мові.
26. І. Олексюк: Говірка села Вишнева, пов. Рогатин.

27. Д. Микитюк: Звукові та значіневі зміни в місцевих словах села Рожен малий на Гуцульщині.
28. Р. Павлюк: Й. Добровський і українська мова. На основі праці Др. К. Чеховича, „Slavia“, IX.
29. О. Панасюк: Зміна о, е, на і в Фільварках Великих, пов. Броди.
30. М. Пилипчук: Говірка села Ляшки Королівські, пов. Перемишляни.
31. М. Потопник: Говірка села Княже, пов. Золочів.
32. Б. Романишин: Закінчення: -енько і енко і т. п. На основі праць С. С.-Стоцького і І. Огієнка.
33. Я. Ромах: Звуки г і ґ, л і ль, п, б, в, м в українській мові. Рецензія на „Рідну Мову“, ч. 2. 1935.
34. Я. Сояк: Шашкевичевий переклад св. Письма (Ів. І).
35. В. Станимир: Апостроф в українським правописі.
36. В. Стрехин: Іван Могильницький та Йосиф Добровський. На основі праці Др. К. Чеховича, „Богословія“, XI.
37. П. Толопка: Говірка села Підсоснова, пов. Бібрка.
38. М. Харина: Про звук р в українській мові.
39. М. Цап: Говірка села Подусільної, пов. Перемишляни, і сусіднього села Стратина, пов. Рогатин.
40. П. Цап: Говірка села Кутів, пов. Золочів.
41. С. Цибран: Про польський та білоруський вплив на українські говірки Сідлецької губернії. На основі праці Расторгуєва в „Укр. діял. Збірнику“, кн. II, стр. 199—209.
42. П. Штурмай: Говірка села Білявці, пов. Броди.
43. Л. Щирба: Говірка села Розворяни, пов. Перемишляни.
44. К. Яримович: Про мягчення приголосних в українській мові.
45. Л. Яцикевич: Ст. Смаль - Стоцький — Питання про східно-слов'янську прамову.

Акад. рік 1935/36:

1. О. Адамчук: Мягкі й тверді голосівки. На основі праці С. С.-Стоцького.
2. Е. Алиськевич: Розвиток праслов'янської групи * tort в польській мові. На основі праці І. Розвадовського.
3. В. Андрушко: Носові голосівки в польській мові. На основі праці І. Розвадовського.
4. Р. Генік-Березовський: Гуцульський говір. Діалектологічний нарис.
5. В. Бринявський: Про польський та білоруський вплив на українські говірки. На основі праці П. Расторгуєва.
6. Я. Водонос: Й. Добровський і східнослов'янські мови.
7. І. Гаврилюк: Й. Добровський і українські граматики. На основі праці І. Брика.
8. Л. Горошко: Білоруська вимова церковно-слов'янського письма. На основі праці Я. Станкевича.

9. Я. Гринчук: Українська вимова церковно-словянського тексту з XVII. ст. На основі праць І. Огієнка.
10. Р. Дурбак: В. Ганцов — Діалектологічна класифікація українських говорів.
11. І. Збаращук: І. Огієнко — Загублений крем'янецький стародрук.
12. М. Кіндибалюк: Про походження староцерковно-слов'янської мови й азбуки. На основі праці М. Дурново.
13. В. Коржинський: К. Студинський — Адельфотес.
14. А. Косар: Про говір Лемків.
15. С. Котик: М. Возняк — Апольогія кирилиці Д. Зубрицького.
16. П. Кручок: І. Огієнко — Українська вимова богослужбового тексту XVII. ст.
17. С. Кулак: Народня мова в українському письменстві XVI—XVIII. ст.
18. В. Лемцьо: Про українську еволюцію форми минулого часу на — ль + ієсмь. На основі праць О. Потебні.
19. Б. Лозинський: St. Smal-Stočkyj — Der fundamentale Anteil des Ukrainischen an der Slavistik.
20. І. Любович: Приставне в у білоруській мові.
21. М. Люкас: Історія українського друкарства. На основі праці І. Огієнка.
22. Я. Островський: І. Огієнко — Новий Завіт в перекладі на українську мову Валентина Негалевського 1581. р.
23. В. Пастушенко: І. Огієнко — Історія церковно-слов'янської мови.
24. В. Семен: Півсамозвуки ь і ь в українській мові.
25. В. Семотюк: Ікання в українській мові.
26. П. Сенатович: Галицьке Євангеліє з 1144. р.
27. Я. Сірко: Про великий і малий юс. На основі праці А. С. Петрушевича.
28. Б. Смик: Весільні пісні і звичаї в селі Жовчеві, пов. Рогатин.
29. В. Теленько: В. Сімович — До морфології українських прикметників.
30. Г. Тиктор: О. Маковей — Три галицькі граматики.
31. Ф. Угорчак: Суфікс - sk - sko - як формант західно-слов'янських місцевих назв. На основі праці Ст. Роспонда.
32. Я. Федунік: Звукові групи * tort, * tolt, * tert, * telt в лехіцьких мовах. На основі праці Т. Мілевського.
33. А. Хащевський: Аналіза „Азбучної молитви”.

Всі інші члени Семинаря приготували граматичну аналізу Господньої Молитви, порівнюючи тексти з XI. ст. з текстами XIX. або XX. ст.

Акад. рік 1936/37:

1. Ф. Андерст: Форма писань М. Шашкевича. На основі праці Ор. Авдіковича.

2. В. Баран: Звуки е, и, і села Завадки на південнім Спиші і села Рай коло Бережан.
3. Р. Батюк: Говір села Валашковець на Закарпатті. На основі праці І. Панькевича.
4. Е. Бідованець: До характеристики Володимира Гнатюка.
5. Г. Білик: Слов'яни і надвислянські Хорвати від VI. до X. ст. На основі праці Руса.
6. М. Войновський: До характеристики урядової мови В. Кн. Литовського. На основі праці М. Рудзінської.
7. Ю. Волчук: Декілька українських етимологій. На основі праці П. Бузука.
8. О. Гадзевич: Нарис наукової діяльності Осипа Бодяньського.
9. М. Гладяк: Боротьба за український правопис.
10. В. Данько: Як відрізнити українські пам'ятки від білоруських. На основі праці І. Огієнка.
11. М. Деркач: Про староукраїнський вокалізм. На основі праці М. Пушкаря.
12. В. Дідик: Звуки п, б, в, м, ф села Завадки на південнім Спиші і села Новосілки Ліські к. Кам'янки Стр.
13. О. Дурдела: Про автора Ізборника Святослава з 1073. р.
14. М. Жагаль: Чужі слова в сучасній російській мові.
15. Л. Загальський: Паліативізація звука ц в українській і в інших слов'янських мовах. На основі праці М. Пушкаря.
16. В. Заставний: Замітки о. Й. Левицького з 1843. р. про „Русалку Дністрову“.
17. Є. Іваник: Наголос українських прикметників. На основі праці Л. А. Булаховського.
18. Т. Кардаш: Двійня іменників на -а, -іа в українській мові. На основі праці Я. Янова.
19. П. Коваль: Наростки - ище, - исько, - сько.
20. В. Ковбасюк: Про звук нь в українській мові.
21. М. Когут: Українська мова, її історія і характеристичні прикмети. На основі праці С. С.-Стоцького.
22. А. Козак: Про звук сь в українській мові.
23. М. Колодій: Словацько-українська спільнота в говорі Лемків. На основі праці І. Огієнка.
24. Є. Кравчук: Про навчання церковно-слов'янської мови на високих школах.
25. Я. Легінь: Апольогія кирилиці Д. Зубрицького.
26. Р. Лиско: Паліативізоване ч, ж, дж, ш, щ, р в українській мові. На основі праці М. Пушкаря.
27. А. Макух: Звук а, у, ъ, ь на південнім Спиші. На основі праці І. Панькевича.
28. К. Михаліха: Про „Київські Листки" та фрайзінгенські уривки. На основі праці М. Грунського.
29. І. Михальчук: Про звук о на південнім Спиші.
30. О. Мицко: Фільологічна сторінка „Руської Правди“.

31. Е. Мізь: До тексту „Русалки Дністрової”. На основі праці М. Возняка і Л. Чехович.
32. В. Мороз: Наголос в лексиконі П. Беринди.
33. І. Мочульський: „Помо́лимся” чи „помолі́мся”?
34. А. Назаревич: Про звук зь в українській мові.
35. Д. Новосад: Св. Тома Кемпійський у перекладі І. Вагилевича.
36. Г. Онуфрієв: Про „Архангельське Євангеліє” з 1092. р.
37. М. Павлишин: Українська вимова церковно-словянських текстів.
38. М. Паснак: Futurum на -му.
39. С. Потурняк: Говір села Могильної к. Гайсина. На основі праці Е. Грицака.
40. М. Пристай: Дві граматики церковно-словянської мови А. Добрянського.
41. В. Процишин: Становище кашубської мови в родині словянських мов.
42. Е. Ржондзістий: Функції наростків -ище, -исько в українській мові.
43. А. Рижак: Монах Храбр про словянську азбуку.
44. В. Садовський: Словники української мови.
45. В. Скоцень: Відносна сполука в українській мові.
46. Е. Славський: Наголос іменників на -ння.
47. П. Степанів: Про звук ль в українській мові.
48. З. Федорович: Галицько-волинські грамоти XIV—XV. стол. На основі праці В. Курашкевича.
49. Я. Хома: Мова М. Рильського. На основі праці І. Огієнка.
50. Л. Чеховський: Польські і словацькі впливи на говір Лемків. На основі праці Z. Stieber-a.
51. Т. Чорний: Про мову проповіді на перенесення мощів св. Климентія. На основі праці N. Van-Wijk-a.
52. А. Шекерик: Причинки до фонетики гуцульського говору.
53. М. Шеремета: Про „Читанку” М. Шашкевича.
54. І. Шпитковський: Останки аориста в українській мові. На основі праці В. Гнатюка.
55. А. Яновський: Мова лексикону П. Беринди.
56. Т. Янчинський: Розмежування українських пам'яток від білоруських.
57. Я. Яськевич: Українське „зійти”, „підіймати” і ін. На основі праці В. Ганцова.

Крім того всі учасники Семінаря зладили на письмі граматичні аналізи вибраних староцерковно-словянських текстів XI—XII. ст.

Публікації: — Видавнича діяльність Семінаря почалася в академічній році 1934/35 виданням квестіонаря (ч. 1) для Краєзнавчого Гуртка при Семінарі. Другий квестіонар видано в 1935/36 р., а третій в 1936/37 р. Перший квестіонар обіймає 10 запитів з ділянки льокальної історії і археольогії, 15 запи-

тів про молитви українського простолюття і 2 запити про „стріп" та „рінь". Другий квестіонар має 42 запити про вірування в сонце і 6 запитів про „Імена Господні". В третім квестіонарі є 34 запити про осіку (трепету) і 20 запитів про п'ятницю. Матеріали, зібрані на ці квестіонарі, зберігаються в архіві Семинаря.

Від липня 1936. р. почав виходити при Семинарі піврічний журнал словянської фільмології „С л о в о" під редакцією Провідника Семинаря. Перше число вийшло в липні 1936. р., друге в лютні 1937. р. В обох числах опубліковано теж деякі праці, рецензії і матеріали учасників Семинаря.

3. Семинар церковного мистецтва

Провід — Семинарем церковного мистецтва проводить від хвилини його повстання н. Проф. Др. Володимир Залозецький.

Організація: — В акад. році 1935/36 приступила Б. Академія до організації того ж Семинаря, поручаючи це н. Проф. Др. В. Залозецькому, який надав йому організаційну схему: У провіді Семинаря церковного мистецтва стоїть Професор церковного мистецтва Б. Академії, технічною сторінкою Семинаря займається покликаний Провідником — секретар. Учасниками Семинаря можуть бути студенти III. року студій на Б. Академії.

Заняття: — Заняття на Семинарі церковного мистецтва були двоякі: спільні — на самому Семинарі, й індивідуальні — поза Семинарем. На ті другі складалися теми до рефератів, що їх Провідник роздавав учасникам Семинаря.

Праця: — Ціла вага праць лежала на спільних опрацюваннях поодиноких тем на Семинарі.

В акад. роках 1935—37 теми тих спільних праць були такі:

1. Мистецько-історична метода — 1 год.
2. Розвій найважливіших типів Богородиці — 3 год.
3. Аналіза каплиці в Горянах на Підкарпат. Україні — 2 год.
4. Аналіза „Воскресення" в Національному Музеї й вплив на неї зображень „Пієти" — 1 год.
5. Короткий огляд фаз розвою іконостасу — 1 год.
6. Деревляні плити церков на Підкарпат. Україні — 4 год.
7. Мистецько-історична аналіза т. з. шапки Мономаха — 3 год.
8. Проблеми реставрації старих пам'ятників мистецтва — 1 год.
9. Аналізи ікон в Музею Б. Академії: Зображення Пр. Трійці в історії византійського та українського мистецтва; зображення Успення Богородиці; зображення „Моленія", „Чинів" — 5 год.
10. Плян праці на вакаціях: консервування, інвентаризація, опис старих пам'ятників галицького мистецтва — 1 год.
11. Метода історії мистецтва — 1 год.
12. Справа бібліографії українського мистецтва — 1 год.

13. Стилiстична аналіза статуї св. Юра при архикатедр. храмі св. Юра — 2 год.
 14. Аналіза зображень Острожської Біблії з 1580. р. та деяких рукописів та стародруків Нац. Музею — 2 год.
 15. Проблеми реставрації катедри св. Юра — 2 год.
 16. Практичні питання новітніх стінописів і їх оцінка — 2 год.
 17. Аналіза фреску „Воскресення Лазаря” в люблинській каплиці Пр. Трійці й її відношення до т. зв. греко-італійської школи — 1 год.
 18. Теоретичне означення: ідеалізму, натуралізму та експресіонізму в історії мистецтва — 3 год.
 19. Новочасне мистецтво на переломі двох епох і питання відродження українського релігійного мистецтва — 2 год.
 20. Практичні вправи в Музею Б. Академії для означування часу повстання, стилю та квалітету галицьких ікон — 2 год.
- Індивідуальні реферати:

1. А. Будзан: Зреферування книжки Т. Шміта: Мистецтво старої України-Руси — 2 год.
 2. Ю. Бабій: Бойківський тип деревляних церков — 2 год.
- Крім цього при Семінарі заложено: 1) підручну бібліотеку; — 2) фотографічний архів; — 3) приготовано матеріали для бібліографії українського мистецтва.

Публікації Семінаря: — Важніші семінарійні праці будуть появлятися в окремій публікації Семінаря церковного мистецтва, п. з. „Мистецтво”. Матеріал до першого числа уже готовий до друку.

VII

МУЗЕЙ

MUSEUM

Збірки Музею за роки 1934—37

Музей Б. Академії під зарядом Кустоша, Др. Михайла Драгана, в акад. році 1934/35 збагатився на нових 159 предметів; в акад. році 1935/36 на 145 предметів; в акад. році 1936/37 на 262 предметів. І так:

Прибуло в акад. році:	1934—35:	1935—36:	1936—37:
Антимінси	4	—	—
Археологія	6	17	58
Етнографія	6	4	8
Ікони деревляні з XVI. ст.	18	24	27
„ „ XVII. „	7	34	31
„ „ XVIII. „	3	6	12
„ „ XIX. „	2	—	—
„ металеві	2	—	—
„ скляні	—	6	18
Малярство новітнє	15	7	8
Матерії й фелони	15	5	17
Медалики й медалі	7	2	2
Нумізматика	28	5	16
Патериці	—	1	—
Печатки	—	—	3
Плащениці	3	1	1
Портрети	2	—	—
Посудини церковні	19	9	26
Свічники	—	3	—
Хоругви	—	—	1
Хрести деревляні	7	13	—
„ залізні	1	—	—
„ металеві	—	4	5
„ процесіональні	1	—	—
„ ручні	8	—	20
Фігуральна різьба	—	1	3
Різне	4	3	6
Разом:	158	145	262

Праця в Музею

В Музею Б. Академії переведено у звітних роках інвентаризаційні записи, відчищення новонабутих експонатів та реставрацію знищених ікон. В Конференційній Залі Б. Академії перевішено наново всі ікони в той спосіб, що тепер всі старші ікони з XIV.—XVI. ст. висять у кімнатах, молодші натомість порозвішувано по коридорах.

Брак місця не дозволяє на розміщення ще цілого ряду ікон змагазинованих, яких вистарчило б на заповнення двох кімнат.

Рівночасно вивінування Музею збагатилося на 4 нові кедрові габльотки, одну шафу-габльотку на матерії й одну велику габльотку на передісторичні предмети.

Заходами Музею Б. Академії переведено розкопки княжої ротунди у Побережжю.

Жертводавці Музею в рр. 1934—37

Ексц. Митрополит Андрей	п. Матвіїв Іван
о. Ректор Др. Йосиф Сліпий	о. Мизь Богдан
п. Адамович Володимир	п. Михальчук Іван
п. Близнюк	п. Мороз Володимир
о. Боліновський Василь	о. Мулярчук Микола
о. Бутковський	п. Панасюк Теодосій
о. Буць Олександр, Мгр.	п. Петришин Володимир
о. Вербінець	п. Петрів Богдан
о. Головацький Михайло	о. Пилипчук Мирон
п. Городецький Ілля	п. Підсаднюк Володимир
о. Грабець	п. Поперечний Дмитро
п. Гринчук Ярослав	п. Попович Степан
п. Генік-Березовський Роман	о. Рогошевський
п. Дзюда Осип	о. Розумний Іван
п. Дорош Андрій	п. Романчук Володимир
о. Дочило Мирон	п. Рудяк Дмитро
п. Жагалак Микола	п. Семен Володимир
п. Збір	п. Семигін Іван
о. Іванусів Микола	п. Середуник Ярослав
о. Канда	о. Серкез Степан
п. Карпінський Іван	о. Слоневський Володимир
о. Козіцький Петро	п. Степанів Петро
п. Косовський Юліан	п. Трембач Юрій
п. Костащук Дмитро	п. Труш
о. Коптяк Осип	п. Турчин Андрій
п. Куницький Теофан	п. Федунік Ярослав
о. Левинський Юліан	о. Цегельський Теодор
о. Ліщинський	о. Цісик Степан
п. Лютій Дмитро	п. Чолій Роман
п. Максимович Мирослав	п. Шекерик Доників А.
о. Малицький Олександр	п. Щур Богдан
о. Малий Юрій	о. Яцик Степан

VIII

КНИГОЗБІРНЯ

BIBLIOTHECA

Організація і звязки Книгозбірні

Книгозбірня Б. Академії повстала шляхом купна, заміни й пожертв. Велику заслугу в напрямі організації Книгозбірні має Ректор Б. Академії, що перший започаткував комплектування книжок, ще перед повстанням Б. Академії, й ті книжки у відповідну пору передав Б. Академії як завязок її Книгозбірні.

В останньому трьохлітті Книгозбірня Б. Академії, під Дирекцією Мгр. Ярослава Чуми, наладнала якслід своє діловодство і по кінець акад. року 1936/37 побільшила свої збори на 2050 чисел в 3487 томах, так що по кінець звітового часу начисляла 5195 томів.

Щоби якслід вивязатись із своїх завдань, Книгозбірня Б. Академії наладнала тісні звязки з іншими науковими установами і в останньому звітовому часі користала з послуг та співпрацювала з такими науковими інституціями:

Бібліотекою Богословського Наукового Товариства

- " Гр.-Кат. Духовної Семинарії
- " Народнього Дому
- " Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка
- " Національного Музею
- " „Оссолінеум“
- " ОО. Студитів — „Студіон“
- " Університетською.

Обмін Книгозбірні

Книгозбірня Б. Академії наладнала книгообмін за „Праці Гр.-кат. Богословської Академії“ з слідуєчими видавництвами й установами:

А) Українськими:

I. Богословське Наукове Товариство	Львів
Наукове Т-во ім. Т. Шевченка	"
Український Науковий Інститут	Берлін
Український Науковий Інститут	Варшава
II. Відомости Львівської Архиепархії	
" Перемиської Епархії	

Відомости Станиславівської Епархії

„ Лемківської Апост. Адміністрації

III. Видавництво:

1. Аскетична Бібліотека	Львів
2. Батьківщина	„
3. Богословія	„
4. ОО. Василян	Жовква
5. „	Львів
6. „	Прудентополіс.
7. „	Ужгород
8. Відродження	Львів
9. Вогні	„
10. Дзвони	„
11. Добрий Пастир	Станиславів
12. Життя і Право	Львів
13. Католицька Акція	„
14. Католицькі Читання	Жовква
15. Книгознавчі Записки	Львів
16. Літопис Нац. Музею	„
17. Мета	„
18. Ми	Варшава
19. Моя Книжечка	Львів
20. Народна Бібліотека	„
21. Наш Приятель	„
22. Наш Світ	Луцьк
23. Наша Культура	Варшава
24. Нива	Львів
25. Неділя	„
26. Просвіта	„
27. Релігійна Драма	Жовква
28. Релігійна Освіта	„
29. Рідна Школа	Львів
30. Скала	Станиславів
31. Слово	Львів
32. Т-ва „Перем. Епар. Поміч“	Перемишль
33. Український Бескид	„
34. Україн. Видав. Інститут	Львів
35. Українська Книга	„
36. Українська Книжка	Жовква
37. Українська Преса	Львів
38. Українське Юнацтво	„
39. Учительське Слово	„
40. Християнська Книжка	Жовква
41. Християнська Самоосвіта	Львів
42. Христос Наша Сила	„
43. Церква і Нарід	Кремянець
44. Червона Калина	Львів
45. Шлях Навчання і Виховання	„

Б) Чужинецькими:

Видавництво:

1. Acta Academiae Velehr.	Velehrad
2. Beiträge zur Ukrainekunde	Berlin
3. Biblioteka Zak. Architektury Pol.	Warszawa
4. Bibliothek d. Kirchenväter	München
5. Biuletyn historii sztuki i kultury	Warszawa
6. Biuletyn Polsko-Ukraiński	"
7. Cursus facultatis missiologiae	Roma
8. Духовна Стража	Сомбор
9. Gazeta Kościelna	Lwów
10. Głos Eucharystyczny	"
11. Gregoriana	"
12. Homo Dei	Tuchów
13. Il Bolletino	Roma
14. Katolicki List	Zagrzeb
15. Католическій Вѣстник	Харбин
16. Ks. Jezuitów	Warszawa
17. Ks. Pallotynów	Tuchów
18. Ks. Salezjanów	Warszawa
19. Kwartalnik Historyczny	Lwów
20. Lubelsk. Kat. Uniwersytetu	Lublin
21. Lwowskie Wiadomości Katolickie	Lwów
22. Miesięcznik katech. i wychowawczy	Warszawa
23. Młodzież Misyjna	"
24. Nasza Przyszłość	"
25. Nowe Czasy	Lwów
26. Oriens	Kraków
27. Orient	Warszawa
28. Orientalia Christiana	Roma
29. Orientalia Christiana Analecta	"
30. Orientalia Christiana Periodica	"
31. Pisma Ojców Kościoła	Poznań
32. Pismo Rekolekcyjne	Kielce
33. Pol. Akademii Umiejętności	Kraków
34. Pro Christo	Warszawa
35. Problemy Dal. Wschodu	"
36. Przegląd Historyczno-dydakt.	Lwów
37. Przegląd Katechityczny	"
38. Przegląd Katolicki	Warszawa
39. Przegląd Powszechny	Kraków
40. Rocznik Teologiczny	Warszawa
41. Rocznik Wołyński	Równe
42. Roczniki Katolickie	Poznań
43. Rozkaz Wewnętrzny	Warszawa
44. Rycerz Niepokalanej	Niepokalanów
45. Rycerzyk Niepokalanej	"
46. Sprawy narodowościowe	Warszawa

47. Theolog.-praktische Quartalschrift	Linz
48. Tow. Wiedzy Chrześcijańskiej	Lublin
49. Věstník Král. české spol. nauk	Praha
50. Vorschungen z. Volkskunde	Düsseldorf
51. Wiadomości Straży Honorowej	Kraków
52. Wschód	Warszawa
53. Złoty Szlak	Stanisławów

Інші надбання Книгозбірні

Крім обміну Книгозбірня Б. Академії збагачується шляхом пожертв і купівлі. Слід підмітити, що у звітному часі Ексселенція Митрополит Кир Андрей подарував Книгозбірні Б. Академії 50 томів „Corpus scriptorum historiae byzantinae“. Крім цього вплинули дари ще від таких жертводавців:

Преосв. Кир Никита Будка	о. Матковський Микола
о. Ректор Др. Йосиф Сліпий	п. Олєсцевич
п. Андерст Франц	о. Пастернак
п. Баран М.	п. Пастернак Ярослав, Др.
о. Буць Олександр, Мгр.	о. Пачовський Іван
о. Венгринович	п. Писар Е.
п. Возняк Михайло, проф.	п. Підгородецький
о. Гайковський	п. Підсаднюк Володимир
о. Горинь Мирослав	о. Савицький Осип
п. Данилюк Е.	п. Сольман
о. Дорош Лев	п. Фуртак І.
п. Загульський	о. Цегельський Гнат, Др.
о. Комар Степан	о. Чекета Іван
о. Коритко Ст.	о. Чемеринський Ярослав
о. Корнова	п. Чума Ярослав, Мгр.
о. Курманович Лев	о. Штайден Константин
п. Луговий В.	о. Юрик Степан, Др.
о. Лучаківський	п. Янович О., суддя
Манастир ОО. Василіян	о. Яхно
у Гошеві	о. Ячик Степан.

Наукова робітня Книгозбірні

При Книгозбірні Б. Академії повстала в 1937. р. наукова робітня, що має добре вивінену підручну бібліотеку й багатий збір найновішої католицької літератури, журналів і преси у мовах: англійській, білоруській, голяндській, італійській, латинській, московській, німецькій, польській, словінській, українській, французькій і чеській.

Робітня й Книгозбірня відчинені щодня від години 8—13 і 15—19, за виїмком неділь і свят.

IX

НАУКОВІ ПРАЦІ Й ВИДАННЯ LABORES SCIENTIFICI ET EDITIONES

1. Праці Гр. кат. Богословської Академії у Львові в 1935—37 роках

- Т. I—II. Греко-католицька Духовна Семинарія у Львові. Ч. I. Матеріяли і розвідки зібрав о. Проф. Др. Йосиф Сліпий (Graeco-cathol. Seminarium clericale Leopoli. P. I. [Collectio a Prof. Dr. J. Slipy i]). Львів 1935. Стр. 244. 8°.
- Т. XIV. Твори Митрополита Андрея Шептицького: Пастирські послання до духовенства й вірних Станиславівської Епархії [1899—1904] (Opera Metropolitae Andreae Szepetyckuy i: Litterae pastorales ad clerum et fideles Dioeceseos Stanislao politanae [1899—1904]). Львів 1935. Стр. 252. 8°.
- Т. XV—XVI. о. Др. Андрій Іщак: Догматика нез'єдиненого Сходу. Частина загальна. Т. I. (Dr. Andreas Iščak: Theologia dogmatica Orientis separati. Pars generalis. T. I.). Львів 1936. Стр. 284. 8°.
- Т. XVII—XVIII. о. Юліян Дзерович: Педагогіка (Julianus Dzerovuy č: (Paedagogica). Львів 1937. Стр. 240 + VIII. 8°.
- Т. XIX. Др. Борис Кудрик: Огляд історії української церковної музики (Dr. Borys Kudryk: Conspectus historiae musicae ecclesiasticae Ucrainorum). Львів 1937. Стр. 144. 8°.

2. Праці Членів Професорського Збору за роки 1934—37:

О. Проф. Др. Йосиф Сліпий:

1. Віра і наука. Бібліотека „Дзвонів”. Ч. 12. Львів 1935. Стр. 24. 8°.
2. Історичний огляд виховання духовенства в кат. Церкві загалом і зокрема на Україні. „Греко-католицька Духовна Семинарія у Львові”. Т. I—II. Львів 1935. Стр. 5—39. 8°.
3. Паломництво до Святої Землі. „Аскетична Бібліотека Гр.-кат. Духовної Семинарії”. Т. VI. Львів 1935. Стр. 200. 16°.
4. Conspectus historicus venerationis SS. Cyrilli et Methodii in Ucraina. „Богословія”. Т. XIV. Кн. 4. Львів 1936. Стр. 203—208. 8°.
5. Подорож до Англії. Бібліотека „Дзвонів”. Ч. 14. Львів 1936. Стр. 128. 16°.

6. Митрополит Йосиф Велямин Рутський і його доба. Бібліотека „Українського Католицького Союзу“. Ч. 2. Львів 1937. Стр. 16. 16⁰.
7. Редагує „Богословію“, „Праці Бог. Наук. Т-ва“, „Праці Гр. кат. Бог. Академії“, „Видання Богословії“, „Аскетичну Бібліотеку Гр. кат. Духовної Семинарії“.

Проф. Др. Микола Чубатий:

1. Рецензії на праці з обсягу історії права й Церкви, поміщені в „Богословії“, „Дзвонах“ і т. д.
2. Веде редакцію „Архіву Семинарія Історії Церкви при Греко-кат. Бог. Академії“ та як директор Підсекретаріату „Pro Oriente“, Міжнародної Католицької Федерації „Pax Romana“ редагує відділ „Pro Oriente“ в журналі „Pax Romana“, видаваному в Фрибурзі в Швейцарії.

О. Проф. Др. Микола Конрад:

1. Нарис історії старинної філософії. I. Частина: Філософія далекого Сходу. Видання „Богословії“. Ч. 15. Львів 1934. Стр. 53. 8⁰.
2. Модерна ментальність і католицизм. „Мета“. Ч. 22 і сл. Львів 1934.
3. Націоналізм і католицизм. Львів 1934. Стр. 45. 16⁰.
4. Нарис історії старинної філософії. II. Частина: Історія філософії Греків і Римлян. Видання „Богословії“. Ч. 16—17. Львів 1934. Стр. 89. 8⁰.
5. Нарис історії старинної філософії. III. Частина: Історія філософії Греків і Римлян. Видання „Богословії“. Ч. 19. Львів 1935. Стр. 112. 8⁰.
6. Корпоративний устрій громадянства. „Мета“. Ч. 7. і слід. Львів 1935.
7. Основи модерної новітньої соціології. I. Частина: Лібералізм. Видання „Богословії“. Ч. 21. Львів 1936. Стр. 76. 8⁰.
8. Рецензії в „Богословії“.

О. н. Проф. Юліян Дзерович:

1. Вісти з Т-ва св. Андрея. „Нива“. Львів 1933, 111—114; 1934, 145—151, 192—197, 276—282, 433—435.
2. Вісти з наших установ. „Нива“. Львів 1933, 195—201, 352—356, 391—395, 470—472.
3. Загальні Збори Т-ва св. Андрея. „Нива“. Львів 1934, 106—111, 161—168, 214—217.
4. Християнське релігійно-моральне виховання молоді. Реферат на пленарному засіданні I. Укр. Педаг. Конгресу у Львові. „Нива“. Львів 1935, 369—378.
5. Посмертний фонд. „Нива“. Львів 1936, 16—23.
6. Посмертна згадка. Некрольоґ о. Михайла Бобовника. „Нива“. Львів 1937, 231—233.

7. Научні пляни релігії. „Нива“. Львів 1937, 259—264.
8. Мандрівка по „Рідних Школах“. „Новий Час“. Львів 1937, ч. 180—184.
9. Проч з неписьменністю. (Педагог). „Жінка“. Львів 1937, 15. XII.
10. Педагогіка. „Праці Гр.-кат. Бог. Академії“. Т. XVII—XVIII. Львів 1937. Стр. 240 + VIII. 8^о.

О. н. Проф. Др. Андрій Ішак:

1. Доґматика незєдиного Сходу. Загальна частина. Том I. „Праці Гр.-кат. Богосл. Академії у Львові“. Т. XV-XVI. Львів 1936. Стр. 284. 8^о.
2. De editione slavorum librorum liturgicorum. „Acta VI. Conventus Velehradensis“. Olomouc 1937.
3. Рецензії, поміщені в „Богословії“, з доґматичної, історичної і правничої ділянки.

Н. Проф. Др. Володимир Залозецький:

1. Огляд історії старохристиянського мистецтва. „Праці Гр. кат. Богословської Академії у Львові“. Т. XIII. Львів 1934. Стр. 112 + XLII. 8^о.
2. Ikonensammlung an der Griechisch-kath. Theologischen Akademie in Lemberg. „Byzantinische Zeitschrift“. Н. 1. 1935. Стр. 70—77 + 5 знімків.
3. Die Sophienkirche in Konstantinopel und ihre Stellung in der Geschichte der abendländischen Architektur. Рим 1936.
4. Byzanz und Abendland in Spiegel ihrer Kunsterscheinungen. Зальцбург 1936.
5. Українське дерев'яне будівництво і його відношення до історичних стилів. „Дзвони“. Львів 1937—38.
6. Менші статті, розвідки й рецензії, поміщені в „Богословії“, „Дзвонах“, „Меті“ та інших.

Н. Проф. Др. Константин Чехович:

1. Мелетій Смотрицький як граматик. Львів 1935.
2. До проблеми народніх ритмів у Шевченка. Львів 1935.
3. Постать Мойсея в творчості І. Франка. „Дзвони“. V, VI—VII. Львів 1936.
4. До проблеми східно-словянської промови. „Слово“, 1. Львів 1936.
5. Омелян Огоновський як історик української літератури. „Слово“, 2. Львів 1937.
6. Ана рѣина. Підпис з 1063. р. „Слово“, 3. Львів 1937.
7. Стріпъ — стропъ в українській мові. „Слово“, 3. Львів 1937.
8. Aus dem Irrgarten der Slavistik. „Ukrainische Kulturberichte“. V. 33—34. Берлін 1937.
9. Чеські впливи на Франкового „Мойсея“ та „Івана Вишенського“. „Збірник Українського Іст.-фільол. Т-ва в Празі на пошану проф. Дмитра Антоновича“. Прага 1937.

10. Науково-популярні праці, статті, рецензії й замітки, поміщені в „Богословії“, „Слові“, „Дзвонах“, „Меті“, „Ділі“, „Ка-толицькій Акції“, „Jahrbücher f. Kultur und Geschichte der Sla-ven“ та інших.

П. н. Проф. Др. Олександр Надрага:

1. Правна доля реальности Гр. кат. Духовної Семинарії у Львові. „Праці Гр.-кат. Богословської Академії у Львові“. Т. I—II. Львів 1935. Стр. 233—243. 8⁰.
2. Фейлстони й оповідання по різних українських журналах.

П. н. Проф. Др. Іван Крип'якевич:

1. Давня топографія Гр. кат. Духовної Семинарії у Львові. „Праці Гр.-кат. Богословської Академії у Львові“. Т. I—II. Львів 1935. Стр. 215—230. 8⁰.
2. З історії міста Жовкви. „Записки Чина Св. Василя В.“ Т. VI. Вип. I. Жовква 1935. Стр. 40—69. 8⁰.
3. Михайло Грушевський. Життя і діяльність. Львів 1935. Стр. 57.
4. Історія Українського Війська. Ч. I: Військо княжих часів. Ч. II. Запорозьке військо. Видання Івана Тиктора. Львів 1936. Стр. 290. 8⁰.
5. Рейд полковника Ждановича. Календар „Червоної Калини“. Львів 1936. Стр. 42—48. 8⁰.
6. 350 ліття середньої школи у Львові. „Життя і Знання“. Львів 1936. Стр. 281—282. 8⁰.
7. Мазепа й українська фльота. „Життя і Знання“. Львів 1937. Стр. 103. 8⁰.
8. Історія української культури. Ч. I: Побут. Видання Івана Тиктора. Львів 1937. Стр. 190. 8⁰.
9. Князь Ярослав Осмомисл. Видання Т-ва „Просвіта“. Ч. 845. Львів 1937. Стр. 48. 16⁰.
10. Українські землі 1914—23 [карта]. „Атлас України і сумежних країв“. Львів 1937. Карта 58.
11. Каталог бібліотеки львівської Ставропігії в 1619. р. „Українська Книга“. Львів 1937. Стр. 157—166. 8⁰.
12. Замітки до історії війська княжих часів. „Записки Наук. Т-ва ім. Т. Шевченка“. Т. 154. Львів 1937. 8⁰.
13. Український екслібрис XVIII. ст. „Українська Книга“. Львів 1937. Стр. 110—111. 8⁰.
14. Менші статті й замітки в „Українській Книзі“, „Життю і Знанню“, „Нашій Батьківщині“ та інших.

О. Доц. Др. Лев Глинка:

1. Відправа читаної Служби Божої. „Богословія“. Т. XI. Львів 1933. Стр. 126—131. 8⁰.
2. Складна супружа квестія — уникання потомства. „Богословія“. Т. XI. Львів 1933. Стр. 131—137. 8⁰.

3. IV. Унійна Конференція у Пінську. „Нива”. Львів 1933. Стр. 332—338. 8⁰.
4. Польський закон про Високі Школи (Ustawa Akademicka). „Богословія”. Т. XI. Львів 1933. Стр. 136—140. 8⁰.
5. Проблема релігійного мистецтва під сучасну хвилю. „Нива”. Львів 1934. Стр. 309—316. 8⁰.
6. Богословське Наукове Т-во у Львові в першому десятилітті свого існування (1923—1933). Спільна публікація з Др. Константином Чеховичем. Львів 1934. Стр. 92. 8⁰.
7. S. Congregazione Orientale — Codificazione canonica orientale. Fonti, fasc. XI: Ius particulare Ruthenorum. Критична студія. „Богословія”. Т. XII—XIII. Львів 1934, 299—304; 1935, 57—66. 8⁰.
8. Право біновання в Церквах, що належать до византійської обрядової групи. „Богословія”. Т. XIII. Львів 1935. Стр. 161—164. 8⁰.
9. Єдність католицької Церкви та різнородність обрядів. Львів 1935. Стр. 52. 12⁰. Це саме друковане теж латинкою в „Pamiętnik-u V. Pińskiej Konferencji kapłańskiej w sprawie Unji Kościelnej”. Pińsk 1936. Стр. 61—91. 8⁰.
10. Родина і держава в світлі католицької науки. „Дзвони”. Львів 1936. Стр. 21. 8⁰.
11. Початок подружжя в світлі наукових дослідів та св. Письма. „Католицька Акція”. Ч. 3—4. Львів 1936. Стр. 6—12. 8⁰.
12. Рецензії на праці з ділянки права, поміщені в „Богословії”.

П. Доц. Др. Ярослав Пастернак:

1. Археологічні розкопи літом 1933. р. на терені катедри св. Юра у Львові. „Богословія”. Т. XIII. Кн. I. Львів 1935.
2. Геттита та їхня культура. „Богословія”. Т. XIII, 242—247 + 6 обр. Львів 1935.
3. Праісторія України. „Укр. Загальна Енциклопедія”. Львів 1935. Стр. 397—409. 8⁰.
4. Чотиристашіснають археологічних різних кличів. Тамже (passim).
5. Moje badania terenowe w 1935 r. „Z otchłani wieków”, XI. Познань 1936. Стр. 131—133. 8⁰.
6. Pravěké styky Podkarpatské Rusi a Haliče. Братислава 1936.
7. Настасина могила в Крилосі. „Літопис Націон. Музею”. Львів 1936.
8. Шнурова могила в Кульчицях. „Літопис Бойківщини”. Самбір 1936.
9. Перші археологічні розкопи з рамени Гр.-кат. Богословської Академії у Львові. „Богословія”. Т. XIV. Кн. 2—3. Львів 1936.
10. Die ersten altungarischen Grabfunde nördlich der Karpaten. „Archaeologia Hungarica”, XXI. Будапешт 1937.
11. Готський гріб з Терпилівки. „Богословія”. Т. XV. Львів 1937.
12. Vorläufiger Bericht über die Ausgrabungen in Krylos. „Slavische Rundschau”, IX. 6. Прага 1937.

13. Katedra książąt halickich. „Ruch Słowiański“. N. 11 — 12. Львів 1937.
14. Odkrycie katedry halickiej. „Oriens“. N. 11—12. Варшава 1937.
15. Галицька катедра в Крилосі. „Записки НТШ“. CLIV. Львів 1937.
16. Нові археологічні набутки Музею НТШ. з 1933—1936. Тамже. Львів 1937.
17. 79 дрібніших статей та заміток з археології, етнології, музейництва та охорони пам'яток у календарях, місячниках та щоденній пресі.

О. Др. Степан Сампара :

1. Прачоловік і праоб'явлення. „Богословія“. Львів 1936. Т. XIV: стр. 89—120, 209—236; Т. XV, 1937: стр. 19—34, 106—151, 223—242; Т. XVI, 1938: стр. 10—30, 103—136. 8⁰.
2. У століття народин М. О. Шебена. „Богословія“. Т. XIV. Кн. 1. Львів 1936. Стр. 51—58. 8⁰.
3. Численні рецензії, поміщені в „Богословія“ та інших.

Др. Михайло Соневицький :

1. До джерел сучасної культури. „Життя і Знання“. Р. IX. Ч. 11. Львів 1936. Стр. 328—330. 8⁰.
2. Слідами Олімпіади. Тамже, IX, 12. Львів 1936. Стр. 345—347. 8⁰.
3. Горацій. З нагоди двотисячеліття народин великого римського поета. Тамже, IX, 6. Львів 1936. Стр. 169—171. 8⁰.
4. Мирмідонський Лицар. Частина перша. Накладом „Рідної Школи“. Львів 1936. Стр. 52. 16⁰.
5. Мирмідонський Лицар. Частина друга. Накладом „Рідної Школи“. Львів 1936. Стр. 80. 16⁰.
6. Чому Греція стала колыскою нашої культури. „Життя і Знання“. X, 3. Львів 1937. Стр. 82—85. 8⁰.
7. Історичне післанництво Риму. Тамже, X, 5. Львів 1937. Стр. 144—146. 8⁰.
8. Початки театрального мистецтва. Тамже, X, 7—8. Львів 1937. Стр. 216—218. 8⁰.
9. Театральна справа в старовині. Тамже, X, 9. Львів 1937. Стр. 259—261. 8⁰.
10. Цісар Август. З приводу двотисячеліття його народин. Тамже, X, 11. Львів 1937. Стр. 313—315. 8⁰.

Др. Борис Кудрик :

1. Огляд історії української музики. „Праці Гр. кат. Богословської Академії у Львові“. Т. XIX. Львів 1937. Стр. 144. 8⁰.
2. Доба старшого українського т. зв. „партесного співу“. „Богословія“. Т. XV. Кн. 1. Львів 1937. Стр. 1—18. 8⁰.
3. Михайло Вербицький. Т. XV. Кн. 4. Львів 1937. Стр. 211—222. 8⁰.
4. Рецензії поміщені в „Богословія“, „Меті“, „Дзвонах“ та інших.

X

СЛУХАЧІ AUDITORES

Decursu 6 semestrium in Facultate Philosophica 903 auditores ordinarii et in Facultate Theologica 1135 auditores ordinarii atque 6 extraordinarii inscripti sunt. Studia absolverunt 172 auditores ordinarii.

Статистика вписаних:

Вписалося	1934/35				1935/36				1936/37				Разом	
	в семестрі										звичайних	надзвичайних		
	зим.		літн.		зим.		літн.		зим.				літн.	
	звич.	надзв.	звич.	надзв.	звич.	надзв.	звич.	надзв.	звич.	надзв.			звич.	надзв.
с л у х а ч і в														
Філософічний Виділ	183	—	176	—	156	—	145	—	124	—	119	—	903	—
Богословський Виділ	148	3	140	3	209	—	212	—	214	—	212	—	1135	6
Разом:	331	3	316	3	365	—	357	—	338	—	331	—	2038	6
Покінчили студії:	—	—	50	—	—	—	58	—	—	—	64	—	172	—

Абсольвенти Б. Академії в рр. 1935—37:

Акад. рік 1934/35:

Ім'я й назвище:

Рік і місце скінч. гімназії:

1. Балук Іван
2. Бариляк Тома
3. Безручка Володимир
4. Білоскірка Лев
5. Боднарчук Михайло

- 1930 Рогатин
- 1929 Рогатин
- 1929 Станиславів
- 1930 Тернопіль
- 1930 Рогатин

6. Болехівський Євген	1927 Львів
7. Борис Олекса	1930 Стрий
8. Будний Юрій	1927 Тернопіль
9. Буць Олександр	1930 Львів
10. Ванджала Теофіл	1930 Камінка Стр.
11. Геврич Богдан	1929 Яворів
12. Головацький Михайло	1927 Львів
13. Грицай Семен	1929 Тернопіль
14. Дмитрук Євген	1929 Золочів
15. Думка Володимир	1929 Львів
16. Жолкевич Володимир	1929 Львів
17. Іжак Мирон	1929 Рогатин
18. Кизимишин Ілля	1930 Рогатин
19. Коломиєць Степан	1930 Перемишль
20. Колтун Юліян	1930 Тернопіль
21. Лабенцький Маріян	1930 Бережани
22. Ліщинський Степан	1930 Яворів
23. Любінець Теодор	1930 Рогатин
24. Лученко Михайло	1928 Львів
25. Матусевич Михайло	1930 Камінка Стр.
26. Мацієвич Микола	1930 Рогатин
27. Мельник Роман	1929 Тернопіль
28. Микитюк Данило	1930 Коломия
29. Нарожняк Зиновій	1929 Стрий
30. Ніжникевич Ярослав	1929 Львів
31. Олексюк Іван	1930 Рогатин
32. Павлюк Роман	1930 Перемишль
33. Панасюк Осип	1930 Броди
34. Пилипчук Мирон	1929 Львів
35. Романишин Богдан	1930 Бережани
36. Романишин Петро	1930 Львів
37. Ромах Ярослав	1930 Рогатин
38. Сояк Ярослав	1929 Тернопіль
39. Станімір Василь	1929 Тернопіль
40. Стрехин Володимир	Болгарія
41. Тіменик Іван	1930 Львів
42. Толопка Петро	1929 Львів
43. Харина Мирослав	1930 Львів
44. Цап Микола	1929 Рогатин
45. Цап Петро	1930 Львів
46. Цибран Степан	1930 Львів
47. Штурмай Петро	1930 Броди
48. Щирба Леонід	1930 Тернопіль
49. Яримович Кость	1930 Рогатин
50. Яцикевич Лев	1929 Станиславів

Акад. рік 1935/36:

1. Адамчук Орест	1929 Львів
2. Алиськевич Євген	1931 Львів

3. о. Андрушко Володимир	1931 Львів
4. о. Антонович Евген	1931 Долина
5. Базюк Дмитро	1929 Товмач
6. Бачинський Микола	1930 Рогатин
7. Березовський - Генік Роман	1931 Станиславів
8. Бринявський Василь	1931 Львів
9. о. Бялецький Роман	1931 Львів
10. о. Василик Степан	1931 Львів
11. Васильків Ярослав	1930 Тернопіль
12. Вербовецький Василь	1930 Тернопіль
13. Водонос Ярослав	1928 Беречево
14. Волощак Антін	1930 Львів
15. Гаврилюк Іван	1931 Львів
16. Галій Василь	1931 Львів
17. Горошко Лев	1931 Новгородок
18. Гринчишин Іван	1931 Львів
19. Гринчук Ярослав +	1930 Перемишль
20. Галиш Осип	1930 Золочів
21. Дурбак Роман	1931 Бережани
22. о. Зарицький Олекса	1931 Стрий
23. Збаращук Іван	1930 Тернопіль
24. Карпинський Юрій	1931 Львів
25. Кіндибалюк Михайло	1929 Бучач
26. Козяр Микола	1931 Львів
27. Козьменко Онуфрій	1929 Коломия
28. Колянківський Микола	1931 Станиславів
29. Коржинський Василь	1931 Львів
30. Корпало Богдан	1931 Львів
31. Косар Антін	1931 Станиславів
32. Котик Степан	1930 Тернопіль
33. Кручок Павло	1930 Рогатин
34. о. Кулак Степан	1931 Стрий
35. Лемцьо Володимир	1931 Львів
36. Литвин Роман	1931 Львів
37. Лозинський Богдан	1923 Тернопіль
38. Любович Іван	1924 Коломия
39. Люкас Михайло	1930 Броди
40. о. Нехай Іван	1931 Львів
41. Островський Ярослав	1928 Станиславів
42. Пастушенко Володимир	1930 Тернопіль
43. Пелех Володимир	1931 Львів
44. Петрина Теодор	1931 Львів
45. о. Поточняк Антін	1931 Стрий
46. Пронюк Микола	1931 Стрий
47. Семен Володимир	1931 Львів
48. Семотюк Василь	1931 Львів
49. Сенатович Павло	1931 Ропчиці
50. Сірко Ярослав	1931 Броди
51. Слободян Володимир	1931 Львів
52. Смик Богдан	1931 Львів

53. Тарнавський Володимир	1931	Станиславів
54. о. Теленько Володимир	1929	Тернопіль
55. Тиктор Григорій	1931	Золочів
56. Угорчак Франц	1931	Львів
57. Федунік Ярослав	1929	Коломия
58. Хашевський Андрій	1931	Львів

Акад. рік 1936/37:

1. Андерст Франц	1931	Львів
2. Баран Василь	1929	Бережани
3. Батюк Роман	1930	Львів
4. Бідованець Евстахій	1932	Теребовля
5. Білик Григорій	1931	Львів
6. о. Борис Степан	1931	Львів
7. Войновський Маріян	1931	Львів
8. Волчук Юліян	1932	Золочів
9. Гадзевич Омелян	1932	Станиславів
10. Гладяк Мирослав	1932	Львів
11. Головацький Іван	1931	Теребовля
12. о. Горошко Михайло	1932	Городок Яг.
13. о. Данько Володимир	1931	Львів
14. Деркач Микола	1932	Львів
15. Дідик Володимир	1931	Камінка Стр.
16. о. Дурделла Омелян	1931	Бучач
17. Жагальєв Микола	1932	Львів
18. Жарський Константин	1932	Сокаль
19. Загальський Лев	1931	Золочів
20. Заставний Василь	1932	Львів
21. Іванік Євген	1931	Львів
22. Кардаш Тома	1931	Збараж
23. о. Карпінський Осип	1932	Рогатин
24. Когут Микола	1932	Львів
25. Козьєр Андрій	1931	Львів
26. Коваль Павло	1931	Тернопіль
27. Ковбасюк Володимир	1931	Станиславів
28. Колодій Мирослав	1932	Львів
29. Кравчук Євген	1932	Краків
30. Легінь Ярослав	1932	Львів
31. Лиско Роман	1932	Камінка Стр.
32. Макух Андрій	1932	Рогатин
33. Михаліха Константин	1932	Станиславів
34. Михальчук Іван	1931	Коломия
35. Мицько Омелян	1932	Львів
36. о. Мізь Євген	1932	Тернопіль
37. Мороз Володимир	1930	Самбір
38. Мочульський Іван	1931	Львів
39. Назаревич Андрій	1932	Львів
40. Новосад Дмитро	1927	Львів
41. Онуфрієв Григорій	1931	Львів

42. Павлишин Микола	1932 Львів
43. Паснак Микола	1931 Львів
44. Потурняк Степан	1932 Тернопіль
45. Пристай Микола	1932 Стрий
46. Процишин Василь	1929 Тернопіль
47. о. Ржондзістий Євген	1923 Тернопіль
48. Рижак Антін	1932 Станиславів
49. о. Садовський Володимир	1932 Львів
50. Скоцень Володимир	1932 Львів
51. Славський Євген	1932 Тереховля
52. Степанів Петро	1931 Бережани
53. о. Фарміга Марія	1932 Львів
54. Федорович Зенон	1931 Львів
55. Харина Степан	1933 Львів
56. Хома Ярослав	1932 Жовква
57. Чорний Тарас	1932 Львів
58. Шеремета Михайло	1931 Рогатин
59. Шекерик-Доників Андрій	1932 Коломия
60. Шпитковський Ігор	1932 Львів
61. Штангрет Константин	1928 Станиславів
62. Яновський Адам	1928 Рогатин
63. Янчинський Григорій	1929 Бережани
64. Яськевич Ярослав	1932 Львів
-
-

XI

АДМІНІСТРАТИВНА ЧАСТИНА

PARS ADMINISTRATIVA

Рахунок каси

Рік 1934/35

Ч. п.	Предмет	Прихід	Розхід
1	Готівка з 30. 9. 1934	2.533·09	
2	Дотація	49.343·—	
3	Оплата слухачів	35.374·89	
4	Такса за іспити	654·81	654·81
5	Рахунок льокацій	3.026·36	6.266·45
6	Книжки, часописи, переплет, знимки	1.904·97	709 52
7	Платня професорів, помічних сил, квест.		52.198·30
8	Печатання видавництв		8.384·—
9	Кліші		408·91
10	Інвентар, направки		1.157·40
11	Світло		717·60
12	Зворот видатків Дух. Сем. за опал, воду, адмін., телефон, послугу		8 000·—
13	Видатки на адміністрацію		1.325·28
14	Суспільне забезпечення		1.178·65
15	Видатки на Семинарі Академії		80·—
16	„ „ Музей Академії		1.031·02
17	Позички й зачети		620·—
18	Подорож до Пинська оо. Глинки й Чорняка		84·60
19	Готівка з днем 30. 9. 1935		10.020·58
	Разом	92.837·12	92.837·12

Рік 1935/36

Ч. п.	Предмет	Прихід	Розхід
1	Готівка з 30. IX. 1935	10.020·58	
2	Дотація	50.031·18	
3	Оплата слухачів	28.032·73	165·60
4	Такса за іспити	776·85	897·55
5	Книжки, часописи і т. п.	1.153·55	485·40
6	Платня професорів, помічних сил і квестора		54.920·38
7	Печатання видавництв		9.352·19
8	Інвентар, уладження		398·20
9	Світло		393·68
10	Видатки на адміністрацію	4.885·75	1.262·52
11	Суспільне забезпечення		1.039·59
12	Податки		103·02
13	Зворот видатків Дух. Семинарії за опал, воду, адміністрацію		18.000·—
14	Видатки на Музей Б. Академії		430·71
15	Зачети (переходове)	90·—	625·—
16	Поїздки		252·—
17	Чужі конта (переходове)	731·75	162·16
18	Депозит (переходове)	31·25	
19	Готівка з днем 30. IX. 1936		7.265·64
	Разом	95.753·64	95.753·64

Рік 1936/37

Ч. п.	Предмет	Прихід	Розхід
1	Готівка з 30. IX. 1936	7.265·64	
2	Дотація	45.956·—	
3	Оплата слухачів	31·935·26	
4	Платня професорів, помічних сил і квестора		54.519·66
5	Такса за іспити		1.033·25
6	Печатання видавництв		7.016·75
7	Рахунок Бібліотеки	122·30	1.103·60
8	Движимости (направки)		36·79
9	Видатки на Музей Б. Академії		348·38
10	„ на адміністрацію		1.752·59
11	Суспільне забезпечення		1.547·54
12	Зворот коштів Дух. Сем. за опал, світло, послугу		20.000·—
13	Поїздки		455·50
14	Кліші		456·47
15	Видатки на Семінарі Б. Академії		22·25
16	Готівка з днем 30. IX. 1937		1.364·50
	Разом	89.657·28	89.657·28

II

ПОЗНАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ
АКАДЕМІЇ

ALIA SPECIMINA ACTIVITATIS ACADEMIAE

XIII-ліття Понтифікату Св. Вітця XIII-annuārium Pontificatus Summi Pontificis

Тринадцяту річницю обняття понтифікату Папою Пієм XI, що припала на 12. лютря 1935. р., відмічено в українській католицькій Церкві особливими торжественними Богослужбами. В сам день річниці, у свято Трьох Святителів, відчитано по всіх церквах особливе пастирське письмо Високопреосвященого Митрополита Кир Андрея — з приводу отсієї події та відправлено Служби Божі з відповідними проповідями.

Святочно відбулося отсе свято й в Б. Академії, в церкві Св. Духа. Торжественну Службу Божу відправив Ректор Б. Академії, о. Др. Йосиф Сліпий. Підчас Служби Божої співав хор студентів Академії.

Службу Божу закінчив Ректор Б. Академії піднесенням многоліття для Намісника Христового, Св. Вітця, Пія XI.

Отсі торжества покінчилися відспіванням папського гимну.

Апостольська візитація Visitatio apostolica

Безперечно одною з найзамітніших подій в останньому трьохліттю внутрішнього життя Б. Академії була Апостольська Візитація, яку на високе поручення Святішого Вітця, Пія XI, перевів у листопаді 1934. р. Ексцеленція, о. Іван Гудечек, Ч. Н. Ізб.

Причини отсієї Візитації треба шукати в стараннях та заходах самої Академії й самого її Основника, Високопреосвященого Митрополита, Кир Андрея, перед відповідними чинниками в Римі в справі признання Б. Академії усіх прав високих католицьких шкіл з правом уділювання академічних ступнів включно.

Сама Візитація Б. Академії особливим висланником Св. Вітця мала на меті доповнити всі дані, реляції та звітування, що Богосл. Академія

їх у свій час керівні чинники Б. Академії переслали до відома й ознайомлення Св. Вітцеві, а також розвіяти несовісні наклепи.

Життєві вимоги католицької Церкви веліли з цілою увагою поставитися відносним чинникам до великих спроб української кат. Церкви — витворення нового центру науки, до якого з бігом часу тяжіти буде все духове й релігійне життя близького Сходу.

Тому гостину Апостольського Візитатора в мурах Б. Академії треба уважати за подію далеко немаловажну й конвенціональну, а глибшого значіння, що зрештою Апостольський Візитатор і провід Академії підчеркнули і заманіфестували.

В неділю 4. листопада 1934. р. Екс. о. І. Гудечек у товаристві Преосв. Єп. Др. І. Бучка загостив до Б. Академії, докладніше, до церкви Св. Духа. При входових дверях повитали його Ректор Б. Академії, Професорський Корпус та ОО. Настоятелі Дух. Семинарії. При співі „Буди ім'я Господнє благословенно" Апост. Візитатор в оточенні Проводів Б. Академії й Дух. Семинарії вступив о год. 10.45 у храм Б. Академії. Тут Ректор Б. Академії, о. Др. Йосиф Сліпий, привітав Екс. о. Гудечека словами:

„SS. Patrem Pium XI paterna cura ductum Visitatorem Suum ad nos misisse — laetam notitiam ante breve tempus noster Metropolita amantissimus toti provinciae annuntiavit. Cum gaudio repleta sint corda omnium praesertim sacerdotum, nil mirum est, quod filii minimi prae omnibus laetitiam magnam sentiunt Angelum SS. Patris uti hospitem dilectissimum et honoratissimum suspicientes. Excellentissimis Episcopis ducibus necnon Illustrissimo Capitulo Metropolitano atque corona professorum et moderatorum coadunatis Excellentiam Vestram eximis cordis nostri salutamus. Decursu pleni saeculi cum dimidio augusti et plures hospites in templum nostrum et in aedes nostras ingressi sunt, sed cordibus nostris praeprecis legati SS. Patris fuerunt. En ratio nostrae rarae et profundae et sincerrimae laetitiae.

Gaudemus et gaudio implemur, quia fidem erga S. Petri successorem hodie quasi tactu experimur. Dogma primatus Romani Pontificis unionis Ecclesiae sub uno pastore visibili, quod patres nostri sanguine S. Josaphat et plurimorum martyrum obsignarunt, nobis hodie ut pretiosum et proprium depositum apparet. In Petro nixi nos vitam religiosam plenam evolvere potuimus.

Quam nostram fidem adhuc firmiorem atque submissionem filialem in manus Excellentiae Vestrae profiteamur et enixe rogamus, ut Excellentia Vestra de hoc nostro actu solemniter SS. Patrem certiorem facere dignetur.

Augustam maiestatem historici momenti nunc sentimus atque omnium innumerabilium beneficiorum memores sumus, quae SS. Pater pro Ecclesia Orientis, nostra Metropolia atque pro nostra Academia et Seminario specialiter perfecit. Pro benedictione Apostolica propria manu conscripta, pro regali dono ad sustentationem nostram oblato, praeprecis pro indulgentia plenaria unicum benedictione Apostolica occasione iubilaei nostri centesimiquingagesimi

anni concessa, pro omni cura paterna iterum iterumque gratias agimus atque filialem devotionem erga SS-um Patrem exprimimus.

Quotidie hic preces admovemus, ut nos gens juvenis levitica fide et pietate et doctrina ornemur, ut in amore erga Vicarium Christi crescamus, ut opus unionis fratrum dissidentium admaturemus. Cum Vicario enim Christi nobis unum desiderium est, ut disunitus Oriens, olim catholicus et vita religiosa florens, ad Patrem redeat, ut natio nostra ucrainica caritate et prudentia duce ad opus unionis adlaboret, ut acceleretur hora, qua inconsutelis S. Ecclesiae vestis saeculorum culpa dilacerata in unum iterum concreseat. Qua spe freti et ut plenius pietati fovendae et studiis colendis in Seminario et in Academia nostris adrideat Ille, qui incrementum dat, enixe rogamus, ut Excellentia Vestra benedictione Apostolica corda nostra recreet et laboribus nostris fecunditatem impetret, ne in gloriam Dei et Ecclesiae sanctae catholicae decus unquam vergere cessent. Amen“!

У відповідь на повищий привіт Апостольський Візитатор висловив свою радість з приводу так щирих слів привітання та підніс глибоку журбу Св. Вітця за нашу Церкву. Св. Отець, поручаючи йому високу місію, прохав його заховати духа батьківської любови. Апостольський Візитатор бачить наглядно, що так у Духовній Семинарії, як теж у Б. Академії панує не лише привязання, але й любов до Св. Вітця. Вкінці висказав побажання, щоби в українській Церкві запанували мир і любов та щоби вона поборола всі труднощі на шляху свого розвитку на Божу славу, добро кат. Церкви й всего українського народу.

По привітаннях відправив Ап. Візитатор враз з Преосв. Кир Іваном, ОО. Професорами Б. Академії та ОО. Настоятелями Семинарії молебен о призначення помочі Св. Духа та поблагословив усіх студентів Б. Академії Найсв. Тайнами. По молебні Преосв. Кир Іван вніс многоліття Св. Вітцеві, Апост. Візитаторові, Високопреосв. Митрополитові й українському народові.

В год. 11.30 опутив Ап. Візитатор в окруженні Преосв. Кир Івана, Ректорату, Професорів та Настоятелів Дух. Семинарії церкву Св. Духа й удався до Музею Б. Академії.

Звідтіля Ексц. о. Гудечек вступив до авлі Б. Академії, перед якою головний вхід, вестібуть та всі коридорі були прикрашені зеленню, українськими й папськими прапорами, гербами та емблемами.

Точно о год. 11.45 почалася в гарно прикрашеній авлі святочна академія на честь Високого Гостя.

Академія почалася відспіванням папського гимну. Опісля виступив на підвищення Ректор Академії і по українськи привітав Ап. Візитатора.

По промові Ректора Б. Академії пішли дальші точки ака-

демії, а саме: студ. А. Цегельський відіграв на скрипці, при фортеп'янному супроводі Др. Б. Кудрика, Schubert-a — Wilhelmj-a: „Ave Maria“ і Придаткевича: „З буйним вітром“.

Опісля хор студентів відспівав А. Вахнянина: „Живем, живем“. Студ. З. Нарожняк віддеклямував поему Р. Дурбака п. з. „Привіт“. В дальшу чергу студентська симфонічна оркестра відіграла G. Meyerbeer-a: „Krönungsmarsch“ з опери „Пророк“ і E. Grieg-a: „Смерть Ази“ із сюїти: „Peer Gynt“.

Академія закінчилася виступом хору студентів, що відспівав Д. Бортнянського: „Радуйтеся Богу“.

Апост. Візитатор особисто подякував і декляматорові й диригентам за прегарно виведені продукції.

По академії відбувся репрезентативний обід у рефектаріі Семинарії, у якому, крім Достойного Гостя, Преосв. Кир Івана і Никити та Ректорату, взяли ще участь Професорський Корпус, Члени Митроп. Капітули, Настоятелі Дух. Семинарії та студенти Б. Академії.

За обідом перший тост на честь високопоставленого Гостя підніс Ректор Б. Академії. Апост. Візитатор, дякуючи за щире привітання в мурах Б. Академії, звернув студентам увагу на дві основні чесноти — молитву й покору, закінчуючи свою промову побажанням: „Academia vivat, crescat, floreat in pietate, spiritu ecclesiastico et zelo studiorum“.

В часі обіду хор студентів відспівав ряд народніх і стрілецьких пісень.

Ап. Візитатор, лишаючись в Б. Академії до вечора, оглянув ще книгозбірні Б. Академії й Дух. Семинарії, каплицю і пам'ятник Митрополита Кир Андрея в городах Дух. Семинарії.

На закінчення удався ще раз до церкви Св. Духа, де взяв участь на вечірні.

На прикінці годиться згадати, що Апост. Візитатор, по своєму повороті до Риму, надіслав на руки о. Ректора Др. Й. Сліпого щирі поздоровлення для всіх Професорів Б. Академії, заяву про високий уровень наук на Б. Академії та побажання дальшої успішної праці.

III

Ювілей Високопреосвященного Митрополита

Excellentissimi Metropolitae Iubilaeum

У 1935. р. весь український загаль якнайвеличавіше обходив ювілей сімдесятиліття Високопреосвященного Митрополита Кир

Андрея Шептицького. У тому ювілею чималу ролю відіграла Б. Академія, уфондована й вивінована Ексцеленцією Митрополитом та доведена Його ж заходами до стану нинішнього розквіту.

Не диво проте, що Б. Академія у загальному змаганні, щоби цей величавий ювілей якнайбільш торжественно випав, доложила й собі старання, щоби засвідчити своє повне вдячності становище до Достойного Фондатора й Патрона.

І так Богословська Академія на Засіданні Професорської Колегії в дні 12. VI. 1935. р. вирішила підмити вагу цього рідкого торжества виданням I. тому творів Ексцеленції, у якому перевидано пастирські листи за рр. 1899—1904.

Завершенням ювілейних торжеств, що відбувались впродовж цілого року по всьому краю, була торжественна Служба Божа, яку у день Покрова Пр. Діви Марії відслужили достойники Митрополії у катедрі св. Юра. Як представник Б. Академії взяв участь у відправі благодарственної Літургії Ректор, о. Др. Йосиф Сліпий. На цій Службі Божій співав хор студентів Б. Академії, а весь Професорський Збір і студенти взяли у ній участь.

IV

Участь Б. Академії у наукових з'їздах

Academiae Theologicae in conventibus scientificis participatio

В рр. 1934—37. Б. Академія брала участь в отсих наукових конгресах, з'їздах та конференціях:

1. Третій З'їзд Українських Музеологів у Львові

В неділю 9. червня 1935 р. відбувся у Національному Музею у Львові третій з черги З'їзд Українських Музеологів. У працях З'їзду від Музею Б. Академії взяв участь його Кустош, Др. М. Драган. Він же у відповідному часі зложив вичерпуючий звіт з діяльності Музею Б. Академії.

2. Пята Унійна Конференція у Пинську

В днях від 5—6. вересня 1935. р. відбулася у Пинську пята з черги Унійна Конференція, на якій з рамени Б. Академії взяли участь о. н. Проф. Др. Андрій Ішак, о. Доц. Др. Лев Глінка, о. Др. Іван Чорняк і Секретар Б. Академії, о. Петро Хомин. До Президії Конференції ввійшов о. Др. Л. Глінка, що пе-

редавав привіт від Б. Академії. Він же й виголосив на Конференції реферат п. н. „Єдність кат. Церкви та різnorodність обрядів”.

3. Перший Український Педагогічний Конгрес у Львові

В днях від 2—3. листопада 1935. р. відбувся у Львові Перший Український Педагогічний Конгрес. Участь у тому Конгресі з рамени Б. Академії взяли Ректор Б. Академії, о. Др. Йосиф Сліпий, якого Конгрес запросив до своєї Президії, і о. н. Проф. Юліян Дзерович.

Привіт від Б. Академії зложив о. Др. Й. Сліпий. Між докладами, що їх виголошено на Конгресі, слід підмітити доклад о. н. Проф. Ю. Дзеровича на тему: „Засоби релігійно-морального виховання”.

4. Шостий Унійний Конгрес у Велиграді

Повищий Конгрес відбувався у днях 16—19. липня 1936. р. Б. Академію заступали на ньому Ректор Б. Академії, о. Др. Йосиф Сліпий, який увійшов до Дирекції Конгресу, і Секретар Б. Академії, о. Петро Хомин.

Перший офіційний виступ заступників Б. Академії наступив у дні 16. VII. т. р. Ранком того ж дня в єпископській катедрі відправив архиєрейську Літургію Преосв. Кир Николай Чарнецький у співслуженні Ректора Б. Академії та інших священників византійського обряду.

При відкритті конгресових нарад Предсідник Конгресу, Впреосв. Леопольд Пречан, оломуцький архиєпископ, на самому вступі віддав голос Ректорові, о. Др. Йосифові Сліпому. Цей же серед невмовкаючих оплесків передав Конгресові привіт від Впреосв. Митрополита Кир Андрея, від Б. Академії та Бог. Наук. Т-ва.

Після отсього привіту почалося читання рефератів. Передполуднем 17. VII. Ректор Б. Академії відчитав у латинській мові доклад н. Проф. о. Др. А. Іщака п. з. „Видання церковно-словянських літургічних книг византійсько-словянського обряду” (De editione librorum liturgicorum ritus byzantino-slavi).

Пополудні того ж дня Ректор Б. Академії виголосив свій реферат латинською мовою про: „Культ св. Кирила й Методія на Україні” (De cultu SS. Cyrilli et Methodii in Ucraina¹⁾).

¹⁾ Повищий реферат появився друком на сторінках „Богословії”, 1936, т. XIV, 4, стр. 203—208 під заголовком: „Conspectus historicus venerationis SS. Cyrilli et Methodii in Ucraina”.

5. П'ятий Міжнародний Конгрес Византійських Студій у Римі

В дні від 20—29. серпня 1936 р. відбувся V. Міжнародний Конгрес Византійських Студій у Римі. Всі праці того ж Конгресу були поділені на п'ять Секцій: 1) історичну; 2) фільольогічну; 3) правничу; 4) археольогічну та історично-мистецьку й 5) літургічну та музичну.

На тому Конгресі виголошено всіх рефератів к. 200 при участі 250 учених з майже цілого наукового світу.

Богословську Академію на тому Конгресі заступав Др. Володимир Залозецький, надз. Професор мистецтва. Він в історично-мистецькій групі викладів виголосив реферат п. з. „Про відношення церкви Св. Сергія і Вакха до церкви св. Віталія”.

У повищому рефераті прелегент обговорив основно відношення вчасне-византійського мистецтва до равенського і підкреслив диференціацію одного й другого на основі т. з. пізньо-античних проблем.

6. Світова Вистава Католицької Преси у Ватикані

У Ватикані від квітня до кінця жовтня 1936. р. відбувалася Всесвітня Вистава Католицької Преси. Св. Отець, Папа Пії XI, через свого Ап. Нунція, Ексц. Ф. Мармаджі'ого офіційно запросив Владик Галицької Церковної Провінції до участі у цій Міжнародній Виставці. Висилку експонатів української католицької преси Впреосв. Ординаріати поручили Генеральному Інституту Кат. Акції у Львові. Він же й організував висилку тих експонатів. Через його Б. Академія вислала до Ватикану всі свої видання і в цей спосіб взяла офіційно участь у повищій Виставі.

7. „Австрійські Академії” в Зальцбургу

В дні 26—31. липня 1937. р. відбулися у Зальцбургу виклади, організовані „Австрійським Т-вом для науки й мистецтва”, на тему: „Рим і Орієнт”. Ці періодичні виклади мають назву: „Австрійські Академії”.

Всі реферати того ж Конгресу були поділені на три групи: 1) філософічну, догматичну й літургічну; 2) музично-літургічних дослідів і 3) історичну.

З рамени Б. Академії у Конгресі взяв участь Др. Володимир Залозецький, н. Професор мистецтва. Він у третій групі

виголосив свій реферат на тему: „Zur Geistesgeschichte Osteuropas“, що належав до найцікавіших і найсолідніших з усіх виголошених там же рефератів і докладів.

8. Шоста Унійна Конференція у Пинську

В днях 1—4. вересня 1937. р. відбулася у Пинську шоста з ряду Унійна Конференція при співучасті понад 80 делегатів.

Б. Академію на тій Конференції заступали її Ректор, о. Др. Й. Сліпий, якого запрошено до президії Конференції, н. Проф. о. Др. А. Іщак і о. Володимир Фурикевич з рамени Бог. Наук. Т-ва.

Серед ряду рефератів, що їх виголошено на Конференції, Ректор Б. Академії, о. Др. Й. Сліпий, виголосив свій реферат на тему: „Підсумки унійної праці за останнє 50-ліття“.

Також при закритті Конференції у благодарственному Богослуженні взяв участь Ректор Б. Академії.

V

Археологічні розкопи з рамени Б. Академії

Excavationes archaeologicae cura Academiae Theologicae factae

Студії археології в Б. Академії, що почалися осінню 1931. р., не обмежуються лише до теорії, але, згідно з новочасними напрямками в науці, мають свою практичну сторінку в розкопах, що їх Б. Академія майже щорічно улаштовує своїми заходами і коштами.

Тому, що отсю ділянку діяльності Б. Академії не узглядено у попереднім звітному через брак упорядкованих у тій справі матеріалів, — робимо це на тому місці, збираючи працю археологічних розкопок¹⁾ Б. Академії в одну цілість, від самого початку до кінця акад. року 1936/37.

Першу археологічну екскурсію з рамени Б. Академії відбув Др. Ярослав Пастернак, покл. доцент археології на Б. А., разом з Др. Т. Сулімірським з початком червня 1932. р. до Делієва, пов. Товмач. Там же відкрив він т. зв. підплитові гроби.

Друга поїздка мала місце осінню 1932. р. до Теребовлі. Здобудком отсієї поїздки було орнаментоване глиняне качільце від веретена, що зараз зберігається в Музею Б. А. під. ч. 300.

¹⁾ Гл. Др. Я. Пастернак: Перші археологічні розкопи з рамени Гр. кат. Б. Академії у Львові. „Богословія“, Т. XIV, кн. 2—3, стр. 165—179.

При тій нагоді Др. Я. Пастернак відвідав селище з мальованою керамікою (2500—2000 до Хр.) на горбі „Гуртівка” у сусідньому Зеленьчу. Тут пощастило дослідникові знайти на полі один цікавий великий фрагмент фігури без голови й ніг, що зараз є свого роду прикрасою Музею Б. А. (ч. 296).

З тієї екскурсії Музей Б. А. збагатився ще перстенцем, плетеним з бронзового дроту (ч. 297) та типовою для княжої доби прясличкою (ч. 301).

Третя екскурсія до Залісець, у якій взяло вже участь чотирьох студентів Б. Академії, мала на меті перевести пробні розкопи гетьського селища з т. зв. липицької культури.

З дуже цікавих розкопів добуто мисочку на високій пустій ніжці, двоуху посуду й плоску миску з плястичним дном.

Четверта екскурсія слухачів Б. Академії була спрямована до Осталович, в Перемишлянщині, де стверджено підплатове погребіще, подібне до деліївського.

В тому самому часі переїхала екскурсія ще до Янчина, де при розкопах знайдено півкулистий черпак із стоячим вінцем та довгим, вистаючим понад його вухом, осадженим вниз на вичеревку (Музей Б. А., ч. 608). Там же знайдено вазу у виді глибокої мищини з високою, вгорі звуженою шийкою (Музей Б. А., ч. 607).

Пята з черги екскурсія відбулася в дні 30. травня 1934. р. до Дусанова в Перемишлянщині, де знайдено більший фрагмент бурштинового кружочка з намиста (Музей Б. А., ч. 655).

Шоста археологічна екскурсія вибрала собі за ціль городище у Глинську біля Жовкви.

Сьома екскурсія відбулася в половині червня 1935. р. до Побережа біля Єзуполя, де натраплено на сліди ротунди з XIII. ст.

VI

Управитель Апост. Нунціатури в Б. Академії

Plenipotentarius Nuntiaturae Apostolicae in Academia Theologica

У вересні 1936. р., з нагоди свого побуту у Львові, відвідав Богословську Академію, її урядження, наукові робітні, Книгозбірню, Музей і всі інші надбання Б. Академії та Дух. Семінарії о. пралат Альфред Пачіні, chargé d' affaires Апост. Нунціатури в Варшаві..

Візита о. пралата А. Пачінього закінчилася в рецепційних са-
льонах Ректорату на довшій інформативній конференції з Рек-
тором Б. Академії.

VII

Участь Б. Академії в інших імпрезах

Pars Academiae Theologicae in variis occasionibus habita

Побіч святочних інавгурацій академічних років на Б. Ака-
демії, що своїм високим рівнем науково-мистецького оформ-
лення стали широко відомими серед українського громадянства,
відомі й високо цінені є інші імпрези, улаштовувані Б. Академією.

Сюди в першу чергу належать торжества з нагоди закін-
чення викладів на Б. Академії. Рік-річно на Празник Зіслання
Св. Духа, Патрона Б. Академії, у церкві Дух. Семинарії відправ-
ляється торжественна Служба Божа благодарення. Отсю Бого-
службу правлять будьто члени Професорської Колегії Б. Акаде-
мії, будьто запрошені Достойники Капітули. Звичайно на цей уро-
чистий день приїздить до Б. Академії Ексц. Митрополит Кир
Андрей.

Торжества в звязку з закінченням викладів кінчаються офі-
ційним обідом у рефектарі Дух. Семинарії, у якому беруть участь
Представники Ординаріату, Капітули, Професорський Збір, го-
сті та всі студенти.

Так у церковних відправах, як теж у їдальні — хор сту-
дентів Б. Академії відтворює ряд пісень у зразковому виконанні.

Загально відомі є виступи Б. Академії на св.-Йорданських
Торжествах та процесійних походах на Зелені Свята на львівські
кладовища. В обох цих імпрезах Б. Академія виступає *in corpore*,
а хор студентів Б. Академії у великій мірі причиняється до під-
несення торжественного настрою.

Крім цих традиційних імпрез Б. Академія в останньому трьох-
літтю взяла участь у таких ще публичних виступах:

1. Інсталяція Ректора Б. Академії на Архидіякона

Шостого травня 1935. р., в дні традиційного празника ар-
хикатедрального храму св. Юра, у прияві Ексц. Митрополита від-
булася урочиста інсталяція Архидіякона Львівської Митрополи-
чої Капітули, о. Др. Йосифа Сліпого, Ректора Б. Академії.

Після інсталяції о. Архидіакон, Ректор Б. Академії, відправив торжественну Службу Божу, на якій у зв'язку з тим торжеством виголосив проповідь Ексц. Митрополит. На інсталяції взяли участь Професорський Збір, студенти та хор Б. Академії.

2. Торжество в „Обнові”

Товариство українських студентів-католиків „Обнова” уладило в дні 13. жовтня 1935. р. урочисту інавгурацію нового шкільного року при визначній співучасті Б. Академії.

По Службі Божій у храмі св. Юра почалися інавгураційні торжества в авлі Б. Академії. Між приявними були весь Професорський Збір та студенти Б. Академії. В хорових продукціях взяв також участь хор студентів Б. Академії.

3. Трицятьліття Національного Музею

В жовтні 1935. р. припадав ювілей трицятьліття від хвилини оснування Національного Музею ім. Митр. Андрея Шептицького. У торжествах у зв'язку з тим ювілеєм, що були розплановані на довший час, брав участь Ректор Б. Академії, о. Др. Й. Сліпий, що є і членом Кураторії Музею. Між привітами, що наспіли на цей ювілей був теж привіт від Б. Академії.

4. Ювілей проф. Др. Олександра Колесси

На XXVI. Засіданні Професорської Колегії Б. Академії в дні 24. квітня 1937. р., на внесення н. Проф. Др. Константина Чеховича, рішено одноголосно вислати привітну телеграму до Професора Українського Університету у Празі, Др. Олександра Колесси, з приводу ювілею його сімдесятьліття.

5. П'ятьдесятьліття священства о. Володимира Громницького

З приводу п'ятьдесятьліття священства о. Володимира Громницького, пароха Тернополя, поч. Крилошанина Митр. Капітули, Радника Митр. Консисторії, Члена Б. Н. Т-ва та інших, — громадянство того ж міста зорганізувало 25. жовтня 1935 р. ювілейні торжества. На академію з того приводу наспів між іншими привіт від Ректора Б. Академії, о. Др. Йосифа Сліпого.

6. Десятьліття смерті Єп. Й. Боцяна

В десятю річницю смерті Єп. Йосифа Боцяна, б. Ректора Дух. Семинарії, Луцького Єпископа та Львівського Єпископа-Помічника, в дні 20. листопада 1936. р. в церкві Дух. Семинарії відбулися заходом Б. Академії поминальні Богослуження.

Ранком того ж дня Ректор Б. Академії при співслуженні ОО. Професорів і Настоятелів і співі академічного хору відслужив поминальну Богослужбу та панахиду.

На Богослуженнях узяли участь визначні громадяни й представники українських наукових та культурних установ.

7. Академія у честь св. свщм. Йосафата

В неділю 29. листопада 1936. р. в авлі Б. Академії відбулася заходами студентів тої ж Установи святочна академія у честь св. свщм. Йосафата. На академії були Ректорат і Професорський Збір, ОО. Настоятелі Дух. Семинарії і студенти Б. Академії. Академія почалась виступом хору студентів, під орудою студ. В. Якуб'яка, який відспівав „Кант про страшний суд" — Котка. Опісля студ. А. Будзан виголосив відповідну промову. Орхестра студентів Б. Академії під проводом студ. А. Цегельського відорпала Россінія „Вільгельма Телля" і Бетовена „Symphonie Pastorale". Студ. О. Іванюк відрецитував поему Р. Дурбака: „У день св. Йосафата". В дальшу чергу виступав хор (Отта „Каплиця"). По ньому студ. смичковий квартет відіграв „Квартет d-moll" Шуберта. Академія покінчилась псалмом Бортнянського „Вскую прескорбная еси душе моя".

8. Сторіччя появи „Русалки Дністрової"

В дні 18. квітня 1937. р. „Львівський Боян" при участі хору студентів Б. Академії уладив у салі великого театру у Львові святочний концерт з приводу 100-ліття появи „Русалки Дністрової".

У повищому концерті-академії взяла участь Б. Академія іп сопорге, а хор її студентів виступив у чотирьох точках: у Людкевича „Дайте руку, юні друзі"; — Лаврівського „Чом річенько домашная" і М. Колесси „Як мило згадати". Врешті цей же хор зміцнив хор „Бояна" і гуртом відспівав Б. Кудрика „Великий єсть Бог" (з Русланових псалмів).

VIII

Хорово-музичні імп্রেзи студентів Б. Академії

Choro-musicales impresae alumnorum Academiae Theologicae

Побіч піднесення наукового рівня Б. Академія весь час старається над відновленням хорової традиції богословського студентства. Славна хоральна минувшина кінця XIX. і початку XX. ст., коли з кругів того ж студентства вийшли такі корифеї духовної музичної культури, як Михайло Вербицький (1815—1870), Іван Лаврівський (1822—1873), Віктор Матюк (1852—1912), Остап Нижанківський (1865—1919), Порфір Бажанський (1836—1920), Максим Копко (1860—1920), Євген Купчинський (1867—1936), о. Йосиф Кишакевич, о. Володимир Домет Садовський, Іван Охримович та много інших — це взір і рації, якими кермується Провід Б. Академії, щоб надати нинішній духовній музиці печать найвищої культури та стремління до дальшого поступу на тій ділянці.

В тій цілі Ректорат Б. Академії зорганізував особну катедру теорії музики, гармонії й музичних форм, яку поручив відомому музикові, Др. музикольогії, Борисові Кудрикові.

Окрім цього Ректорат Б. Академії звернув пильну увагу на відповідне вишколення хору студентів, який, завдяки тим старанням, своєю голосовою динамікою, співочою формою та культурою став в останньому часі передовим серед інших хорів Галичини.

У висліді всіх тих старань хор студентів Б. Академії в останньому часі здобув таке заслужене признание серед найширших кругів громадянства, що нині кожний його публичний виступ притягає всіх знавців музики не лише спосеред свого громадянства, але й чужого.

Коли давнішими часами хор богословських студентів обмежував свою діяльність до виключно замкнених виступів, то в останньому трьохлітті він виступив на ширшу арену, де здав іспит критики з найбільшим признанням. Ось дещо з його діяльності:

1. Участь хору студентів Б. Академії в Богослуженнях

Загально вже є відомі виступи хору студентів Б. Академії, в першу чергу на Богослуженнях в академічній церкві Св. Духа при вул. Коперника. Вони все, якщо це є можливе з інших огля-

дів, притягають широкі круги любителів музики, перш усього духовної.

Широким верствам української і чужої інтелігенції Львова є відомі Маєві Богослуження в тій же церкві Б. Академії. А вже справжній розголос мають духовні концерти хору у Велику П'ятницю при Господньому гробі, зразково й артистично улаштованому студентством Б. Академії.

Нема ніодної більшої релігійно-святкової імпрези у Львові, у якій не грав би першої ролі хор студентів Б. Академії. Чи будуть це св.-Йорданські водохрещі, чи величаві релігійно-національні маніфестації у Зелені Свята, чи традиційний празник св. Юра, чи врешті празник Покрова Пр. Діви Марії — водно виступи хору студентів Б. Академії втішаються якнайбільшим признанням.

2. Співоче турне хору студентів Б. Академії

У звязку з ювілеєм 125-річчя від уродження Маркіяна Шашкевича, з ціллю спопуляризованя імени свого духового патрона, студентство Б. Академії за дозволом Ректорату улаштувало під патронатом Головної Управи Р. Ш. співоче турне по всій Галичині.

Повища поїздка хору по краю відбулася підчас ферій, в часі від 6—27. серпня 1935. р. За час трьох тижнів хор студентів Б. Академії, в складі 24. співаків та 1 адміністратора, відбув турне по 20 містах Галичини, у яких уладив 20 вечірних концертів. За час своєї обїздки хор відспівав зразково Сл. Божу в Ярославі, Золочеві, Тернополі, даючи провінції гідний до наслідування взір та розгортаючи у всій повноті культуру церковного співу, що на жаль нині не скрізь стоїть на належній висоті.

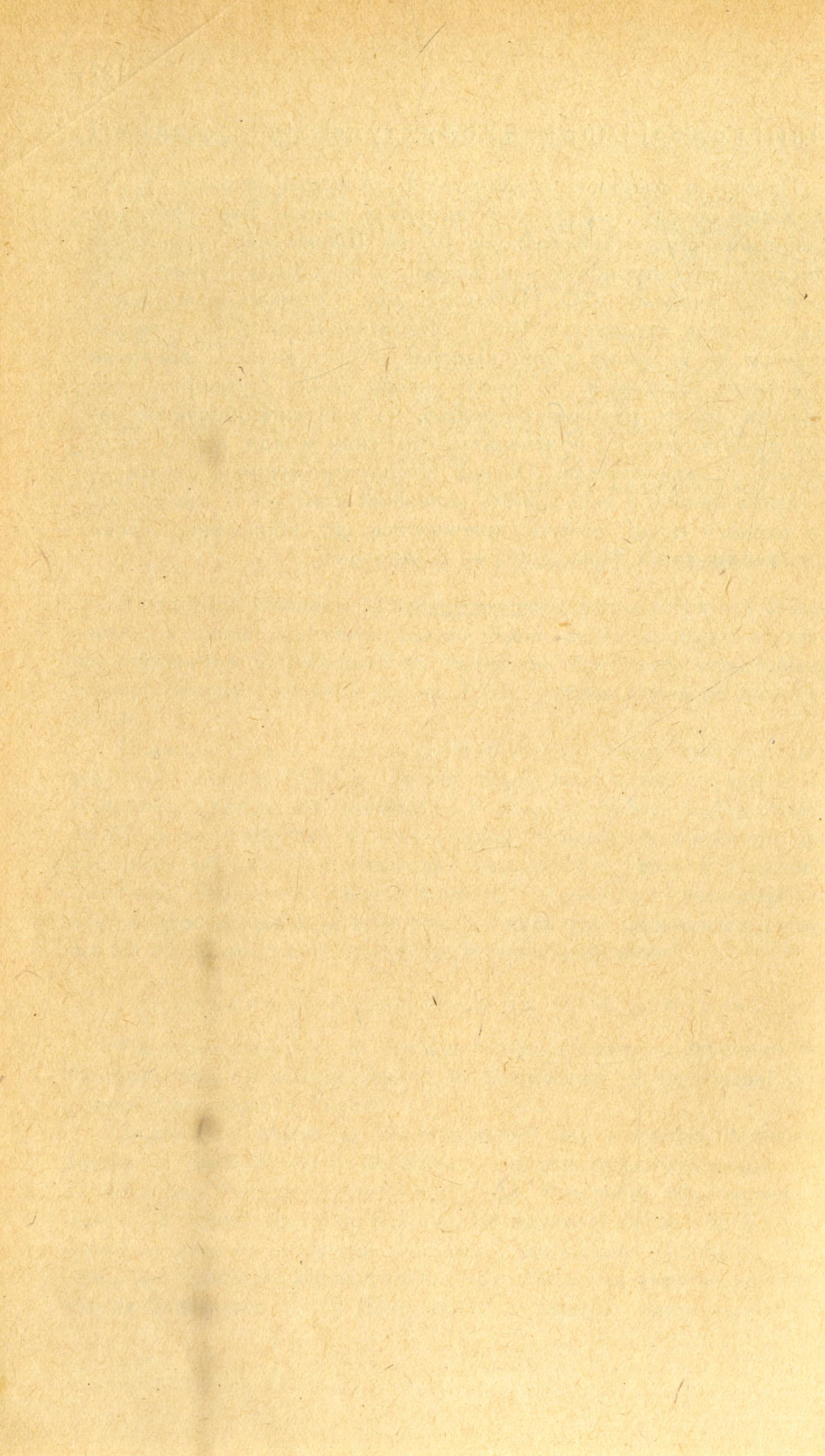
3. Традиційні поминки по М. Шашкевичі

Рік-річно студенти Б. Академії відсвятковують поминки по Пробудителю Галицької Землі, М. Шашкевичі, б. питомцеві Духовної Семинарії у Львові.

В день св. Маркіяна (7. листопада) над могилою Великого Мужа на Личаківському кладовищі відправляється панахида, що її відслужує Ректор Б. Академії, о. Др. Й. Сліпий, при численній асисті і в прияві всего студентства. На панахиді співає хор Б. Академії, а один із студентів виголошує відповідну проповідь. При кінці тих торжеств відпоручники Т-ва „Читальня українських студентів-богословів ім. М. Шашкевича” складають вінок на могилі.

4. Інші хорові імпрези хору студентів Б. Академії

Поволи в традицію студентства Б. Академії входять т. зв. „авторські вечори". Щорічно Літературна Секція Т-ва „Читальня українських студентів-богословів ім. М. Шашкевича" улаштовує авторські, літературно-музичні вечори, у яких беруть участь Ректорат Б. Академії, ОО. Настоятелі Дух. Семинарії, запрошені гості та загал студентства. Побіч літературних виступів з творів питомців — визначну роль відіграє на тих вечорах вокальна та музична продукція, по змозі укладу самих студентів. І так ті вечори стають першою естрадою, на якій випробовують, часами дуже удатно і з признанням, свої сили молоді поети, письменники та композитори. Позиці літературно-музичні вечори — це перша школа, у якій здають належний іспит усі ті, що колись при дальшій праці можуть причинитись до збільшення слави й признання своїй Alma Mater — Б. Академії.

III

ГОЛОСИ ПРЕСИ ПРО АКАДЕМІЮ

VOTA IN EPHEMERIDIBUS ACADEMIAE PROLATA

Інавгураційні торжества, якими рік-річно Б. Академія починає свою важну й відповідальну працю формувати кат. світогляд та виховувати священничих adeptів, — є пильно й вичерпуюче насвітлювані не лише на сторінках української журналістики, але й з увагою нотовані чужими періодиками.

Понижче подаємо важніші з тих голосів преси, що впродовж останнього трьохріччя підмітили інавгурації Б. Академії.

1. І так в 1934. р. такі органи зареєстрували ті академічні торжества:

„Мета" в 40. ч. з 11. X. 1934. р., у передовій п. з. „Новий акад. рік у Духовній Академії почався", так описала ту академічну імпрезу:

Минулої неділі, дня 7. жовтня відбулася святочна інавгурація нового, вже семого з черги академічного року в саодинокій українській львівській Високій Школі, якою є Гр.-като. Богословська Академія.

Торжества розпочалися рано в церкві Св. Духа Архієрейською Службою Божою, яку відправив Преосв. Кир Никита в сослуженні о. Професорів Академії. Співав дуже добре українській публиці знааний хор Богословської Академії. На Службі Божій були Професорський Збір, всі питомці Богословської Академії, численні представники української духовної і світської еліти, центральних наукових і громадянських установ та преси, а також багато світського студентства і вірних, що виповнили цілу простору церкву.

Після Служби Божої хор відспівав відповідні многоліття і молитву „Боже, вислухай благання".

Ок. 11-ої години делегації й запрошені гості численно зібралися в прибраній гарно авлі Академії. На перших місцях засіли, поруч Преосв. Никити, о. Протоіг. Решетило ЧСВВ і оо. Крилошани Митр. Капітули, през. Укр. Парл. Репр. Др. Дм. Левицький, представники Наукового Товариства ім. Шевченка, Просвіти, Рідної Школи й ін.

Інавгурація почалася псальмом „Хваліть, діти, Господа" (музика Б. Кудрика) у зразковому виконанні хору питомців під проводом дириг. Жолкевича.

Потім Ректор Академії о. Др. Й. Сліпий зложив обширний звіт із діяльності Богословської Академії у двох останніх акад. роках. Зі звіту, який друкуємо на іншому місці, легко виробити собі погляд,

як велику роль відіграє Богословська Академія в українському релігійному й національному життю і як великі має завдання до здійснення.

Після звідомлення відбувся цікавий інавгураційний виклад о проф. Д-ра В. Лаби п. з. „Св. Теодор Студит, реформатор чернечого життя”. Навязуючи до нинішньої ролі монашого Чина оо. Студитів в українському релігійному життю, прелегент дав горстку цікавих історичних відомостей про початки, історію й внутрішній устрій того Чина та про його великого реформатора — на тлі тогочасного чернечого життя.

Відспіванням молитви „Боже Великий, Єдиний” закінчилася офіційна частина інавгурації.

Потім гості оглянули ще незвичайно цікавий і цінний музей Академії, подивляючись прегарні, одинокі в своєму роді експонати з ділянки української іконографії від 14. століття почавши, а також збірку старих плащениць, цікаві фелони зі Скиту Манявського, фелон о. Авдиківського, в якому мабуть правив нераз Службу Божу й о. М. Шашкевич, і т. п. Фахові пояснення давав Др. М. Драган.

Отак у музею, серед памяток українського церковного мистецтва, що звязують нашу дійсність з давниною і піддержують традицію та єдність історичного нашого життя, закінчилося торжество відкриття нового акад. року в Богословській Академії.

У тому самому часописі на другій сторінці помістила редакція весь текст інавгураційного звітування Ректора Б. Академії, о. Др. Йосифа Сліпого, яке ми помістили у попередньому академічному звіті¹⁾.

Ширшу нотатку п. з. „В греко-катол. Богословській Академії” помістив тижневик „Нова Зоря” в 77. ч. з 11. X. 1934:

В греко-катол. Богословській Академії у Львові зачався новий шкільний рік в неділю 7. X. Відкриття шк. року відбулося в будинку Академії при вул. Коперника 36. О год. 8.45 рано Преосв. Єпископ Никита Будка відправив Архієрейську Службу Божу в сослуженні ОО. Професорів Академії о. Д-ра Лаби, о. кан. Лужницького, о. кан. Дзєровича, о. Д-ра Конрада. Діяконували: о. Д-р Липський і о. Хомин. Співав хор богословів під управою студ. богослова Жолкевича. Крім того прийшли представники українських установ і т. д. Служба Божа скінчилася відспіванням „Боже вислухай благання” о год. 10.35. По Службі Божій зібралися в авлі: Преосв. Никита, о. Протоігумен ЧСВВ Ст. Решетило, Проф. Академії, представники українських установ, української преси і студенти богослови. Естрада прибрана зеленю, на естраді по середині стилевий хрест, по боках портрети: св. Отця і Митрополита Кир Андрея прибрані рушниками. Хор питомців відспівав Кудрика „Хваліть діти Господа”. Відтак о. ректор Сліпий відчитав звіт з діяльності Академії за послідні два роки. Зміст: Коли 6

¹⁾ Гр.-кат. Богословська Академія у Львові в 2-му трьохліттю. Стр. 17—22.

літ тому Високопреосв. Митрополит проголосив основи Академії, мала була надія на її розвиток. Був тільки 1 факультет. Можна було навіть почути песимістичні голоси, але вони згодом устали. Нині на порозі 7 року стверджуємо гарний розвій Академії. Звіт з діяльності буде печатаний при кінці слідуючого року за 3 роки. Тепер подам лише коротке звідомлення. Передовсім дуже жаль, що нема між нами основника Академії. Дальше о. д-р Сліпий згадав тих, що відійшли. Се є о. д-ра Фіголя, професора проповідництва і дир. Івана Бабія, професора клясичних мов, що впав від кулі. Зі студентів помер на зажаження крові Омелян Мельник з І. року. (Присутні вшанували їх пам'ять повстанням з місць). О. рек. Сліпий говорив дальше: До ведення високої школи треба 3-ох річей: професорів, слухачів і грошей. В 1931 р. настала реорганізація католицьких університетів. І наша Академія примінилася до нових вимог. Утворено філософічний факультет. На теологічній факультеті викладали: о. д-р Сліпий, о. д-р Мишковський (він декан факультету), о. д-р Глинка, о. д-р Ішак, професор д-р М. Чубатий і інші. На зорганізованім філософічній факультеті викладають: о. д-р Сліпий (він заступає декана), о. д-р Конрад, о. д-р Сампара, о. Максимець, д-р Кость Чехович, д-р Залозецький, дир. Пастернак, д-р Полянський, проф. Зимак, проф. Кудрик. При філософічній факультеті зорганізовано семінарі: догматичний, історичний, гомилетичний, катехитичний і правничий. Розвинено предмети злучені зі сходом: історія Унії, мистецтво, східне канонічне право. При Академії зорганізовано музей. Референтами є: проф. Чубатий і д-р Драган. Музей вивняє 3 салі і коридорі. Академія має бібліотеку. Впреосв. Митрополит зробив початок подарувавши цінні твори для дослідів над Сходом. Досі скатальоговано 1000 томів. Представник Академії (о. д-р Сліпий) брав участь в унійнім зїзді в Пінську 1933. р. і виголосив реферат „Про византинізм“. В недавнім зїзді словянських філологів у Варшаві взяв участь від Академії д-р Чехович і виголосив реферат „До проблеми прасловянської мови“. Академія брала активну участь в святі „Українська Молодь Христові“ в 1933 р. Професори працюють науково. Академія видала 5 томів професорських праць. Слухачів є в 1933/34 319 (в р. шк. 1928/29 було 177). Скінчило Академію 100 абсолювентів, котрі походили з 7-ох Епархій. Та кож монахи були між слухачами. Фінанси Академії тепер зрівноважені. В шк. році 1933/34 недобір виносив вже тільки 3.831 зл. В 1932/33 р. шк. Впреосв. Митрополит дав 42.000 зл., оплати 24.000 зл. В шк. р. 1933/34 дав Впреосв. Митрополит зл. 47.772, оплати дали: 26.826 зл. Удержання персоналу коштувало в шк. р. 1933/34 51.231 зл. Академія розвивалася повільно, бо в нас не було університетських традицій. Всежтаки Академія росте. Вона старається мати контакт з життям і пронизувати українське життя християнським світоглядом. З черги о. д-р Лаба відчитав реферат „Св. Теодор Студит, реформатор чернечого життя“. Зміст: Св. Теодор Студит ур. 759, помер 826 р. по Хр. Він був провідною особою тодішнього християнського життя на Сході. Патріярхи сходять перед ним на другий плян. Він був письменник, але головна його засада се те, що він завернув чернече життя до старохристиянської строгости. Се великий подвижник, церковний

діяч, що протестував проти світської влади, яка мішалася до церковних справ. З другої сторони протестував проти уступливості тодішніх патріархів. Се аполіоет, рухливий кореспондент, поет. В 772 р. царгородський патріарх Тарасій дав Теодорови монастир Студіон, В сім столичнім монастирі Теодор жив і працював. Чернецтво в тих часах було дуже підупало. Були зовнішні причини, як напади Арабів (поза Византією) і переслідування зі сторони іконоборців, але були й внутрішні причини упадку. Монаша дисципліна упала. Світські йшли в монастир і там жили по власним уподобанням. Се т. зв. келіоти. Ся вигідна форма монашого життя — була запереченням монашества. Дальше повстали т. зв. домашні монахи і вкінці т. зв. безмонастирські монахи, монахи-бродяги. Се був верх упадку монашого життя. Деколи міряни виарендовували монастирі, спроваджувалися з ріднями, жили в монастирях і господарили як на власнім газдівстві. В такім часі виступив Теодор Студит. Він не списав окремого правила, тільки хотів повернути строгий спосіб життя в монастирях, як се було в IV. ст. в Єгипті. Додатні прикмети його реформи 1) безоглядна спільнота монастирського життя, 2) докладне означення монастирських чинів (адміністрації), 3) духовний провід в монастирі (монахи мали звірюватися перед ігуменом), 4) заняття монахів умовою працею. Маємо історичні дані, що в студитському монастирі в Царгороді переписували книги по церковно-словянськи. Перші монахи на Русі були уставу Теодора Студита. Преподобний Теодозій Печерський старався завести на Русі совершенно життя на взір грецьких монастирів в Царгороді. Тому 30 літ Впреосв. Митрополит воскресив чин Студитів в нас і від того часу в нас існує монастир Студитів. — Сю часть програми закінчив хор богословів відспіванням „Боже Великий Єдиний”. Відтак присутні оглянули Музей Академії. Тут давав пояснення д-р Мих. Дразган.

Щоденник „Діло” у 269. ч. з 8. X. 1934. р. подав на першій своїй сторінці комунікат такого змісту:

В неділю 7. ц. м. відбудеться святочна інавгурація академічного року у Греко-Катол. Богословській Академії у Львові, вул. Коперника 36. Інавгурація пічнеться в 9. год. архиерейською Службою Божою в церкві Св. Духа. Опісля в авлі Академії зложить звіт за минулі два роки о. ректор д-р Й. Сліпий, а інавгураційний виклад виголосить о. проф. д-р В. Лаба на тему: „Св. Теодор Студит — реформатор чернечого життя”. Крім того хор питомців виконає Б. Кудрика „Хвалить діти Господа” (пс. 112). Після закінчення свята, — оглядини Музею Академії.

Цей сам щоденник у черговому числі (270. з 9. X. 1934) помістив такий опис самої інавгурації:

Інавгурація академічного року у Богословській Академії: Інавгурація нового року у Греко-Кат. Богословській Академії у Львові відбулася нині дуже святочно. Розпочалася вона архиерейською Службою Божою в церкві св. Духа, яку відправив Преосв. Будка в численній асисті. Співав хор питомців, що за-

кінчив богослуження многолітствіями і молитвою „Боже, вислухай благання”. Церква була переповнена.

Після того учасники перейшли до гарно прибраної авлі, де відбулася друга частина свята. Започаткував її добре вишколений хор питомців, що відспівав новий твір Б. Кудрика: „Хвалить діти Господа” (пс. 112).

З черги о. ректор д-р Й. Сліпий зложив ядерне звітлення з праці Богословської Академії за минулі два роки. З того звітомлення ми довідалися, що Академія розвивається з року на рік краще і здобуває собі щораз більше признання і в краю і за кордоном. Академія має добірний професорський склад, цінну підручну бібліотеку (крім великої бібліотеки Дух. Семінарії й окремої бібліотеки Богословського Наук. Т-ва), власний, незвичайно цінний музей, що зростає постійно і т. д. Професори Академії видали в мин. році 5 томів нових наукових праць. Найкращим доказом зросту й розбудови Академії є постійний зріст її слухачів. Бо коли в акад. році 1928/29 було в Академії 177 слухачів, то вже в 1931/32 році було всіх слухачів 291. В мин. акад. році 1933/34 мала Академія 319 слухачів, які походять з 7 Епархій. На удержання Академії складається дотація, визначена митрополитом, та оплати слухачів.

Після звітомлення о. ректора виголосив ще о. проф. д-р Василь Лаба виклад на тему: „Св. Теодор Студит — реформатор чернечого життя”.

На закінчення відспівав хор питомців гімн-молитву „Боже Великий”, після чого світські учасники, між якими були найвизначніші представники українських центральних установ, Парляментарної Репрезентації, преси і т. д., перейшли до музейних кімнат, де під факховим проводом д-ра М. Драгана оглянули всі важніші музейні експонати.

Другий з черги львівський щоденник „Новий Час” (226. ч. з 10. Х. 1934), в статейці п. з. „Греко-католицька Богословська Академія” з підтитлом „Інавгурація нового академічного року”, так писав:

В неділю 7. ц. м. відбулася інавгурація нового академічного року в Греко-кат. Богословській Академії.

Свято започатковано архиєрейською Службою Божою. Відправив її в численній асисті духовенства Преосв. Будка. Підчас Сл. Божої співав знаменито вишколений хор питомців.

Потім в авлі Академії відбулася друга частина свята. Вона складалася з трьох точок: 1) виступу хору питомців, що відспівали Б. Кудрика „Хваліть діти Бога” (псалом 112), 2) звітомлення о. Ректора дра Й. Сліпого про діяльність Академії за минулі два роки, 3) інавгураційного викладу о. проф. дра Б. Лаби про св. Теодора Студита — реформатора чернечого життя.

Зі звітомлення о. Ректора численно зібрані представники громадянства довідалися, що Академія з року на рік щораз краще розвивається, здобуваючи собі признання в краю і за границею.

В році 1928/29 Академія мала 177 слухачів, в р. 1931/32 було їх 291, а в р. 1933/34 — 319. Слухачі походять з 7 епархій. На удержання Академії складається дотація Митрополита та оплати слухачів.

При цій нагоді слід підкреслити великі заслуги для розвитку Академії її Ректора. Завдяки його старанням Академія м. ін. має поважну бібліотеку і дуже цінний музей.

З чужинецької преси в першу чергу слід підмітити статтю на повищу тему, що її помістив офіційоз Ап. Столиці, „L'Osservatore Romano“ (266. ч. з 16. XII. 1934). Він на другій сторінці свого органу подав доволі обширний опис перебігу інавгураційних торжеств. Наголовок статті: „All' Accademia teologica greco-cattolica di Leopoli“:

Oltremodo solennemente è stato inaugurato il nuovo anno accademico nella greco-cattolica Accademia teologica di Leopoli, la quale già da sei anni svolge la sua operosa attività, nel campo scientifico e pedagogico.

La S. Messa pontificale dello Spirito Santo è stata cantata da Sua Eccellenza Mons. Budka in concelebrazione dei Padri professori dell'Ateneo.

Molti intervenuti, tanto religiosi che laici hanno riempito la vasta chiesa del Seminario. Il Corpo Accademico vi assisteva al completo; erano presenti tutti gli studenti e molti ex-alunni sacerdoti, oltre numerosissima rappresentanza delle varie organizzazioni e istituti intellettuali, culturali e sociali.

Alla fine della santa Messa il coro dei Seminaristi cantò un salmopregiera „Dio ascolti le nostre preghiere“.

Terminata la sacra funzione, tutti si sono radunati nell'aula magna dell'Accademia, splendidamente addobbata per l'occasione e illuminata; nel mezzo della quale troneggiava l'effigie del Regnante Pontefice Papa Pio XI e il ritratto del Metropolita, Sua Eccellenza Mons. Andrea Szeptyckij.

Nei posti distinti, accanto a Sua Ecc. Mons. Budka abbiamo notato Padre Reszytylo, Provinciale dell'Ordine dei Basiliani, i Monsignori Prelati e canonici della Curia Metropolitana; l'onorevole Lewyckij capo dei deputati ucraini nel Parlamento; inoltre, rappresentanze della Società scientifica ucraina Szewczenko in Leopoli, deputati della „Proswita“, „Ridna Szkola“ e molti molti altri.

La cerimonia inaugurale cominciò con un bel canto del noto coro: dei seminaristi, i quali sotto la direzione del signor Zolkewycz eseguirono la nuova composizione del Prof. Kudryk del salmo *Laudate pueri Dominum*.

Seguiva la relazione del Magnifico Rettore, dottore Giuseppe Sli-pyj sull'attività dell' Accademia nello scorso anno. Anche da questi brevi cenni, che potemmo raccogliere dalla relazione del Magnifico Rettore, si può avere una idea di quella vasta attività scientifica e pedagogica che, in silenzio, svolge quest'Ateneo cattolico di rito orientale per gli studi teologici e filosofici a Leopoli.

„Sei anni di lavoro abbiamo compiuto — ha detto l'oratore — ma i primi passi erano ben difficili. Ci ricordiamo il tempo quando Sua Ecc. il Metropolita decretò la fondazione del nuovo Ateneo per gli studi superiori ecclesiastici; l'avvenire avanti a noi era incerto e la strada da percorrere spinosa. Da principio avevamo soltanto una facoltà, quella teologica, con pochi professori stabili, perchè gli altri erano supplenti, occupati come professori nelle scuole liceali. Come in tutte le azioni così anche qui, c'erano uomini sfiduciati e pessimisti nel nostro sforzo, ma ben presto dovevano cambiare opinione, vedendo la conseguenza e perseveranza della nostra azione e i nuovi frutti apportati in tutti i campi della vita spirituale e religiosa della nazione.

„Abbiamo apportato — continuava il Rettore — una restaurazione nel campo della scienza e della nostra cultura religiosa cattolica. E questo è un fatto, una verità innegabile, poichè da sei anni nel nostro Ateneo pulsa la fonte della vita intellettuale e morale, irradiando luminosi raggi della scienza cattolica su tutte le professioni della nazione, prossime e lontane, e giunge fino al popolo della campagna.

„Ogni anno escono dalla nostra Università molti sacerdoti e laici studenti ben educati e preparati allo studio ed al lavoro scientifico, alla vera scienza la quale potranno trasmettere agli altri, che l'aspettano e desiderano.

„Questo rinnovamento dello spirito, questo nuovo vigore dell'anima cristiana dà la scienza, fondata sopra la pietra infallibile della Chiesa Cattolica. Oggi, con grande nostra soddisfazione possiamo dire che, se dell'Accademia nostra si giudicassero i risultati dei soli sei primi anni, già per questi si potrebbe dire che valeva la pena di erigerla. I risultati raggiunti sono i testimoni più palpitanti che in nostro favore parlano perchè a disposizione di tutti sono i lavori compiuti dai nostri professori, pubblicati nel „Acta Academiae“ e nel „Labores Academiae theologiae graeco-catholicae in Leopoli“.

Fra gli importanti avvenimenti dell'Accademia notati dal Magnifico Rettore, era l'approvazione del nuovo Statuto riformato secondo l'Enciclica pontificia *Deus scientiarum Dominus*.

In questa occasione è stata eretta e confermata da Sua Ecc. il Metropolita la nuova facoltà filosofica, che quest'anno raggiunge la sua completa organizzazione e sviluppo.

Tutte due le facoltà hanno i propri seminari con appartenenti biblioteche. In alto grado stanno le discipline che si riferiscono alla Unione delle Chiese, e specialmente bene funziona il seminario e la cattedra della storia della unione, e di diritto canonico orientale, storia dell'arte sacra e liturgia.

L'Accademia possiede il suo museo d'archeologia e d'arte sacra, testè inaugurato ma con già molti e preziosi raccolti.

La biblioteca si è arricchita quest'anno di ben 1000 libri nuovi ricevuti in dono da S. E. il Metropolita.

Oltre alla biblioteca dell'Accademia, gli studenti possono consultare altre biblioteche sempre aperte a loro disposizione, come quella della società teologica ucraina e quella del grande seminario.

Nell'anno 1933—34 l'Accademia ha preso parte con relazioni al congresso unionistico di Pinsk ed al congresso internazionalità dei slavisti a Varsavia.

Oltre la rivista scientifica, Bohoslovnia (teologia) che esce ogni tre mesi a Leopoli, l'Accademia ha pubblicato ben IX volumi dei lavori scritti, dagli eruditi suoi professori.

Il numero degli studenti è cresciuto quest'anno da 319 a 430 che provengono da 7 diverse diocesi del nostro rito.

Non si risparmia niente per dotare l'accademia di tutti i mezzi necessari allo sviluppo e duratura esistenza.

L'Eccellentissimo Fondatore ha procurato paternamente anche alla materiale indipendenza e sicurezza dell'Ateneo.

Fermandosi a considerare più a lungo l'odierno stato delle scienze ecclesiastiche e profane, il Magnifico Rettore conclude che date tutte le difficoltà, le incertezze, le superficialità di varie pseudo dottrine, spetta a noi di stipulare „quam maxime“ la nostra attività per la dottrina cattolica, la quale è la base della nostra vita cristiana e fondamento di ogni verità. E questo altissimo dovere compie da anni il nostro Ateneo al pari delle altre Università cattoliche.

Con commosso ricordo dei scomparsi professori: prof. dott. Figol e dott. Babij fini l'illustre Rettore la sua dettagliata relazione.

Subito dopo seguiva l'erudita prolusione del professore rev. dott. Laba sul tema: „S. Teodoro Studita riformatore dell'Ordine monastico in Oriente“. Il Professore ha messo nella luce le grandi benemeritenze di quel Santo e grande asceta, il quale con la sua opera e santo zelo ha restaurato la vita monastica in Oriente.

Il canto „Dio grande Onnipotente“ e la visita al nuovo museo chiudevano la parte ufficiale della inaugurazione del nuovo anno accademico 1934—1935.

Цікавіші інформативні звідомлення, оперті на інавгураційних даних, подали „Apoštolát sv. Cyrila a Metoda“. „Schönere Zukunft“ (в двох числах) і „Reichspost“.

„Apoštolát sv. Cyrila a Metoda“ (Olomouc) в 12. ч. з 1934. р. помістив таку новинку:

Lvovská Duchovní Akademie měla v roce svého založení (roku 1928) celkem 170 posluchačů, pro letošní školní rok je na ni zapísáno 376 posluchačů z devíti řeckokatolických diecézí (3 haličských, 2 podkarpatoruských ČSR, křiževacké z Jugoslavie, ze dvou severoamerických a jedné kanadské). Profesorský sbor čítá 24 členů, kteří všichni studovali teologii a filosofii v zahraničí, jako na př. na papežských universitách římských, ve Vidni, Inšpruku, Frýburku, Mnichově a Paříži. Prohloubení studia slouží četné semináře: staro- a novozákonní, dogmatický, církevní-historický, církevní-právní, homiletický a katechetický. Zvláštní pozornost věnuje Lvovská řeckokatolická akademie dějinám sjednocení, východní liturgii, východnímu právu církevnímu a dějinám východního umění. Vědeckým orgánem Akademie jest měsíčník „Bohoslovnia“.

„Schönere Zukunft“ (Wien) в 9 ч. з 25. XI. 1934. р. писала:

Die Lemberger griechisch-katholische theologische Akademie (die einzige ukrainische Hochschule in Polen) zählte im abgelaufenen Jahr 319 Hörer. Sie hat in der letzten Zeit einen raschen Aufschwung genommen: 1928 belief sich die Zahl der Studierenden erst auf 177. Die Akademie umfasst eine philosophische und eine theologische Fakultät; ihre Studienordnung entspricht den Richtlinien der Enzyklika „Deus scientiarum Dominus“. Einzigartig ist das Museum der Akademie, eine hervorragende Sammlung alter kirchlicher Kunst und kirchlicher Gebrauchsgegenstände.

Цей сам журнал у 13/14. ч. з 23. XII. т. р. подав ще таке:

Die griechisch-katholische Theologische Akademie in Lemberg ist in den wenigen Jahren ihres Bestandes zum theologisch-wissenschaftlichen Zentrum der unierten Ukrainer geworden. Sie wurde von dem Metropoliten Andreas Graf Scheptyzkyj gegründet, der lange vor dem Weltkrieg in der russischen Ukraine und in Russland selbst, wohin er mehrmals inkognito reiste, für die Union zu wirken suchte und deshalb bei der Besetzung Ostgaliziens durch die Russen als „katholischer Fanatiker“ nach Sibirien verschickt wurde. Die Lemberger Akademie soll nach seinem Willen wissenschaftlich ausgebildete Kräfte für die Unionsarbeit in der Ukraine heranbilden. Die Akademie wurde nach dem Vorbild der theologischen Fakultäten Westeuropas eingerichtet, im Jahre 1931 aber nach den Weisungen der päpstlichen Studien-Enzyklika „Deus scientiarum dominus“ neugestaltet, wobei auch die philosophische Fakultät ins Leben gerufen wurde. Die Studien dauern 10 Semester; die Vorlesungen der 24 Professoren werden in lateinischer und ukrainischer Sprache abgehalten. Die Studien- und Lehrbücher für die Hochschule mußten grossenteils erst durch die Professorenschaft besorgt werden. Ihre Ausbildung haben die Gelehrten der Akademie in Rom, Wien, Innsbruck, Freiburg, München und Paris erhalten. Die Hörerzahl ist seit 1928 von 170 auf 376 gestiegen. Spezialgebiete der Akademie sind die Erforschung der alten und gegenwärtigen Kirchen des Orients, die Geschichte der Union, die orientalisch Liturgie, das orientalisch kanonische Recht, die Geschichte der orientalischen Kunst. Wissenschaftliche Organe der Hochschule sind die Monatsschrift „Bohoslovia“ und die Schriftenreihe „Opera theologiae societatis Ucrainorum“.

„Reichspost“ (Wien) в 328. ч. з 25. XI. 1934. помістив доволі обємисту статтю, що поінформувала у найзагальнішому широкі німецькі круги про початок, розвій та статистичні дані Б. Академії на основі даних, зачерпнутих із інавгураційних звіт-домлень:

Das theologisch-wissenschaftliche Zentrum der unierten Ukrainer... Vor kurzem fand in der vom Metro-

politens Andreas Graf Scheptyzkyj im Jahre 1928 gegründeten theologischen Hochschule für die katholischen Ukrainer die feierliche Eröffnung des neuen Studienjahres statt.

Metropolit Scheptyzkyj, der lange vor dem Weltkriege der Union in der russischen Ukraine und in Russland selbst, wohin er mehrmals inkognito reiste, den Boden zu bereiten trachtete und deshalb als „katholischer Fanatiker“ bei der Besetzung Ostgaliziens durch die Russen nach Sibirien verschickt wurde, setzte sich zum Ziele, durch die Gründung der neuen katholischen Hochschule des ukrainisch-östlichen Ritus wissenschaftlich ausgebildete Kräfte für die künftige Union in der Ukraine heranzubilden. Die Eigenart des östlichen Ritus und die Disziplinen der orientalischen Kirche fanden an der obgenannten Hochschule ihre, dem Geiste der gemeinsamen katholischen Kirche entsprechende Entwicklungsmöglichkeit.

Mit dem apostolischen Segen des Heiligen Vaters ausgezeichnet, nahm die Hochschule zunächst als Grundlage ihrer inneren Organisation das Vorbild der katholisch-theologischen Fakultäten Westeuropas an. Als Rektor wurde vom Metropoliten Scheptyzkyj der tüchtige Organisator Professor Dr. Josef Slipyj bestellt, der zum drittenmal diesen wichtigen Posten innehat. Im Jahre 1931 wurden die Statuten, der päpstlichen Enzyklika „Deus scientiarum Dominus“ Rechnung tragend, neugestaltet, wobei auch die philosophische Fakultät ins Leben gerufen wurde. Die theologischen Studien dauern zehn Semester. Die Vorlesungen werden in lateinischer und ukrainischer Sprache abgehalten. Das Professorenkollegium besteht aus 24 Personen, die ihre theologischen und philosophischen Studien im Ausland gemacht haben, so auf den päpstlichen Universitäten in Rom, auf den Universitäten in Wien, Innsbruck, Freiburg, München, Paris. Die Promotions- und Habilitationsordnung entspricht etwa der im alten Österreich üblichen. Die Professoren haben zahlreiche wissenschaftliche Arbeiten veröffentlicht, wodurch die Hochschule mit eigenen Studien- und Lehrbüchern versorgt wurde.

Während im Gründungsjahre die Hörerzahl 170 betrug, ist sie heuer auf 376 gestiegen. Territorial stammen die Studenten aus neun ukrainischen griechisch-katholischen Diözesen (3 Ostgalizien, 2 Karpathoruthenien (CSR.), 1 Jugoslawien (Krizevacz), 2 USA., 1 Kanada). Zur Vertiefung der Studien stehen folgende Seminare zur Verfügung: alt- und neutestamentliches, dogmatisches, kirchenhistorisches, kirchenrechtliches, homiletisches und katechetisches; die besten Seminararbeiten werden vom Rektorat prämiert. Neben den auch auf den westeuropäischen katholischen Hochschulen abgehaltenen Vorlesungen hat die Lemberger Hochschule der Erforschung der alten und gegenwärtigen Kirche des Orients einen breiten Raum eingeräumt, so z. B. der Geschichte der Union, der orientalischen Liturgik, dem orientalischen kanonischen Recht und der Geschichte der orientalischen Kunst. Die Akademie ist im Besitz einer grossen Bibliothek und eines schönen Museums. Als wissenschaftliche Organe der Hochschule sind zu nennen: Die Monatsschrift „Bohoslovia“, deren lateinisch und ukrainisch er-

scheinende Artikel, besonders historische und systematische theologische Fragen des Orients behandeln, und „Opera theologicae societatis Ucrainorum“, von denen bis jetzt vierzehn Nummern erschienen sind...

Dr. W. L.

З польської журналістики у тому році єдина „Katolicka Agencja Prasowa“ (K. A. P.) в 261. ч. з 10. XI. 1934. подала коротку нотатку про інавгурацію на Б. Академії:

Nowy rok szkolny w greko-katolickiej Akademii Teologicznej we Lwowie: Odbyła się inauguracja nowego roku akademickiego w greko-katolickiej Akademii Teologicznej we Lwowie. Uroczystości inauguracyjne rozpoczęto rano pontyfikalną Mszą św., którą celebrował JE. Ks. Biskup Nikita Budka w asyście księży profesorów Akademii. W nabożeństwie wzięli udział: kolegium profesorów, wszyscy klerycy Akademii, liczni przedstawiciele duchowieństwa, reprezentanci instytucji naukowych i społecznych oraz prasy, a także wielu świeckich studentów i wiernych, którzy szczególnie zapęłnili obszerną cerkiew.

Po nabożeństwie w pięknie udekorowanej auli Akademii w obecności JE. Ks. Biskupa Budki, duchowieństwa, delegacji i zaproszonych gości rektor Akademii ks. dr. Józef Slipyj złożył obszernie sprawozdanie z działalności Akademii Teologicznej za ostatnie dwa lata. Z tego sprawozdania wynika, że Akademia dostosowała swe statuty do encykliki papieskiej „Deus scientiarum Dominus“, że wykladało 24 profesorów a liczba słuchaczy wzrosła ze 177 w r. 1928 do 291 w r. 1931 i do 319 w r. 1933. Akademia obejmuje dwa wydziały: filozoficzny i teologiczny. Po sprawozdaniu ks. Rektora odbył się ciekawy wykład inauguracyjny ks. prof. dra B. Łaby p. t. „Św. Teodor Studyta, reformator życia mniszego“.

Następnie goście oglądali niezwykle ciekawe i cenne Muzeum Akademii, podziwiając piękne i jedyne w swoim rodzaju eksponaty z dziedziny ikonografii ukraińskiej od 14 stulecia począwszy oraz zbiory starodawnych „płaszczenic“ (wizerunków Chrystusa w grobie), ciekawe ornaty itp. Fachowych wyjaśnień udzielał kustosz dr. M. Dragan.

2. Про інавгураційні торжества в 1935. р. писали такі органи:

В першу чергу, як звичайно, подав кат. тижневик „Мета“ (40. ч. з 13. X. 1935) комунікат про програму, день і годину інавгурації. В ч. 41. з 20. X. 1935. р. цей же тижневик на першій сторінці, в статті п.з. „Інавгурація акад. року в нашій богословській високій школі“, так писав:

Минулої неділі, дня 13. ц. м. відбулося в Гр.-Катол. Духовній Академії у Львові традиційне її щорічне торжество: святочна інавгурація академічного року.

Торжество почалося співаною Службою Божою, яку відправив, о 9 годині, в храмі св. Духа, декан теологічного відділу Академії,

о. проф. д-р Я. Левицький в сослуженні оо. професорів, двох діяконів та численної асисти. Співав дуже гарно хор студентів Духовної Академії. На Службі Божій були приявні, крім маси вірних, Ректор Академії о. д-р Й. Сліпий, оо. Представники Капітули, Професорський Збір Академії, всі студенти, представники українських центральних установ та визначні громадяни.

Служба Божа закінчилася відспіванням многолітствій та гимном-молитвою „Боже Великий Єдиний”.

Після Служби Божої почалася в будинку Духовної Академії, а саме в авлі, академічна частина інавгурації. До авлі перейшли всі гості з церкви. В академії взяли участь ще теж Преосв. Кир Никита, о. протоігумен Климентій Шептицький Ч.С.Т.С., о. протоігумен В. Градюк ЧСВВ., представники оо. Редемптористів та багато інших визначних осіб з духовної й світської інтелігенції.

Авля була святочно прибранна. На чоловій стіні по середині, між портретами Св. Отця і ВПреосв. Митрополита Андрея, пишалася чудова ікона Христа-Учителя, з XVI. стол. По боках висіли прегарні образи О. Новаківського „Наука” і „Мистецтво”.

На естраду виступив хор богословів, який по мистецьки відспівав, під проводом п. В. Якубця, Е. Гріга „Пізнання краю”.

З черги о. Ректор д-р Й. Сліпий виголосив інавгураційну промову, в якій подав теж звідомлення з минулорічної діяльності Академії. Цю промову, з огляду на її вагу, друкуємо в нинішньому числі в цілості.

Інавгураційний науковий виклад виголосив надз. професор Академії о. д-р М. Конрад. Говорив на тему: „Закон історичного розвитку філософії”. Виходячи з Геглевого поняття історичного розвитку, прелегент заступав думку, що історія філософії дається охопити в форму періодичного повертання фаз емпіризму (теза), крайного ідеалізму (антитеза) і здорового ідеалізму, побудованого на емпіричних підставах (синтеза). Це своє поняття закону історичного розвитку ілюстрував прелегент коротким переглядом античної, середньовічної й новочасної філософії. За найвищу форму філософічного думання вважає прелегент ідеалізм побудований на емпіричних підставах, і риси саме такого ідеалізму добачує в християнській філософії, а зокрема в неосхолястиці, яка розвивається і процвітає в мурах нашої Духовної Академії.

Після цікавого і живо виголошеного інавгураційного викладу, виступив ще раз хор богословів, який відспівав Лірина „Хваліте Бога”. Торжество закінчилося відспіванням національного гимну.

Потім ще гості оглядали цікаві збірки Музею Духовної Академії.

Ось таким способом наша богословська висока школа святочно розпочала новий рік своєї благодійної праці на добро нашої Церкви й народу.

У тому самому числі на другій сторінці поміщено у цілості інавгураційну промову Ректора Богосл. Академії, о. Др. Йосифа Сліпого.

„Нива” в Х. ч. з 1935. р. так широко й вичерпуюче описала ті торжества:

Інаугурація нового акад. року в Богословській Академії у Львові: В неділю дня 13. жовтня ц. р. відбулася в Богосл. Академії святочна інаугурація нового акад. року. Торжественну св. Літургію відправив декан теол. виділу о. др. Ярослав Левицький в сослуженні професорів Академії. На богослуженні були присутні крім професорів з о. Ректором на чолі і студентів обох факультетів також відпоручники Митр. Капітули, представники українських центральних установ та визначні громадяни.

По богослуженню відбулося в авлі святочне відкриття нового року, куди перейшли гості з церкви Св. Духа. Між гістьми на салі, що заповнили її в щерть, були м. ін. Преосв. Кир Никита, о. ігумен Кл. Шептицький, о. протоігумен Градюк ЧСВВ та багато інших визначних осіб, духовних і світських. Авля була скромно, але із смаком прибрана. На естраді поміж портретами св. Отця і Впреосв. Митрополита висіла чудова ікона Христа-Учителя з XVI. ст., дальше по боках були приміщені алегоричні образи пок. Новаківського „Наука” і „Мистецтво”.

Свято розпочав хор богословів під дир. студ. Якубьяка, що відспівав гарно й інтелігентно Гімн „Пізнання краю”. З черги ректор Академії, о. проф. Др. Сліпий виголосив інаугураційну промову, в якій подав теж звіт про минулорічної діяльності Академії. В минулому акад. році ріст і розвиток Академії йшов правильно вперед. Професорський збір на обох факультетах виносив 26 сил, студентів було, теж на обох факультетах, 365 в зимовім, а 363 в літнім семестрі. Абсолюторію дістало 49 слухачів. Слухачі були не лише з цілої Гал. церк. Провінції, але також з Виленщини, Волині, Закарпаття, Югославії, Буковини й Болгарії.

Інаугураційний науковий виклад виголосив надзв. професор філософського факультету о. Др. Микола Конрад, що говорив на тему „Закон історичного розвитку філософії”. Хоч порушена тема була тяжка, але подана в прекрасній формі, так що до змісту, як і зверхньої форми — зробила помітне вражіння на присутніх.

Опісля хор відспівав ще Ліріна „Хваліте Бога” і ціле свято закінчено відспіванням національного гимну.

„Дзвони”, літературно-науковий місячник, в числі за жовтень 1935. р., подали не лише опис інаугурації, але теж цікаві й змістовні висновки:

Святочна інаугурація академічного року на Гр.-кат. Богословській Академії у Львові відбулася дня 13. Х. с. р. з таким порядком: Год. 9. Торжественна Служба Божа. Год. 10.45 в авлі: 1) Хор питомців: А. Grieg: „Пізнання краю” (з форт.). 2) Звіт о. Ректора за минулий рік. 3) Виклад о. надзв. проф. Дра М. Конрада: „Закон історичного розвитку філософії”. 4) Оглядання Музею Академії і молитовниці. Не будемо тут ближче обговорювати поодинокі точки (це зробили щоденники і тижневики), а тільки подамо свої висновки і під-

сумки з приводу тієї інавгурації. На основі почутого і заобсервованого з приємністю приходить ствердити ось що:

1) Науковий рівень нашої Богосл. Академії з кожним роком помітно підноситься. Щораз то більше вповні кваліфікованих професорських сил, професори свої виклади і досліди поглиблюють (нпр. на дуже високім науковім рівні стояв інавгураційний виклад о. проф. Др. М. Конрада). Розправи і студії, то професорів, то й вчених з-поза професорського збору, появляються в „Працях Богосл. Академії” та виданнях „Богосл. Наук. Т-ва”. В наукових семінарях працює з кожним роком більше студентів. 2) Науковий рівень Б. А. підноситься не лише глибиною студій, але теж її обсягом, бо Б. А. розбудовує філософічний виділ, як підбудову теологічного, і творить на ній нові катедри. 3) Б. А. стає осередком, до якого починає звільна гравітувати і групуватись українська наука в Польщі, бо багато вчених з поза Б. А. віддають свої праці до друку у виданнях Б. А., вписуються в члени Богосл. Наук. Т-ва та взагалі стараються зблизитись до Б. А. Це явище надзвичайно корисне, бо воно спинить всякі вільнодумні напрями в нашій науці західних земель та серед громадянства. 4) Взагалі Б. А. починає впливати на громадянство за поміччю своїх Академічних Вечорів (викладів), улаштовуваних у Львові і в провінційних містах, якими утверджує католицький світогляд (про те ближче гл. „Дзвони”, ч. 6—7 с. р.). 5) Зокрема Б. А. має контакт із українським студентством, а саме з Т-ом українських студентів католиків „Обнова”, для якого служить домівкою, вказівками і поміччю. Якраз безпосередно по інавгурації Б. А. відбулася в тій же самій салі, при співучасті хору богословів і приявності о. Ректора та деяких професорів Б. А. інавгурація акад. року, улаштована Т-вом „Обнова”, через що інавгурація акад. року на Б. А. стала немов інавгурацією студій для всього українського католицького студентства. 6) Б. А. держить контакт не лише з своїм громадянством і своїм католицьким студентством, але теж і з чужою наукою, а то за поміччю обміну своїх видань з науковими виданнями інших народів, як теж за поміччю своїх делегатів з рефератами (як нпр. висилка делегатів на унійні зїзди). 7) Ректорат Б. А. звертає бачну увагу не лише на науку богословів, але теж на їх виховання, як це виразно зазначив о. Ректор на вступі свого звіту, і в тій цілі студіює методи виховання студентів та їх уліпшує. 8) Врешті Б. А. намагається поширити в своїх мурах та серед свого оточення мистецьку атмосферу і плекати мистецькі почуття, що знайшло свій вираз в гарнім мистецьким прибранні інавгураційної авлі (між іншим двома найціннішими образами Новаківського) та її артистичнім мальовилі П. Ковжуна, як також в створенню власного музею, прекраснім співі хору богословів і т. п.

До ось таких висновків дійшли ми, коли уважно слідкували хід інавгураційного свята. Богословська Академія послідовно реалізує свої широко задумані пляни. Побажати б тільки, щоби вона у тій реалізації зустрічала якнайменше перешкод.

„Нова Зоря” (79. ч. з 17. X. 1935) подала короткий опис того академічного свята:

У Львові відбулася святочна інавгурація нового шкільного року у греко-кат. Богослов. Академії. Рано була торжественна Служба Божа в церкві св. Духа. Відтак в салі Академії відбулася друга часть програми. О. ректор Др. Йосиф Сліпий зложив звіт за минулий рік, як також касовий звіт. Академія мала в минулім році 361 слухачів. Наукова бібліотека Академії має 1500 чисел. З черги о. Др. Конрад виголосив реферат: „Закон історичного розвитку філософії”. Програма скінчилася національним гимном. Співав хор богословів.

„Діло” в 270. ч. з 10. X. 1935. р. подало в „новинках” повідомлення про інавгурацію (програму, день і час), а в 274. ч. з 14. X. 1935. р. на чоловічому місці зреферувало вичерпуюче й змістовно перебіг тогорічних інавгураційних торжеств:

Святочна інавгурація нового акад. року у Греко-кат. Богословській Академії у Львові: Інавгурація нового акад. року у Греко-Кат. Богословській Академії у Львові пройшла дуже святочно. Започаткувала її в год. 9 рано торжественна Служба Божа в церкві св. Духа, на якій крім професорського збору і питомців явились також у поважному числі запрошені представники різних українських установ, преси, тощо, що після закінчення богослуження перейшли всі до авлі.

Точно в год. 11. виступив на естраду великий хор питомців, що відспівав Е. Гріга „Пізнання краю” у фортепіановому супроводі. Диригував пит. Якубак.

Після того зложив звідомлення з діяльності Академії за минулий рік о. ректор д-р Йосиф Сліпий. З того звідомлення довідалися приявні про зріст різних агенд Академії і дальшу її розбудову. Між іншими у минулому звітовому році професорський збір збільшився знову на кілька сил, так, що тепер на філософічному відділі викладає 11, на теологічному 15 професорів. Поза правильними викладами працюють студенти ще по різних семінарях та користають з бібліотеки, Музею і т. д.

Що до Музею Академії, то він виказує теж поважний зріст, бо за мин. рік прибуло дальших 226 експонатів. Заходом Музею переведено розкопки в Побережжі, крім того ведено екскурсії в найближчу околицю. Директором Музею є д-р Драган.

Наукова бібліотека Академії, при якій відкрито наукову робітню, збільшилась на 400 томів. Тепер є в бібліотеці понад 1.500 чисел.

З нових наукових праць Академії появились: два томи праць з історії львівської Духовної Семинарії й один том праць Митрополита Андрея. Крім того семинар історії церкви під проводом проф. д-ра М. Чубатого видав I. том свого архіву.

Академія брала участь через своїх відпоручників у IV. унійному зїзді в Пінську, де проф. Академії о. д-р Лев Глинка виголосив реферат на тему: „Єдність Католическої Церкви та різнородність обрядів”.

Слухачів Академії було у зимовому семестрі: на теологічному відділі 194, на філософічному 170; в літньому семестрі: на теоло-

гічному виділі 193, на філософичному 168, разом 361. В порівнанні з попереднім роком число слухачів збільшилося на 43.

При кінці зложив ще о. ректор Сліпий касове звідомлення, з якого виходить, що білянс Академії є активний. Академія у матеріальному відношенні завдяки жертвенности Митрополита і добрій господарці в загальному забезпечена.

Звідомлення о. ректора д-ра Й. Сліпого, що змалювало ядерно працю Академії і розріст ріжних її ділянок, прийняли всі приявні гучними оплесками.

З черги виголосив о. проф. д-р Микола Конрад виклад на тему: „Закон історичного розвитку філософії“. Присутні вислухали реферату з найбільшою увагою і нагородили промовця також гучними оплесками.

Після того хор питомців відспівав ще Лірина „Хваліте“ і на закінчення національний гимн, що його підхопила вся авля. По закінченні програми дехто з учасників оглядав ще молитовницю та Музей Академії.

У тому році польська преса обширніше, чим у попередньому році, підмітила інавгурацію Б. Академії. І так „К. А. Р.“ в ч. 249. з 28. X. 1935. р. подала:

Rozpoczęcie nowego roku pracy w Greko-kat. Akademii Teologicznej: W dniu 13. X. 1935 odbyła się inauguracja nowego roku akademickiego w Gr.-kat. Akademii we Lwowie. Uroczystość rozpoczęła nabożeństwem przy udziale licznych przedstawicieli ukraińskich instytucji i prasy.

Po nabożeństwie chór alumnów odśpiewał w auli E. Griega „Poznanie kraju“, poczem ks. rektor prof. Dr. Józef Słipyi złożył sprawozdanie z czynności Akademii w ubiegłym roku. Sprawozdanie wykazuje dalszy pomyślny rozwój uczelni. W gronie profesorów przybyło kilka nowych sił; na wydziale filozoficznym wyklada obecnie 11, na teologicznym 15 profesorów. Studenci pracują w szeregu seminariów, korzystając z bibliotek, eksponatów muzeum i t. p.

Muzeum Akademii, będące pod zarządem Dr. M. Dragana, w ostatnim roku znacznie zwiększyło liczbę swych zbiorów. W Pobereżu przeprowadzono prace wykopaliskowe oraz urządzono szereg wycieczek naukowych w okolice. Przy bibliotece utworzono pracownię naukową, która w okresie sprawozdawczym wzbogaciła się o 400 tomów i obejmuje przeszło 1500 pozycji. Z naukowych prac Akademii wydrukowano dwa tomy historii gr. kat. Seminarium Duchownego Lwowskiego, jeden tom utworów metropolity Andrzeja Szepetyckiego i jeden tom archiwum seminarium historycznego. Na wydziale filozoficznym studjowało 170 słuchaczy, na teologicznym 193, razem 363, t. j. o 43 więcej niż w roku poprzednim. Ks. Rektor zakończył swe przemówienie sprawozdaniem kasowem, wykazując aktywny bilans i materialne zabezpieczenie Akademii.

Z kolei ks. prof. dr. Mikołaj Konrad wygłosił wykład na temat „historycznego rozwoju filozofii”. Uroczystość zakończono chorałem i wspólnym zwiedzaniem zbiorów muzei Akademii.

„Przegląd Katolicki” (43. ч. з 3. XI. 1935.) у ділі „Przegląd kulturalno-społeczny” подав за К. А. Р. цей сам звіт.

Теж „Biuletyn Polsko-Ukraiński” (42. ч. з 20. X. 1935) занотував на сторінках свого журналу ось таке:

Grecko-Kat. Akademia Teologiczna we Lwowie: Dnia 13. b. m. odbyła się inauguracja nowego roku akademickiego w gr. kat. Akademii Teologicznej we Lwowie. Ze sprawozdania rektora, ks. Dra J. Slipego, wynika, że uczelnia wykazuje stały rozwój. — Obecnie na wydziale teologicznym wykłada 15 profesorów, na filozoficznym 11. Biblioteka Akademii zwiększyła swe zbiory o 400 tomów. Słuchaczów na wydziale teologicznym było 194, na filozoficznym 170. W roku akad. 1934/35 ilość słuchaczów zwiększyła się o 43 osoby.

„Wiadomości Ukraińskie” в.ч. 2153. з 15. X. 1935. р. подали:

Dnia 13-go października odbyła się we Lwowie uroczystość inauguracji roku akademickiego w grecko-katolickiej Akademii Teologicznej. Po uroczystej Mszy Świętej w Cerkwi Św. Ducha, odbył się w auli Akademii akt inauguracyjny. Sprawozdanie z działalności Akademii w roku ubiegłym wygłosił ks. rektor dr. Józef Slipyj, następnie ks. dr. Mykoła Konrad wygłosił referat na temat „Prawo historycznego rozwoju filozofii”.

Із западно-європейської преси про інавгурацію того року обширне звідомлення подав „L'Osservatore Romano” (266. ч. з 14. XI. 1935):

Il nuovo anno all'Accademia Greco-Cattolica in Leopoli: Con tradizionale solennità e con i più lieti auspici si è svolta quest'anno l'austera cerimonia dell'apertura dell'anno scolastico alla greco-cattolica Accademia teologica a Leopoli.

La santa Messa dello Spirito Santo è stata celebrata nella chiesa del Seminario dal decano della Facoltà teologica rev. mo dott. Lewyckij in concelebrazione degli altri Padri professori, assistiti da numeroso stuolo di seminaristi. Uno squisito canto liturgico fu eseguito dal poderoso coro degli alunni dello stesso Ateneo. La vasta chiesa era gremita dalla scolaresca e dall'eletto pubblico accorsovi con devozione. Oltre il Magnifico Rettore dott. Giuseppe Slipyj vi erano: il Capitolo cattedrale e il Collegio dei professori dell'Accademia teologica al completo. Si notavano pure numerose rappresentanze degli altri Istituti scientifici nazionali e culturali.

Dopo il Divin Sacrificio nella grande aula di quella venerata sede dei superiori studi ecclesiastici, che era per la occasione splendidamente addobbata, ebbe luogo la consueta cerimonia della ufficiale inaugurazione del nuovo anno accademico 1935-36.

Fra drappi, fiori e luci artisticamente collocate troneggiava la vetusta immagine del Redentore, con il busto del Santo Padre Pio XI e il ritratto del metropolita Andrea conte Szeptyckyj.

Sul podio d'onore abbiamo notato S. E. Mons. Budka Vescovo titolare di Patara, il P. Clemente Szeptyckyj, Provinciale degli Studyt, il P. Hradiuk, Provinciale dei Basiliani di San Giosaphat; inoltre i rappresentanti dell'Ordine del Santo Sedentore di rito orientale, e molte altre notabilità ecclesiastiche e laiche.

La cerimonia si iniziò col canto „Laudate Dominum“ magistralmente eseguito dalla „Schola cantorum“ sotto l'esperta direzione del sig. Jakubiak.

Subito dopo prese la parola il Magnifico Rettore dott. Slipyj, che, annunciando l'apertura del nuovo anno accademico, pronunciò un importante discorso sul nuovo metodo degli studi enunziati nella Costituzione Papale „Deus scientiarum Dominus“, già adottata rigorosamente nell'Accademia teologica di Leopoli, diede poi altri criteri e suggerimenti sulla educazione del carattere e delle virtù dei giovani studenti e specialmente di quelli che si apprestano all'alto ufficio del sacerdozio.

L'illustre oratore si fermò specialmente sulla crisi della scienza dopo la grande guerra. La scienza d'oggi sta cercando le nuove vie di uscita da quella che si chiama iperspecializzazione, tanto difettosa e pericolosa per la completa e totale formazione dei giovani aspiranti della scienza.

Di questa difettosa ed erronea concezione si sono adesso accorte anche le Università laiche, prendendo per motto „Unificazioni di tutti i rami della scienza e poi e soltanto poi sviluppo dei singoli“. Perciò oggi L'Università si sforza di avviare gli studenti piuttosto al lavoro scientifico personale ed in questo modo sviluppare la produzione nel campo delle scienze.

Non soltanto la passiva accettazione della dottrina, ma l'attiva collaborazione, ecco a che si vuole oggi condurre e preparare i giovani studenti.

Anche l'educazione personale, la vigilanza sulla vita dello studente si è mostrata necessaria per lo sviluppo totale del carattere, che è decisivo fattore per il valore intellettuale e morale nella vita futura della gioventù accademica. Buoni esempi ne danno i collegi inglesi, che hanno conservato ancora la tradizione medioevale degli studi universitari.

Infine il Magnifico Rettore dette un succinto resoconto dell'attività svolta dall'Accademia nell'anno passato.

Pur da questi brevissimi dati si scorge quale grande lavoro e quale vasta importanza per la Chiesa Cattolica si svolge nelle mura

di questo Ateneo, che si trova sempre in una crescente e pulsante attività.

Tanto la facoltà teologica che quella filosofica con 26 cattedre sono fiorenti; si contano nuovi professori e liberi docenti di valore sicuro, ben noti dai loro lavori nel campo della scienza.

Per condurre i giovani studenti al lavoro personale, si sono fondati e messi in funzione con ottimi risultati i seminari teologici e filosofici. Specialmente notevoli il biblico diretto dal P. dott. Czorniak; del diretto canonico sotto la guida dal P. dott. Hlynka; della storia unionistica delle Chiese diretto dal dott. Czubytyj e l'omeletico diretto dal Padre dott. Iszczak.

Il numero degli alunni ha raggiunto la rilevante cifra di 365, provenienti da diverse regioni e Stati. Sono venuti qui studenti dalla Cecoslovacchia, Jugoslavia, Bulgaria e Romania.

L'accademia ha pubblicato parecchi volumi delle sue opere, oltre la redazione della rivista scientifica „Bohoslovía“ (Theologica).

E' stata pubblicata pure una parte dei lavori del metropolita S. E. Mons. Andrea Szeptyckyj in ricordo del suo giubileo episcopale, compiendosi il 35. anno del suo governo metropolitano nella sede Haliciana.

Sono anche messi alla luce alcuni documenti riguardanti la storia dell'unione delle Chiese e specialmente quelli che si riferiscono alla vita e alle opere dell'arcivescovo Melezio Smotryckyj.

L'Accademia ha preso parte al congresso unionistico di Pinsk, dove il prof. dott. Hlynka pronunciò un interessantissimo discorso sul tema „Unità della Chiesa e varietà dei riti“.

La biblioteca dell'accademia è già assai provvista; ma gli studenti possono inoltre consultare liberamente la biblioteca messa a loro disposizione dalla Società teologica ucraina, quella del Museum Nazionale della Società scientifica dello Szewczenko, l'Ossolineum e altri.

Il museo storico presso l'Accademia sotto la competente direzione del prof. dott. Dragan ha proseguito la sua riorganizzazione e il nuovo dislocamento nelle proprie vaste sale, arricchendosi in quest'anno di 226 nuovi oggetti di grande importanza storica.

Nuove scoperte archeologiche nella regione di Halycz ha fatto il prof. dott. Pasternak ritrovando ivi l'antica chiesa principesca chiamata „rotonda“.

Il Rettore terminò il breve resoconto, esprimendo la sua carezza che l'Accademia, che ebbe la sua origine da un grande Metropolita e mecenate, come Mons. Szeptyckyj, l'Accademia che è tanto bene accolta da tutta la popolazione ucraino cattolica, sulla quale ha indiscutibile influsso per la sua attività scientifica ed educativa, questo Ateneo di studi superiori ecclesiastici non potrà, sotto la protezione Divina, che proseguire la sua strada, che crede buona, verso il più luminoso avvenire, speriamo, con doverosi criteri valutata ed apprezzata.

La dotta prolusione sul problema „La legge della storica evoluzione della filosofia“ è stata pronunciata dal professore di filosofia dott. Konrad.

Також журнал „Schönere Zukunft“ (10 ч. з 8. XII. 1935) подав таку новинку:

...In dem Rechenschaftsbericht, den Rektor Dr. Slipyi bei der Eröffnung des neuen Studienjahres der griechisch-katholischen Akademie von Lemberg erstattete wurden laut „Osservatore Romano“ vom 14. XI. 35 u. a. folgende Einzelheiten besonders betont: Die Akademie, die eine theologische und philosophische Fakultät besitzt, zählt gegenwärtig 26 Lehrkanzeln. Es gibt eine Reihe von theologischen und philosophischen Seminarien, von welchen das biblische, das kanonistische, das homiletische und das kirchengeschichtliche (Geschichte der Kirchenunion) sich besonderen Interesses erfreuen. Die Zahl der Studierenden betrug im verflossenen Studienjahr 365; es waren darunter auch Tschechoslovaken, Jugoslawen, Bulgaren und Rumänen. Die Akademie veröffentlicht eine eigene wissenschaftliche Zeitschrift „Bohoslovia“ und hat im letzten Jahr mehrere wissenschaftliche Monographien zum Thema „Kirchenunion“ herausgegeben. Das der Akademie angegliederte historische Museum konnte um 226 wertvolle Objekte bereichert werden...

3. Інавгураційні торжества в 1936. р. реферували на сторінках своїх видавництв такі органи:

„Мета“ в 41. ч. з 11. X. 1936. р., у передовій статті п. з. „Святочна інавгурація IX. акад. року в гр. кат. Б. Академії у Львові“:

В неділю 4. жовтня ц. р. відбулася святочна інавгурація нового академічного року в гр. кат. Богословській Академії у Львові, при вул. Коперника 36. Рано в 9. год. о. крил. др. В. Лаба, декан теол. виділу, в сослуженні о. проф. Ю. Дзеровича та о. проф. д-ра М. Конрада відправив торжественну Службу Божу. Співав гарно хор. богословів.

По Службі Божій около 11. год. зійшлися в авлі Богословської Академії запрошені гості й питомці. Між ін. були: Преосв. Кир Никита, о. Климентій Шептицький, ігумен ОО. Студитів, о. офіц. Пясецький, о. прал. Куницький, о. крил. дир. Лициняк, президент Українського Католицького Союзу п. М. Каратницький, духовні й світські професори Богословської Академії, представники українських установ і преси. Естрада була прибрана картинами Ол. Новаківського: портретом ВПреосвященного Митрополита Кир Андрея, і двома картинами, що символізують науку й мистецтво. Хор богословів, безперечно найкращий у Львові, під управою п. Якубяка, відспівав Ліріна „Господи Боже мой“. Відтак о. Мітрат Д-р Йосиф Сліпий, Ректор Богословської Академії, виголосив звіт праці Академії у минулому акад. році 1935/36. Цей звіт подаємо в цілості на іншому місці. З черги о. проф. Ю. Дзерович виголосив змістовий виклад п. з. „Огляд новіших виховних систем“. Зміст його подамо, з технічних причин,

в слідуєчому числі „Мети". Вкінці хор і ціла сая відспівали національний гимн.

Початок нового акад. року в Богословській Академії, одинокій українській високій школі на наших землях, пройшов під знаком змагань до її розбудови та переміни на український католицький університет. Українське громадянство з радістю приняло до відома вістку про заходи ВПреосвященого Митрополита Кир Андрея в напрямі признання Богословській Академії прав українського католицького університету, та відповідньо до нього її розбудови на низку дальших виділів, згідно з найбільш життєвими потребами української нації.

„Нива" в Х. ч. за жовтень 1936. р., у відділі „Всячина", так писала:

Святочна інаугурація нового акад. року: В неділю дня 4. жовтня ц. р. відбулася святочна інаугурація нового акад. року на Греко-католицькій Богословській Академії у Львові. Рано в 9-ій годині декан богословського виділу о. проф. др. Лаба, в сослуженню інших оо. професорів, відправив св. Літургію, на якій співав хор студентів Академії. В год. 11-тій відбулася в авлі Академії сама інаугурація, на яку прибуло численне духовенство з Преосв. Кир Никитою на чолі і представники світських установ, преси і багато громадян. Хор відспівав Ліріна „Господи Боже мой", після чого ректор Академії, о. проф. др. Йосиф Сліпий зложив звіт з праці Академії в академічній році 1935/36.

Подавши коротку та дуже цікаву статистику усіх католицьких університетів світу, о. Ректор підніс, що в останнім академічній році Богословська Академія поробила дальші кроки для основання повного українського католицького університету, який має бути реалізацією плянів і бажань Високопреосвященого Митрополита Андрія. Вправді дотеперішнє восьмилітнє існування Академії консеквентно зміряє до сеї ціли, та події в минулому році спонукали Основника виступити із згаданим пляном перед верховною церковною і державною владою та домагатися для Академії прав, які признано католицькому університетові у Любліні.

Український католицький університет серед нинішніх наших безвиглядних обставин буде в силі бодай частинно заступити українську високу школу в межах польської держави, якої ми не можемо ніяк добитись.

На теологічному виділі було 14, а на філософічному 12 професорських сил. Деканом теологічного виділу був о. проф. др. Ярослав Левицький, агенди філософічного факультету вів покищо сам о. Ректор. Всіх слухачів на обох виділах було в зимовому семестрі 365, а в літньому 357. Абсолюторію одержало 60 слухачів.

З черги надзвичайний професор, о. крил. Юліян Дзерович прочитав виклад п. з. „Огляд новіших виховних систем", після чого хор і всі приявні відспівали національний гимн.

Як бачимо, Академія з року на рік росте, розбудовує свою діяльність, свої наукові робітні, випускає у світ щораз свіжі науко-

ві видавництва, дає змогу працювати щораз то новим науковим силам — а те все зєднує для неї велику повагу не тільки серед нашого загалу, але й у цілім католицьким науковим світі.

„Дзвони” в числі за жовтень 1936. р., на стр. 399., подали не лише інавгураційні звідомлення, але теж, як звичайно у тому дуже змістово та поважно редагованому журналі, свої цінні помічення:

Інавгурація в Греко-католич. Богословській Академії: В неділю 4. жовтня с. р. відбулася святочна інавгурація 9-ого з чергу акад. року в Гр.-кат. Богословській Академії у Львові, в цій одинокій на наших землях високій українській школі. По торжественній Службі Божій, відправленій високими духовними, зійшлися коло 11. год. в авлі Богословської Академії запрошені високодоштойні гості, духовні й світські, представники установ і преси, як також питомці. На обличчях гостей можна було помітити велике задоволення, що вони мають змогу вступити в пороги тієї святині наук та взяти участь у започаткованні нового академічного року. Вичувалося, що запрошення на інавгурацію вважають вони за велику честь для себе. Велика туга українського громадянства за рідною високою школою, довголітні зусилля, щоб виробити свій власний університет, а зокрема восьмилітня така успішна й корисна праця Богословської Академії, поставленої на дуже високім, європейським рівні під науковим, педагогічним і мистецьким оглядом — зродили пієтизм та пошану до тієї установи, що відразу можна було спостерегти серед присутніх. Святочний настрій збільшала мистецька прикраса салі, між іншим два образи Ол. Новаківського, що символізують науку й мистецтво, та відповідні портрети: теперішнього св. Отця, — реформатора католицьких університетів, та ВПреосвященого Митрополита Кир Андрея, — основника Богословської Академії.

Першу точку інавгураційної програми по мистецьки виконав хор богословів (найкращий у Львові) під управою питомця Якубця, вдатно відспівавши Ліріна „Господи Боже мой”. Опісля о. Мітрат Д-р Йосиф Сліпний, Ректор Богословської Академії, подав звіт із академічної праці в минулому році (1935/36), попередивши його цікавим оглядом усіх сучасних католицьких університетів, зявдяки чому присутні побачили працю нашої Академії на тлі осягів усіх католицьких високих шкіл. З доповіді о. Ректора довідалися ми, що тепер існує 21 католицьких університетів, саме в Льованіюм у Бельгії (найстарший, оснований 1834 року, 5 факультетів, 4200 студентів), в Парижі (1200 студ.), в Ліль, Ліоні, Тулюзі, Анжер (200—700 студ.), в Люблині (осн. 1920 р., 4 факультети, 900 студ.), в Медіоляні (3 фак., 1500 студ.), в Німвеген у Голяндії (осн. 1923., 3 фак., 600 студ.), в Зальцбургу, в Вацінгтоні в Америці (осн. 1887, 800 студ.), в Quebeck (1876 — 800), Montreal (1876 — 8000), і Ottava (1866 — 4000, 3 фак.), в Santiago de Chile (4 фак.), в Rio de Janeiro (осн. 1832 р.), в Бейруті в Азії від 1875 р., в Пекіні (1925 р.), в Шангаю (1911 р., 5 фак.), в Токіо (1000 студ.) і на Філіпінах (основ. 1845 р., 6 фак., 3000 студ.).

З радістю прийняли присутні вістку, що ВПреосв. Митрополит виступив із пляном перед верховною церковною й державною владою, щоб оснувати при Академії повний український католицький університет, що його відсутність українське громадянство аж надто дошкульно відчуває, та надати йому права люблинського католицького університету.

В минулому акад. році вела Академія свою працю нормально, поглиблюючи далі поодинокі ділянки наук. ВПреосв. Митрополит іменував надзвичайними професорами о. д-ра філ. і тел. М. Конрада для історії філософії, етики й соціології, д-ра Залозецького для мистецтва та д-ра К. Чеховича для церковно-словянської мови. Також признано титул надзв. покл. професора І. Крип'якевичеві і др. Я. Пастернакові. Виклади з раціональної й експериментальної психології та космології поручено о. д-рові Гриньхові. З чергових томів „Праць Богосл. Академії“ кінчається друк більших книжок о. проф. А. Іщак „Догматика нез'єднаного Сходу“ і III. том „Історії Духовної Семинарії“ за проводом о. Ректора д-ра Й. Сліпого. Також почав виходити журнал словянської філології „Слово“ за ред. проф. К. Чеховича. Теж випечатано „Програму викладів“ за оба семестри. На Велиградській Зїзді виголосив реферат від Академії о. Ректор д-р Й. Сліпий. п. з. „De cultu SS. Cyrilli et Methodii in Ucraina“, як також виготовив доповідь о. проф. А. Іщак п. з. „De editione librorum liturgicorum ritus byzantinoslavi“. Всіх слухачів у минулому році було в зимовому семестрі 365, а в літньому семестрі 357. Абсолюторію одержало 60 слухачів. Касовий оборот Академії в минулому році виносил 160.000 зол.

Отець проф. Ю. Дзерович виголосив інвентаризаційну доповідь „Огляд новіших педагогічних систем“, які поділив на 4 групи: 1. революційну, що обстоювала індивідуалізм у вихованні (Еллен Кей, М. Монтессорі, Л. Толстой, Гурліта й Винекин), 2. експериментальну (Біне, Сімон, Штерн, Мейман, Давід і Йотейко), що поглибила т. зв. школу праці (Кершенштайнер, Дювей, Блонський, Крупская, Ровід) та суспільну педагогіку (Наторп), 3. філософічну, яка звернула бачну увагу на виховання моральне (Ферстер, Тігамер Тот) і мистецьке (Расскін, Лянґбен і Лянґе) та 4. богословську, що має свій початок в катехитичній методі і спирається на засадах християнства.

Слухаючи щорічних звітів із діяльності Богословської Академії та обсервуючи її невинну й консеквентну працю, можемо усвідомити собі як слід, яке велике значіння має висока школа, можемо збагнути, чому вже з часів середньовіччя всі розумні і дбайливі володарі намагалися якнайскоріше заснувати університет у своїм краю, можемо зрозуміти, чому й наш володар — Князь Церкви, а в великій мірі і Князь нашого національного й культурного життя, Митрополит Кир Андрей оснував для нашої нації Богословську Академію і задумує розбудувати її в український університет, не зважаючи на всі важкі перепони. — Добра висока школа — це немов великий магнес, що концентрує й організує всі кращі енергії, сили й потенції даної нації та спрямовує їх у відповідне річище, даючи змогу

проявити себе та непереможне впливати на своє довкілля; університет — це неначе сильна сочка, що збирає усе ясне соняшне проміння культури й духа даного середовища, а сконцентрувавши й зміцнивши його силу в своїм огнищі, запалює нові енергії і випалює всі погубні й розкладові бактерії духового життя. Одночасно університет, якби радієва антена, схоплює культурні здобутки інших націй і осередків та робить їх власністю свого народу, запліднюючи його до нової духової творчості; подібно й осяги своєї культури передає іншим культурним середовищам та робить їх власністю цілого людства.

Поважну частину такої культурної сочки й антени ми вже маємо завдяки нашому князеві Церкви і його невтомним співпрацівникам, довголітньому ректорові і професорам тієї Академії. Вона могутніє й росте з кожним роком...

П. І.

Популярний тижневик „Христос Наша Сила” в 34. ч. з 11. X. 1936. р. подав для широкого загалу таку інформативну нотатку:

Гр. катол. Богословська Академія у Львові: Одинока українська висока школа у Польщі це гр. кат. Богословська Академія у Львові, яка має два віділи, теологічний і філософічний. ВПреосвященний Митрополит, що її заснував, робить заходи, щоби Богословська Академія одержала права українського католицького університету. В неділю 4. жовтня ц. р., на початок нового акад. року, в церкві Св. Духа о. крил. др. Лаба в сослуженні о. крил. др. Ю. Дзеровича й о. др. М. Конрада відправили торжественну Службу Богу. Співав гарно хор богословів, найкращий український хор у Львові. Опісля в авлі зійшлися запрошені гості, між якими були: Преосв. Кир Никита, Впр. о. Климентій Шептицький, Ігумен ОО. Студитів, вище духовенство, професори Академії, представники українських організацій і преси. Хор богословів відспівав псалом „Господи Боже мій”. Відтак о. Мітрат Др. Й. Сліпий, Ректор Богословської Академії, виголосив звіт за минулий академічний рік 1935/36. Минулого року викладало 27 професорів, богословів було 357. Богословська Академія веде велику наукову працю. Відтак о. крил. Ю. Дзерович виголосив виклад про системи виховання. Вкінці хор відспівав національний гимн.

„Діло” з 6. X. 1936. р. у звязку з інавгураційними торжествами подало ось таке:

Інавгурація нового акад. року у гр.-кат. Богословській Академії у Львові: В неділю 4. ц. м. відбулася святочна інавгурація IX. акад. року Богословської Академії у Львові. В год. 9. рано відбулась торжественна Служба Божа, в год. 10:45 в авлі Академії урочисте відкриття. Естрада була чудово прикрашена образами О. Новаківського „Наука” і „Мистецтво” та портретом митр. Шептицького, кисти того самого артиста; поверх на чудовому килимі пишалася старовинна ікона Матері Божої.

Відкрив новий академічний рік ректор Академії о. мітрат др. Йосиф Сліпий, кажучи про значіння католицьких університетів та про конкретні заходи створити такий католицький університет з існуючої Богословської Академії у Львові. В мин. акад. році викладало у ній 27 професорських сил (звичайних і надзв. професорів, доцентів і запрошених осіб), з того 15 на теологічному і 12 на філософському факультеті. Слухачів було 357 (212 теолог. факультет і 145 філософ.), абсолюторію дістало 60 осіб. Видатків було поперх 70.000 зол. У Музею Академії є вже 1.060 скатальогованих предметів, у Бібліотеці 1.600 наукових книжок. Закінчив о. ректор свою промову привітом і поклоном митрополитові Шептицькому.

Черговий промовець, о. проф. Юліян Дзерович, виголосив змістовий реферат про системи виховання. Сильний хор питомців відспівав на початку кантату „Господи, Боже мій“, при кінці — національний гимн. Між присутніми були не тільки професори й питомці та представники церковних кол на чолі з Преосв. Н. Будкою, але й багато передових громадян з різних кол. Вони засвідчили своєю присутністю розуміння ваги Духовної Академії, яке існує серед широкого громадянства.

„Новий Час“ з 6. X. 1936. р., у ч. 225., подав короткий звіт з інавгурації, а в слідуячому числі доповнення до його. Ось одне й друге:

Інавгурація шкільного року на Богословській Академії: В неділю, дня 4. жовтня ц. р. відбулася Святочна Інавгурація IX-го шкільного року на гр.-кат. Богословській Академії у Львові. Цього дня в год. 9 рано відправлено з цього приводу Торжественну Службу Божу в церкві Св. Духа.

По Службі Божій о год. 10:45 відбулася властива інавгурація, яку започаткував відомий уже українському громадянству хор питомців Богословської Академії, що відспівав Б. Ліріна „Господи Боже мій“. Опісля о. Ректор др. Сліпий подав вичерпуюче звідомлення з діяльності Богословської Академії за минулий рік. Після цього о. проф. Ю. Дзерович виголосив солідно випрацьований доклад п. т.: „Огляд новіших виховних системів“. Звідомлення о. Ректора Сліпого й доклад о. проф. Дзеровича приявні нагородили рясними оплесками. Святочна Інавгурація закінчилася відспіванням національного гимну.

Докладніше звідомлення з діяльності тієї Високої Школи подамо в наступному числі.

Гр.-кат. Богословська Академія у Львові: В доповненні до нашого короткого звідомлення про інавгурацію шкільного року на Богословській Академії, подаємо декілька цікавих даних відносно діяльності нашої поважної установи.

Богословська Академія існує вже в теперішнім виді повних 8 літ. Основник її, Митрополит Кир Андрей виступив з домаганням перед духовною і державною владою, щоби признати нашій Бого-

словській Академії права кат. університету в Любліні. На Богословській Академії є два виділи: філософічний, що триває 2 роки й теологічний, що триває 3 роки. Викладає 27 сил, з того 15 на теології, 12 на філософії. Деканом теологічного виділу є о. др. Яр. Левицький, деканом філософічного виділу є о. Мітрат Сліпий. В зимовому семестрі акад. року 1935/36 було 365 слухачів, 156 на філософії й 209 на теології, в літньому семестрі на філософії було 145, на теології 212, разом 357 слухачів. Наукова робітня має велику бібліотеку. У звіттовому році прибуло 1.632 томи. Управителем бібліотеки є мгр. Яр. Чума. Музей Богословської Академії має тепер 1.060 предметів, у минулому році прибуло 151 предметів. Директором є др. М. Драган. Богосл. Академія видає „Праці Богословської Академії” під редакцією о. Ректора, почав виходити філософічний орган „Слово” під редакцією др-а К. Чеховича.

Богословська Академія була запрошена на Велеградський Зїзд з двома рефератами. Реферат про культ св. Кирила і Методія на Україні виголосив о. Ректор Сліпий, про видання словянсько-византійських богослужбних книжок — о. др. проф. А. Ішак. Секретарем Академії є о. П. Хомин.

Подajući до відома нашому громадянству ці інформації про нашу Богословську Академію, ділимося радісною вісткою, що справа українського університету у Львові, яка, здавалосьби, зовсім занедбана, знову актуалізувалася. А зрушив її з місця наш Князь Церкви, Митрополит Андрей.

„Schönere Zukunft“ (Wien) в IX. ч. з 29. XI. 1936. р. поінформував своїх читачів про діяльність Б. Академії:

Die griechisch-katholische Theologische Akademie in Lemberg, die sich zu einem wichtigen geistigen und geistlichen Zentrum des katholischen Ukrainertums entwickelt hat, ist in ihr neuntes Unterrichts-jahr eingetreten. Die Akademie besteht aus einer theologischen Fakultät mit 15 und einer philosophischen Fakultät mit 12 Lehrkräften; die Hörerzahl betrug im Vorjahr 357, davon 212 Theologen und 145 Philosophen; die Anzahl der Absolventen war 60. Die Akademie, deren Rektor Prof. Dr. Josef Slipyj ist, besitzt ein ausgezeichnetes Museum und eine grosse Bibliothek...

„Apoštolát sv. Cyrila a Metoda“ (Olomouc) в XII. ч. з 1936. р., у звязку з інавгураційними звідомленнями, подав такі інформативні дані:

Duchovní akademie ve Lvově směřuje, jak při zahájení letošního školního roku pravil její rektor dr. Josef Slipyj, celým svým rozvojem dosavadní osmileté činnosti k vybudování katolické ukrajinské university. Tento plán už také přednesl příslušným církevním a státním úřadům zakladatel akademie, metropolita Šepťický, dožaduje se týchž práv, jakých se dostalo katolické universitě polské v Lublíně. Dosud má Lvovská Duchovní akademie jen dvě

řakulty, bohoslovnuu, na niř vyuřuvao 14 profesorů, a filosofickou s 12 profesory. Vřech posluchařů bylo v zimnim semestru 365, v letnim 357, absolutorium obdrželo 60 posluchařů.

„Biuletyn Polsko-Ukraiński“ (42. ř. z 18. X. 1936. ř.)

подав таку нотатку:

Gr.-kat. Akademia Teologiczna we Lwowie: Odbyła się inauguracja nowego roku akademickiego tej uczelni ukraińskiej. Akademia istnieje już 8 lat. Szkoła posiada dwa wydziały: teologiczny i filozoficzny. W ubiegłym 1935/36 ak. roku studiowało na tej uczelni 365 słuchaczów, w tym 156 na wydziale filozofii oraz 209 — na teologii. Akademia prowadzi własne wydawnictwo p. t. „Praci Bohosłowskoji Akademii“ pod red. rektora ks. dra Śliyyja. W ubiegłym roku zapoczątkowano nowe, filologiczne wydawnictwo p. t. „Słowo“ pod redakcją doc. dra K. Czechowicza.

Fundator Akademii, ks. Metropolita A. Szeptycki, czyni starania, aby Gr.-kat. Akademia Teologiczna uzyskała prawa uniwersyteckie, podobnie jak kat. Uniwersytet Lubelski.

=====

Розмірно недовга, бо неповного одного десятиріччя, видавнича діяльність Б. Академії втішається чималою повагою серед усіх наукових сфер не лише Українців, але й чужинців. Про це свідчать многі рецензії на наукові праці Б. Академії, що появляються на сторінках різних наукових та популярних органів. Коли в попередньому трьохлітті можна було занотувати голоси чужих лише на деякі академічні публікації, то в третьому трьохріччю не було ні одної книжки, виданої Б. Академією, чи іншим видавництвом, але якої автор був членом Професорського Збору Академії, що її чужі не рецензували б. А це найкраще засвідчає про вартість та повагу публікацій Академії, чи пак авторів, що стоять у найтіснішому звязку з цією Високою Науковою Інституцією.

Тут на цьому місці занотуємо лише важніші та цікавіші рецензії на ті публікації, що формують наукове обличчя Б. Академії.

1. З нагоди ювілею Високопреосвяченого Митрополита Кир Андрея, Б. Академія видала I. том Його пастирських листів за рр. 1899—1904. Отсю публікацію побіч інших сейчас підмітив журнал „Мета“ у двох числах, а саме у 37. ч. з 22. IX. 1935. р. і в 39. ч. з 6. X. т. р., у якому між іншим літературний рецензент „Мети“, що заховався за криптонімом м. г., так цікаво підмітив:

...Заслужене наукове видавництво нашої одинокої високої школи, ведене вже кілька літ о. ректором мітр. Др. Й. Сліпим, може похвалитися 14-ма великими томами наукових праць зпід пера першорядних українських наукових сил. Оце видавництво видало саме дві особливо цікаві книжки.

Перша з них — це Пастирські Послання Впреосв. Митроп. Андрея з часів коли Він був ще Станиславівським Епископом. Є це започаткування на ширшу скалю задуманого, а так необхідного, повного видання творів нашого великого Архієрея.

Митр. Андрей належить до тих рідких визначних особистостей, що велич духа, силу ідеї й організаційний хист уміють сполучувати з великим мистецьким опануванням дару слова. Тому послання, ли-

сти, а ще в більшій мірі інші літературні і філософічні твори Митроп. виходять далеко поза рамки обов'язкових для кожного Архієрея наук та енуціяцій, та представляють велику вартість самі по собі, як твори письменства й науки. Думка видання творів Митроп., впродовж десятиліть розсипаних у ряди поодиноких видань і періодиків, — заслугує на особливу увагу. Оцей перший том, 250 сторінкова книжка, містить ось які послання: (слідuje зміст книжки). Отже, як бачимо, також у змістовому огляді ця збірка обіймає широкі горизонти і кожному уважному Читачеві напевно дасть неодну хвилину піднесення на душі й високих переживань. А науковому нашому видавництву, що взялося до цього великого діла, слід побажати, щоби дальша праця над виданням усіх творів Митроп. Андрея поступала якнайкраще вперед...

2. В. 1934. р. Ректор Б. Академії, о. Др. Йосиф Сліпий, від був паломництво до Святої Землі. Свої вражіння та помічення видав він особною книжкою, видавши її в „Аскетичній Бібліотеці” з виховним призначенням для студентів Б. Академії.

Вартість отсієї публікації найкраще ілюструє реакція, яку вона викликала на книжковому ринку. На повищу книжку появились многі рецензії не лише на сторінках української журналістики, але й чужинної. Ось важніші журналістичні голоси:

„Дзвони” в 2—3 ч. за 1935. р., у зв'язку з цією видавничою появою, писали за підписом „Х”:

...Останніми часами змінилися дуже літературні уподобання загалу. Перестали бути модними твори з ліричною за красою, читачі стали розхоплювати твори епічні, твори, що змальовують життя. Таких творів у нас було і є небагато. Тому їх місце заняли спомини і описи подорожей.

Глибшими причинами тієї зміни стали з одного боку історичні події, що так основно переініли політично-національні відносини, а з другого щораз то більше і більше зростаюча нудьга, породжена механізацією нинішнього життя. З одного боку люди, заінітересовані подіями, що відбилися на долі країв і народів, радо читають присвячені їм спомини, а з другого боку бажать утечі від щоденної одноманітності і коли самі не можуть подорожувати, то находити відпочинку бодай в описах подорожей і зв'язаних з ними вражіннях.

Цьому наставленні уваги нинішнього громадянства не до одиниці, але до збірноти, завдячує український читач цілу літературу про воєнні події з 1917—1921 рр. І коли спомини з війни назагал безупинно ростуть, то подорожничих описів, що так легко визволюють нас із дужих обійм буденщини, все ще обмаль.

Тому український читач дуже радо витає кожную книжку, що веде його в інші краї — Америку, чи Китай, Патагонію чи Сагару. Бо головне не в цьому, який край описується, але в цьому, щоби перенестися думками і почуваннями понад нинішні кордони і злбодневні,

дуже часто майже нерозв'язані „проблеми". Одним словом, коли неможлива дійсна утеча від труднощів життя, то люди намагаються робити це бодай в думках, бодай на хвилю. І коли воєнні спомини про недавнє минуле нераз хвилюють читача, то подорожні описи наче заспокоюють.

Тому з зацікавленням бере читач у руки книжку о. ректора Й. Сліпого про Паломництво до Святої Землі, з зацікавленням далеко відміннішим від того, з яким звичайно стрічаємо всякі подорожні описи. Бо тут говориться про Палестину, про край, що через біблію, особу Христа, розвиток християнства нам такий близький, про край, в якому жив Авраам і Яків, в якому володів Давид і Соломон, про край, на якого горах і долинах лунало слово пророків, в якому на світ прийшов Христос-Спаситель світу, що своєю наукою так основно перемінив душу людини і лице Землі.

Книжку о. Сліпого беремо з бажанням наблизитися до тих давніх часів і відтворити собі образ Христового життя.

З таким самим почуванням нетерпеливої цікавості і наче задумливої тривоги перед чимось нам невідомим, що і в автора, супроводжаємо його в подорожі через Румунію до Констанци, через Чорне Море до Константинополя і Егейське Море до Палестинського порту Яффи. Як мери за кораблем, так історичні спогади линуць за автором на вид Чорного Моря, Константинополя і грецьких островів.

Нарешті Яффа — хвилеве заспокоєння. Але тут же зараз починається паломничий шлях до Єрусалиму, повний щораз нових вражень і глибоких зворушень. Бо кожне сільце зв'язане тут з якоюсь подією зі святого Письма і кожний камінь вміє розповісти чимало цікавого. Одна біблійна подія пригадується за другою, вони виринають наче філії озера. Тисячі споминів і сцен. Все це міняється наче в калейдоскопі: Ариматея, родинне село благородного Йосифа, Каріятріярім, де був Кивот Завіта, заки переніс його Давид до Єрусалиму, Аінкарім, родинне місце св. Йоана Хрестителя та врешті Єрусалим з Гетсеманським Садам, Голгофтою і Божим Гробом, Вифлеєм, місце народження Христа, Єрихон, Йордан, Мертве Море, Тавор, Генезаретське Озеро, Кафарнаум та інші. На вид тих місцевостей, так тісно зв'язаних з життям Христа, автор повторяє за св. Петром: „Господи, нам добре тут!"

Та найбільше вражіння робить на автора Божий Гріб і Вифлеєм. Божий Гріб наповняє паломника екстазом, що наче підносить душу у світ з євангельської дійсності, у Вифлеємі всі дійсні переживання Різдва стають мрією а колишня мрія перемінюється у дійсність. Здається, наче все те було вчора, хоч від того часу пройшло вже 1900 літ... Там, де колись кипіло життя, сумно шумлять пальми й евкаліпти. Людину огортає почуття глибокого безсилля, бо що це тих кілька десятків людського існування супроти тієї вічності, що тут так проречисто промовляє з кожного місця, з кожного каменя? Противенство між нужденністю людського існування і вічністю, що так сильно накидається при читанні книжки о. Йосифа Сліпого, заставляє читача відірватися від дочасності, перенестися думками і почуваннями у інший світ, тужити за вищим і кращим життям, за життям,

якого всі дні оцінюється під знаком тієї вічності. І головна вартість тих подорожних споминів в тім, що здібні зворушити почуття людини, вихованої в християнському світогляді, здібні викликати голод Бога у людському серці.

І коли першою і найціннішою рисою книжки о. Дра Й. Сліпого є те, що вона своїм змістом будить тугу за найшляхотнішим життям, то другою її рисою, гідною уваги українців греко-католиків є те, що греко-католицьке духовенство, повне свідомости як колишніх заслуг Сходу для християнства, так і нинішнього його занепаду, розуміє велику і відповідальну роль греко-католицької Церкви на цьому Сході та має амбіцію причинюватися до його католицького розвитку. „Ми Українці католики — слова автора — становимо на Сході найчисленнішу вітку католицької Церкви і хоч не хоч спочиває і на нас відповідальність за майбутній напрям і майбутній розвиток християнського, католицького Сходу”.

Таке становище автора до Сходу, висловлене у „Паломництві до Святої Землі”, пригадує подібні його слова, висловлені колись, ще в 1928 р. на сторінках книжки п. з. „Шляхом Обнови”, коли при нагоді обговорювання, яку вагу Рим привязує до зєдинення християнського Сходу, о. Др. Й. Сліпий писав: „...великодушні слова обох невмирущих папів (Урбана VIII. і Венедикта XV.) мусять підносити в нас завжди свідомість сили нашої Церкви на катол. Сході і перти нас до зміцнення і поширення католицької ідеї не лиш в нашім народі, але на незєдиненім і поганськім далекім орієнті”.

Як відомо, ширші овиди відкрилися перед греко-католицькою Церквою з хвилею, коли галицьким митрополитом став гр. А. Шептицький, що звернув велику увагу між іншим також на ближче пізнання Сходу і на власну, греко-католицьку богословську творчість. Дотогочасне становище греко-католицької Церкви, становище подібне до ролі реконвалесцента, що поволі приходить до сил і тим тільки тішиться та не бажає вийти поза межі своєї хати, довело до того, що світ признавав і навіть сьогодні ще признає тільки римо-католиків і православних, що найшло свій вислід в події, що ані українське паломництво під проводом Митрополита А. Шептицького 1907 р., ані о. Др. Й. Сліпий 1934 р. не мали змоги відпражити Сл. Божу при Божому Гробі тому, що договір між латинниками і незєдиненими православними передбачує тільки католиків латинського обряду і православних. Та сама доля, що стрінула українців греко-католиків як в 1906 так і 1934 р., вказує, що ми залишилися поза скобками, або інакше, що ми не стали ще таким чинником, що завдяки своїй позитивній творчості придбавби відповідний авторитет серед загалу інших католиків, авторитет, що поклавби край таким аномаліям.

Та подія показує також, що правильні є зусилля нашої єрархії поглибити релігійне життя, відповідно виховати духовенство, створити вогнища наукового богословського руху, що як — кожна теорія — є передумовою кожного практичного ділання й що тільки шляхом внутрішнього скріплення може прийти зріст значіння на зовні.

На щастя, люди, що мають зрозуміння можливостей греко-католицької Церкви на Сході, витривало працюють над її відповідною

підготовкою. Почин Митрополита А. Шептицького заснувати Богословську Академію та його ідейний провід, організаційно-наукова і педагогічна діяльність її ректора о. Дра Й. Сліпого, наукова праця її професорів — все це може послужити доказом, що оправдані були надії Урбана VIII. і Венедикта XV., що українці можуть прислужитися справі церковного з'єдинення.

„Паломництво до Святої Землі” дозволяє надіятися, що та перша поїздка о. рек. Й. Сліпого на Схід буде тільки початком його зв'язків з тим Сходом, що вона причиниться як до основнішого пізнання цього Сходу у нас, так і до зросту авторитету української греко-католицької Церкви на тому ж Сході.

Коли перша частина споминів о. Й. Сліпого — це опис дороги до Палестини на кораблі морем, друга — найбільша — це опис Святої Землі та її релігійних і мистецьких памяток, то третя, — що закінчує книжку, — це спомини і вражіння з побуту в Атенах і Константинополі, спомини, повні роздумування над тим, що довелося авторові побачити і пережити впродовж 14 днів — від 1 до 15. травня 1934 р. Вони зв'язують в одну цілість Палестину — колиску християнства, Грецію, що дала свою зовнішню культурну форму християнству і Візантію, в якій християнство стало державно творчим елементом.

Книжка має цілу низку влучних літературних порівнянь, що зраджують в авторі людину вражливу на вимову красок: „на північ рудіють гори, грають в проміннях сонця червоні збічча і красується білий Назарет”. Або опис гір: „Трясе своїм білим волоссям могутний Гермон...” і багато інших.

Хоч як багато місця автор присвятив описові самої Палестини, її історії і памяткам, то проте не знехтував нинішнього її стану, а особливо сіоністичного, колонізаційного та жидівсько-арабської ворожнечі.

Книжка о. Дра. Й. Сліпого свідчить, що втоптаний шлях українського народу до Господнього Гробу не заріс, що ігумен Данило Монах, Мелетій Смотрицький і паломники з 1906 р., без огляду на всі перепони, мають своїх наслідників.

Теж „Нива” з лютого 1935. р. в статті, підписаній о. Г. Костельником, подала:

Книжка читається легко, приємно і з користю. Описи св. місць Автор розв'язав з біблійними та історичними ремінісценціями, для поучення й заспокоєння цікавості читача подавав, де було треба, статистичні дані, звернувши увагу, під кутом нашого спеціального зацікавлення, на обрядові характеристики палестинських восточних, що злучені з Римом. Взагалі з книжки пробивається живе зацікавлення Автора уніяцькими церквами, що їх стрічав на своїй паломничій подорожі. Очевидно Автор на багатьох місцях дає слово своїм безпосереднім вражінням, від чого книжка набирає тепла, але сходять і до таких дрібниць, що пояснює, нпр., відки взялося слово „Копти” (Кіпт з грецького айгіптос), Кафарнаум (Кефф = село; нагум = потішення).

Це невелика книжка, та багата змістом. Вона поділена на 24 розділи (і ще „Вступ”).

Крім опису святої землі поміщені в ній також ремінісценції Автора з дороги, з Греції та Царгороду. Характеристичне місце, де автор каже: „Я бачив майже всі важніші європейські храми, але ні один з них не робить того вражіння, що св. „Софія” (стор. 185) в Цергороді”.

Книжку закінчує Автор словами: „Та всеж таки я утвердився ще більше в своїм переконанню, з яким їхав до св. Землі, що ми Українці-католики становимо на Сході найчисленнішу вітку Католицької Церкви, і що, хоч не хоч, спочиває на нас також відповідальність за майбутній розвиток християнського, Католицького Сходу”.

В книжці є численні ілюстрації. В незвичайно тяжких часах, коли з цілого українського народу, що під Польщею, тільки сам Автор сих споминів міг взяти участь у паломництві до св. Землі, його книжка дасть змогу читачеві бодай в уяві найтися в св. Землі, щоби бодай у сій безпосередній життєвій сфері, як каже Автор на кінці свого „Вступу”, „не заросла серед лихоліття утерта дорога українського паломника до Господнього Гробу”.

„Католицька Акція” у 3. ч. з 1935. р.:

...Паломництво до Святої Землі, це книжка, яка дуже заслугує на поширення в українській суспільності. Крім живого опису для кожного християнина дорогих місць Святої Землі зумів автор навіязати до традиції українських полонництв старини, і рівночасно пригадати останнє паломництво під проводом Їх Ексцеленції Митрополита Кир Андрея Шептицького. В навіязанні до цієї традиції, відчутти можна з одного боку велич нашого грецького обряду, а з другого боку не тяжко відчутти і жаль, що не тільки наш, але і інші східні обряди терплять з причини відсутности об'єднання усіх братів славян грецького обряду під одним прапором, щоби дійсно можна сказати, що ми всі є вівцями одного пастиря...

Цікаве, що на отсю публікацію відгукнулась преса спога океану. А саме обширнішу рецензію подала „Праця” з Прудентополіс у 31. ч. з 2. VIII. 1935. р.

„Oriens” в числі за березень—квітень 1935. р. написав у звязку з повищою публікацією таке:

...Rektor Ukrainiskiej Akademii Teologicznej we Lwowie, Ks. Dr. Józef Ślipy, odbył w roku zeszłym wraz z grupą Polaków pielgrzymkę do Ziemi Świętej. Wrażenia swoje z niej drukował najpierw w „Mecie”, a potem, ozdobione ilustracjami, wydał w książeczce p. t. „Pałomnytwo do Światoj Zemli” (Lwów 1935, str. 200). Uczzonego autora musiały interesować także wszystkie szczegóły, mające znaczenie dla naukowej biblioteki, dlatego jego książka nietylko się nadaje na miłe czytanie dla wiernych, ale także może służyć w semi-

нариачах jako pomoc przy nauczaniu geografii i archeologii biblijnej. Polecamy ją bardzo także pasterzom placówek neounijnych religijnych, gdzie ludność mówi po ukraińsku.

3. Чергова більша подорож Ректора Б. Академії, яку він у наукових цілях відбув в 1935. р. до западної Європи, а перш усього до Англії, стала основою нової публікації, що її появу з повним признанням підмітили такі журнали:

„Дзвони” в числі за грудень 1936. р., на стр. 500—502, написали:

...Як відомо, подорожі збільшають освіту, поглиблюють світогляд і поширюють горизонт людської думки. Однак в теперішніх важких часах, особливо ми українці, на загал не маємо змоги подорожувати, через що залюбки читаємо описи подорожей, цінімо їх, пошукуємо за ними й радо вітаємо кожну книжку, що веде нас в чужі далекі краї. Тому дуже добре робить о. Мітрат д-р Й. Сліпий, що всі здобутки й осяги людської культури, які мав змогу побачити в часі своїх подорожей, описує враз з своїми враженнями й помітками в окремих книжках, збільшаючи їх вартість ще й дуже численними, цінними і цінними ілюстраціями. Минулого року своїм „Паломництвом до Святої Землі” повів читачів Шановний Автор далеко на Схід аж до стіп Божого Гробу та надхнув нас духом цілющого джерела християнства, — цього ж року, діставшись аж до таємного острова Англії, розкрив перед нами скарби заходу, що виростили на християнських основах. Тоді бачили ми колиску могутности релігійної, тепер — могутности світської, там блистів передовсім *gladius coelestius*, тут хрещується з ним і *gladius terrenus*.

Оглядаючи Захід, немов докінчуємо одночасно нашу тамтого річню подорож на Схід. Зовсім слушно каже автор, що „хто хоче добре пізнати Схід, мусить їхати на Захід, перегризти цілу літературу й оглянути депортовані там пам'ятки” (стр. 10). Ціла низка пам'яток, відкопаних у Пергамоні, Магнєзії, Прієне та взагалі в Малій Азії, а особливо відбудована могутня міська брама й стіна престольної салі у Вавилоні, чи зрєконструована вавилонська вежа — що їх показує нам о. Ректор Сліпий в берлінських музеях — це найліпший доказ слушности тих слів.

Читаючи обговорювану книжку, подорожуємо не тільки на Захід чи Схід, але й у минуле, а то й у майбутнє. Автор книжки, людина високої освіти й знання, зясовує нам історію огляданих пам'яток, їх генезу й долю в ході століть, зображує їх історичне тло, то знов кидє перспективи на майбутнє. Через те ми бачимо вирізки культури в перекрою не тільки горизонтальнім, але й у вертикальнім, пізнаємо їх в просторі і часі, у площині географічній і історичній. — Найкращі церкви, музеї, університети, бібліотеки, палати та величні будівлі, духовні семінарії, монастирі, скарбниці церков з надзвичайними старовинними рідкостями, гробівці, саркофаги, мистецькі різьби й образи світової слави, різні постаті сучасні й минулі, організації

наукових установ, улаштування високих шкіл, особливо теологічних факультетів, тощо — все те пересувається перед нашими очима в відповіднім історичнім наświetленню та зіставленню з іншими подібними пам'ятками і збагачує вельми наше знання й світогляд. Автор завжди вміє показати нам бодай якусь характеристичну рису чи подробицю, що дає нам поняття про цілість.

Та чи не найліпше у „Подорожі до Англії” те, що вона зближає нас до тих геніяльних виявів неугнутих людських зусиль для слави Божої. Ось над однією мініатюрною різьбою із слоневої кости працював мистець аж 30 літ (стр. 25). А відому катедру в Кольонії будували понад 6 віків. Справді тільки глибока релігійність та вище надхнення можуть дати людям таку силу волі, безмежну посвяту й мистецьку геніяльність. Деякі ліберальні вчені минулого віку хотіли бачити в середньовіччю добу дикости, темноти, тощо. Ще й сьогодні у нас один критик, не знаючи найновіших наукових дослідів, пише про середньовіччя, що воно — „доба великих пошестей, здивачіння обичаїв, боротьба з найбільше первісними потребами матеріальної вигоди, вся повна жаги та крови, надихана маревами” (Діло, ч. 37, 1936). Але сучасна наука вже давно реабілітувала середні віки. Захід дивиться на них уже куди іншими очима. Один із найбільших істориків світової слави, Ранке висловлюється про середньовіччя так: „Es war eine 'Schöpfung im grössten Stil; nie war ihresgleichen in der Welt gewesen“ (Ranke, Weltgeschichte, 11—12 т., 15. розділ). Вистарчить прочитати книжку о. д-ра Сліпого, щоб переконатись про цілковиту слушність тих слів. „Подорож до Англії” якраз зближає нас до тієї „творчости в найбільшій стилі”. Від описаних осягів минулих віків немов промінює дух тієї творчости і підсилює творчу іскру читача.

Водночас насуваються різні рефлексії. Ота могутня середньовічна творчість вилялася не тільки в архітектурі та мистецтві. З не меншою інтензивністю проявилася вона і в суспільній та політичній ділянці, щоб ширити Царство Боже на землі. Тут саме ключ, щоб зрозуміти здвиги хрестоносних походів та подібних явищ. Якщо б у сучасних християн жевріла в душах бодай частина середньовічного вогню, більшевизм до кількох місяців зник би з лица землі, так само зрештою як і безробіття й нужда. Замість того бачимо, як протибільшовицькі держави спокійно дозволяють їхати охотникам в ряди мадридського війська. Яка кволість і бездушність у мистецтві, така й у соціально-політичних проблемах. Нічого дивного — висихає джерело творчого вогню — релігійність. Тільки вона може надхнути людство до жертви, зусиль, до поборення свого егоїзму, без чого направа сучасних відносин неможлива. Тільки справжня релігійність може стати джерелом творчости в вищій стилі в котрімнебудь напрямі.

Автор не тільки дає нам змогу бути серед скарбів культури, й впроваджує нас в товариство визначних людей, живих і мертвих, сучасних і з минулих віків, бо звертає увагу на їх замітніші думки та діла.

Дуже цікаво, як на Заході цінять красу візантійського стилю й культури. Довідуємося, що вже „Карло Великий, бажаючи, як ми нині сказали б, зєвропеїзувати свою державу, мусів брати все з Візантії, тоді найкультурнішої держави світу” (31). А ось і теперішня льондонська вестмінстерська католицька катедра побудована в візантійським стилі. Треба було англ. католикам відрізнитися від англіканів, що мають побіч катедру в готицькому стилі. А перевищити красу старого готику міг візантійський стиль. Коли в нас — підкреслює Автор — „затирають візантійську культуру, як „противну” католицькій вірі, там візантійський стиль є саме *signum distinctivum* католицької віри” (50 стр.). Не менш цікаво, що англійські протестанти намагаються зберігати всі практики латинського обряду. „Отже, як бачимо, — пише Автор, — можна якнайточніше пристосоватися до католицьких форм — і не бути католиком. Тоді стало мені ясно, що цей аргумент мусить і в нас відпасти ...бо затирання обрядових ріжниць не допоможе і не укріпить віри” (56 стр.). Безперечно, важна не форма а зміст.

Принагідно довідуємося теж, як багато причинився наш Митрополит своєю ініціативою, що Західна Церква пізнала Східню та працює над її зєдиненням (Бенедиктинці візантійського обряду в Аме і їх місячник „*Irénikon*“, О. О. Редемптористи і багато ін.).

Обі подорожі Автора, на Схід і Захід, стоять бодай посередньо в звязку з великими задумами нашого Князя Церкви. „Ми, українці католики — слова Автора в „Паломництві до св. Землі” — становимо на Сході найчисленнішу вітку католицької Церкви і хоч не хоч спочиває також і на нас відповідальність за майбутній напрям і майбутній розвиток християнського католицького Сходу”. Те якраз почуття відповідальности спонукує наших високих духовних працювати над зміцненням нашої Церкви. З одного боку відновити давні світлі традиції Сходу, з часу перед церк. роздором, а з другого перебрати із Заходу всі здорові й сильні церковні осяги і так піднести нашу Церкву на ще вищий рівень, щоб зробити її міцним притягальним чинником на Сході — ось думка, що прозирає вряди годи з рядків обох книжок. Подорож Автора на Схід свідчила, що втоптаний шлях українського народу до Господнього Гробу не заріс, подорож на Захід виявляє, що великі пляни митрополитів Ісидора, Іпатія Потія і Веліямина Рутського є й тепер актуальні.

„Мета” (48. ч. з 29. XI. 1936):

...Після „Паломництва до Св. Землі” це вже другий опис подорожі пера цього Автора: Українська подорожнича література збагатилася знов цінним твором. Це є перший у нас більший опис подорожі по Англії, який стане необхідною підручною книжкою для всіх, хто цікавиться Альбіоном.

Автор зі спокоєм вдумчивого обсерватора описує свою подорож зі Львова крізь Берлін, Падербор, Кольонію, Бонн, Аквісгран, Аме, Бріссель, Малін, Антверпію до Остенди, звідки кораблем до Доверу. Скрізь по дорозі автор відвідував важніші осередки католицького світа, де стрівув велике зацікавлення унійними справами.

По такім вступі слідує опис Альбїону. Разом з автором оглядаємо Довер, краєвид в Англії, загальний вид Льондону, відтак Уестмінстер, катедру св. Павла, музей, передовсім величавий Бритийський Музей і т. д. Автор оповідає про католицький рух в Англії, славні університети Кеймбрідж і Оксфорд, бенедиктинські монастирі у Прїніч, Ремсгет, Downside і Фарнбори. Відтак слідує опис міста Кентербері. Опісля Автор веде нас до католицької Ірляндії, де оглядаємо з автором Даблін, з його старинними церквами та будівлями, музеями, опісля духовну семинарію в Менут. Потім вертаємо знов до Англії, оглядаємо Менчестер, де є кількадесять родин Українців, і вертаємо знов до Льондону.

При описі відїзду Автор подав цікаву характеристику Англіїців. Опісля разом з Автором оглядаємо знов Бельгію, Францію, Париж, Ліль, Ліон, Швайцарію, Ціріх, Відень — і ми знов у Галичині.

Старанно дібрані світлини ілюструють наглядно прочитане і дозволяють виробити собі образ місцевостей, по котрих мандрували ми разом з Автором, читаючи цю книжку. Багато плястичних картин природи, бистрих помічень, історичних даних і рефлексій підносять вартість книжки і надають їй науковий і виховний характер. Крім опису Англії, Німеччини, Бельгії та Франції, стрічаємо в книжці перегляд унійних осередків на Заході, де йде велика праця над зєдиненням Церков.

Ця книжка повинна знайтися в руках кожного Українця й Українки, бо вона причиниться значно до розширення і поглиблення знання про чужі краї. Також молодь, яка так любить читати описи подорожей, винесе велику користь з прочитання цієї книжки.

„Новий Час” в 264. ч. з 20. XI. 1936:

„...Про Англію в нас, слава Богу, багато пишеться по часописах”, читаємо на вступі цієї книжки. — „Приїздили відтам гості, деякі навіть дуже прихильні; але рідко хто з наших виправлявся на аристократичний острів, що відмежований від світа, кермує його діями. І далека та коштовна дорога, і незнання мови, і брак ближчих знайомств не зводили нас з англійцями. Через те нам важко було дістатися на ширшу арену світа”. Всеж автор рішився „подивитися власними очима на осяги найкультурнішого народу в світі й навчитися чогось від нього”.

На 128 сторонах розказує він нам у дуже звязкий і цікавий спосіб про свою подорож до Англії й назад. Є тут опити подорожі зі Львова до Берліна, опис Берліна, Тевтобурського Ліса, Кольонії й Бонн, Аквісрану, Брісселі, подорожі з Бельгії до Англії, льондонського Уестмінстера, опис катебри св. Павла, льондонських музеїв, зображення католицького руху в Англії, Кеймбрідж й Оксфорд, опис Бенедиктинських монастирів, опис столиці Ірляндії Дабліну, Менчестеру — і знову подорож назад: через Бельгію до Франції, через Париж, Ліон, Швайцарію, Відень до Львова. Усюди головну увагу звертає автор на церкви, монастирі й духовників. Притім завжди все навязане до нашого, українського життя. Гарні описи природи і краєвидів по різних краях. Дуже цікаві описи життя українців на Заході,

пр. монахинь-українок у Бельгії або української колонії з Золочівщини в Менчестері. У книжці багато історичних дат і фактів. Справді є тут з чого вчитися. Це не сама пуста порожня балаканина вражінь, а просто рівночасно підручник історичних даних про кожную місцевість. В книжці є 55 ілюстрацій, що дуже помагають читачеві розуміти текст і легше собі зобразити написане.

„Подорож до Англії” о. ректора Йосифа Сліпого треба привітати як цінний вклад у нашу літературу подорожей і споминів. Читач, який не має змоги самий поїхати до Англії, поїде туди, читаючи цю книжку, на крилах думки і фантазії разом з автором. „Подорож до Англії” о. д-ра Йосифа Сліпого повинна найтись в руках нашої молоді й старшого громадянства.

4. У видавництві літературно-наукового місячника „Дзвони” появилася в 1935. р. публікація о. Др. Йосифа Сліпого п. з. „Віра і Наука”, що первісно була виголошена як реферат в рамках „Академічних Вечорів”, улаштовуваних Бог. Наук. Т-вом.

З нагоди цієї публікації „Мета” помістила свої завваги й рецензію в двох числах: 25. з 30. VI. 1935. і 40. з 13. X. т. р.

5. У попередньому нашому звіті з другого трьохріччя ми підмітили ті всі голоси, які появились у звязку з працею о. Проф. Др. Ярослава Левицького п. з. „Перші українські проповідники і їх твори”. В доповненню подаємо понижче критичні завваги на цю працю, що вийшли з кругів незєдинених, згуртованих коло журналу п. н. „Elpis”. В VIII/1. ч. за 1934. р., на стр. 240, рецензент (J. K.) пише таке:

...O najdawniejszym okresie kaznodziejstwa ukraińskiego czerpaliśmy dotychczas wiadomości przeważnie z prac, poświęconych historii Cerkwi lub literatury. Dzieła te dla teologów jednakże nie są wystarczające. — opracowywane bowiem są przez uczonych niehomiletów, którzy słabo uwzględniają osobliwy charakter kazania cerkiewnego. Oświecenia ze strony homiletycznej utworów pierwszych (okres domongolski) kaznodziei Rusi Kijowskiej podjął się ks. dr. J. Lewicki w jednej ze swoich nowszych prac.

Dzieło ks. dr. Lewickiego składa się z trzech części: 1) *Основи розвитку української домонгольської проповіді*, 2) *Перші українські проповідники*, 3) *Твори*. — tutaj umieszczone są kazania Łukasza Żydziaty, Teodozego Pieczerskiego (9), Ilarjona, Klima Smolatycza (2), Cyryla Turowskiego (13) oraz osiem anonimowych. Wspomniane dzieła składają się na pełną antologię kaznodziejstwa Rusi Kijowskiej — antologię, wydaną czytelnym drukiem, ze staranną korektą i najnieodzowniejszymi wyjaśnieniami.

Naturalnie, jako pierwsza tego rodzaju, praca ks. dr. Lewickiego ma pewne, nieliczne usterki. Jedną z nich są nieistotne, zbyt obszerne wiadomości wstępne. Praca niniejsza nicby nie straciła po skróceniu lub wykreśleniu niektórych rozdziałów części pierwszej (jak „kultura

чорноморська" i „культура бізантійська"); natomiast pożytecznem byłoby rozszerzenie rozdziału „старохристиянська (патристична) грецька проповідь", ze względu na olbrzymi wpływ jej na przed i po-mongolskie kaznodziejstwo ukraińskie (autor nie poświęca kaznodziejstwu patrystycznemu nawet jednej stronicy).

Bardzo skondensowany rozdział I-szy drugiej części pracy, przedstawia zakończony i treściwy pogląd ogólny na najgłówniejsze cechy i na tendencję najdawniejszych kaznodziei ukraińskich. Niepotrzebnie zbyt wysoko ocenia autor tutaj tolerancyjność kijowskich kaznodziei w stosunku do Kościoła Zachodniego — rzeczą bezpodstawną jest robić ogólne wnioski z umiarkowanego, co prawda, tonu ich kazań. Przecież znamy tylko nieznaczoną część ich twórców, zaś i znane przechowały się w późniejszych, często zepsutych odpisach. A że wypadki ekskluzywności religijnej, powstałej pod naciskiem greków, w tym okresie stanowiły zjawisko dość powszednie, — przekonujemy się o tem chociażby z podania (w kronice) o chrzcie św. Włodzimierza Wielkiego.

Nie zadawalnia czytelnika wydanie tekstu kazań. Jako wzór metody wydawcy, biorę pierwsze w książce „Поучение архиепископа Луки к братии" (st. 89-90). Wydawca nie zaznajamia nas z historią i wiekiem rękopisów tego dzieła, nie zaznacza również, z którego wydania kazanie zostało przedrukowane. Zestawienie z poprzednimi wydaniami wykazuje, iż ks. dr. Lewicki przedrukował wydanie, dokonane przez Bisk. Makariusza w jego „Historji Russkoj Cerkwi", t. I, str. 262-263. A jednak pomiędzy wydaniami ks. dr. Lewickiego i Makariusza znajdują dość znaczne różnice w pisaniu oddzielnych wyrazów (Makar. — *буести не имѣй*, Lewick. — *буестне, имѣй* i in.) oraz w rozstawieniu znaków pisarskich (u Makariusza konsekwentniejsze).

Wydawca, chociaż sam podnosi wielką wartość historyczno-literacką kazania Żydiaty, jednakże nie wykorzystał odmiennej jego redakcji, wydrukowanej przez K. Timkowskiego w „Русскія Достопамятности", 1815, cz. I, oraz J. Jewsiejew w „Памятники др.-русской црк.-учительной литературы" I, 1894. Ta druga redakcja posiada szereg cennych odmian w tekście kazania, nprz., tutaj dodano *мзды не имлите въ ликву не дайте; чтите и слоугы церковныя; блядни не твори ни съ рабою, ни съ кимже* (u Lewickiego — *съ чюжими жемами*).

W notatkach do kazania wydawca daje wyjaśnienia niektórych wyrazów niezrozumiałych, pozostawia, jednak, bez wyjaśnienia: *лѣлѣ, безъ года, напрасивъ*, i in.

Wymienione drobne opuszczenia nie zmniejszają wartości dla historii kaznodziejstwa prawosławnego pracy ks. dr. J. Lewickiego, który oby w podobny sposób opracował następny (do XV—XVI. w.), najmniej znany, okres kaznodziejstwa ukraińskiego.

6. Появу праці о. Проф. Др. Я. Левицького п. н.: „Теорія церковної вимови" підмітив „Ірѣнікон" (D'Amay-s/Meuse, Бельгія), в XI. т., ч. 1—2 за 1934. р., ось так:

...Cet ouvrage est un manuel complet d'homilétique. L'introduction expose le but, l'obligation de la prédication, donne la définition de l'homilétique et esquisse une brève histoire de la prédication chrétienne: la première partie traite de l'homilétique générale: choix du sujet, ses preuves, son exposé: dans la seconde, l'homilétique spéciale, il examine les diverses espèces de sujets à traiter: dogme, morale, liturgie, explication des textes scripturaires, etc. En appendice, des conseils pratiques pour la préparation d'un sermon. Cet ouvrage expose son sujet avec clarté et répond parfaitement au but qu'il se propose.

7. Трьохтомова праця о. Проф. Др. Василя Лаби „Патрольоґія" найшла широке зацікавлення серед наукових кругів богословського Ліцею станиславівської єпархії. На сторінках „Доброго Пастиря" (3. ч. з 1933) о. Др. Баран помістив таку рецензію:

Том перший обнимає церковну літературу трьох перших століть, себто добу донікейську. У введенні подана дефініція, історія та література патрольоґії. Як галузь богословської науки займається вона життям, письменством і навчанням правовірних церковних письменників християнської старини, званих Отцями Церкви. Взята в ширшій змислі є вона наукою історичною, літературно-критичною та догматично-ексеґетичною, а взята в вузшій змислі — подає лише біографію і бібліографію Отців, і тоді догматично-ексеґетична аналіза їхніх творів залишається предметом окремої науки, а саме патристики, яка зіставляє систематично матеріал сих творів з обсягу віри, моралі й церковної дисципліни. Отці Церкви — се ті церковні письменники, що визначаються старинністю науки й апробатою Церкви. Якщо не достає старо-християнському письменникові святости життя чи правовірности науки, тоді належить він до церковних письменників (*scriptores ecclesiastici*). Патрольоґія займається також і ними, бо вони мали вплив на розвій, поглиблення та формування церковної науки. Деяких Отців відзначила Церква титулом Учителя Церкви (*Doctor Ecclesiae*) ізза визначної науки та визначної святости життя. Ряд Отців отвирають автори т. зв. апостольських письм (у ширшій розумінню), потім слідуєть письма апольоґетичні, полемічні та церковна література третього століття.

Том другий містить „золотий вік", себто розцвітну добу церковної літератури від 325 до 451 року. Вступ трактує про чинники, що творили сю добу, названу також добою великих ересей, великих церковних Соборів та великих Отців. Ряд письменників сеї доби отвирає Евсевій Памфіловий, батько церковної історії; по нім слідуєть письменники східні й західні.

Том третій обнимає кінцеву добу названу сумерком патристичної літератури від року 451 до 754. На вступі подані причини повільного занепаду церковної літератури. Слідують письменники східні й західні. Ряд Отців східніх замикає св. Йоан Дамаскин († 749 р.), а західних св. Ізидор із Севілли († 636 р.). На кінці подані сирийські та

вірменські церковні письменники. Врешті згадується про переклад творів старохристиянської літератури на мову арабську, грузійську та старослов'янську. Про всі єреси, що по черзі виринали в Церкві подано в усіх томах докладні інформації, цінні для науки догматики й церковної історії.

Сей твір, що є цінним вкладом у нашу богословську літературу, подає теперішній стан патристичної науки, критики й літератури. Шановний Автор, як професор св. богослов'я, складає отсим вже другий раз перед ширшим світом звіт зі своєї діяльності, а разом вручає своїм слухачам сю книжку, на спомин спільної праці на службі богословської науки. Також усіх інших читачів заохотить вона до студій св. Отців, сих найлучших коментаторів Святого Письма й найзнатніших репрезентантів та свідків Традиції.

8. Слід на тому місці зазначити, що інавгураційний виклад о. Проф. Др. В. Лаби, п. з. „Св. Теодор Студит, реформатор чернечого життя“, виголошений на інавгурації 1934/35 акад. року, а друкований у звіті за друге трьохліття, — випечатав у цілості сербський богословський журнал „Духовна Стража“ в VII. книзі за 1934. р., на стр. 206—213.

9. „Дзвони“, цей найповажніший і єдиний католицький літературно-науковий журнал, все живо нотують всі публікації Б. Академії та її членів. У своєму, дуже високо під науковим оглядом поставленім, відділі оцінок книжок рецензент у ч. 2—3. за 1935. р. так писав про „Націоналізм і католицизм“ о. Проф. Др. Миколи Конрада:

...Є ми добрими католиками, але є ми і добрими українцями. Любимо Божу Правду і працюємо для закріплення Царства Божого на землі, але любимо й Українську Націю і змагаємо до її росту й сили. Керуємося в своїх змаганнях Божими заповідями, але маємо на увазі теж добро й інтереси Українського Народу. Чи не заходять між обома напрямними конфлікти й сутички, чи не суперечать вони собі? — ось таке питання сильно загострилося серед української молоді, коли українські націоналісти кинули гасло: „Україна понад усе“. І хоч помірковані носії того гасла в теорії виясняли, що Україна тільки понад усе земське, то в практиці скрайні елементи густо-часто ставили добро України, і то зле понятє, і понад усе Боже, понад Декалог, уважаючи його у націоналістичних змаганнях навіть перепороною, що обмежує вибір засобів до ціли. А інтереси нації, на їх думку, жадних обмежень мати не повинні, через що дехто й важиться ставити великий знак запиту, чи практикуючий католик може бути справжнім націоналістом. І у деяких молодих щирих католиків заворушилась в серці грижа: Чи сповняючи як слід Твої Заповіді, Боже, перестанемо бути справжніми українськими патріотами? Чи напrawdę стоячи на сторожі Кивота, нехтуємо вимоги добра нації. І чи та вища і свята Любов противиться любові земській? — З ясною і річевою відпо-

віддую на такі питання поспішив студентській молоді о. Др. М. Конрад, як її добрий душпастир, а одночасно професор соціології і філософії в Богословській Академії.

Зрівноважено, хоч не без темпераменту, обговорює автор коротенько важніші проблеми, зв'язані з тією відповіддю, як націоналізм і патріотизм, початки нації, добро людства, національні держави, передвоєнний націоналізм, модерний націоналізм і його обосновання в противній християнству філософії Ніцша, волюнтаризм, аморальність, український націоналізм в оформленні Донцова і т. п., щоби по з'ясуванню тих проблем перейти врешті до самої відповіді. — Католицька релігія не спиноє націй в їх природнім рості й розвитку — звучить відповідь автора. — Вона подібно як сонце присвічує всім народам і дає їм силу й життя. Як кожна ростина, черпаючи життєдайні соки з сонця, росте згідно зі своєю природою і вимогами, подібно і націям католицька релігія не перешкоджує розвиватися згідно зі своїми традиціями і вимогами і т. д. Однак модерний націоналізм тільки тоді буде корисний для націй, коли він себе обмежить Божим законом. Автор порівнює модерний націоналізм з тягарцем на шнурку, що його довкруги обертаємо по колі. В теорії він має відосередню силу погубну, ворожу католицизмові, — але в практиці ділає доосередна сила, що не допускає тягарцеві вийти поза коло, по яким обертається. І саме католицизм змагає до того, щоби той шнурок не урвався, щоби відосередна сила не перемогла доосередньої і того кола не розірвала. Чи модерний націоналізм поведе людство до щастя, чи руїни, це залежатиме від того, чи він залишиться в межах того закресленого католицизмом кола і тим колом споїть нації, як міцним обручем, чи той обруч розірве і пхне всі нації в об'єми розпаду, анархії, взаємної різни і руїни. Замітний зворот сучасних націоналізмів до католицизму (заключування конкордатів і заяви державних мужів) дають авторові надію, що сучасні націоналізми ставатимуть щораз то більше помірковані і згаданого обруча не розірвуть. Автор кінчить свою книжечку побажанням, щоби у нас ті два ідеалізми, релігійний і національний: католицьке „вірую" і „націоналістичне „хочу" гармонійно злучилися як два чисті тони української душі в один акорд, щоби розбудили наші зів'язлі серця — а повстане нова ера віри, любови й сили, національної могутньої єдності й одного непоборного фронту.

Можна би мати хіба лиш деякі заміти щодо окреслення поняття нації і її генези, на що, як відомо, існують не все збіжні погляди, але такі окреслення не мають очевидно для вирішення головної теми: відношення націоналізму до католицизму найменшого значіння.

Обговорювану книжечку кожний прочитає з вдячністю для автора, що кинув жмут світла в мряковину й хаос думок, — що витворився у нас довкруги взаємовідносин католицизму й націоналізму, — усунув багато необоснованих упереджень та спрямував погляди на ті проблеми в правильне русло.

П. Б.

10. Працю н. Проф. Др. Володимира Залозецького п. з.: „Огляд історії старохристиянського мистецтва” зрецензували ось такі журнали:

„Дзвони” у 2—3. ч. за 1935. р.:

...Оце черговий XIII-ий том „Праць Гр. кат. Богословської Академії у Львові”, що виходять під проводом о. ректора др. Йосифа Сліпого. Як підручник історії мистецтва є тим цінніший, що з цієї ділянки немає в нас багато праць. Старохристиянське мистецтво діждалось вже у інших народів величезної наукової літератури. Вона містить в собі багато вирішених фактів, але також чимало гіпотез, спірних квестій та односторонніх поглядів. З цим усім розправляєтья автор зовсім об'єктивно і дає дуже ясний погляд на старохристиянське мистецтво, беручи під увагу найновіші здобутки науки. В першій розділі (Найстарші пам'ятки старохристиянського малярства) віддає автор голос „підземному Римові”, катакомбовому мистецтву, що серед моря антично-римського мистецтва вдержується самостійно завдяки новим християнським ідеям. Очевидно, що при помочи 16-ти ілюстрацій важко необізнаному з матеріалом читачеві добре зрозуміти суть катакомб та їх малярства, однак скромність ілюстрацій заступають тут ясні та приступні пояснення. Автор стоїть на становищі, що римські катакомби та їх мальовила з II—IV ст. є самостійним твором християнських громад Риму, що не повстали вони ані під впливом римського ані під впливом східного мистецтва (пор. ст. 24 і слід.). Подібно й старохристиянська різьба (другий розділ) II—IV ст., головним чином саркофаги, підкреслюють передовсім нові християнські проблеми. Вони отрясаються скоро з впливів римського мистецтва, з „об'єктивної тілесної античної краси” та дають декорацію, що промовляє до видця, пройнятого глибокою вірою. Таксамо в ділянці архітектури (третій розділ) автор вміло доказує, що домінуючим чинником в повстанні цієї архітектури не був Схід, але римська християнська базиліка, що повстала можливо під деяким впливом римської архітектури, однак застосувала запозичену форму до нового культу (с. 52—53). Старохристиянська архітектура приймає деякі мотиви з поганської архітектури, але йде всеціло по лінії християнських потреб до трансцендентальних цілей від примітивної прямокутної форми, закінченої абсидою, до трьохнавної і т. д. Розвій базиліки залежав згідно з гіпотезою Віттинга („Die Anfänge christlicher Architektur”) від різних фаз участі християн у приготуванні матерії Пресвятої Тайни Євхаристії (ст. 62—63). В монументальнім старохристиянським мистецтві (четвертий розділ) відіграла головну роль мозаїка. Мозаїкову техніку та декорацію переняли напевно по античнім мистецтві, однак як усе старохристиянське мистецтво застосували її до нових цілей. В IV-тій ст. в цім старохристиянським малярстві є ще слідний вплив стилю, що існував в катакомбах, від половини цього ст. і в V-ім ст. слідний вплив античного малярства, а згодом йдуть щораз більші абстрактні тенденції в старохристиянським малярстві аж до раннього візантійського малярства. Головні течії монументального малярства

обговорює автор на добре дібраних прикладах, ілюстраціях базилік Заходу. Схід, подібно як і в інших ділянках старохристиянського мистецтва, кидає тут мало світла. Приступно та цікаво зображує автор справу старохристиянського мініатюрного та книжкового малярства, а вкінці (пятий розділ) характеризує коротко старохристиянський промисл. В шестім розділі обговорює автор всесвітнє значіння старохристиянського мистецтва, що не лише приготує новий світ мистецьких форм, але перенимає і передає світ старих форм. Чим більше зближується старохристиянське мистецтво до середньовічної доби, тим більше зникають античні здобутки в римській частині держави, підчас коли зберігається там, де ще зберіглися живі залишки античного світа, а це в візантійській імперії. Українська наука повинна бути вдячна авторові, що своєю книжкою дає методично добру синтезу старохристиянського мистецтва. Спеціалісти-дослідники знайдуть в ній збір пребагатої літератури, що відноситься до кожної ділянки обговореного мистецтва і частинне насвітлення цієї літератури. Книжка є необхідна також як підготовка до зрозуміння так близького нам візантійського церковного мистецтва, про яке, сподіємося, буде трактувати один з слідуєчих томів „Праць Богословської Академії“.

Ів. Старчук

„Obzor“, що виходить у Загребі, в ч. 275. з 1934:

...U redakcii prof. dra Josifa Slipog izdaje Grko-katolička bogoslovska akademija u Lavovu svoju periodičku ediciju „Rad“ (Praci). Kao 13. svezak te serije izašlo je dielo dra Vladimira Zalozeckog pod natpisom „Crkvena umjetnost — Ogled povijesti starokršćanske umjetnosti“ (Lavov 1934. I. sv. str. 109 no ukrajinskom jeziku sa 42 table). Ugledni ukrajinski povjesnik umjetnosti (njegova djela o drevnim crkvama visoko cijeni naš učenjak dr. Artur Schneider) pregledno je i jasno prikazao najstarije spomenike starokršćanskog slikarstva (katakombe, njihov stil i karakter, postanak i sadržaj, katakombe izvan Rima itd.), starokršćansku skulpturu (sarkofage, njihovu formu, sadržaj i stil, ravenske i pokrajinske sarkofage), starokršćansku arhitekturu (starokršćanske bazilike, istočne i zapadne oblike), monumentalno starokršćansko slikarstvo (umjetničko značenje mozaičkih dekoracija bazilika, starokršćansko minijaturno i knjižno slikarstvo), starokršćansku umjetničku industriju i napokon svjetsko značenje starokršćanske umjetnosti.

Starokršćanska umjetnost, koja leži na razmeđu između dvaju oprečnih kultura: antike i sredovječne, ne sprema samo novi svijet umjetničkih oblikanog preuzima i predaje svijet starih oblika. U tom se i krije i njezino univerzalno značenje. Zalozeckij zbijeno prikazuje bitne značajke antičke i starokršćanske umjetnosti; prva antička je antropocentrička, heroizira privremeni život, kultivira fizičku snagu i ljepotu, dok starokršćanska umjetnost ne idealizira ni heroizira privremeni zemaljski život, nego sve znanje prenosi u nadprirodnu, transcendentálnu sferu, te nas pripravlja na prekogrobni život. Zalozeckij često iznosi značajne poglede na umjetnost zapada i istoka i na njihov odnos prema antičkom i starokršćanskom svijetu.

Dr. Ivan Esih.

„Biuletyn Polsko-Ukraiński“ в ч. 40, з 1934. р. так висловивсь в статтейці п. н. „Prace Gr.-Kat. Akademji Teologicznej“:

Jako kolejny tom „Prac Grecko-katolickiej Akademji Teologicznej“ wyszedł z druku t. XIII, stanowiący, jak widać, początek p. t. „Sztuka Kościelna“ („Cerkowne mystectwo“). Autorem dzieła p. t. „Zarys historii sztuki starochrześcijańskiej“ jest dr. W. Załozęcki, który podaje dokładny opis i charakterystykę zabytków architektury i malarstwa z okresu do VII st., poczynając od katakumb rzymskich i pozarymskich, przechodząc następnie do bazylik rzymskich i orientalnych, na zabytkach mozaiki kończąc.

Praca Załozęckiego, aczkolwiek ściśle naukowa, może jednak zainteresować i niefachowca, podaje bowiem w ciekawej formie wiadomości o starodawnej sztuce kościelnej. Ponadto zawiera ona szereg reprodukcji z zabytków sztuki, wśród których zwracają na siebie uwagę barwne reprodukcje mozaik z IV i VI st.

11. У зв'язку із статтею н. Проф. Др. В. Залозецького, п. н.: „Der neue Freskenschmuck in der Kapelle des Griechisch-katholischen Seminars in Lemberg“, поміщеній у „Die Christliche Kunst“ (Monatschrift für alle Gebiete der Christlichen Kunst und Kunstwissenschaft — München, 1936, Н. 10), находимо там прегарні знимки з цілого іконостасу, царських воріт і намістної ікони Пр. Діви Марії — розмальованих пок. П. Холодним.

12. „Byzantinische Zeitschrift“ (Leipzig, 1935, I Halbjahrsheft, стр. 70—77) у статті того ж автора п. н. „Ikonensammlung an der Griechisch-katholischen Theologischen Akademie in Lemberg“ помістив п'ять знімок, прегарного, досконалого викінчення, з ікон, що знаходяться у Музею Б. Академії, а саме з ікони св. Юра, Годиґетрії, св. Якова й Томи, св. Анни й Пр. Діви Марії і св. Івана й Льонгіна — одних із цінніших експонатів того ж Музею.

13. На працю о. н. Проф. Юліяна Дзеровича, п. з. „Педагогіка“, появилася на сторінках журналу „Наша Культура“ (Варшава), в кн. 10. за 1937. р., така рецензія пера Проф. Івана Огієнка:

Відомий наш педагог, довголітній (1919—1930) директор жіночої вчительської семінарії у Львові, о. Юліан Дзерович оце недавно випустив цінну працю, — курс педагогіки з християнського погляду. Автор бажає, щоб його книжка була „пам'яткою для всіх моїх слухачів та підручником для тих, що з покликання й обов'язку займаються вихованням молоді“, а сама книжка „подумана як теоретично-практичний підручник християнського виховання молоді“ (ст. 8), тому автор бажає, „щоб величні овочі християнського виховання біль-

шали та щоб їх збиралось на сьому світі на щораз більшу користь одиниць і народів. І український нарід найскоріше й найпевніше двигнеться та відродиться, коли молоде покоління буде виховане в дусі Христової Євангелії (ст. 8).

Складається книжка з шести частин: I. Вступні відомості про педагогіку, II. Виховні чинники, III. Вихованець, IV. Виховні засоби, V. Фізичне виховання і VI. Виховання душі.

Не даючи тут докладної фахової оцінки праці, зроблю тільки декілька коротких заміток.

1. В системі виховання учитель, як виховний чинник, займає першорядне, коли не перше значіння, а тому йому треба було присвятити значно більше місця й подати про нього всебічні найдокладніші вимоги.

2. Рідна мова — це могутній виховний засіб сам у собі (див. мою книжечку: Наука про рідномовні обов'язки, 1936 р.). В Великій Україні повстала була про це спеціальна поважна фахова література (пор. ще статті Пирогова), що ясно показала могутню силу власне рідної мови, як виховного засобу. Через це якось дивно не бачити в Педагогіці о. Дзеровича в IV частині серед виховних засобів і рідної мови. А те, що дається про це на ст. 58—59 — незистарчальне, бо належно не висвітнює рідної мови, як засобу виховного. Жаль, що автор не показав, які величезні шкоди приносить молоді чужомовна школа. Взагалі ж це, таке для нашого часу пекуче питання, в книжці належно не вияснене.

3. Те, що автор говорить на ст. 218 про національний шовінізм, однобоке. Автор навіть скаржиться, що цей національний шовінізм „вже багато лиха заподіяв і нашому народові". Це дуже старе розуміння т. зв. „шовінізму". Хіба ж шовіністом може бути особа з недержавного народу? Представник недержавного народу, коли він справді патріот, вже тим самим буде і націоналіст і шовініст. І буде, бо для державного народу недержавний навіть за найменші національні почування вважається шовіністом... Отож, треба б вияснювати поняття шовінізму найперше супроти одиниць народу державного.

4. В книжці мало підкреслено й шкоди від чужонаціонального виховання. Тільки рідна національна школа, національним духом надихана, дає повне й всебічне виховання людині. Учень же з іншої національності духово гине в цій школі. Це варто було докладно вияснити й довести. Скажемо, на ст. 168 подається вплив на виховання культу героїв, святих, а хіба ж не загальновідомий факт, що культ своїх національних героїв надзвичайно сильно впливає на учня?

5. Думаю, що варто було докладніше спинитися над стосунком націоналізму до релігії, бо такого вияснення — вияснення відкритого й широго — потребує наш час.

Це коротенькі й тільки побіжні замітки на цінну працю о. Дзеровича. Виклад її скрізь простий і ясний, доброю літературною мовою писаний. Добре передумана шкільна й педагогічна термінологія. Це чи не перша книжка з духовних кругів, писана такою доброю со-

борною українською мовою, через що сама праця стає нашим соборним національним добром. Наші широкі інтелігентські круги не грішать більшим знанням педагогіки, хоч ця наука потрібна в першу чергу для кожної матері й кожного батька. Може добрим застосуванням добрих педагогічних вимог в родині була б засипана та бездонна прірва між батьками й дітьми, що тепер так розпанoshiлась по наших родинях.

14. Ректор Б. Академії в останніх літах приступив до збирання матеріалів до історії Духовної Семинарії у Львові, яка в 1933. р. обходила 150-літній ювілей свого існування. Як вислід цього появилася I—II том скрупулятно зібраних матеріалів.

Про вартість цієї праці та її значіння для висвітлення одного відтинка історії нашої Церкви свідчать численні рецензійні підмічення. Вони появилася не лише в нашій журналістиці, але й польській, французькій, хорватській та інших. Ось фрагменти з голосів чужих публікацій на ту працю:

„Мета” у 39. ч. з 6. жовтня 1935. р.:

...Книжка, на яку тут хочемо звернути увагу наших читачів, звязана з 150-літтям львівської Гр.-кат. Дух. Семинарії. У названому видавництві цей рідкий ювілей позначений 3-томовим виданням історичних матеріалів і розвідок, що освітлюють строго і науково на правду всебічно минуле нашої теологічної *almae matris*. Збірники виходять під редакцією о. Др. Й. Сліпого, п. з.: „Греко-кат. Духовна Семинарія у Львові”. Том I—II. маємо саме перед собою, а третій том друкується.

Обговорюваний I—II том присвячений головним чином, так би сказати передісторії нашої Духовної Семинарії. І так у першій, солідно, науково обоснованій праці о. Др. Сліпого: „Історичний огляд виховання духовенства в кат. Церкві загалом і зокрема на Україні”, знаходимо історичне тло, на якому потім особливо плястично виступить характер і значіння львівської Семинарії.

Безпосередній попередниці і підготовниці нашої Семинарії, а саме віденському Барбареум, присвячена найобширніша в цьому томі праця, є саме розвідка А. Андруховича п. з. „Віденське Барбареум. Історія королівської генеральної Гр.-кат. Семинарії при церкві св. Варвари у Відні з першого періоду її існування (1775—1784)”. З докладністю й скрупулятністю вченого дослідника істор. матеріалів, подає автор обширний до подробиць вірний образ повстання, історії й устрою віденської семинарії, яка знайшла своє продовження в закладеній пізніше львівській Дух. Семинарії. Подавши на вступі огляд Унії в Угорщині в XVI—XVII. стол., зясовує автор засновання Барбареум, спроби його перенесення на Угорщину, та цілу його історію, далі устрій Барбареум, і у звязку з історією подає біографії всіх звязаних з тою семинарією церковних достойників, настоятелів, а навіть питомців. А поміж ними було, крім Українців, багато Хорватів, Руму-

нів і т. п., тож ця праця виходить своєю важливістю і джерельним матеріалом поза межі нашої батьківщини та має ширше наукове значіння.

Дві дальші праці — це монографічні нариси, зв'язані з окремими проблемами історії й сучасного стану льв. Дух. Семинарії. Є це праця Др. І. Крип'якевича: „Давня топографія гр.-кат. Дух. Семинарії у Львові“, з докладними джерельними матеріалами й актами — та Д-ра О. Надраги: „Правна доля реальности гр.-кат. Дух. Семинарії у Львові“.

Книжка видержана в строгонауковому тоні та дбайливо зредагована, є дуже поважним вкладом в українську монографічну історіографію...

„Нива“ у Х. ч. з того ж року, нотуючи повищу публікацію і подаючи основно зміст книжки, підмітила:

...Отсе І. частина великої монографії львівської гр. кат. Духовної Семинарії, що відіграла і ще й тепер грає таку визначну роль в історії нашого церковно-релігійного і національного життя...

„Діло“ у 244 ч. з 13. жовтня 1935. р. теж скрупулятно підмітило нашу публікацію, основно подаючи зміст праці.

З чужих видавництв повищу працю підмітили:

„Nouvelle Revue Theologique“ (Louvain) з жовтня 1936. р.:

...L'Académie ukrainienne de Lwow a fêté ses 150 ans d'existence; 150 années de travail à former un clergé gréco-catholique. A cette occasion on a commencé de publier, sous la direction du recteur de l'Académie de théologie, le docteur Slipyi, une série d'études sur l'histoire du séminaire. Les présents volumes nous en donnent les premières. Ils contiennent, outre l'introduction et deux études plus courtes sur l'ancienne typographie et sur l'immeuble, un article du docteur Slipyi sur l'éducation du clergé dans l'église catholique et spécialement en Ukraine et un long travail d'Ambroise Andruchovitch sur l'ancien séminaire gréco-catholique le Vienne, le „Barbareum“.

L'ouvrage est bien documenté et témoigne d'un travail consciencieux.

A. Wuyts, S. J.

„Irenikon“ в Х. ч. з 1936. р.:

...Ce premier recueil de travaux de l'Académie catholique de rite oriental de Lwow est consacré à l'histoire des études théologiques scolaires organisées pour les Ruthènes catholiques. Parmi les documents intéressants qu'on peut trouver dans ce recueil il faut noter surtout l'étude très fouillée sur le Séminaire gréco-catholique de Vienne „ad sanctam Barbaram“, dit le Barbareum (1775—1784).

J. D.

„Obzor“ в 91. ч. з 18. V. 1936. р. подав ширший огляд цієї праці разом із своїми історичними ремінісценціями, що торкаються звязку Хорватів з нашою Дух. Семинарією, спершу у Відні, опісля ж у Львові:

Hrvati u Barbareumu: Hrvatsko-ukrajinski odnosi razvijaju se sustavno u okviru grkokatolicizma. Hrvati i Ukrajinci imali su u različitim zemljama zajednička duhovna sjemeništa. Velik broj prosvjetnih radnika, koji su proizašli iz tih sjemeništa, jednako su članovi i ukrajinske i hrvatske duhovne republike. Izrazit je takav zajednički hrvatsko-ukrajinski književnik, sada profesor lavovske bogoslovijske dr. Gabor Kostelnik, koji je autor ovih hrvatskih pjesničkih zbirki: „Romance i balade“ (1907), „Žumberak“ (1909), „Trenuci“ (1911), itd. a ujedno i autor cijelog niza ukrajinskih rasprava iz područja teologije i filozofije (o kojima je bilo u „Obzoru“ govora; nedavno je izdao esej „Napoleon i Staljin“).

I u naše dane (12. V. 1932) osnovano je u Rimu novo bogoslovsko sjemenište sv. Josafata (prije „Collegium Ruthenum“) pod upravom oo. Vasilijanaca (ravnatelj O. Holoveski): u tom se sjemeništu uz Ukrajinke nalazi i nekoliko Hrvata, grkokatoličkih pitomaca križevačke biskupije (v. Šimrakovu „Spomenicu — kalendar“ g. 1933).

Grko-katoličko duhovno sjemenište u Lavovu izdalo je nedavno dva sveska „Praci gr. kat. bogoslovskoj akademiji u Lvovi (str. 244). To je izdanje zapravo jubilarna publikacija izdana 150-godišnjici jubileja toga sjemeništa, a posvećena je povijesti duhovnih škola na Ukrajini. (pretežno grko-katoličkih). Osobito ima veoma vrijednih podataka o Barbareumu u Beču (Barbareum je sjemenište, koje je dobilo svoje ime po crkvi sv. Barbare ili kako vele Ukrajinci sv. Varvare). Iz Barbareuma se razvilo glavno grkokatoličko duhovno sjemenište u Lavolu.

O. prof. dr. I. Slipyj (koji je češće bio i u Zagrebu ide u red velikih ukrajinskih prijatelja hrvatskog naroda) priopćio je na ukrajinskom jeziku članak pod natpisom „Historijski ogled odgoja svećenstva u katoličkoj crkvi“, u kojem daje retrospektivan pogled spremanja svećenstva od apostolskih vremena, govori opširnije o karakteristikama duhovnih sjemeništa talijanskog i francuskog tipa te isusovačkih a zatim iznosi podatke o odgoju svećenstva u duhovnim školama na Ukrajini od vremena osnutka lavovskog sjemeništa.

Svoje je djelo izradio na temelju opsežne literature u različitim jezicima.

Članak Slipija ima veliku vrijednost i za naše prilike.

Još nam je važniji članak Ambrozija Androhovića, kulturnog povjesnika ukrajinske Galicije, „Bečki Barbareum“, koji je autor izradio na temelju istraživanja po arhivima. Tu i po priznanju ukrajinske publicistike (v. prikaz St. Siropolka u pariskom ukrajinskom tjedniku „Trizub“ od 22. III. 1936) nalazimo prvi put povijest grkokatoličkog sjemeništa u Beču uz crkvu svete Barbare, gdje su učili grkokatolici iz Mađarske, Hrvatske i Galicije.

Autor nam daje temeljite potankosti o osnutku Barbareuma, o njegovu ustroju o programu, uvjetima za primanje pitomaca, o njihovu životu u sjemeništu, a osim toga daje i novi popis odgajatelja i odgajanika Barbareuma za vrijeme njegova opstanka od god. 1775—1784.

Od 116 pitomaca, koji su učili u Barbareumu najviše je bilo Ukrajinaca i to s teritorija Ugarske 32, a iz Galicije 29, ukupno 61, Rumunja 1, Hrvata i Srba 14. Na čelu je sjemeništa bio prefekt, a vrhovni je nadzor nad vjerskim odgojem i disciplinom imao nadzornik (za čitavo vrijeme tog djelovanja Barbareuma) križevački biskup Hrvat Vasilj Božičković.

U sjemenište su se primali prema izboru eparhijalnih biskupa oni kandidati, koji su svršili barem gimnaziju i koji su u sebi osjetili poziv za svećeničko zvanje.

U Barbareumu je hrvatski jezik bio potpuno ravnopravan s ukrajinskim jezikom. To je i shvatljivo, jer su hrvatski bogoslovi katekizaciju morali vršiti u eparhijama s hrvatskim pučanstvom.

Barbareum je prestao radom sredinom 1784., a već krajem iste godine otkriven je u Lavovu glavnu grko-katoličko sjemenište.

U seriji „Radovi (Praci) Grko-katoličke akademije“ u Lavovu izaći će i dalji svesci koji će biti posvećeni povijesti grko-katoličkog duhovnog sjemeništa u Lavovu. Ti će svesci sadržavati takodier kulturno-historijske podatke, značajne i za našu prošlost.

(ie)

„Oriens“ (Краків) в ч. IX—X. за 1935. р.:

...Notowaliśmy w swoim czasie obchód 150-lecia seminarjum duchownego grecko-katolickiego we Lwowie (1785—1935). Akademia teologiczna ukraińska, nawiązując do tego jubileuszu, przystąpiła do opracowania obszerniejszej historii wychowania kleru grecko-katolickiego. Mamy właśnie w „Pracach“ Akademii początek studiów nad tym przedmiotem (tomy I i II razem za r. 1935). Leżący przed nami tom zawiera kilka prac, zestawionych pod kierunkiem ks. Dra. J. Slipyja. Po wstępnem słowie (str. 5—6) daje ks. Slipyj szkic historii wychowania duchowieństwa w Kościele, w szczególności na Ukrainie (str. 7—39), poczem następuje dłuższa praca (str. 41—214) Ambrożego Andruchowicza, poświęcona kolegium wiedeńskiemu, t. zw. „Barbareum“, w którym wychowywali się uczeńsi księża ruscy w pierwszym dziesięcioleciu po I rozbiórce Rzeczypospolitej. Praca źródłowa i sumienna. Seminarjum lwowskiego dotyczą dwie ostatnie krótkie prace: Iwana Krypiakiewicza o dawnej topografii tego seminarjum (str. 215—231) i Dra Aleksandra Nadragi o prawnych podstawach własności gmachu seminarjalnego (str. 232—243). Seminarjum założone było w skasowanym klasztorze łacińskich Dominikanek. Właściwa historia seminarjum ukaże się — miejmy nadzieję — w następnych tomach.

15. Звідомлення Б. Академії за друге трьохріччя свого існування викликало живу реакцію серед наукового світу, в першу чергу заграничного. Ось:

„Nouvelle Revue Theologique“ в X. ч. з 1936. р.
подав:

...Aperçu historique sur tout ce qui concerne la vie de l'académie pendant ces trois années: discours inauguraux des années académiques, catalogues des professeurs, activité scientifique du seminaire, travaux, éphémérides, etc.

L'érection de cette académie fut l'oeuvre de son Exc. le Métropolitain André Szepticki. Ce fut une réponse à l'invitation du Souverain Pontife dans son Encyclique „Rerum Orientalium“. Il est très instructif d'étudier cette magnifique réalisation scientifique dans l'Orient catholique. En ces quelques années, l'Académie s'est élevée au niveau des meilleures facultés théologiques de l'Europe. On pourrait se demander si le plan n'est pas trop fidèlement copié des écoles occidentales et si une plus grande adaptation ne serait pas souhaitable.

A. Wuyts, S. J.

„Irénikon“ в VII—VIII. ч. за 1936. р.:

...Ce compte-rendu nous fournit des renseignements utiles sur l'activité scientifique des professeurs, sur le programme des cours, les travaux des séminaires, le musée de l'Académie qui contient beaucoup d'objets religieux intéressants, les noms des étudiants, les revenus et les dépenses et les appréciations des oeuvres de l'Institut dans la presse et les revues. Nous ne pouvons que renvoyer à ce qu'on a dit ailleurs dans Irénikon, X (1933), p. 281, sur cet établissement de grande importance pour les catholiques slaves, fondé par le métropolite André Szepticki et dirigé par le R. P. Sliipyi.

D. I. D.

„Bogoslovska Smotra“ (Зарпеб) в IV. ч. за 1935. р.:

Grkokatolička bogoslovna Akademija u Lavovu u drugom trogodištu svoga opstanka. (1931—1934.) — Pomenuta Akademija izdala je opširnu knjigu od 171 stranice o svom radu u drugom trogodištu svoga opstanka. Godine 1929. 22. veljače izdao je grkokatolički metropolita Lavovski Andrija Šeptickij diplomu pod br. 114. Pr., kojom osniva u Lavovu visoku školu za znanstveno proučavanje Istoka, odnosno istočne Crkve, pod imenom „Grkokatolička bogoslovna akademija“.

Glavna zadaća te Akademije jest, da postavi fundamenat za duhovni preporod ukrajinskog naroda, te da pripravi radnike za izvršenje buduće misije u vinogradu Kristovom na ukrajinskim zemljama i među narodima istočne Evrope, koji traže Božju pravdu.

Profesori imaju da u prvom redu među kandidatima Akademije njeguju duboku pobožnost i da uče čistu i nepokvarenu nauku vaspeljenske katoličke Crkve. U zidinama novoosnovane Akademije imaju profesori zadaću, da svestrano proučavaju bogosloviiju, crkveno pravo i obredoslovje istočne Crkve iz vremena prije istočnog raskola, te sva odstupanja odijeljenih istočnih kršćana nakon raskola. Napose imaju

da proučavaju prošlost Crkve ukrajinskog naroda i neprestane iskrene težnje toga naroda oko sv. sjedinjenja.

Izvištaj govori o daljnjem razvoju Akademije, koja je dokazala ne samo svoju životnu sposobnost nego i veliki napredak. Povećan je profesorski zbor, provedene su nove habilitacije, izdana nova naučna djela, povećan broj slušatelja, osnovana posebna biblioteka, povećan muzej, usavršena administracija itd., itd.

Zbor profesora u godinama 1931—1934. bio je ovakav:

5 redovitih profesora na čelu s rektorom drom Slipijem;

2 izvanredna profesora, 1 docent te 17 pomoćnih profesora.

Akademija imade prema odredbi Sv. Stolice u enciklici „Deus scientiarum Dominus“ potpuni dvogodišnji kurs sholastične filosofije i 4 godišnji teologije.

Osim predmeta, koji strogo spadaju na filosofiju i bogosloviju, predaju se ondje još slijedeći predmeti:

staroslavenski jezik kroz punih 6 godina,

isto tako istočna liturgika kroz čitavo vrijeme bogoslovije,

izvori istočnog crkvenog prava i samo istočno pravo,

izabrana pitanja svjetovnog prava i administracije,

stara crkvena umjetnost, ikonografija, historija glazbe, higijena itd.

Sam metropolita predaje učenicima 5. i 6. godine askezu na osnovu istočnih i zapadnih sv. Otaca.

Zbor profesora mnogo radi na znanstvenom polju. Osim manjih radnja u Bogosloviji, Njivi, Meti i drugim časopisima izdala je Bogoslovna Akademija kroz minule 3 godine 5 novih znanstvenih djela:

Patrologiju u 3 sveske od dra Labe,

Teoriju crkvenog govorništva od dra Levickoga, i

Povijest starokršćanske umjetnosti od prof. dra Zalozeckoga.

Broj slušatelja porasao je kroz to vrijeme za više od 100. Bilo bi ih i mnogo više, kad bi Akademija mogla da smjesti sve molitelje. U zimskom semestru g. 1928/29. bilo ih je 172, a već g. 1931/32. bilo ih je 291, dok u godini 1934/35. popeo se taj broj na 370 slušatelja.

Pripominjemo, da svaki bogoslov mora da doprinosi neku svotu za uzdržavanje, a metropolit Šeptickij pokriva sve ostale izdatke.

„Oriens“ (Варшава) за березень—жовтень 1935. р.:

...Nakładem teŹe Akademii ukazało się świeŹo obszernie sprawozdanie z drugiego trzechlecia istnienia Akademii (1931—4). Znajdujemy tu róŹne przemówienia, inauguracyjne i obchodowe, spisy profesorów i ich wykładów, opis urzędów akademickich, prace profesorów, sprawozdanie administracyjne, głosy prasy o Akademii itd. Uznania godną jest ta dbałość ukraińskiej uczelni teologicznej o utrwalenie drukiem wszelkich materiałów, które kiedyś dla historyków mogą stanowić cenne źródło.

...Szkoda, że nie są ogłaszane drukiem podobne sprawozdania z działalności naukowej uczelni teologicznych katolickich (za wyjątkiem Ukraińskiej Akademii we Lwowie).

16. Появу журналу Семінаря словянської фільології п. з.: „Слово" підмітили між іншими ширше такі журнали:

„Дзвони" в 8—9. ч. за 1936. р.:

...В нинішніх важких фінансових умовах, коли найкраще вивінувані наукові інституції ледве спроможуться на періодичне видання наукових журналів, Українська Богословська Академія, що видає періодичний науковий журнал „Богословія", та різні серії наукових праць і підручників, приступила до видавання ще одного періодичного журналу словянської фільології, що появлятиметься (як зазначено у вступі) двічі до року. — Гарний, естетично виданий зшиток (74 ст.), що в нім поміщені праці самих членів згаданого семінара та редактора журналу, вказує на гарні овочі семінарійної праці під рукою проф. Чеховича. У вступі зазначає він, що „завданням журналу буде не тільки науково досліджувати і побільшати наукові здобутки в усіх ділянках фільології, але також оцінювати давні і новіші наукові слявістичні праці, не промовчуючи і їх ідеологічного забарвлення". І саме перша стаття його пера п. з. „До проблеми східно-словянської прамови" йде за лінією тієї засади й поборює прихильників т. зв. праруської групи, проти яких перший виступив сучасний нестор українського мовознавства Ст. Смаль-Стоцький. Стаття інформативного характеру, багата змістом і переконлива. Решта статей, причинків і матеріалів — це праці богословів з обсягу етнографії, з винятком однієї фільологічної про меморіал членів російської Академії Наук про українську мову з 1905 р. Ця стаття Ол. Буця дає історію трьох заборон українського слова під російською займанщиною (1863, 1876, 1881).

Цікава стаття Юл. Бабія про косарські звичаї в Галичині, написана досить основно (з малюю), опирається на записках автора і його товаришів, та розкриває перед читачем попри те, що вже згадували етнографічні збірники, також багато нових відомостей про такі рідкі звичаї косарів, у Галичині, що вже тепер вигибають. Коли читається цю статтю, так і вичувається, що вона неповна й невичерпуюча та не зовсім науково обґрунтована, до чого признається при кінці сам автор, але дає багато вкладу в українські етнографічні студії й спонукує саме богословів займатися працями з тієї ділянки. Причинок В. Якубяка про косовицю в Печеніжині та матеріали про різдвяні звичаї і квестіонарі про етнографічні досліди вказують, яке поле праці, крім душпастирської, розкривається перед духовенством на селі, та скільки матеріалу можуть вони внести до українознавства (розуміється після відповідних студій), як це роблять тепер такі білі круки серед священства, як о. С. Метелля, парох Люблинця біля Чесанова. Перед священиками-богословами велике поле праці спершу над своїм знанням, над своєю мовою та над українознавством. Новому журналові слід побажати успіхів і більше співробітників також із світських науковців.

В. Л. М.

„Orientalia Christiana Periodica“ (Рим), (Vol. III, N. 1—2) за 1937. р.:

...Mit grosser Genugtuung verfolgt die gelehrte Welt die stetige Entwicklung der gr.-kath. theologischen Akademie in Lemberg. Bei der Eröffnung des laufenden Schuljahres (1936/37) verkündete der Rektor Dr. J. Slipyj die Gründung eines neuen Seminars für slavische Philologie im Verband der philosophischen Fakultät. Dieses Seminar gibt eine zweimal im Jahr erscheinende Zeitschrift unter dem Namen „Slowo“ heraus. Das erste reich ausgestattete Heft enthält drei Aufsätze: Zur Frage über die ostslavische Ursprache (von Dr. K. Čechovyč, Leiter der Zeitschrift), die Russische Akademie der Wissenschaften über die ukrainische Sprache (von Ol. Buč), Mäherbräuche in Galizien, mit Karte (von J. Babij); daneben kürzere Beiträge, Materialien, Besprechungen und Notizen.
A. R.

17. Публікацію Семінаря Історії Унії п. з.: „Збірник присвячений світлій пам'яті Мелетія Смотрицького“ між іншими підмітив у довшій рецензії „Хліборобський Шлях“ в 17. ч. за 1935. р.:

...Українська католицька церковна історіографія ще дуже бідна. Правда, маємо деякі старші огляди історії Церкви, але писані чужими мовами: латинською (Гарасевича), німецькою (Пелеша) й польською (о. П. Крип'якевича), але не маємо монографій навіть про найвизначніших діячів Унії. Цьому стараються зарадити наші католицькі установи, видаючи наукові органи (головно „Записки ЧСВВ.“, частинно „Богословія“), але найбільше таки роблять видавані з приводу ювілеїв наукові збірники, присвячені окремим великим подвижникам Унії. Заслугують на окрему згадку три досі видані: „Ювілейна Книга в 300-літні роковини смерті митрополита Іпатія Потія“ (Львів, 1914, 80, стор. VIII. + 170), друга „Св. свщм. Йосафат Кунцевич, матеріали і розвідки з нагоди ювілею“ (Львів, 1925, в. 80, стор. 262) і „Чверть століття на митрополичому Престолі“, спеціальна книга „Богословії“, посвячена Впреосв. Митрополитові Андрееві Шептицькому (1926). До них збірник про Мелетія Смотрицького.

Складається він із загальної характеристики М. Смотрицького пера проф. М. Чубатого, п. н. „Слово про Мелетія Смотрицького“ (стор. 3—8); це реферат на академії в честь цього унійного діяча й не має на меті дати якоїсь основної праці про нього. Автор підкреслює спеціально змагання Смотрицького — „погодити Русь із Руссю“, уніятів із православними. Тією ж ідеєю перейняті й далішні праці, Ів. Фе ди ш и н а „Мелетій Смотрицький та його унійна діяльність“ (стор. 9—37), у якій спеціально підкреслюється його давні симпатії до Унії, ще з часів новіціату, в свято-троїцькому монастирі. На нашу думку автор не цілком добре уґрунтував свою тезу й можна б його твердження поважно осперювати. Головному річчю повинно бути основне пізнання творів Смотрицького й на їх аналізі, як також на основі інших сучасних вісток, треба усталити розвій його світогля-

ду. В цей спосіб автор мав би сильні критичні основи для побороування аргументів православних істориків. Третя праця, Б. Побігущого „Мелетій Смотрицький як полеміст” (стор. 39—48), дає короткий (і закороткий навіть), але досить прозорий огляд полемічної діяльності Смотрицького. Обі праці (Федишина й Побігущого) — це роботи студентські, але вони свідчать про добрий початок на дорозі наукової праці їх авторів. Закінчує збірник студія проф. К. Чеховича „Мелетій Смотрицький як граматик” (стор. 49—63), одна з цілого ряду граматичних праць ученого автора. Звичайно, в цій коротенькій замітці ми не можемо як слід розглядати її змісту — й тому обмежуємося лише отсими кількома словами. Збірник прикрашений двома таблицями: портретом (відомим) Мелетія Смотрицького й знімкою заголовного листка його граматики.

Назагал збірник робить дуже симпатичне вражіння. Він показує, що в Богословській Академії йде серйозна наукова робота в ділянці історії Унії. Можемо висловити лише побажання, щоби заходами тієї ж наукової установи появилася подібний (можливо ширший і з більшим науковим апаратом) збірник про одного з найвизначніших унійних діячів XVII. ст. — Митрополита Йосифа Велямина Рутського, так дуже заслуженого для нашої Церкви й нації!

Теофіл Коструба

18. На „Альманах Українських Католицьких Богословів”, виданий студентами Б. Академії, подали довшу рецензію „Дзвони” в 1. ч. за 1935. р.:

Альманах Українських Католицьких Богословів. Видання тов. „Читальня Українських Студентів Богословії ім. М. Шашкевича”. Львів. 1934 р., стор. 144 великої 8^о, ілюстрацій 23. Під редакцією Олександра Буця.

У таких переломових часах, як нинішні часи, коли завмирають одні політично-суспільні ідеї, а народжуються другі, коли валиться політично-суспільний порядок, що був впливом тих ідей, і коли серед безконечних і важких зусиль думки і волі народжується новий порядок — особливо ясно можна бачити, що творцем нових ідей і нових форм громадянського співжиття є завжди якась активна меншість даного громадянства, якась його провідна верства.

Українське громадянство в Галичині вже давно втратило свою шляхетську провідну верству. Під тим оглядом доля галицьких українців живо нагадує долю ірландців, литовців і словаків. Подібно, як серед тих „неісторичних” народів, також і серед галицьких українців католицьке духовенство стало такою необхідною для всякого національного життя провідною верствою. Вірне перш за все своїй головній меті — релігійно-моральному вихованню народу, воно брало живу участь в його політично-національних змаганнях, що в Галичині, подібно як і в інших краях з „неісторичними” народами, прокинулася під впливом загальноєвропейського романтизму і демократизації. Як серед ірландців, литовців і словаків, так і серед галицьких українців національне відродження вийшло з захристії. Священик став на довгі

часи спершу самотнім, а після чи не найважливішим чинником розвитку організованого національного життя. Він по черзі організував просвіту, творив економічні і політичні організації, він проводив в життя ідеї, що зроджувалися в головах одиниць на верхах суспільності серед її інтелектуальної еліти. Зразком такого священика патріота і громадянина став пробудитель Галицької Землі — Маркіян Шашкевич. Приклад його громадянської діяльності досі не втратив своєї живучості і притягальної сили. Серед змінених обставин, серед далеко посушеної диференціації громадянського життя, духовенство є надалі дуже важливим складовим чинником української провідної верстви в Галичині.

Українське світське громадянство, свідоме тієї великої і заслуженої ролі греко-католицького духовенства, з особливим зацікавленням стежить за вихованням нинішніх богословів, за їх громадянськими зацікавленнями, за їх підготовкою до відповідальної ролі не тільки моральних, але також і національних провідників народу. Тому то українські богослови зробили дуже добре, що своїм альманахом, виданим з нагоди 150-ліття заснування Духовної Семінарії і 85-ліття оснування своєї матірньої організації — читальні, дали змогу широким колам українського громадянства переконатися на основі фактів, що вони розуміють своє майбутнє національно-суспільне завдання і серйозно до нього готуються.

Альманах українських богословів так зладжений, що вяже нині і вчора, сучасне і минуле, що дає змогу пізнати думку, почуття і громадянські зацікавлення в нинішніх питомців богословії та підкреслює їх зв'язок з живучими ідеями минулого.

Перша частина Альманаху п. з. „Мережки думок“, зложена з поезій і нарисів, є висловом релігійних і національних почуттів і думок нинішніх богословів, що глибоко переняті Божою Ідеєю, бажають бути здібними до саможертви для Церкви і народу. Повні розуміння для унійних задумів Митрополита, українські богослови бажають причинитися своєю майбутньою священичою працею до повернення колишньої злуки Церков. Як діти цього покоління, що пережило всю велич і розпуку 1918 р., українські богослови є під сильним впливом тієї такої недавньої, а одночасно такої далекої традиції, що нашло свій вислів у таких віршах як „Немов би Нині“ і „Мир“. Але сучасне також близьке українським богословам — сум українського громадянства є їх сумом, його біль їх болем. Тому коли ціле українське громадянство протестує проти винищення українського населення над Дніпром, українські богослови прилучуються до того протесту, а їх спільне обурення на поганський державний абсолютизм більшовиків знаходить свій прояв в літературній творчості у вірші п. з. „Протест“. Як частина українського громадянства українські богослови є у живому зв'язку зі загальнонаціональним життям цього громадянства. Вони святкують у своєму гурті 1. листопада, роковини бою під Крутами, роковини смерті Маркіяна Шашкевича, Тараса Шевченка, Миколи Лисенка. В 1931 р. президія „Читальні"... бере участь в Службі Божій і академії з приводу 30-ліття української університетської сецесії. Побіч цього українські богослови, свідомі свого зна-

чіння питомців головного українського греко-католицького богословського наукового вогнища, навяжують живий контакт зі всіма українськими греко-католицькими питомцями, розкиненими по різних наукових богословських осередках в краю і закордоном і в той спосіб підготовляють ґрунт під майбутнє об'єднання українських католицьких богословів.

Переняті таким живим зрозумінням для національного життя, українські богослови відбувають побіч своєї релігійно-наукової підготовки в Духовній Семінарії і Богословській Академії ще й підготовку до практичної суспільної праці у своїх власних організаціях. Під сучасну пору є їх три. „Братство Входу в храм Преч. Діви Марії, засноване ще в 1885 р. пок. о. пралатом Ізидором Дольницьким і зреорганізоване в 1930 р. на зразок Марійських Дружин, ставить своєю метою поглиблення релігійного життя питомців та одночасно з тим є наче практичною школою ведення братських релігійних організацій. Центром товариського життя та національно-суспільних зацікавлень українських богословів є „Читальня Українських Католицьких Богословів ім. Маркіяна Шашкевича“, заснована ще в 1849 р., а відроджена після війни в 1926 р. Обсяг її заінтересувань дуже широкий: входять тут справи богословської науки, суспільного питання, загальної культури й освіти, літератури, музики і театру, економії, католицької добродійности, протиалькогольного і протинікотинного руху та переплетництва. Для поодиноких напрямів своєї діяльности „Читальня...“ має численні секції, власну бібліотеку з найновішими виданнями та багато часописів. Члени, зорганізовані в „Читальні...“, пробували також видавати свій власний орган: в 1930/31 р.р. виходив „Інформаційний Стінний Часопис“, а в 1932/33 р.р. вийшло одно число „Нашої Думки“.

Осередком економічних заінтересувань богословів є кооператива „Визволення“, заснована в 1926 р. для познайомлення питомців з кооперативним рухом і влєкшення скорого та дешевого набування товарів. Побіч тих трьох головних організацій українських богословів в міру потреби повставали також інші як: „Видавничий Фонд“, „Фонд Допомоги Українським Інституціям“ і „Щаднича Каса“.

Для відповідного підготування питомців до суспільної праці Ректорат організував цілу низку різних курсів: боротьби з єресями, кооперативних, протиалькогольних, культурно-освітніх та господарських. До білянсу суспільної праці питомців слід зарахувати улаштування тижня католицької преси та окремо згадати їх послідовну акцію в справі викупу Шашкевичівської Білої Гори коло Золочева і побудування там церкви.

В той час, коли літературна частина альманаху і статті, присвячені історії поодиноких організацій наших богословів, дають образ нинішнього їх зорганізованого життя, то спомини о. о. Масцюха, Застирця, Бобовника, Кабляка і Осташевського пригадують тіні померших поколінь, що воскресали у ювілейних проповідях і промовах з нагоди 150 ліття Духовної Семінарії та 85 ліття „Читальні“.

На основі тих спогадів можна сказати, що нинішні організації українських католицьких богословів є систематичнішою і тривкішою

континуацією тих організаційних зусиль, що розвивалися серед питомців Духовної Семінарії майже впродовж століття, почавши від 1849. В тому році богослов Василь Ковальський дав почин до організації богословської читальні. Історія її розвитку — росту і занепаду — є вірним відбиттям нашого суспільного життя, якого характеристичною рисою є нестача послідовності і постійності. Подібно як всі наші організації аж до нині тримаються тільки одиницями, таксамо і читальня богословів розвивалася тоді, коли були одиниці з ініціативою, і завмирала, коли їх нестало. Після відходу В. Ковальського читальня паде. Оживлення прийшло щойно в 1860—63 р. р., коли за почином пок. Юліяна Лаврівського богослови опрацювали матеріал до видання українсько-німецького словаря та перевели грошеву збірку на підмогу для Юрія Федьковича. Після тих двох ясних хвиль приходить знову занепад, що потривав довше головно через те, що почавши від 1869 р. всі спроби оживлення Читальні паралізували невідомі досі спори москвофілів з народовцями. Після двох невдалих спроб віднови читальні в 1871 і 1884 р. вона оживає щойно за ректорства пок. А. Бачинського. Повстала ціла низка різних гуртків, щотижня відбувалися відчити. Українці і москвофіли разом улаштовували спільні національні свята в честь Шевченка, Федьковича і Качковського. Але цей мир не тривав довго. В 1892 р. прийшло до боротьби, що в 1895 р. закінчилася перемогою українців. Життя в „Читальні“ розвивалося дуже інтензивно. Її члени підготували до друку видання творів Миколи Устияновича, виданих опісля „Науковим Товариством ім. Шевченка“ та почали листування зі закарпатськими українцями, що довело до створення „Словянського Кружка“ та кинуло перший поміст до галицько-закарпатських взаємин. Після короткої перерви, спричиненої живою участю богословів в університетській сецесії в 1901 р., „Читальня...“ видає свій власний трьохмісячник „Католицький Вхід“, в 1910 р. видає переклад „Суспільного Питання“ о. Бідерляка, піддержує листування зі Закарпаттям та бере живу участь в просвітному русі Львова і львівського повіту. В нову стадію своєї діяльності увійшла „Читальня“ за ректорування Преосв. І. Боцяна. Завдяки її заходам переложено по українськи твір о. Ліковського про берестейську унію та зібрано 5000 корон на стипендію ім. М. Шашкевича.

Війна припинила все. Нове організаційне життя почалося тільки аж біля 1925 р. Тоді за ректора о. Галушинського повстає принагідний „Просвітний Кружок Богословів“. Під кінець 1925 р. вже за теперішнього ректора о. Сліпого прийшло до створення ініціативного гуртка для віднови Читальні, що наступило в 1926 р.

На окрему згадку заслуговує та сторінка спогадів о. Масцюха, що оповідає про журбу Кардинала Сильвестра Сембратовича за піднесення наукового рівня українського духовенства. „Нас з'їдять — казав Кардинал — якщо не будемо мати мужів науки. Запанують над нами чужинці“. Варт, щоби твердо запам'ятали ті слова не тільки богослови, але вся студентська українська молодь!

Сьогодні воно помітно краще. Маємо свою Богословську Академію, маємо початки власного наукового, по європейськи задуманого богословського руху. Його будучий розвиток залежить від цьо-

го, чи загал українського громадянства зрозуміє і піддержить почин основника Богословської Академії Митрополита А. Шептицького та змагання її нинішнього керманича — ректора о. Сліпого.

Відемною сторінкою споминів є те, що вони писані не на основі записок, або щоденника, а з пам'яті після кільканадцяти років, коли минуло сильно затерлося і набрало самохіть нинішньої закраски. Тому то у них більше літератури і сентименту до минулого, як фактів і правдивого змалювання давних подій і людей. Одним словом ті спомини є більше „Dichtung“ як „Wahrheit“. Не можна також промовчати і цього, що як на альманах, виданий з нагоди 150-ліття Духовної Семінарії і 85-ліття „Читальні“ ті спомини надто доривочні і скупі. На таку велику масу живих ще нині вихованків Духовної Семінарії тільки 5 надіслало свої спомини... Це доказ, що духовенство, яке творить також ще і нині основу нашої інтелігенції, не доцінює ваги загально-національного історичного досвіду, що складається також і з досвіду поодиноких людей. „Vita nostra brevis est, brevi finietur“... Тому добре зроблять нинішні богослови, коли ще тепер в семінарії візьмуться за писання своїх споминів або ведення щоденників і робитимуть це, доки рука втримає перо. Не кожний має талант, щоби стати письменником, але кожна інтелігентна людина може списувати те, що переживає.

До тих завзавг про спомини треба додати кілька слів про літературну частину. Її авторам слід більше читати великих письменників, письменників з живим і глибоким відчуттям вічності, глибше переживати прочитане і заобсервоване, просто, але всеж у відповідній літературній формі висловлювати свої думки і почування. Письменники не виростають самі зі себе. Їх поява і розвиток тісно зв'язані зі ступнем літературного зацікавлення їх середовища. Тому і серед українських богословів можуть появитися визначні письменники, але тільки тоді, коли їх літературні зацікавлення будуть безпереривно живі і глибокі.

Але без огляду на те, „Альманах Українських Католицьких Богословів“ має свою історично-суспільну вартість, більшу вартість, як це могло б на перший погляд виглядати. Кожний, хто візьме його в руки, не пожаліє цього і коли на закінчення кине оком на його першу сторінку, де в присвяті студенти-богослови висловлюють свою вдячність о. ректорові Й. Сліпому, то, пригадавши собі його прихильність і заходи над оновленням організаційного життя питомців, долучить до тих висловів вдячності також і вислови свого признання.

X.

III

Для кращого перегляду подаємо в поазбучному порядку всі бібліографічні дані про життя і діяльність Б. Академії, що появилися в звітovому трьохріччю на сторінках нашої і чужої журналістики:

А. Голос Спасителя. Йорктон, Саск. 1936: Чч. 14.

Двадцятьпятьліття Тов. „Учительська Громада“. Львів 1935: Стр. 90, 180.

Дзвони. Львів 1934: 6—7; 1935: 1, 2—3, 6—7, 10; 1936: 8—9, 10, 12.

Діло. Львів 1934: 269, 270, 304, 319; 1935: 15, 25, 44, 65, 114, 115, 117, 123, 128, 153, 158, 159, 169, 181, 244, 252, 270, 274, 275, 279, 282, 285, 286, 294; 1936: 72, 132, 163, 224, 250, 255, 264, 265, 277, 283, 285, 288, 290, 306, 336; 1937: 6, 13, 17, 47, 56, 59, 60, 63, 64, 69, 134, 203, 215, 247, 252, 281.

Добрий Пастир. Станиславів 1934: 4; 1937: 2—3.

Католицька Акція. Львів 1935: 3.

Літопис Національного Музею. Львів 1934: 1.

Мета. Львів 1934: 25, 40, 44, 45 (+ ілюстрація), 47; 1935: 6, 7, 8, 11, 16, 17, 18, 23, 24, 25, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 47; 1936: 10, 13, 15—16, 17, 20, 23, 25, 28, 30, 31, 32, 37, 38, 41, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52; 1937: 1, 2, 3, 5, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 26, 39, 44, 47.

Назустріч. Львів 1936: 17.

Наш Прапор. Львів 1935: 83; 1937: 3.

Наша Культура. Варшава 1937: 10.

Неділя. Львів 1934: 40; 1935: 18, 25.

Нива. Львів 1934: 1, 5—7, 9, 10, 11; 1935: 1, 2, 4—5, 10; 1936: 1, 7—8, 9, 10, 12; 1937: 1, 2, 3, 4, 7—8, 11.

Нова Зоря. Львів 1934: 77, 87, 91; 1935: 33, 35, 79, 81, 84, 85; 1936: 86, 87, 96, 100; 1937: 10, 20, 21, 22, 25, 46, 50, 71, 72, 97.

Новий Час. Львів 1934: 16—22, 226, 265, 272; 1935: 97, 109, 128, 133, 245, 246; 1936: 225, 226, 252, 264, 281, 290, 291, 292, 294; 1937: 3, 12, 57, 63, 64, 87, 209, 210, 211, 212, 218, 221.

Правда. Львів 1935: 48; 1937: 5.

Праця. Прудентополіс 1935: 23, 31.

- Рідна Школа. Львів 1935: 18.
- Тризуб. Париж 1936: 12.
- Український Бескид. Перемишль 1936: 25, 30, 33.
- Українські Вісти. Львів 1936: 285; 1937: 3, 297.
- Хліборобський Шлях. Львів 1935: 15, 17.
- Христос Наша Сила. Львів 1934: 23; 1935: 9, 12, 19, 20; 1936: 3, 16, 18, 24, 31, 34, 38, 39, 40, 41, 44, 45; 1937: 1, 3, 5, 12, 13, 14, 15, 16, 45.
- Б. Apoštolat sv. Cyrila a Metoda. Olomouc 1934: Nr. 12; 1935: 11; 1936: 9—10, 11, 12; 1937: 1, 3, 10.
- Ateneum Kapłańskie. Włocławek 1935: 5; 1937: 1.
- Biuletyn Polsko-Ukraiński. Warszawa 1934: 40; 1935: 42; 1936: 42; 1937: 2, 4, 6, 34, 35.
- Bogoslovska Smotra. Zagreb 1936: 4.
- Byzantinische Zeitschrift. Leipzig-Berlin 1935: 1 (+ 5 знимок).
- Catholic Herald. Saturday 1935: 2582.
- Die Christliche Kunst. München 1936: 10.
- Духовна Стража. Сомбор 1934: 4, 7.
- Échos d' Orient. Paris 1936: 183.
- Elpis. Warszawa 1934: 8.
- Express Wieczorny. Lwów 1935: 1535.
- Gazeta Kościelna. Lwów 1936: 19, 51.
- Homo Dei. Tuchów 1936: 1—2.
- Il Bolletino. Roma 1934: 12; 1937: 8.
- Irénikon. D'Amay-Sur-Meuse 1934: 1—2; 1935: 10; 1936: 7—8.
- Kat. Agencja Prasowa. Warszawa 1934: 261; 1935: 249, 272.
- Katolički List. Zagreb 1936: 30.
- Katholische Kirchenzeitung. Salzburg 1937: 6.
- Католический Вестник. Харбин 1936: 11.
- L'Osservatore Romano. Roma 1934: 263, 266, 277; 1935: 266; 1937: 22, 213.
- L' Unité de l' Eglise. Paris 1935: 7—8; 1936: 7—8.
- Našinec. Olomouc 1936: 160, 161, 162, 163.
- Nouvelle Revue Théologique. Louvain 1935: 10; 1936: 10; 1937: 10, 12.
- Obzor. Zagreb 1934: 275; 1936: 91.

Oriens: Warszawa 1934: 11—12; 1935: 3—4, 5, 9—10; 1936: 6; 1937: 9—10.

Orientalia Christiana Periodica. Roma 1934: 1; 1937: 1—2.
Pax. Prinknash 1935: 10; 1937: 7.

Przegląd Katolicki. Warszawa 1935: 43; 1937: 40.

Przegląd Wileński. Wilno 1934: 16—17.

Reichspost. Wien 1934: 328; 1937: 1, 36.

Revue des Sciences Philosophiques et Théologiques.
Paris 1936: 4.

Русский Голос. Львовъ 1935: 27.

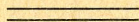
Schönere Zukunft. Wien 1934: 9, 13—14; 1935: 10, 43; 1936: 9
23, 42; 1937: 18.

The Universe. London 1935: 243.

Warszawski Dziennik Narodowy. Warszawa 1936: 145.

Wiadomości Ukraińskie. Warszawa 1935: 2153, 2161.

Zeitschrift für kath. Theologie. Innsbruck 1936: S. 609.

May

6937

Р/1

ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА
БОГОСЛОВСЬКА АКАДЕМІЯ
У Л Ь В О В І
В ТРЕТЬОМУ ТРЬОХЛІТТІ СВОЙОГО ІСНУВАННЯ
(1934—1937)

DE GR.-CATH. ACADEMIAE THEOLOGICAE
TERTIO TRIENNIO PERACTO
(1934—1937)

Л Ь В І В 1941 LEOPOLI
НАКЛАДОМ АКАДЕМІЇ * ACADEMIAE SUMPTIBUS